

NA LOTU I JISU KARISITO NI YALODODONU EDAIDAI • NOVEBA 2011

Liaona

**Vosa mai na
Koniferedi Raraba**

**Kacivaki e Ono
na Valetabu Vou**

Vuli mai na iVolanikalou, mai vei Nancy Crookston

A vakavuvulitaka na iVakabula, "Dou sa vakasaqagara ena ivolatabu; ni dou sa nanuma ni dou sa rawata kina na bula tawamudu: ia na ivola oqo sa tukuni au." Joni 5:39

SOQONI ENA MATAKA NI VAKARAUWAI

- 4 Ni Da Mai Sota Tale
Peresitedi Thomas S. Monson
- 6 Na Mana ni iVolanikalou
Elder Richard G. Scott
- 9 iVakatakila kei na iVakadinadina Yadua
Barbara Thompson
- 11 Ena Yaco mai na Kena Gauna
Elder L. Whitney Clayton
- 14 Cakava na Ka Dodonu ena Gauna Donu, Kua ni Lokuyara
Elder José L. Alonso
- 16 Vakasala Vei Ira na iTabagone
Peresitedi Boyd K. Packer
- 19 O Iko o Dua na Ka Vua
Peresitedi Dieter F. Uchtdorf

SOQONI ENA YAKAVI NI VAKARAUWAI

- 23 Nodra Tokoni na Vakaitutu ena Lotu
Peresitedi Henry B. Eyring
- 24 Ena Vagolei na Lomadra na Gone
Elder David A. Bednar
- 28 Gonelalai
Elder Neil L. Andersen
- 31 E Dua na Gauna ni Vakavakarau
Elder Ian S. Ardern
- 33 E Daumaka Sara Na Rai Cake
Elder Carl B. Cook
- 35 Na Veivueti
Elder LeGrand R. Curtis Jr.
- 38 Na iSolisoli Vakalou ni Veivutuni
Elder D. Todd Christofferson
- 41 Sa Biuta Tani na Rere na Loloma Levu Sara
Elder L. Tom Perry

SOQONI NI MATABETE

- 44 Me Da Vala Tiko
Elder Jeffrey R. Holland
- 47 Na Kaukauwa ni Matabete i Eroni
Bisopi Keith B. McMullin
- 50 Na Madigi ni Bula Taucoko
Elder W. Christopher Waddell
- 53 Veivukei ena Sala ni Turaga
Peresitedi Dieter F. Uchtdorf
- 56 Vakavakarau ena Matabete: "Au Gadreva na Nomu Veivuke"
Peresitedi Henry B. Eyring
- 60 Bolea Mo Tu Taudua
Peresitedi Thomas S. Monson

SOQONI ENA MATAKA NI SIGATABU

- 68 Na iVakadinadina
Peresitedi Henry B. Eyring
- 71 Waraka na Turaga: Me Yaco Ga Na Nomuni Lewa
Elder Robert D. Hales
- 74 Na iVola i Momani— a iVola Mai Vua na Kalou
Elder Tad R. Callister
- 77 Lomani Tinana
Elaine S. Dalton
- 79 Na Bibi ni Dua na Yaca
Elder M. Russell Ballard
- 82 Tudei ena Vanua Tabu
Peresitedi Thomas S. Monson

SOQONI ENA YAKAVI NI SIGATABU

- 86 Veiyalayalati
Elder Russell M. Nelson
- 90 Vakavuvuli i Jisu
Elder Dallin H. Oaks
- 94 Veivakavulici ena iTovo ni YaloTabu
Matthew O. Richardson
- 96 O Ira Na Daukaulotu Era iYau Vakamareqeti ni Lotu
Elder Kazuhiko Yamashita
- 98 Digitaka na Bula Tawamudu
Elder Randall K. Bennett
- 101 Na Madigi ni Masu
Elder J. Devn Cornish
- 104 Sere ni Lomaqu
Elder Quentin L. Cook
- 108 Me Yacova na Di Qai Sota Tale
Peresitedi Thomas S. Monson

SOQONI RARABA NI ISOQOSOQO NI VEIVUKEI

- 109 Na Veika Au Nuitaka Me Ratou Kila Vakavinaka na Makubuqu Yalewa Me baleta na iSoqosoqo ni Veivukei
Julie B. Beck
- 114 Sa Sega Ni Mudu Na Loloma
Silvia H. Allred
- 117 Nanuma Tiko na Veiyalayalati
Barbara Thompson
- 120 Kakua ni Guilecavi Au
Peresitedi Dieter F. Uchtdorf
- 64 Na Vakaitutu Raraba ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai
- 124 iTuvatuva Vakamatanivola ni iTalanoa ni Koniferedi
- 125 Vakavuvuli ni Noda Gauna
- 125 Mataveiliutaki Raraba ni Veimataisoqosoqo
- 126 iTukutuku mai na Lotu

iVakaleka ni ika 181 ni Koniferedi Raraba Vakayabaki

MATAKA NI VAKARAUWAI, 1 NI OKOTOVA, 2011, SOQONI RARABA

Vakatulewa: Peresitidi Thomas S. Monson. Veiliutaki: Peresitidi Henry B. Eyring. iDolamasu: Elder Gary J. Coleman. iSogomasu: Elder Lowell M. Snow. Sere kei na iVakatagi mai na Tabernacle Choir; Mack Wilberg kei Ryan Murphy, rau na kena dairekita; Richard Elliott kei Andrew Unsworth, daunioqani: “Mataka sa Qai Kida Mai,” *Sere ni Lotu*, naba 1; “With Songs of Praise,” *Hymns*, naba 71; “Masuti Kemuni,” *Sere ni Lotu*, naba 13, tuva o Wilberg, sega ni tabaki; “Na Noda iVakabula,” *Sere ni Lotu*, naba 5; “Au Luve ni Kalou,” *Sere ni Lotu*, naba 185; tuva o Murphy, sega ni tabaki; “Gu ki Liu,” *Sere ni Lotu*, naba 39, tuva o Wilberg, sega ni tabaki.

YAKAVI NI VAKARAUWAI, 1 NI OKOTOVA, 2011, SOQONI RARABA

Vakatulewa: Peresitidi Thomas S. Monson. Veiliutaki: Peresitidi Dieter F. Uchtdorf. iDolamasu: Elder Won Yong Ko. iSogomasu: Elder Bradley D. Foster. Sere kei na iVakatagi mai na dua na Matasere ni Lalai e Pleasant View kei North Ogden, Utah; Vanja Y. Watkins, dairekita; Linda Margetts, daunioqani: “iSolisoli ni Kalou e Veisiga,” *Sere ni Lotu*, naba 190, kei na “I Thank Thee, Dear Father,” *iVolanisere ni Lalai*, 7, tuva na kena semati vata o Watkins, sega ni tabaki; “Rawa ni Tawamudu na Vuvale,” *Sere ni Lotu*, naba 184, tuva o Watkins, sega ni tabaki; “Dokai Koya,” *Sere ni Lotu*, naba 15; “My Heavenly Father Loves Me,” *Children’s Songbook*, 228–29, kei na “Sa Bula na Kalou,” *Sere ni Lotu*, naba 186, tabaka o Jackman, tuva na kena semati vata o Watkins, sega ni tabaki.

BOGI NI VAKARAUWAI, 1 NI OKOTOVA, 2011, SOQONI NI MATABETE

Vakatulewa: Peresitidi Thomas S. Monson. Veiliutaki: Peresitidi Dieter F. Uchtdorf. iDolamasu: Elder Richard G. Hinckley. iSogomasu: Elder Koichi Aoyagi. Sere kei na ivakatagi mai na dua na matasere ni Matabete i Melikiseteki mai Pleasant Grove, Utah; o Justin Bills, kena dairekita; o Clay Christiansen, na daunioqani: “Rise Up, O Men of God,” *Hymns*, naba 324, tuva o Staheli, tabaka o Jackman; “Au rai Vei Kemuni,” *Sere ni Lotu*, naba 51, tuva o Bills, sega ni tabaki; “Turaga

me Dokai, Ni Sa Tui!” *Sere ni Lotu*, naba 37; “Me da Lako ki Vua,” *Sere ni Lotu*, naba 29, tuva o Bills, sega ni tabaki.

MATAKA NI SIGATABU, 2 NI OKOTOVA, 2011, SOQONI RARABA

Vakatulewa: Peresitidi Thomas S. Monson. Veiliutaki: Peresitidi Dieter F. Uchtdorf. iDolamasu: Elder Paul K. Sybrowsky. iSogomasu: Elder James B. Martino. Sere kei na ivakatagi mai na Tabernacle Choir; Mack Wilberg, kena dairekita; Andrew Unsworth kei Clay Christiansen, daunioqani: “Meu Tuberi,” *Sere ni Lotu*, naba 26; “iSolisoli ni Kalou e Veisiga,” *Sere ni Lotu*, naba 40, tuva o Wilberg, sega ni tabaki; “Consider the Lilies,” Hoffman, tuva o Lyon, tabaka o Jackman; “Turaga Keitou Vuabale,” *Sere ni Lotu*, naba 10; “Au Lako ke ko ni Lewa,” *Sere ni Lotu*, naba 164, tuva o Wilberg, sega ni tabaki; “Au Kilai Jisu,” *Sere ni Lotu*, naba 74, tuva o Wilberg, sega ni tabaki.

YAKAVI NI SIGATABU, 2 NI OKOTOVA, 2011, SOQONI RARABA

Vakatulewa: Peresitidi Thomas S. Monson. Veiliutaki: Peresitidi Henry B. Eyring. iDolamasu: Elder F. Michael Watson. iSogomasu: Elder Gregory A. Schwitzer. Sere kei na ivakatagi mai na Tabernacle Choir; Mack Wilberg kei Ryan Murphy, na kena dairekita; Bonnie Goodliffe kei Linda Margetts, daunioqani: “Arise, O God, and Shine,” *Hymns*, naba 265, arr. Wilberg, unpublished; “I Feel My Savior’s Love,” *Children’s Songbook*, 74–75, tuva o Cardon, sega ni tabaki; “Me da sa mai Marau,” *Sere ni Lotu*, naba 3; “Turaga Keimami Kerea,” *Sere ni Lotu*, naba 90, tuva o Wilberg, sega ni tabaki.

BOGI NI VAKARAUWAI, 24 NI SEPITEBA, 2011, SOQONI RARABA NI ISOQOSOQO NI VEIVUKEI

Vakatulewa: Peresitidi Thomas S. Monson. Veiliutaki: Julie B. Beck. iDolamasu: Barbara C. Bradshaw. iSogomasu: Sandra Rogers. Sere kei na ivakatagi mai na dua na matasere ni iSoqosoqo ni Veivukei mai na Eagle Mountain kei Saratoga Springs, Utah; Emily Wadley, kena dairekita; Bonnie Goodliffe kei Linda Margetts, daunioqani: “Mataka sa Qai Kida Mai,” *Sere ni Lotu*,

naba 1, tuva o Wilberg, sega ni tabaki; “Talei na Liga ni Kalou,” *Sere ni Lotu*, naba 86, tuva o Manookin, tabaka o Jackman; “Na Veivunua Rogoca Tu!” *Sere ni Lotu*, naba 160; “Me Da Sa mai Marau,” *Sere ni Lotu*, naba 3.

VANUA ME KUNE KINA NA VOSA NI KONIFEREDI

Mo raica na vosa ni koniferedi raraba ena vuqa na vosa, lako ki na conference.lds.org. Qai digia e dua na vosa. Ni dau oti e rua na vula mai na koniferedi, sa dau tu na kena katonu ena veisitoa ni lotu.

ITUKUTUKU NI VEITUBERI KEI NA IVAQA NI VEISIKO

Me baleta na itukutuku ni veituberi kei na ivaqa ni veisiko, yalovinaka digitaka e dua na itikitoko ka na sotava vinaka na nodra gagadre o ira o dau sikova.

ENA WAQANA

E liu: itaba mai vei John Luke. Back: iTaba mai vei Les Nilsson.

VEITABA ENA KONIFEREDI

Na itaba eso ena koniferedi raraba mai Salt Lake City a tabaka o Craig Dimond, Welden C. Andersen, John Luke, Christina Smith, Cody Bell, Les Nilsson, Weston Colton, Sarah Jensen, Derek Israelsen, Danny La, Scott Davis, Kristy Jordan, kei Cara Call; mai Brazil o Barbara Alves, David McNamee, kei Sandra Rozados; mai Kanada o Laurent Lucuix; mai El Salvador o Josué Peña; mai Igiladi o Simon Jones; mai Japani o Baraca Jun Aono; mai Mexico o Monica Mora; mai na Filipaini o Wilmor LaTorre kei Ann Rosas; mai Sauca Aferika o Rob Milne; mai Suwiteni o Anna Peterson; kei Uruguay o Manuel Peña.

**NOVEBA 2010 14 NO. 4
LIAONA 09691 858**

Mekesini Vakaviti ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai

Na Mataveiliutaki Taumada: Thomas S. Monson,
Henry B. Eyring, Dieter F. Uchtdorf

Na Kuoramu ni iApositole Le Tinikarua:

Boyd K. Packer, L. Tom Perry, Russell M. Nelson,
Dallin H. Oaks M. Russell Ballard, Richard G. Scott,
Robert D. Hales, Jeffrey R. Holland, David A. Bednar,
Quentin L. Cook, D. Todd Christofferson, Neil L. Andersen

Edita: Paul B. Pieper

Daunivakasala: Keith R. Edwards, Christoffel Golden Jr.,
Per G. Malm

Manidia Dairekita: David L. Frischknecht

Dairekita ni Vakarautekiva iVola: Vincent A. Vaughn

Dairekita ni iYaloyalalo: Allan R. Loyborg

Manidia Edita: R. Val Johnson

iVukevuke ni Manidia Edita: Jenifer L. Greenwood,
Adam C. Olson

Edita Veivuke: Susan Barrett, Ryan Carr

Vakailesilesi Vakaedita: Brittany Beattie, David A. Edwards,
Matthew D. Flitton, LaRene Porter Gaunt, Carrie Kasten,
Jennifer Maddy, Lia McClanahan, Melissa Merrill, Michael R.
Morris, Sally J. Odekirk, Joshua J. Perkey, Chad E. Phares,
Jan Pinborough, Paul VanDenBerghe, Marissa A. Widdison,
Melissa Zenteno

Manidia Dairekita ni Droini: J. Scott Knudsen

Dairekita ni Droini: Scott Van Kampen

Manidia ni Vakarautekiva ni Tabavola: Jane Ann Peters

Daunivuavava Veiliutaki: C. Kimball Bott, Thomas S.

Child, Colleen Hinckley, Eric P. Johnsen, Scott M. Mooy

Vakailesilesi ni Vakarautekiva ni Tabavola: Collette

Nebeker Aune, Howard G. Brown, Julie Burdett, Reginald J.

Christensen, Kim Fenstermaker, Bryan W. Gygi, Kathleen

Howard, Denise Kirby, Ginny J. Nilson

Tabaki taumada: Jeff L. Martin

Dairekita ni Tabavola: Craig K. Sedgwick

Dairekita ni Veivotayaki: Evan Larsen

Me vakau na isau ni mekesini, kei na kena vakatataro e so
ki na Liaona, Fiji Regional Office, PO Box 90, Suva, 2-20
Lakeba Street, Samabula, Suva, Fiji. E kena isau e \$2.75 dua
na yabaki, se \$0.70 na isau ni ilavelave yadudua, me vakavo
ga na kena ka tabaki me ivakananumi. Me qai kerei na kena
ivakamacala tale e so mai na Valenivolavola Liu ni Lotu, e na
talevoni 3388900 e Suva.

Me baleta na sausaumi kei na kena isau ena taudaku kei
Amerika kei Kenada, veitaratara ki na nomuni sitoa ni Lotu
se ililui ni tabanalevu se tabana.

**Me vakau na iukutukuvola kei na vakatataro ena initanefi
ena liahona.lds.org; ena meli ki na Liaona Rm. 2420, 50 E.
North Temple St., Salt Lake City, UT 84150-0024, USA; se
i-meli: liahona@ldschurch.org.**

Na Liaona (vakadewataka na iVola i Momani ni "kabasi"
se "idusidusi") sa vakadewataki oti ena vosa vaka- Albania,
Armenia, Bislama, Bulgaria, Cambodia, Cebuano, Chinese,
Croatia, Czech, Denmark, Necaladi, Valagi, Estonia, Viti,
Finiladi, Varanise, Jamani, Kiriki, Idia, Hungary, Aisiladi,
Indonisia, Itali, Japani, Kiribati, Korea, Latvia, Lithuania,
Malaqasi, Masela, Mongolia, Nowei, Poladi, Potukali,
Romania, Rusia, Samoa, Sinhala, Slovenia, Sipeni, Suwiteni,
Tagalog, Taiti, Tai, Toga, Ukraine, Urudu, kei na Vietnam.
(E duidui na gauna me taba kina ena veivosa yadudua.)

© 2011 mai na Intellectual Reserve, Inc. Dodonu kece e
taqomaki. Tabaki e Amerika

Sa rawa me lavetaki na veitukutuku kei na iyaloyalalo era tiko
ena Liaona me baleta na inaki eso, cakacaka ni lotu sega
ni saumi se vakayagataki ga e vale. Ena sega ni rawa me
lavetaki na veiyaloyalalo eso kevaka era sega ni vakadonui
mai vei kena itaukei. Na vakatataro baleta na Dodonu ni
Lavetaki me na vakau yani ki na Intellectual Property Office,
50 E. North Temple St., Salt Lake City, UT 84150, USA; i-meli:
cor-intellectualproperty@ldschurch.org.

For Readers in the United States and Canada:

November 2011 Vol. 14 No. 4 LIAHONA (USPS 311-480)
Fijian (ISSN 1096-5122) is published four times year (April,
May, October, and November) by The Church of Jesus Christ
of Latter-day Saints, 50 East North Temple, Salt Lake City, UT
84150. USA subscription price is \$4.00 per year; Canada,
\$4.80 plus applicable taxes. Periodicals Postage Paid at Salt
Lake City, Utah. Sixty days' notice required for change of
address. Include address label from a recent issue; old and
new address must be included. Send USA and Canadian
subscriptions to Salt Lake Distribution Center at address
below. Subscription help line: 1-800-537-5971. Credit card
orders (Visa, MasterCard, American Express) may be taken by
phone. (Canada Poste Information: Publication Agreement
#40017431)

POSTMASTER: Send address changes to Salt Lake
Distribution Center, Church Magazines, PO Box 26368,
Salt Lake City, UT 84126-0368.

KEDRA ITUVATUVA
VAKAMATANIVOLA O IRA ERA
VOSA

Allred, Silvia H., 114
Alonso, José L., 14
Andersen, Neil L., 28
Ardern, Ian S., 31
Ballard, M. Russell, 79
Beck, Julie B., 109
Bednar, David A., 24
Bennett, Randall K., 98
Callister, Tad R., 74
Christofferson, D. Todd, 38
Clayton, L. Whitney, 11
Cook, Carl B., 33
Cook, Quentin L., 104
Cornish, J. Devn, 101
Curtis, LeGrand R., Jr., 35
Dalton, Elaine S., 77
Eyring, Henry B., 23, 56, 68
Hales, Robert D., 71
Holland, Jeffrey R., 44
McMullin, Keith B., 47
Monson, Thomas S., 4, 60,
82, 108
Nelson, Russell M., 86
Oaks, Dallin H., 90
Packer, Boyd K., 16
Perry, L. Tom, 41
Richardson, Matthew O., 94
Scott, Richard G., 6
Thompson, Barbara, 9, 117
Uchtdorf, Dieter F., 19, 53,
120
Waddell, W. Christopher, 50
Yamashita, Kazuhiko, 96

ITUVATUVA VAKAMATANIVOLA
NI ULUTAGA
Bula rawati koya, 53
Bula Savasava, 16
Bula vakaitubutubu, 28, 77
Bula vakalou, 19
Bula Vakatisaipeli, 109
Cakacaka ni Kaulotu, 11, 41,
44, 50, 79, 96
Galala ni Digidigi, 98
Gonelalai, 28
Goneyalewa, 77
iTabagone, 16, 24, 44, 47,
50, 77
iTavi, 47, 56
iVakadinadina, 9, 60, 68,
74, 82
iVakaraitaki, 41, 60, 77, 90, 96
iVakatagedegede, 44, 60,
77, 82
iVakatakila, 6, 9, 16, 82
iVola i Momani, 6, 50, 68, 74
iVolanikalou, 6, 74
iVola ni kawa, 24
iVolatabu, 74, 90
Jisu Karisito, 35, 41, 74, 79,
90, 101
Kequ talei, 19, 120
Koniferedi raraba, 4, 23, 108
Lewai vakamatau ni gauna,
31
Loloma, 53, 77, 96, 120
Loloma Uasivi, 68, 109, 114
Masumasu, 82, 101
Matabete, 24, 47, 56, 60,
86, 109
Matabete i Eroni, 47
Matavuvale, 28, 77
Meca, 71, 104
Na Veivueti, 35
Parofisai, 11
Reki, 38, 120

Saumaki, 68, 96
Solibula, 50, 120
Soqosoqo ni Veivukei, 109,
114
Talairawarawa, 33, 38, 86, 90
Tama, 77
Tamada Vakalomalagi, 108
Tekinolaji, 24, 31
Tubu, Lotu, 11, 41
Vakabauta, 28, 33, 71, 101,
104
Vakabulabulataki, 14, 35, 50
Vakalesuimaimi, 11
Vakamau, 28
Vakanuinui, 19, 71
Vakatulewa vakataki
koya, 98
Vakavakarau, 50, 56, 96
Veika bibi, 28, 31
Veiqaravi, 14, 47, 50, 53,
56, 68
Veisiko, 109, 114
Veisorovaki, 33, 35, 38, 90
Veivakavulici, 94
Veivaletabu kei na caka-
caka ni valetabu, 4, 24,
41, 109, 117
Veivutuni, 16, 35, 38, 44
Veiwatini Daukaulotu, 44
Veiyalayalati, 86, 117
Vosota ki na ivakataotioti,
68, 71
Vuli, 94
Welefea, 53
Yacana, Lotu, 79
Yaga vakayadua, 19, 120
Yaloqaqa, 33, 60
Yalo Tabu, 6, 9, 16, 33, 47,
82, 94
Yalovosota, 71

Mai vei Peresitedi Thomas S. Monson

Ni Da Mai Sota Tale

Sa noqu masu ni da na vakasinaiti ena Yalo ni Turaga ni da vakarorogo ki na ivunau nikua vaka kina ni mataka, ka vulica na veika ena gadreva na Turaga meda na kila.

Sa dua na ka vinaka, kemuni na taciqu kei na ganequ, niu mai kidavaki kemuni ena ika 181 ni Koniferedi Raraba Vakayabaki ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai.

Na koniferedi oqo sa ika 48 ni yabaki—vakasamataka mada oya, 48 na yabaki—mai na gauna e kacivi au kina o Peresitedi David O. McKay ki na Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua. O ya ena Okotova ni 1963. E via sega toka ni vakabauti na kena sa tasoro yani na veiyabaki sa sivi.

Ni da osososo, e vaka me dau totolo na toso ni gauna, ka sa vaka sara ga o ya na ono na vula sa oti qo. E dua vei ira na ka cecere au a cakava o ya na noqu vakatabuya tale na Valetabu mai Atlanta Georgia ena 1 ni Me. Ratou a tomani au voli kina o Elder kei Sisita M. Russell Ballard, Elder kei Sisita Walter F. González, kei Elder kei Sisita William R. Walker.

Ena gauna ni veivakamarautaki ka vakatokai na, “Southern Lights,” ena bogi ni bera na veivakatabui, keimami a saravi ira kina e lewe 2,700 na cauravou kei na goneyalewa mai na iwasewase ni vanua ka qarava na valetabu, ena nodra vakalasalasa. Sa dua na parokaramu totoka au qai sarava

ka vakavuna nodra tucake vakavica na sarasara mera vakasausau.

Sa qai vakatabui tale na valetabu ena siga ka tarava ena rua na soqoni, ka keimami vakila vakaukauwa sara na kena tiko maliwai keimami na Yalo ni Turaga.

Ena mua ni vula o Okosita e a laki vakatabuya kina, o Peresitedi Henry B. Eyring na Valetabu mai San Salvador

El Salvador. E tomani koya yani kina o Sisita Eyring vakakina o Elder kei Sisita D. Todd Christofferson, Elder kei Sisita William R. Walker, kei Sisita Silvia Allred na peresitedi raraba ni iSoqosoqo ni Veivukei kei watina, o Jeffrey. E mai tukuna o Peresitedi Eyring ni a dua dina na soqoni ka vakilai vakaukauwa kina na yalotabu.

Ena mua ni yabaki oqo ena laki vakatabuya tiko o Peresitedi Dieter F. Uchtdorf na noda valetabu mai Quezaltenango, Guatemala ka na tomani koya yani o Sisita Uchtdorf kei na so tale na Vakaitutu Raraba.

Sa tomani tikoga ka sega ni vakatotaki kemuni na taciqu kei na ganequ na tara valetabu. Sa ka dokai vei au meu kacivaka nikua na tara ni vica na valetabu vou.

Na imatai ni ka au via tukuna ni valetabu na vale bibi taudua vei ira kece na vale e tarā na Lotu. Na valetabu na

vanua era mai vauci kina na isema ni veiwekani me yacova yani na veiga-una tawamudu. Eda vakavinavinaka ena vuku ni valetabu era sa tara tu oqo ena veiyasai vuravura, me vukea na nodra vakalougatataki na noda lewenilotu.

Ena yabaki sa oti a vakacacani vakaca sara na Valecavu e Provo mai na dua na kama rerevaki. A vo walega na lalaga e tautuba ni vale vakasakiti oqo, ka ra dau taleitaka e vuqa na itabata-mata ni Yalododonu Edaidai. Ni oti na kena vakasamataki vakayalomatua, keimami sa nanuma kina me na tara vou tale ka vakalesui mai na kena veitikina kece sara ni lalaga e tautuba, me sa na ikarua kina ni valetabu ni Lotu ena siti o Provo. Na Valetabu e Provo ka tu ena gauna oqo e dua vei ira na kena osooso duadua ena Lotu, ni dua na kena ikarua era na qaravi kina na iwiliwili ni lewe ni Lotu yalodina sa

tubucake tikoga na kedra iwiliwili mai Provo kei na veitikotiko volekata.

Au marau talega meu kacivaka na veivaletabu vovou ena veivanua oqo: Barranquilla, Colombia; Durban, Sauc Aferika; Kinshasa ena Democratic Republic of the Congo; kei Star Valley, Wyoming. Me kena ikuri sa toso tikoga na navunavuci me tara e dua na valetabu mai Parisi e Varanise.

Na matailalai ni itukutuku ni valetabu oqo ena qai tukuni yani ena dua na gauna mai muri ni sa rawa na kena qele ka yaco na kena veivakadonui e ganita.

Au sa tukuna oti ena veikoniferedi sa oti na kena sa toso tiko na sasaga me kau yani vakavoleka na valetabu vei kemuni na lewenilotu. E dina ni sa rawarawa tu vei ira e levu na lewe ni Lotu, e se tiko ga eso na vanua ka yawa sara kina na valetabu mai vei ira na lewenilotu, ka ra sega ni rawa

ni sauma na ivodovodo me ra yaco yani kina. Sa sega gona kina ni rawa mera marautaka na veivakalougata-taki e rawa ni solia na valetabu. Me veivuke ena ka oqori sa tiko oqo na ka e vakatokai na General Temple Patron Assistance Fund (iLavo ni Veivuke Raraba vei ira na Petereni ni Valetabu). Na ilavo oqo ena soli ga ena imatai ni nona lako ki valetabu e dua ka sa dau dredre sara na nona lako ia e gadreva vakaukauwa tu na madigi oqo. O koya ena via cau ki na isolisoli oqo me na qai vakacuruma ga ena nona isolisoli ka dau soli vei bisopi ena veivula.

Sa noqu masu kemuni na taciqu kei na ganequ ni da na vakasinaiti ena yalo ni Turaga, ni da na vakarorogo ki na ivunau nikua vaka kina ni mataka, ka vulica na veika ena gadreva na Turaga me da na kila. Oqori na noqu masu ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

Mai vei Elder Richard G. Scott
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Na Mana ni iVolanikalou

Na ivolanikalou e vaka na pakete cina lalai ka dau vakararamataka na noda vakasama ka vakarautaki kina na veituberi kei na veivakauqeti mai cake.

O ikeda eda yaco mai ki na itutu ni vunau oqo ena gauna ni koniferedi eda vakila na kaukauwa ni nomuni masu. Eda gadrevi ira, ka keimami vakavinavinakataki kemuni ena vukudra.

Sa kila tu na Tamada Vakalomalagi ni kevaka me da gadreva me da toso me vaka e vinakati ena bula oqo, ena gadrevi me da sotava na veibolebole eso. Eso na bolebole oqori ena vovoleka sara me rawai keda. Sa vakarautaka o Koya na iyaragi me vukei keda me da qaqa ena bula vakatovolei oqo. E dua na iyaragi oqori sa ikoya na ivolanikalou.

Ena loma ni veitabayabaki, sa vakauqeti ira kina na tagane kei na yalewa digitaki na Tamada mai Lomalagi me ra kunea, ena veituberi ni Yalo Tabu, na iwali ni veileqa dredre duadua ni bula. Sa vakauqeti ira kina na Nona italai vakadonui oqo me ra vola na iwali oqori me vaka e dua na ivolavakarau vei ira na Luvena era vakabauta na Nona ituvatuva ni veivakabulai ka vakakina na Luvena Daulomani, o Jisu Karisito. Sa vakarawarawataki tu vei keda na veituberi oqori mai na iyau talei eda vakatoka me ivolayavu ni

cakacaka—oqori na, Veiyalayalati Makawa kei na ka Vou, na iVola i Momani, na Vunau kei na Veiyalayalati, kei na Mataniciva Talei.

Me vaka ni ra volai na ivolanikalou mai na veitaratara veivakauqeti ni Yalo Tabu, era sa ka dina taucoko sara ga. Me da kakua ni leqataka na kedra dodonu na ivakavuvuli era tu ena ivolayavu ni cakacaka, me vaka ni ra a yavalati ka uqeti o ira era a vola na ivolanikalou mai vua na Yalo Tabu.

Na ivolanikalou e vaka na pakete cina lalai ka dau vakararamataka na noda vakasama ka vakarautaki kina na veituberi kei na veivakauqeti mai cake. E rawa ni ra yaco me ra idola ni sala ni veitaratara kei na Tamada mai Lomalagi kei na Luvena Lomani o Jisu Karisito.

E vakarautaka na ivolanikalou na kaukauwa ni lewa ki na noda ivunau ena gauna e vakadewataki kina vakadodonu na veika eda tukuna. E rawa ni yaco me ra itokani yalodina ka rawa ni da raica ena veivanua kecega kei na veigauna kecega. Era na tu ga ena veigauna era gadrevi kina. Na kedra vakayagataki e vakarautaka e dua na yavu ni dina ka

rawa ni vakayadrata na Yalo Tabu. Na kena vulici, vakasamataki vakatitobu, vakasaqarai, ka cavuqaqataki na ivolanikalou e vaka ni da vakatawana tiko e dua na drowa ni faile vata kei ira na itokani, veika yaga, kei na veika dina ka da na rawa ni vakayagataka ena dua ga na gauna e rawa, ena dua ga na vanua e vuravura.

E rawa ni yaco mai na kaukauwa levu ena kena cavuqaqataki na ivolanikalou. Me cavuqaqataki e dua na ivolanikalou sa ikoya me da bukia e dua na veitokani vou. E vaka na noda raica vou e dua e rawa ni veivuke ena gauna ni leqa, me dau veivakauqeti ka veivakacegui, ka me ivurevure ni veivakayaloqaqataki me baleta na veisau e gadrevi. Me vakaoqo, na noqu vulica me rawa niu cavuqaqataka na same oqo sa ivurevure ni kaukauwa kei na kila ka vei au:

“A nei Jiova ko vuravura kei na ka kecega sa sinai kina; A veivanua kei ira era sa tiko kina.

“Ni sa tauyavutaka ko koya ena wasa levu, Ka sa vakataudeitaka ena wai drodro.

“Ko cei ena cabe ki na ulunivanua i Jiova? Se ko cei ena tu ena nona yasana tabu?

“O koya sa liga savasava ka sa yalosavasava; O koya sa sega ni vagolea cake na yalona ki na ka walega; Ka sa sega ni bubului vakailasu.

“Ena sa vakalougatataki mai vei Jiova ko koya, ka na vakadonui mai vua na Kalou na nona ivakabula” (Same 24:1-5).

Na kena nanumi vakatitobu e dua na ivolanikalou vakaoqori ena dusi-maki vinaka kina na bula. E rawa ni tauyavutaka na ivolanikalou e dua na yavu ni veitokoni. E rawa ni vakarautaki kina e dua na ivurevure levu ni itokani ka ra dau tu vakarau me ra vukei keda. Ena yaco me itokani tudei ka na sega ni vakaluluqataki ena toso ni gauna na cavuqaqataki ni ivolanikalou.

E rawa ni yaco me idola ni ivakatakila ka dauveituberi kei na veivakauqeti ni Yalo Tabu na kena nanumi vakatitobu na ivolanikalou. Na ivolanikalou e rawa ni vakamaravutaka e dua na yalo veilecayaki, ka vakaceguya, soli

inuinui, ka vakalesui mai na yalodei vua e dua ena nona dau saga me vorata na veibolebole ni bula. E tu kina na kakauwa levu me veivakabulai ni bolei na lomada ena noda vakabauta tiko na iVakabula. E rawa ni vakatotolotaka na vakabulai ni yago.

E rawa ni solia vei keda na ivolanikalou na veibalebale duidui eso ena gauna duidui eso ni noda bula me vakatau ena veika eda gadreva. E rawa ni duidui na ibalebale ni dua na ivolanikalou eda dau wilika wasoma ena veigauna eda sotava kina e dua na bolebole vou ka na veivakabulabulataki ka vakavure vakasama ena noda bula.

O dau vakayagataka vakacava na ivolanikalou? O dau vakatakilakilataka beka na nomu ilavelave? O dau volavola beka e tutuna me rawa ni o nanuma tiko kina na veituberi

vakayalo se dua na ka a vakatavulica vei iko e dua na leseni bibi? O dau vakayagataka beka na ivolayavu kece ni cakacaka, oka kina na Veiyalayalati Makawa? Au sa dau kunea na veidina vakamareqeti ena veidraunipepa ni Veiyalayalati Makawa ka ra idola yaga ni yavu ni dina ka dau dusimaka na noqu bula kei na ivalavala me ivurevure ena gauna au via wasea kina e dua na itukutuku ni kosipeli vei ira eso. Oqori na vuna au taleitaka kina na Veiyalayalati Makawa. Au raica na veivatu talei vakamareqeti ni dina ni ra robotu tu na kena veidraunipepa. Me vakaoqo:

“A sa kaya ko Samuela, sa vinakata li ko Jiova na isoro kama kei na imadrili, me vaka sa vinakata ko koya sa talairawarawa ki na vosa i Jiova? Raica, sa vinaka na talairawarawa ka ca na isoro; sa vinaka na vakarorogo ka ca na uro

ni sipi tagane” (1 Samuela 15:22).

“Mo vakararavi vei Jiova ena vu ni yalomu; Ka mo kakua ni vakararavi ki na nomu yalomatua.

“Mo vakarorogotaka vua na nomu sala kecega, Ia ena vakadodonutaka na nomu ilakolako ko koya.

“Mo kakua ni nanuma ni ko sa vuku: mo rerevaki Jiova ka lako tani mai na ca. . . .

“Na luvequ mo kakua ni beca ni sa vakavulici iko ko Jiova; se yalowai ni sa vunauci iko ko koya:

“Ni sa ikoya sa lomana ko Jiova sa vunauca ko koya; me vaka sa ia na tamata vua na luvena sa vinakata ko koya.

“Sa kalougata na tamata sa kunea na vuku, kei na tamata sa rawata na yalomatua” (Na Vosa Vakaibalebale 3:5–7, 11–13).

Na veiyalayalati Vou talega na ivurevure ni dina vakadaimani:

“Sa kaya vua ko Jisu, Mo lomani Jiova na nomu Kalou ena lomamu taucoko, kei na yalomu taucoko, kei na nomu nanuma kecega.

“A imatai ni vunau oqo, ka levu.

“A sa tautauvata na kena ikarua, Mo lomana na kai nomu me vaka ko lomani iko.

“Sa vu ni vunau taucoko kei ira na parofita na vunau e rua oqo” (Maciu 22:37–40).

“I Saimoni, I Saimoni, raica sa kerei kemudou ko Setani, me tauvuloni kemudou me vaka na witi:

“Ia kau sa masulaki iko me kakua ni malumalumu na nomu vakabauta: ia ni ko sa saumaki tale mo vakataude-itaki ira na wekamu.

“A sa kaya vua ko koya, Au sa vakararau meu lako vata kei kemuni ki na vale ni veivesu, ki na mate talega.

“A sa kaya ko koya, Au sa kaya vei iko Pita, ni se bera mada ni tagi edaidai na toa, ko na cakitaka mada vakatolu na nomu kilai au. . . .

“Ia sa dua na vada sa raici koya ni sa tiko voleka i na buka, ka vakaraici koya matua, ka kaya, Ko koya talega oqo ka tiko kaya.

“A sa cakitaki koya ko koya, ka kaya, Yalewa, au sa sega ni kilai koya.

“A sa dede vakalailai ga a sa duatani tale sa raica, ka kaya, Ko iko talega e

dua vei ira. A sa kaya ko Pita, Ko iko, e segai koi au.

“Sa oti tale e dua na auwa sa mai vakadinadina matua sara e dua, ka kaya, Sa dina ga sa tiko kaya ko koya oqo, ni sa kai Kaleli.

“A sa kaya ko Pita, Ko iko, au sa sega ni kila na ka ko sa kaya. Ia ni sa vosa tiko ko koya sa tagi sara na toa.

“A sa vuki na Turaga ka vakaraici Pita. A sa nanuma ko Pita na vosa ni Turaga ni sa kaya, ni sa bera ni tagi na toa ko na cakitaki au mada vakatolu.

“A sa lako ki tautuba ko Pita, ka tagi vakalevu sara” (Luke 22:31–34, 56–62).

Sa mosi dina na yaloqu ena vuku ni ka a yaco kivei Pita ena gauna o ya.

Sa vakalougatataka vakalevu sara na noqu bula na ivolanikalou oqo mai na Vunau kei na Veiyalayalati: “Mo kakua mada ni vunautaka na noqu vosa, ia mo vulica taumada mo kila ena qai sereki na wa ni yamemu; ia, kevaka ko sa qai via vunau, sa na soli vei iko na noqu Yalo Tabu mo vunautaka kina na noqu vosa, ia era na qai vakabauta na tamata ena kaukauwa ni Kalou” (V&V 11:21).

Ena noqu vakatulewa, na iVola i Momani e vakatavuvulitaka sara vakamatata ka vakaukauwa na dina. Me vakaoqo:

“Ia mo dou vakamalumalumutaki kemudou, dou talairawarawa ka yalomalua, mo dou vakamasuti rawarawa ka sinai ena loloma kei na vosota vakadede, ka yalomalua ena ka kecega; ia mo dou gugumatua ka muria tikoga na ivunau ni Kalou; ia mo dou kerea vua na veika kecega dou sa vinakata, vakayago se vakayalo; dou vakavinavinakataka vua na Kalou na veika kecega sa solia vei kemudou.

“Ia me tu vei kemudou na vakabauta, na i nuinui kei na loloma, dou na qai uasivi sara ena cakacaka vinaka” (Alama 7:23–24).

Kei na dua tale:

“Sa dau vosota vakadede na loloma, sa yalovinaka, sa sega ni vuvu, sa sega ni viavialevu, sa sega ni qara na ka me nona ga, sa sega ni cudrucudru, sa sega ni dauloma ca, sa sega ni rekitaka na ca, ia sa rekitaka ga na dina, sa ubia na ka kecega, sa vakabauta na ka kecega, sa vakanuinuitaka

na ka kecega, sa vosota na ka kecega.

“Ia oi kemudou na wekaqu lomani, kevaka sa sega vei kemudou na loloma, dou sa ka walega, raica sa sega ni mudu na loloma. Ia, mo dou kabita na loloma ni sa uasivi, baleta ni na mudu mai na ka kecega—

“Ia sa vu mai vei Karisito na loloma sa uasivi sara, ka sa ia tikoga ka sega ni mudu, ia sa kalougata ko koya sa kunei vua na loloma oqo ena siga mai muri.

“Oi kemudou na wekaqu lomani, mo dou masuta na Tamada ena yalomudou taucoko me vakasinaiti kemudou ena loloma oqo, io na loloma sa solia vei ira era sa muria na Luvena ko Jisu Karisito ena yalodina, mo dou yaco kina mo dou luve ni Kalou; ia ni sa rairai mai ko Koya, eda na tautauvata kaya, ni da na raica na matana dina; ia me da rawata na inuinui oqo ka vakasavasavataki me vaka sa sava-sava ko Koya.” (Moronai 7:45–48).

E dau taleitaka na iVola i Momani na watiq vakamereqeti o Jeanene. Ena nona gauna ni itabagone, ni yabaki tinivakacaca, sa yaco me yavu ni nona bula. Sa ikoya e dua na ivurevure ni ivakadinadina kei na veivakavulici ena nona gauna ni kaulotu ena vua-i-ra kei Amerika. Ni keirau veiqaravi ena buturara ni kaulotu mai Cordoba e Argentina, a dau vakauqeta vakaukauwa sara na vakayagataki ni

iVola i Momani ena neirau sasaga ena cakacaka ni kaulotu. A vakadeitaka ena nona gauna taumada ni bula o Jeanene ni ra dau vakalougatataki ena dua na ikuri ni Yalo ni Turaga, ka ra na guta vakalevu cake me ra talairawarawa ki na Nona ivakaro, ka dua na nodra ivakadinadina qaqa cake ena vakalou ni Luve ni Kalou, o ira era dau wilika e veigauna na iVola i Momani.¹ Au sega ni kila na levu ni yabaki, ni dau roro mai na mua ni yabaki, au na dau raici koya ni dabe malua toka, ka vakaotia tiko vakamalua na iVola i Momani ena dua tale na gauna ni se bera ni cava na yabaki.

Ena 1991 au gadreva meu solia e dua na iloloma duatani ni Siganisucu vei iratou na noqu matavuvuale. Ena kena volai na vakayacori ni gagadre oqori, a volai kina vakaoqo ena noqu ivolaniveisiga yadua: “Sa 12:38 ena yakavi, Vukelulu, 18 ni Tiseba, 1991. Au se qai vakacavara sara ga e dua na katokaton ni iyaloyalo ena i Vola i Momani me baleta na noqu matavuvuale. Oqo e dua na ka ka vakalevutaka cake na noqu ivakadinadina ni cakacaka vakalou oqo ka vaqaqacotaka e lomaqu e dua na gagadre meu kila vakavinaka cake na veidraunipepa me vakaturuma mai na ivolanikalou oqo na dina me ra vakayagataki ena noqu veiqaravi vua na Turaga. Au taleitaka na ivola oqo. Au vakadinadinataka mai yaloqu ni dina, ni a vakarautaki me baleta na nodra vakalougatataki na Mataqali i Isireli, kei na veitikina sa roboti vuravura raraba tu. O ira kece era na vulica na kena itukutuku ena yalomalua, ena vakabauti Jisu Karisito, era na kila na kena dina ka ra na kunea e dua na iyautalei me na kauti ira ki na marau cecere, na vakacegu, kei na rawa ka ena bula oqo. “Au vakadinadinataka ena veika tabu kece sara, ni sa dina na ivola oqo.”

Me da vakatara me noda na vutuniyau ni veivakalougatataki ka yaco mai ena kena vulici na ivolanikalou, sa noqu masu, ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na Gordon B. Hinckley, “E Dua na iVakadinadina Kaukauwa ka Dina,” *Liaona*, Okosi. 2005, 6.

Mai vei Barbara Thompson

Karua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki
Raraba ni Soqosoqo ni Veivukei

iVakatakila kei na iVakadinadina Yadua

Kevaka eda muria ena yalodina na ivakaro ka kerekere ena vakabauta, ena yaco mai na kena isau ena nona sala ga na Turaga kei na Nona gauna.

Ena vuqa na yabaki sa oti niu se vuli tiko ena vuli torocake, au a vakarorogo tiko ena koniferedi raraba ni kaburaki tiko mai ena retio me vaka ni sega na retioyaloyalo ena vale lailai keitou tiko kina. Era vakasakiti dina na vosa ena koniferedi, kau marautaka tiko na kena sovaraki mai na Yalo Tabu.

Au nanuma vinaka tiko ena nona vosa e dua na Vakaitutu Raraba me baleta na iVakabula kei na Nona veiqaravi ka qai wasea e dua na ivakadinadina warumisa, a vakadeitaka ki yaloqu na Yalo Tabu ni tukuna tiko na ka dina. Ena gauna oqori au sega ni vakatitiqataka tale ni bula tiko na iVakabula. Au sega talega ni vakatitiqataka niu vakila tiko na ivakatakila vakatamata yadua ka vakadeitaka vei au ni “o Jisu Karisito e Luve ni Kalou.”¹

Niu yabaki walu au a papitaiso ka vakadeitaki ka ciqoma na isolisoli ni Yalo Tabu. A dua na veivakalougataki vakasakiti ena gauna ko ya ia sa levu cake tiko ga na kena bibi niu sa tubu cake tiko ka vakila na isolisoli ni Yalo Tabu ena vuqa sara na sala me tekivu mai na gauna ko ya.

E vakavuqa ni da tubu cake mai na

bula vagone ki na itabagone ka yacova yani na uabula, e dau tu na noda bolebole kei na veika eda vakila ena noda toso tiko ka da dau vakila kina ni da gadreva na veivuke vakalou ka dau yaco mai ena Yalo Tabu. Ni yaco mai na dredre, eda na tarogi keda, “Na cava beka na isau ni noqu lomaleqa?” ka “Au na kila vakacava na ka meu cakava?”

Au dau nanuma vakavuqa na itukutuku ena iVola i Momani me baleti Liai ena nona vakavulici ira na nona matavuvale ena kosipeli. E wasea vei ira e vuqa na ivakatakila kei na ivakavuvuli me baleta na veika ena yaco mai ena veisiga e muri. A vakasaqara o Nifai na veituberi ni Turaga me rawa kina ni kila vakavinaka cake na ivakavuvuli nei tamana. A laveti cake, vakalougatataki, ka vakauqeti me kila ni ra dina na ivakavuvuli nei tamana. Oqori a rawa kina vei Nifai me muria vakavinaka sara na ivakaro ni Turaga ka bula dodonu. A ciqoma na ivakatakila yadua me dusimaki koya.

Ena yasana kadua, eratou veileti tiko vakataki iratou na tuakana baleta ni ratou sega ni ciqoma rawa na ivakavuvuli nei tamadrato. Qai taroga o

Nifai e dua na taro bibi sara: “Dou sa bau kerea mada vua na Turaga?”²

E malumalumu na nodratou sauma: “E sega; e sega ni dau vakatakila vei keitou na Turaga na veika vakaqo.”³

A vakayagataka o Nifai na madigi oqori me vakavulica vei iratou na tuakana na ivakaro ni kena ciqomi na ivakatakila yadua. E kaya kina: “Dou sa guilecava beka na veika sa tukuna na Turaga?—Kevaka dou na sega ni vakaukauwataka na yalomudou ka kerekere vei au ena vakabauta, ka vakadinata ni na soli vei kemudou ka muria na noqu ivunau, ena vakatakilai vakaidina vei kemudou na veika oqo.”⁴

E matata vakavinaka toka na ivakaro me ciqomi kina na ivakatakila yadua. E dodonu me da gadreva me da ciqoma na ivakatakila, me da kakua ni vakaukauwataka na yaloda, oti me da qai kerea ena vakabauta, ka vakabauta vakaidina ni da na rawata na kena isau, ka qai muria ena yalodina na ivakaro ni Kalou.

Ni da muria na ivakaro oqo e sega ni kena ibalebale ni ena veigauna kece eda taroga kina e dua na ka vua na Kalou, ena basika sara mai na kena isau kei na matailalai ni veika me da cakava. Ia e kena ibalebale kevaka eda muria ena yalodina na ivakaro ka kerekere ena vakabauta, ena yaco mai na kena isau ena nona sala ga na Turaga kei na Nona gauna.

Niu se gone au dau nanuma tu ni ivakatakila yadua se na isau ni masu ena dau yaco mai ena dua na domo eda rawa ni rogoca. Io e dina sara, eso na ivakatakila e dau yaco mai ena noda rogoca dina e dua na domo. Ia, au sa vulica ni dau vosa na Yalotabu ena vuqa na sala.

Na Vunau kei na Veiyalayalati, wase 6 e vakamacalataka e vica na sala eda rawa ni ciqoma kina na ivakatakila:

“Raica ko sa dau masuti au ka sa vakacegui iko kina na noqu Yalo Tabu.”⁵

“Niu sa dau vakatakila ki lomamu.”⁶

“Au a sega li ni vakaceguya kina na yalomu?”⁷

Ena so tale na ivolanikalou eda vulica kina e so tale na ka me baleta na ciqomi ni ivakatakila:

“Raica ena vakatakila vei iko na

Yalo Tabu, io ena lako yani vei iko ko koya ka tukutuku sara ki lomamu. Ia sai koya oqo na yalo ni ivakatakila.”⁸

“Au na uqeta na yalomu ka na katataka mai na lomamu, raica ko na qai kila sara ni sa dodonu.”⁹

“Au sa solia vei iko na noqu Yalo Tabu, io ena vakavukui iko ko Koya ka vakasinaita na nomu marau.”¹⁰

Ena vakavuqa ni na dau yaco mai na ivakatakila yadua ena noda vulica na ivolanikalou, vakarorogo ka muria na nodra ivakasala na parofita kei na iliuliu tale eso ni Lotu, kei na noda segata me da bulataka na bula yalodina, ka buladodonu. Ena so na gauna ena yaco mai na veivakauqeti ena dua ga na tiki ni ivolanikalou se mai na dua na iyatuvosa ni koniferedi. De na lako mai na isau ni nomu kerekere ni ra lagata tiko na gone ena Lalai e dua na sere totoka. Oqori kece na sala ni ivakatakila.

Ena veisiga taumada ni Veivakalesui Mai, era dau vakasaqara ena yalodina e vuqa na lewenilotu na ivakatakila ka ra vakalougatataki ka vakauqeti me ra kila na ka me caka.

A bolei o Sisita Eliza R. Snow mai vua na parofita o Brigham Young me veivuke ena nodra laveti ka vakavulici na marama ena Lotu. A vakavuvulitaka ni rawa vei ira yadua na yalewa me ra ciqoma na veivakauqeti me tuberi ira ena nodra dui bula yadua, ena nodra matavuvale, kei na nodra itavi ena Lotu. E kaya kina: “Tukuna vei ira na marama me ra lako ka qarava na nodra itavi, ena yalomalua kei na yalodina ena qai tiko vata kei ira na Yalo ni Kalou ka ra na vakalougatataki ena nodra cakacaka. Me ra vakasaqara na yalomatua ka sega na kaukauwa, ia ena qai tu vei ira na kaukauwa kece ka tu vei ira na kena yalomatua me ra vakayagataka kina.”¹¹

E vakavulica vei ira na marama o Sisita Snow me ra vakasaqara na veituberi ni Yalo Tabu. E kaya kina ni Yalo Tabu ena “vakamamautaka ka vakasinaita na gagadre kece ni yalo ni tamata, ka vakasinaita na veitikina kece e lala tu. Niu vakasinaiti tu ena Yalo o ya, sa vakacegu na yaloqu.”¹²

Sa vakavuvulitaka o Peresitedi Uchtdorf ni “sega ni dau yaco mai

ena kaukauwa levu na ivakatakila kei na ivakadinadina. Vei ira e vuqa, e dau yaco mai vakamalua na ivakadinadina—dua na tikina ena dua na gauna.” E vakuria ena nona kaya: “me da vakasaqara vagumatua na rarama ni veivakauqeti yadua. Me da vakatakekere vua na Turaga me vakalougatataka na noda vakasama kei na yaloda ena lidi ni vakabauta ka na rawa kina vei keda me da ciqoma ka kila na cakacaka vakalou ni Yalo Tabu.”¹³

Na noda ivakadinadina ena vakaukauwataki keda ka vaqacacotaki keda ena noda sotava na bolebole ni noda bula ena veisiga yadua. Eso era sotava na leqa ni tauvimate; eso e sotava na leqa ni bula vakailavo; eso tale era sotava tu na dredre ena nodra bula vakawati se vei ira na luvedra; eso era bula galili se so na vakanuinui se tatadra a sega ni vakavotukana. Na noda ivakadinadina, ka waki vata kei na noda vakabauta na Turaga o Jisu Karisito kei na noda kila na ituvatuva ni veivakabulai, ena vukei keda me da curuma kina na gauna ni veivakatovolei kei na dredre.

Ena ivola na *Luvequ Yalewa ena Noqu Matanitu*, eda wilika kina me baleti Sisita Hedwig Biereichel, e dua na marama ni Jamani ka sotava vakalevu na rarawa kei na veivakuwai ena iKarua ni iValu Levu. Ena nona loloma kei na nona bula ni dauveivukei, ena gauna sara mada ga e sotava tu kina na leqa levu, e wasea ena lomasoli na kena kakana vua e dua na kaivesu vakaivalu waloloi. E muri, ni tarogi vua se rawa vakacava me “maroroya tiko e dua na ivakadinadina ena loma ni gauna ni veivakatovolei oqori,” a sauma vaqo, “Au a sega ni maroroya tiko e dua na ivakadinadina ena gauna oqori—a maroroi au na ivakadinadina.”¹⁴

Ni dua tu na noda ivakadinadina tudei e sega ni kena ibalebale ni na vaka tiko ga kina. Me da na vakania ka vaqacacotaka tiko me rawata kina na kaukauwa me na tokoni keda tiko. Oqori e dua na vuna me da dau “soqoni vata wasoma”—me da vakavotavota kina ena sakaramede, vakavouya na noda veiyalayalati, ka “vakavulici ena ivakavuvuli ni Kalou.” Sai koya na ivakavuvuli ni Kalou sa vakauqeta

“me ra dau masu tikoga ka vakararavi tabakidua ki na loloma i Karisito, o Koya sa vakatekivuna ka sauma talega na no[da] vakabauta.”¹⁵

E vakavulici keda o Elder David A. Bednar: “Ni o segata vakadodonu ka vakayagataka na yalo ni ivakatakila, au yalataka ni ko na ‘lako ena rarama i Jiova’ (Aisea 2:5; 2 Nifai 12:5). Ena so na gauna ena cakacaka na yalo ni ivakatakila ena gauna vata ga vakaukauwa, ena so tale na gauna ena vakamalua ka taura e dua na gauna, ka vakavuqa ni dau malumu ka da sega ni dau vakila. Ia se cava ga na ivakarau e dau ciqomi kina na veivakalougatataki oqo, ena vakararamataka na yalomu ka vakalevutaka, ka vakararamataka na nomu kila ka na rarama e solia mai (raica na Alama 5:7; 32:28), ka dusimaki iko ka taqomaki iko kei na nomu matavuvale.”¹⁶

E gadreva na Turaga me vakalougatataki keda ena veituberi, ena vuku, kei na idusidusi ena noda bula. E gadreva o Koya me sovaraka mai na Yalona vei keda. Vakadua tale, me baleta na ivakatakila yadua e vinakati me da gadreva me da ciqoma, me da kakua ni vakaukauwataka na yaloda, ka da qai gadreva me da kerea ena vakabauta, ka vakabauta vakaidina ni da na rawata na kena isau, ka da qai muria vagumatua na ivakaro ni Kalou. Oti ni da qai vakasaqara na isau ni noda taro, ena vakalougatataki keda o Koya ena Yalona. Oqori au vakadinadinataka ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Vunau kei na Veiyalayalati 46:13.
2. 1 Nifai 15:8.
3. 1 Nifai 15:9.
4. 1 Nifai 15:11; raica talega na tikina e 10.
5. Vunau kei na Veiyalayalati 6:14.
6. Vunau kei na Veiyalayalati 6:15.
7. Vunau kei na Veiyalayalati 6:23.
8. Vunau kei na Veiyalayalati 8:2–3.
9. Vunau kei na Veiyalayalati 9:8.
10. Vunau kei na Veiyalayalati 11: 13.
11. *Luvequ Yalewa ena Noqu Matanitu: Na iTukutuku kei na Cakacaka ni iSogosoqo ni Veivukei* (2011), 45.
12. *Luvequ Yalewa ena Noqu Matanitu*, 46.
13. Dieter F. Uchtdorf, “Na Vanua Mo Cava Kina, Nomu Galala,” *Liaona*, Me 2011, 58.
14. Raica na *Luvequ Yalewa ena Noqu Matanitu*, 79.
15. Moronai 6:4–6.
16. David A. Bednar, “Na Yalo ni iVakatakila,” *Liaona*, Me 2011, 87.

Mai vei Elder L. Whitney Clayton
Ena Mataveiliutaki ni Vitusagavulu

Ena Yaco mai na Kena Gauna

Au tucake vata kei keimuni ena qoroqoro, na tosai ki liu ni cakacaka oqo ena veivakurabuitaki, taleitaki, kei na kaukauwa kece sara.

Au a laki kaulotu me vica toka na vula ena loma ni vanua o Lima, mai Peru. Na ka a yaco, au qai takosova vakavica na Plaza de Armas mai Lima. E veibasai tiko kei na plaza, na iTikitiko Vakataui ka itikitiko vakamatanitu nei peresitedi kei Peru. Keimami a veisureti na veitokani vakadaukaulotu vei ira e vuqa na tamata ena Plaza, ka sureti ira me ra rogoca na kosipeli vakalesuimai. Au dau lomatarotarotaka tu ena gauna o ya se na vakacava beka keu curuma na itikitiko vakataui o ya, ia na vakasama meu vakayacora e sa vaka me yali tani yani.

Ena yabaki sa oti, au a gole vata kei Elder D. Todd Christofferson ena Kuoramu ni Le Tinikarua, kei na so tale, ka laki sotavi Alan García, na peresitedi kei Peru ena gauna o ya, ena iTikitiko Vakataui. Keitou a vakasarasarataki ki na kena veirumu totoka ka ciqomi keitou ena yalovinaka o Peresitedi García. Na noqu lomatarotaro vakadaukaulotu gone me baleta na itikitiko vakataui sa mai vakavotukanataka ena dua na sala au a sega mada ni bau tadra me na yaco ena 1970.

Sa veisau sara o Peru ni

vakatauvatataki mai na gauna au a se kaulotu tiko kina, vakabibi ki na Lotu. Ena gauna o ya era a lewe 11,000 tiko na lewe ni Lotu ka dua ga na iteki. Nikua, e kea, era sa sivia na 500,000 na lewenilotu ka volekata ni 100 na iteki. Ena veitauni ka tu kina e liu e lailai wale ga na lewenilotu, era sa vakarairaiuinakataka tu na vanua oqo na veiteki bulabula kei na veivalenilotu taleitaki. Sa yaco tale tikoga na veika vata oqo ena vuqa na vanua e vuravura raraba.

E gadreva me vakamacalataki na cecere ni tubu kaukauwa oqo ni Lotu. Au na tekivu ena parofisai mai na Veiyalayalati Makawa.

O Taniela e dua na kai Iperiu bobula mai Papiloni. A soli vua na madigi me vakadewataka na tadra nei Tui Nepukanesa. A kerea o Taniela vua na Kalou me vakaraitaka vua na tadra kei na kena ibalebale, ka saumi mai na nona masu. A kaya kina vei Nepukanesa, “Ia sa dua na Kalou mai lomalagi sa vakaraitaka na ka vuni, ka sa vakatakila rawa vei kemuni na tui ko Nepukanesa na ka ena yaco ena gauna mai muri. . . . Na raivotu ni

nomu qavokavoka ena nomu idavodavo, sai ira oqo.” A kaya o Taniela ni a raica na tui e dua na matakau vakadomobula vata kei na dua na qavokavoka, yago vakatamata, liga, temo ni yava, kei na yava. Sa kavida mai e dua na vatu ka sega ni ta ena liga mai na dua na ulunivanua, ka sa qiqi yani ka levu mai. A sa qai lauta na matakau na vatu oqori, ka vurumemeataka, “ia na vatu ka lauta na matakau sa tubu me ulunivanua levu, ka roboti vuravura taucoko.”

A vakamacalataka o Taniela ni matakau e matataka na matanitu vakapolitiki ena gauna mai muri ka ni “nodra gauna [mai muri] na tui ko ya ena qai vakatura na Kalou ni lomalagi e dua na matanitu, ena sega sara ni vakarusai rawa: . . . ia ena vurumemeataka ga” vakamatailalai ka vakaotia na veimatanitu oqori. “Ka na tu ga ka sega ni mudu.”¹

Me da sa gole vakalevu cake sara ki na noda gauna oqo. Na imatai ni nona rairai na agilosi o Moronai kivei Josefa Simici ena 1823 a kaya vua “ni sa digitaki au na Kalou [meu] qarava e dua na cakacaka; a kaya ni na rogo [na] yacaqu vei ira na veimatanitu, veimataqali kei na duivosavosa.”² Na itukutuku nei Moronai e veivakurabuitaki dina vei Josefa, ka se qai yabaki 17.

Ena 1831, a tukuna na Turaga vei Josefa ni idola ni matanitu ni Kalou sa mai “soli e vuravura vua na tamata.” A kaya ni “na [qai] vunautaki yani na itukutuku vinaka me yacova na iyalayala kei vuravura; raica ena qiqi yani me vaka na vatu sa kavida mai na ulunivanua ka sa sega ni ta ena liga . . . , me yacova ni sa roboti vuravura taucoko,”³ me vaka a kaya o Taniela vei Nepukanesa.

Ena 1898, a talanoataka kina o Peresitedi Wilford Woodruff ena dua na soqoni ni matabete e Kirtland e dua na ka a sotava ni se qai lewenilotu vou ga ena 1834. A tukuna: “E a qai kacivi ira kece na lewe ni Matabete na Parofita me ra soqoni vata yani ki na nodra vale ni vuli kau lailai e kea. Oqo e dua ga na vale lailai, ka rairai ni 14 na fute [4.3m] vakarivirivi. . . . Ni keimami sa soqoni vata yani e a kacivi ira na qase ni Isireli na

parofita . . . me ra vakadinadinataka na cakacaka oqo. . . . Ni ra sa vosa oti e a qai kaya na Parofita, ‘Kemuni na taciqu au sa mai vakatataki ka vakasalataki ena nomuni ivakadinadina ena bogi nikua, ia au gadreva meu tukuna vei kemuni ena mata ni Turaga, ko ni sega ni kila vakalevu cake mai na dua na gone dramidrami na veika me baleta na ilesilesi ni Lotu oqo kei na matanitu. Ko ni se bera ni kila. . . . E lewe vica toka ga oqo na lewe ni Matabete o ni raica ena bogi nikua, ia ena robota na Lotu oqo na Vualiku kei na Ceva kei Amerika— ena roboti vuravura.’”⁴

Na parofisai oqo ni:

- na matanitu ni Kalou sa vaka na vatu sa kavida mai na ulunivanua ena roboti vuravura;
- na yaca i Josefa Simici ena kilai ki na veiyasai vuravura; ka
- ena roboti Amerika na Lotu ka na robota na vuravura

Montevideo, Uruguay

ena vaka me ka ni veidredrevaki na ka oqo ena 170 na yabaki sa oti. O ira na ilawalawa lailai ni vakabauta, era sasagataka na nodra bula dredre ena iyalayala kei Amerika ka toki me ra drotaka na veivakacacani, era sega ni vaka na yavu ni dua na vakabauta ka na takosova yani na iyalayala ni veimatanitu eso ka curuma yani na yalo ni tamata ena veivanua kecega.

Ia oqori na veika sa mai yaco. Meu tukuna mada e dua na ivakaraitaki.

Ena Siganisucu ni 1925 mai Buenos Aires, a vakatabuya o Elder Melvin J. Ballard na vanua taucoko ena Ceva kei Amerika me vunautaki kina na kosipeli. Ni qai yacova na Okosita 1926 era a papitaiso rawa eso na curuvou. Sai ira oqo na isevu ni lewenilotu ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai ena Ceva kei Amerika taucoko. Oqori ena 85 na yabaki sa oti, ena nodra gauna ni bula na lewe vuqa era vakarorogo tiko ena koniferedi nikua.

Nikua sa 23 taucoko na iteki kei Saioni e Buenos Aires, ka vica vata na daseni na iteki kei na tini vakaudolu na lewe ni Lotu ena siti kei na tauni e Argentina taucoko. Ia oqo sa sivia sara na 600 na iteki ka sa vica na milioni na lewe ni Lotu e Sauca Amerika taucoko. Ni da vakasarava tiko, sa robota na vanua levu oqo na matanitu ni Kalou, ka sa tabaki na yaca i Josefa Simici mai vei keda ka vakakina o ira

era sega ni vakabauti koya ena veimatanitu ka rairai sega ni se bau rogoca vakadua ena gauna ni nona bula.

Nikua sa voleka ni 3,000 taucoko na iteki ena Lotu e vuravura raraba, vakatekivu mai Boston ki Bangkok kei na kena mai Mexico City ki Moscow. Eda sa volekata yani na 29,000 na tabanalevu kei na tabana. Ena vuqa na matanitu era sa tiko kina na veiiteki matua, kei ira na lewenilotu era a curuvou na nodra qase e liu. Eso tale, na ilawalawa lalai ni lewenilotu vou era laki soqoni vata me tabana lalai ni Lotu ena veivale redetaki. Ena veiya-baki e sa toso ka toso tikoga yani na Lotu e vuravura raraba.

Na parofisai vakaoqo me baleta na kena vakaktawani na vuravura kei na kilai na yaca e vuravura taucoko: Ena ka ni lasa beka? Io beka. Sega toka ni vaka? Sega ni vakataratututaki. Dredre sara? Dravusakulukulu. Sa yaco sara tiko ga e matada.

E kaya kina o Peresitedi Gordon B. Hinckley:

“E dau tukuni tu ni dua na gauna a sega sara ga ni dromu na siga ena Matanitu o Bolatagane. Sa mai vakalailaitaki sobu na matanitu oqori nikua. Ia e ka dina ni sega ni bau cila na siga ena cakacaka oqo ni Turaga ena vuku ni sa tarai tiko na nodra bula na tamata e vuravura raraba.

“Ia oqo e se qai kena tekivu walega. E se bera mada ga ni tavoci na delana. . . . Na noda cakacaka e sega ni vakaiyalayala. . . . O ira na veimatanitu era se bera tiko ni dolavi vei keda era na dola ena dua na siga.”⁵

Eda sa raica rawa nikua ni veika sa parofisaitaki tu mai ena iVola i Momani e sa na voleka ni yaco:

“Ia . . . ena gauna ko ya era na galu na tui; raica era na kunea na ka sa sega ni tukuni vei ira, ka kila na ka era a sega ni rogoca.

“Ia ena vakayacora ko Tamaqu e na vukuqu e dua na cakacaka levu ka veivakurabuitaki e na kedra maliwa.”⁶

Na cakacaka oqo ni Turaga sa ka levu dina ka totoka, ia sa toso tiko vakainaki ki liu ka sega ni kilai vakalevu mai vei ira e vuqa na iliuliu vaka-politiki, vanua, kei na vuli. E veivakatorocaketaki vakayadudua

Salvador, Brazil

ki na dua na tamata kei na dua na matavuvale, vakanomodi ka vakasavasava, na kena itukutuku tabu ena kena vakalougatataki ira na tamata ena veivanua kecega.

E dua na tikina mai na iVola i Momani e vakarautaka e dua na idola veivakurabuitaki ni kena tubu na Lotu edaidai: “Ia au sa kaya vei kemudou, ena yaco na gauna me na vunautaki yani kina na kena itukutuku na i Vakabula vei ira kece na veimatanitu, veimataqali, duivosavosa, kei ira na tamata kece ga.”⁷

Sa qai noda itukutuku bibi duadua, ni sa noda ilesilesi ruarua vakalou kei na noda vakaroti me da kauta yani ki na veivanua kecega ena veiyasai vuravura, o ya ni sa bula tiko e dua na iVakabula. A bula voli o Koya ena loma ni gauna. A sorovaka na noda ivalavala ca, lauvako ena kauveilitai, ka sa tucake tale. Na itukutuku kaukauwa duadua o ya, ka da sa vunautaka voli ena lewa ni Kalou, sa vuna dina me sa tubucake tiko kina vakaoqo na Lotu.

Au sa vakadinadinataka ni a rairai o Koya vata kei Tamana vei Josefa Simici. Ena veivakasalataki nei Tamana, a tauyavutaka tale o Koya na Nona kosisipeli e vuravura. Sa talai ira tale mai na iapositolo, parofita, kei na idola ni matabete ki vuravura. E liutaka tiko na Nona Lotu mai vua e dua na parofita e bula tiko, o Peresitedi Thomas S.

Monson. Na Nona Lotu sa ikoya na vatu sa kavida mai na ulunivanua sa sega ni ta ena liga ka sa qiqi yani e vuravura taucoko.

Eda sa vakavinavinaka vakalevu vei Josefa Simici ka sarasara ena qoroqoro ni sa dokai na yacana, io, sa vosavakacacataki mada ga ena veiyasai vuravura taucoko. Ia eda sa kila tu ni cakacaka qaqa oqo edaidai sa sega ni baleti koya. Sa ikoya oqo na cakacaka ni Kalou sa Cecere kei na Luvena, na Tui ni Sautu. Au sa vakadinadinataka ni o Jisu Karisito na i Vakabula, au tucake vata kei kemuni ena qoroqoro, na tosoi ki liu ni cakacaka oqo ena veivakurabuitaki, taleitaki, kei na kaukauwa kece sara. Sa dina sara, “ni [sa] yaco mai na gauna ena nona kilai na i Vakabula . . . me curuma yani na veimatanitu kece ga, veimataqali, duivosavosa, kei na tamata.” Au wasea noqu ivakadinadina me baleti Koya, na i Vakabula ni tamata kece ga, kei na cakacaka oqo ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Taniela 2:28, 35, 44; raica talega na tikina e 1–45.
2. Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:33.
3. Vunau kei na Veiyalayalati 65:2.
4. *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Wilford Woodruff* (2004), 27–28.
5. Gordon B. Hinckley, “The State of the Church,” *Liahona*, Nov. 2003, 7.
6. 3 Nifai 21:8–9.
7. Mosaia 3:20.

Mai vei Elder José L. Alonso
Ena Vitusagavulu

Cakava na Ka Dodonu ena Gauna Donu, Kua ni Lokuyara

*A solia vei keda . . . na iVakabula e dua na ivakaraitaki
cecere me baleta na noda sega ni wawa ena kena soli na
veivuke vei ira sa yali vei ira na yalo ni mamarau kei na reki.*

Ena noda gauna e levu na tamata era bula tu ena loma ni rarawa kei na veilecayaki levu. Era sega ni kunea tiko na isau ni nodra taro ka ra sega ni sotava rawa na nodra gagadre. Eso sa yali vei ira na yalo ni mamarau kei na reki. Era sa tukuna na parofita ni marau dina e kune ga ena noda muria na ivakaraitaki kei na ivakavuvuli i Karisito. O koya na noda iVakabula, o Koya na noda ivakavuvuli, ka sai koya na ivakaraitaki uasivi.

Na Nona, e bula ni veiqaravi. Ni da qarava tiko na wekada, eda sa qaravi ira tiko era vakaleqai tu. Ni da vakayacora tiko vakakina eda rawa ni kunea na iwali ni noda dredre. Ni da vakatomuria na iVakabula, eda vakaraitaka tiko kina na noda loloma vei Tamada Vakalomalagi kei na Luvena, o Jisu Karisito, ka da na yaco me vakataki Rau vakalevu cake.

A vosa na Tui o Penijamini me baleta na yaga ni veiqaravi, ka kaya ni “[da] sa qaravi Koya tiko na no[da] Kalou, ena no[da] qaravi ira tiko na

weka[da].”¹ E dui tu vei keda kece na madigi me da veiqaravi ka vakaraitaka na loloma.

Sa kerei keda o Peresitedi Thomas S. Monson me da lako “ki na veivueti” ka qaravi ira na tani. E kaya kina: “Eda na kila kina ni o ira eda qaravi ira tiko, ka ra sa vakila mai na noda cakacaka na tatara ni ligana na iVakavuvuli, era na sega ni vakamacalataka rawa na veisau sa yaco mai ena nodra bula. E tu na gagadre ni veiqaravi ena yalodina, na lako ena yalomalumumu, ka bula vakalevu cake me vaka na iVakabula. Ni ra sa ciqoma na matadra vakayalo ka raica vakalailai na yalayala eso ni veigauna tawamudu, era vakavoqataka na nona vosa na tamata mataboko ka vakalesuya vua o Jisu na rai ni matana ka a kaya, ‘E dua na ka kau sa kila, niu a mataboko e liu, au sa qai rai rawa.’”²

Ena veisiga yadua e dau yaco mai na madigi me da veivuke ka veiqaravi—me caka na ka dodonu, ena gauna donu, kua ni lokuyara.

Vakasamataki ira e vuqa na tamata ka ra a sotava na dredre ena nodra vaqara cakacaka se era tauvimate tu, se o ira era galili, se era nanuma ni sa yali na nodra ka kecega. Na veivuke cava o rawa ni cakava? Raitayaloyalotaka mada e dua na wekamu, ena tau bi ni uca sa ca tu nona motoka, ka qiriti iko mo vukei koya. Na cava na ka e dodonu mo cakava vua? Na gauna cava e dodonu mo cakava kina?

Au nanuma ena dua na gauna keitou lako kina vakamatavuvale ki na Siti o Mexico me voli eso na nodrau isulu na luvei keirau. Erau se gonelalai sara kina. E se qai yabaki rua toka ga na luvei keirau tagane qase, ka yabaki dua o koya na gone. A osodrigi na veigaunisala ena tamata. Ni keitou volivoli ka tuberi rau tiko na gone ena ligadrau, keitou a tu vakadua me keitou sarava e dua na ka, keirau sega ni kila ni sa yali na luvei keirau qase cake! Keirau sega ni kila se caka vakacava, ia sa sega ni tiko vata kei keitou. E sega tale na lokuyara na neirau cici yani ka vaqarai koya. Keirau vaqarara ka kacivi koya, keirau vakila na vutugu ni yalo, ni keirau nanuma ni na yali vakadua mai vei keirau. Keirau vakatakekere vei Tamada Vakalomalagi ena neirau vakasama me vukei keirau me keirau raici koya.

Oti vakalailai keirau sa kunei koya. E sarava tu ena vakawelevewe eso na iyaya ni vakatatalo ena dua na katubaleka ni sitoa. Keirau mokoti koya ka reguci koya, ka keirau yalataka ni keirau na dau vakaraici rau vagumatua na luvei keirau me keirau kakua tale ni vakayalia e dua vei rau ena dua na gauna. Keirau vulica kina, me rawa ni keirau vakabula na luvei keirau, keirau sega tale ni gadreva e dua na soqoni ni tuvatuvanaki. Keirau a cakacaka ga, keirau lako yani ka vakasaqara na dua sa yali. Keirau vulica talega ni a sega mada ga ni kila na luvei keirau ni sa lakosese voli.

Kemuni na taciqum kei na ganequ, era tu beka eso, ena vuku ni so na ka, era sa yali voli kina mai matada ka ra sega ni kila ni ra sa lakosese voli. Kevaka eda lokuyara, e rawa ni ra yali yani vakadua mai vei keda.

Vei ira na lewe vuqa era gadreva tu

na noda veivuke, e sega ni gadrevi me da bulia vou eso na parokaramu se cakava na veika dredre ka isau levu. E gadrevi ga kina na noda tu vakarau me da veiqaravi—me da cakava na ka dodonu ena kena gauna donu, me kua na lokuyara.

Ena nona a rairai vei ira na tamata ena iVola i Momani na iVakabula, a solia vei keda o Koya e dua na ivakairaitaki cecere me baleta na noda sega ni wawa ena kena soli na veivuke vei ira sa yali vei ira na yalo ni mamarau kei na reki. Ni sa vakavulici ira na tamata, a raica ko Koya ni a sega ni rawa vei ira me ra kila kece na Nona vosa. A sureti ira ko Koya me ra lesu ki na nodra veivale ka laki vakasamataka vakatitobu na veika sa tukuna vei ira. A tukuna vei ira me ra masu vei Tamada ka vakarautaki ira me ra lesu tale mai ena mataka, ena lesu tale mai ko Koya me vakavulici ira.³

Ni tinia a rai yani vei ira na lewe vuqa ka raica ni ra sa tagi, ni ra sa gadreva vakalevu me tikoga vata kei ira.

“A sa kaya vei ira: Raica sa vuabale dina na noqu lomani kemudou.

“Sa tiko li eso na nomudou tauvimate? Dou kauti ira mai. Io, dou kauti ira mai na lokiloki, na mataboko, na gera, na mudu, na vukavuka, ko ira sa malai, ko ira na didivara kei ira kecega sa tauvimate tu? Dou kauti ira mai

kau na vakabulai ira, niu sa lomani kemudou; io sa vuabale sara na noqu loloma.”⁴

Era sa kauta mai na nodra tauvimate ki Vua, ka sa vakabulai ira ko Koya. Era sa cuvaki sobu ki yavana na lewevuqa ka qaravi Koya ka reguca na yavana, “ka sa suasua na yavana ena wai ni matadra.” Sa qai vakaroti ira me ra kauti ira mai na nodra lalai, sa vakalaougatataki ira yadudua ko koya.⁵ Oqori na ivakarau sa solia vei keda na iVakabula. Na Nona loloma sa baleti keda kece, ia sa sega sara ni yali mai Matana e dua.

Au kila ni dau loloma, dau veitaqomaki, ka dauvosota na Tamada Vakalomalagi. Sa lomani keda vakakina na Luvena, o Jisu Karisito. Era sa dau vukei keda mai vei ira na Nodrau parofita. Au sa vulica ni da na taqomaki vakavinaka sara ena noda muri ira na parofita. Se toso tikoga na “na veivueti.” E kaya vaqo o Peresitedi Monson: “E namaka tu na Turaga na noda vakasama. E namaka tiko na noda cakacaka. E namaka tiko na noda ivakadinadina. E namaka tiko na noda yalodina.”⁶

E dua na noda itavi kei na dua na madigi cecere. E lewe vuqa era gadreva me ra vakila tale mada na kamica ni mamarau kei na reki ena nodra vakaitavi ena Lotu. Na mamarau

oqori ena basika mai na noda ciqoma na veicakacaka vakalotu, noda cakava na veiyalayalati tabu, ka da rokova tiko. E gadrevi keda na Turaga me da vukei ira. Me da cakava na ka dodonu ena kena gauna donu, kua ni lokuyara.

Au vakadinadinataka ni bula tiko na Kalou ka Tamada. E bula tiko o Jisu Karisito ka sa solia na Nona bula me rawa kina ni da lesu tale ki na iserau ni Tamada Vakalomalagi. Au kila ni o Koya na noda iVakabula. Au kila ni Nodrau yalovinaka tawavakailayala sa dau vakatakilali tiko e veigauna. Au vakadinadinataka ni o Peresitedi Thomas S. Monson na Nodrau parofita ka ni sai koya oqo na Lotu dina dua-dua ga ena dela i vuravura. Au kila ni Parofita o Josefa Simici na parofita ni Veivakalesui Mai. Au vakadinadinataka ni iVola i Momani na vosa ni Kalou. Sa dau tuberi keda ka vakatakilakilataka vei keda na sala me da muria me rawa ni da vaka na Kalou kei na Luvena Lomani. Au vakaraitaka oqo ena yaca ni noda Turaga ko Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Mosaia 2:17.
2. Thomas S. Monson, “Ki na Veivueti,” *Liaona*, Julai 2001, 57, 58.
3. Raica na 3 Nifai 17:1-3.
4. 3 Nifai 17:6-7; raica talega na tikina e 5.
5. Raica na 3 Nifai 17:9-12, 21.
6. Thomas S. Monson, *Liaona*, Julai 2001, 58.

Mai vei Peresitedi Boyd K. Packer
Peresitedi ni Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Vakasala Vei Ira na iTabagone

Se cava ga na veisaqasaqa, veivakatovolei, kei na veitemaki, sa gadrevi mo kakua ni druka se rere kina.

Au na vosa sara tiko ga vei kemuni na itabagone vakalevu cake mai na noqu dau cakava, niu vakatauvatana noqu gauna ni itabagone vei kemuni.

Ko ni sa rui ka talei sara. Au sa raici kemuni ena vuqa na veimatani kei na veiyasana vakayadua. Ko ni vinaka cake sara mai na neimami gauna ni gone. Ko ni sa kila vakalevu cake na kosipeli. Ko ni sa yalomatua ka yalodina vakalevu cake.

Au sa yabaki 87 oqo. Ko ni na taroga beka se cava au na rawa ni vota ki na nomuni bula ena noqu yabaki ni bula. Au sa butuka oti na vanua oqori kau kila na vanua ko ni gole tiko kina. Ia ko ni se bera ni yacova na vanua au sa tiko kina oqo. Au na cavuta mada e vica na yatuvosa ni dua na serekali talei:

Sa tekivu berabera o ganivatu qase. Ia o ganivatu gone e totolo cake. Ia sega ni kila o ganivatu gone Ni kila tu e vuqa na ka o ganivatu qase.

Ni kila na veika, o ganivatu qase Sa qasenivuli tiko ga kina nei ganivatu gone.

Na cava beka e sega ni kila o ganivatu qase gogo? —Me lako vakatotolo no.

E vuka cake o ganivatu gone, ka vakaroro, Ka vuka voliti ganivatu qase berabera oqo.

Na cava beka e sega ni kila o ganivatu gone totolo? —Evei gona na iroro.¹

E sega ni mai vei Wordsworth, ia sa bau serekali totoka dina!

Mai na veika sa yaco tiko ena vuravura oqo, ena kena sa tabaki sobu tiko na ivakatagedegede ni bula savasava, ko ni sa mai tubu cake tiko na itabagone oqo ena yalava ni meca.

Eda kila mai na ivolanikalou ni a yaco e dua na ivalu mai lomalagi ni a veisaqasaqa kina o Lusefa, ka a “biu ki vuravura” vata kei ira na nona ilawalawa.² Sa saga kina me vakataotaka na ituvatuva nei Tamada Vakalomalagi ka vakasaqara me lewa na nodra vakasama kei na ivakarau na tamata kecega. Na veivakayararataki oqo e ka vakayalo, ka sa “teteva na loma ni vanua.”³

Se cava ga na veisaqasaqa, veivakatovolei, kei na veitemaki, sa gadrevi

mo kakua ni druka se rere kina.

Niu se yabaki 17, ka vakarau qeretueti tiko mai koronivuli torocake kau dua na gonevuli kila vakarauta ka so tiko na noqu malumalumu, ena noqu nanuma, a tavuki vei keimami na ka kecega ena dua na mataka ni Siga Tabu. Ena siga tarava keimami sa kacivi yani ki na olo ni koronivuli. Sa biu toka ena kena vatavata e dua na idabedabe kei na dua na retio lailai. Sa dolava sara o qasenivuli liu na retio. Keimami rogoca sara ni sa vosa mai o Peresitedi Franklin Delano Roosevelt ka kaburaka mai ni sa bo-mutaki o Pearl Harbor. Rau sa valu o Amerika kei Japan.

Ni oti o ya a vakayacori tale e dua. Sa rogo tale mai na domo i Peresitedi Roosevelt, ka sa tukuna tiko mai ni sa veivaluvaluti na noda vanua kei Jamani. Sa mai kacabote kina na iKarua ni Valu Levu e vuravura taucoko.

Ena dua vata ga na gauna sa tawakilai na neimami siga ni mataka. Keimami sa sega ni kila na ka sa tu mai liu. Keimami na bula beka me vakamau ka vakamatavuvale?

Nikua eda na “rogoca na ivalu kei na irogorogo ni valu, ena yavavala ko vuravura taucoko.”⁴ O kemuni, na neimami itabagone, ko ni na veilecayaki beka ka luluqa na nomuni bula. Au gadreva meu veivakasalataki ka vakavulici kemuni, ka solia na ivakaro ena veika eso mo ni cakava kei na veika eso mo ni kakua ni cakava.

Na ituvatuva ni kosipeli sai koya na “ka sa navuci tu me rawati kina na bula.”⁵ Sa usutu ni ituvatuva o ya na matavuvale. Sa vakararavi tiko na matavuvale ki na vakayagataki ena kilikili ni kaukauwa ni vakatubu-kawa sa tu e yagomuni.

E “Na Matavuvale: Ai Vakaro ki Vuravura Raraba,” e dua na ivola veivakauqeti vakayalo mai vei iratou na Mataveiliutaki Taumada kei na Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua, eda vulica mai kina na bula taumada ni “oi keda na tamata vakayadua—na tagane kei na yalewa—eda a buli meda ucuya na Kalou. Oi keda yadua eda sa luvena tagane se luvena yalewa vakayalo daulomani na noda itubutubu vakalomalagi, sa yaco gona kina

meda sa ituvaki vakalou ka vakaicavacava vakakina. Sa ituvaki yaga sara mo tagane se yalewa [ka a tauyavutaki mai na bula taumada o ya]. . . .

“ . . . Keitou vakuria ena neitou tukuna kina ni sa vakarota mai na Kalou, me qai dau vakayagataki walega na isolisoli oqori ni vakatubukawa vei ira na tagane kei na yalewa era sa vauci oti ena ivau vakalawa ni veiwatini.”⁶

Na itotogi levu duadua e ra sa coko kina o Lusefa kei ira na nona ilawalawa sai koya na nodra sa sega ni vakatarai mera vakayago.

E vuqa na veitemaki ko ni sotava, vakabibi na kena e ca vakalevu, e vakayagataki kina na yagomuni. E sega walega ni tiko vei kemuni na kaukauwa mo ni bulia na tamata me dua na itabatamata vou, ia sa nomuni talega na digidigi.

E vakavulica vakaoqo o Parofita Josefa Simici, “O ira kece era vakayago era kaukauwa cake mai vei ira era sega ni vakayago.”⁷ Sa qai yaco ki na tamata yadua e bula tiko e vakayago me kaukauwa cake mai vei koya na meca. Ko ni sotava na veitemaki baleta ni ko sa vakayago, ia ko sa kaukauwa cake mai vua kei ira na nona agilosi.

Ena gauna keimami sa qeretuetei kina mai koronivuli torocake, e vuqa vei ira na neimami lewe ni kalasi era sa gole yani ki na ivalu, eso vei ira era sega tale ni lesu mai. Keimami a vakarau na kena vo me keimami gole vakakina ki valu. Keimami sa sega ni kila na neimami veisiga ni mataka. Keimami na bula beka mai na ivalu? Ena se vo beka na neimami vuravura ni keimami lesu mai?

Niu sa mai kila vakavinaka kina niu sa na curu, au sa lewena kina na

mataivalu ni vuka. E sega ni bera au sa tu mai Santa Ana, e California, meu vuli vuka.

Ena gauna o ya se bera ni tudei na noqu ivakadinadina ni dina na kosipeli, ia au kila ni rau kila o noqu qasenivuli ni semineri, o Abel S. Rich kei John P. Lillywhite ni sa ka dina. Au a rogoca ni rau vakadinadinataka, kau vakabauti rau. Au a vakasamataka, “Au na vakararavi toka ena nodrau ivakadinadina me yacova ni sa dua ga na noqu.” A yaco vakakina.

Au a rogoca na veika e baleta na veivakalougatataki vakapeteriaki ia kau se bera ni taura e dua. Ena iteki yadua sa tiko kina e dua na peteriaki sa tabaki ka sa tu vua na yalo ni parofisai kei na yalo ni ivakatakila. Sa soli vua na lewa me solia na veivakalougatataki kivei ira na tamata yadua ka vakaitaukei era sa vakai-volatara mai vei nodra bisopi. Au sa volavola kina vei noqu bisopi meu vakaivolatara.

A tabaki o J. Roland Sandstrom me peteriaki ka vakaitikotiko ena iTeki o Santa Ana. E sega ni kilai au o koya ka se bera mada vakadua ni raici au, ia a solia mai vei au na noqu veivakalougatataki. Au a kunea kina na isau ni taro kei na ivakasala.

Na veivakalougatataki vakapeteriaki era ka vakaitaukei sara, ia au na tukuna mada yani eso na noqu: “Ko na dusimaki mai na vosa malua ni Yalo Tabu ko na qai vakasalataki ena veika rerevaki. Kevaka mo muria na ivakaro oqori, ena vakalougatataki iko na Tamada Vakalomalagi mo na rawa ni vakaduavatataki tale kei ira na nomu daulomani.”⁸

Na vosa *kevaka*, e dina ni vosa lailai, e rabailevu yani vaka na draunipepa taucoko. Au na vakalougatataki meu lesu mai na ivalu *kevaka* au na maroroya na vunau *kevaka* au na rogoca na veivakauqeti ni Yalo Tabu. E dina ga ni sa vakatikori oti vei au na isolisoli o ya ena noqu a papitaiso, au se bera ni kila kina na cava na Yalo Tabu se na cakacaka ni veivakauqeti.

Na veika au gadreva meu kila baleta na veivakauqeti au a raica ena iVola i Momani. Au a wilika ni ra “sa vosa na agilosi ena kaukauwa ni

Yalo Tabu; a ra sa vosataka na vosa i Karisito. O koya [gona], . . . mo dou tugana ki lomamudou na vosa i Karisito; raica, na vosa i Karisito sa tukuna vei kemudou na veika kece mo dou kitaka.”⁹

Na ka cecere duadua beka au vulica ena noqu wilika na iVola i Momani o ya ni domo ni Yalo Tabu sa *yalo ni vakila* na ka ka sega ena rorogo ga. Ko na vulica oqo, me vaka au sa vulica, meu “vakarorogo” ki na domo sa *vakilai* ka sega ni *rogoci*.

A cudruvi rau na tuakana o Nifai ena nona kaya, “Drau sa raica na agilosu ka sa vosa vei kemudrau; ia drau sa dau rogoca na domona ena vuqa na gauna ka sa *vosa* vei kemudrau ena domo lailai, ia drau sa sega ni *vakila* na nona vosa.”¹⁰

Era kaya eso na daunivuku ni cala na veitikina oqo baleta ni *rogoci* ga na vosa, e sega ni *vakilai*. Ia kevaka o kila e dua na ka baleta na veivosaki vakayalo, ko na kila ni vosa vinaka duadua me vakamacalataka na ka sa yaco o ya na *vakila*.

Kevaka o sa maroroya, na isolisoli ni Yalo Tabu, ena yaco me dusimaki iko ka taqomaki iko, ka vakadodonutaka talega na nomu cala. Sai koya na domo vakayalo e yaco mai ki na vakasama me sa dua na vakananau se vakila e vakatikori ki yalomu. E kaya kina o parofita Inosi, “Sa rogo tale mai na domo ni Turaga.”¹¹ Ia a kaya na Turaga vei Oliver Cowdery, “Raica ena vakatakila vei iko na Yalo Tabu, io ena lako yani vei iko ko koya ka tukutuku sara ki lomamu.”¹²

E sega ni namaki mo lako voli ena bula oqo mo qai sega ni caka cala, ia o na sega ni cakava na cala lelevu ni na dau vakaroti iko mada e liu na veivakuqeti ni Yalo Tabu. Na yalayala oqo sa baleti ira na lewe taucoko ni Lotu.

Eso era na cakava na cala titobu, voroka kina na lawa ni kosipeli. Oqo na gauna me vakavotui kina vei kemuni na Veisorovaki, na veivutuni, kei na veivosoti sa taucoko me yacova ni sa rawa mo ni savasava tale. E kaya na Turaga, “Raica ko koya sa veivutunitaka na nona ivalavala ca, e na vosoti; ia koi au na Turaga, au na sega ni nanuma tale na nona ivalavala ca.”¹³

Kevaka me na kauti iko vakavesu o vu-ni-meca baleta ni ko caka cala, meu na vakananuma vei iko ni sa tiko vei iko na idola mo na dolava kina mai loma na katuba ni valeniveivesu. Sa rawa mo vakasavasavataki ena solibula veisorovaki ni iVakabula o Jisu Karisito.

Ena so na gauna ni nomu leqa o daunanuma ni sa sega ni yaga mo vakabulai baleta ni ko sa caka cala, levu se lailai, ko sa nanuma kina ni ko sa yali. Oqo e *sega vakadua* ni dina! Na veivutuni duadua ga e walia na mosi. Ia na veivutuni e *rawa* ni walia na veika e mosi, se kena mataqali cava ga.

Kevaka o sa cakava tiko eso na ivalavala e sega ni dodonu mo cakava, se o sa veimaliwai tiko kei ira eso era sa dreti iko tiko ki na sala cala, oqori na gauna mo vakayagataka kina na nomu vakatulewa ga, kei na galala. Vakarorogo ki na domo ni Yalotabu, ko na sega ni muataki vakatani.

Meu tukuna tale ni ra sa tubu tiko na itabagone nikua ena buca ni meca sa tabakisobu tiko kina na ivakatagedede ni bula savasava. Ia me vaka niu sa italai ni Turaga, au sa yalataka ko ni na taqomaki ka sabai mai na ravuravu nei vu-ni-meca *kevaka* mo ni na vakarorogo ki na veivakuqeti e lako mai vua na Yalo Tabu.

Vakaisulu rakorako; vosa veido-kai; vakarorogo ki na ivakatagi e veilaveti cake. Lako tani mai na itovo tawakilikili kecega kei na nomu itovo

Leicester, Igiladi

torosobu. Vakatudonutaka na nomu bula ka vakaroti iko mo yaloqaqa. Ena vuku ga ni keimami sa vakararavi tiko vakalevu vei kemuni, ko ni na vakalougatataki sara vakaidina. Ko ni sa sega ni yawa mai na matana dauloloma na Tamada Vakalomalagi.

Sa mai vaqaqacotaki cake na noqu ivakadinadina vakatekivu mai na gauna au a gadreva kina meu vakararavi ga ena nodrau ivakadinadina na noqu qasenivuli ni semineri. Nikua au ravi ga vei ira eso niu taubale baleta niu sa qase kei na polio niu a se gone ia e sega ni lomatarotaro baleta na veika vakayalo. Au sa mai vakabauta kina, kila vakavinaka, ka kila na dina talei ni kosipeli kei na iVakabula o Jisu Karisito.

Me vaka niu sa dua vei ira na Nona ivakadinadina digitaki, au sa vakadinadinataki ni sa matata tu na itinitini ni veivaluvaluti oqo ka a tekivu mai na bula taumada. Ena druka o Lusefa.

Eda se qai veitalanoataki ganivatu oti toka. E sega ni gadrevi vei kemuni na ganivatu gone mo ni veivukayaki vakaveitalia e liu e muri, ka sega ni kila na sala sa tu mai liu. Era tiko na tamata era kila na sala. “E dina ena sega ni vakayacora e dua na ka na Turaga ko Jiova, ena vakaraitaka mada ga na nona vosa vuni vei ira na nona italatala na parofita.”¹⁴ Na Turaga sa tauyavutaka na Nona Lotu ena ivakavuvuli ni idola kei na matabose.

Era veiliutaki ena Lotu e 15 na turaga ka ra sa tokoni mera parofita, daurairai, ka daunivakatakila. O ira yadua na lewe ni Mataveiliutaki Taumada kei na Kuoramu ni Apositolu Le Tinikarua era taura tu na idola ni matabete sa veivakarautaki ki na kena dusimaki na Lotu. Sa parofita o iApositolu liu—o Peresitedi Thomas S. Monson, o koya duadua ga sa vakadonui me vakayagataka na idola kece oqori.

Sa gadrevi ena ivolanikalou mera cakacaka vata ena matabose na Mataveiliutaki Taumada kei na Kuoramu ni Le Tinikarua kei na vakatulewa ni matabose oqori sa nodratou lewa vata. Sa yaco vakakina. Eda sa vakararavi tiko vua na Turaga me dusimaka na sala

ka meda vakasaqara duadua ga na Nona lewa. Eda kila ni sa vakararavi sara tiko vakalevu vei keda o Koya, vakayadudua ka vakalewelevu.

Ni vulica mo “vakararavi vei Jiova e na vu ni yalomu; ka mo kakua ni vakararavi ki na nomu yalomatua.”¹⁵ Sa dodonu mo ni tamata nuitaki dina ka mera nomu itokani o ira era sa gagadre mera vakakina.

Eso na gauna ko na rawa ni temaki mo vakanananu me vaka au a dau vakayacora ena noqu veigauna ni itabagone: “Ena ilakolako sa yaco tiko oqo, sa na kawaboko ga kina na vuravura oqo. Sa na yaco mai na itinitini kei vuravura ni bera niu yacova na vanua e dodonu meu laki tiko kina.” Sega sara! Sa rawa mo kakavaki yani mo cakava yani vakadodonu—mo vakamau, dua nomu matavuvale, bula vata kei ira na luvemu kei na makubumu, ka rawa sara ni makubumu vakarua.

Kevaka mo na vakamuraia na ivakavuvuli oqo, ko na wanonovi vagumatua ka taqomaki ka kila vakataki iko ena veivakauqeti ni Yalo Tabu na sala mo na gole kina, ni “kaukauwa ni Yalo Tabu e na vakatakila vei kemudou na dina ni veika kecega.”¹⁶ Au sa yalataka vei kemuni ni na yaco vakakina kau sa vakatikora vei kemuni, na neimami itabagone talei na veivakalougatataki, ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. John Ciardi, “Fast and Slow,” *Fast and Slow: Poems for Advanced Children and Beginning Parents* (1975), 1. © 1975 mai vei John L. Ciardi. Vakayagataki ena veivakadonui nei Houghton Mifflin Harcourt Publishing Company. Dodonu kece e taqomaki.
2. Vakatakila 12:9; raica talega na Vunau kei na Veiyalayalati 76:25–26.
3. Vunau kei na Veiyalayalati 52:14.
4. Vunau kei na Veiyalayalati 45:26.
5. Alama 42:8.
6. “Na Matavuvale: Ai Vakaro ki Vuravura Raraba,” *Liaona*, Nove. 2010, 129.
7. *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Josefa Simici* [2007], 452.
8. Veivakalougatataki vakapeteriaki nei Boyd K. Packer, solia o J. Roland Sandstrom, 15 ni Janueri, 1944.
9. 2 Nifai 32:3.
10. 1 Nifai 17:45; vakamatatataki.
11. Inosi 1:10.
12. Vunau kei na Veiyalayalati 8:2.
13. Vunau kei na Veiyalayalati 58:42.
14. Emosi 3:7.
15. Na Vosa Vakaibalebale 3:5.
16. Moronai 10:5.

Mai vei Peresitedi Dieter F. Uchtdorf

Karua ni Daunivakasala ena Mataveiitaki Taumada

O Iko o Dua na Ka Vua

Ia na Turaga e vakayagataka e dua na ivakarau ni bibi e duatani mai na kena e vuravura me vakarautaka kina na yaga ni dua na tamata.

O Mosese, e dua vei ira na parofita qaqa se bau kila vakadua o vuravura, a susugi koya na luvei Fero yalewa ka 40 na yabaki na nona bula voli ena itikotiko vakatui e Ijipita. A kila vakataki koya na lagilagi kei na cecere ni matanitu makawa o ya.

Ena veiyabaki e tarava, e laki tu o Mosese ena dua na dela ni ulunivanua vakayawa, yawa sara mai na totoka kei na lagilagi kei Ijipita qaqa, me sotava na Kalou ka vosa Vua e matanavotu me vaka sa vosa vua e dua na nona itokani.¹ Ena gauna ni rairai oqo, a vakaraitaka kina na Kalou vei Mosese na cakacaka ni Ligana, ka solia vua me raica rawa na Nona cakacaka kei na lagilagi. Ni sa oti na raivotu oqo, a bale sobu ki na qele o Mosese ena vuqa na auwa. Ni sa lesu mai vua na nona kaukauwa, sa vakila e dua na ka sa yaco vua, ka sega mada vakadua me yaco vua ena nona bula taucoko ena itikotiko vakatui nei Fero.

“Au sa qai kila,” a kaya, “ni sa ka walega na tamata.”²

Eda sa Lilai Sobu mai na Ka Eda Nanuma

Na levu ga ni noda vulica na veika ni vuravura taucoko, na levu ni noda kila vakavinaka—ena so mada ga na ka—a kila o Mosese. Na vuravura

taucoko oqo sa rui vakaitamera, tawakilai rawa, ka lagilagi ka sega ni kila rawa na vakanananu ni tamata. “Au sa bulia e vuqa na vuravura, ka sa sega ni wili rawa,” a kaya na Kalou vei Mosese.³ Na talei veivakurabuitaki ni lomalagi ena bogi sa ivakadinadina totoka ni dina o ya.

Au qoroqoro ka galu ena vica na ka au sa mai vakasinaiti kina niu vuka toka ena bogi buto sara ka vukabaleta yani na veivasawasa kei na veivanua lelevu kau digova toka mai ena noqu katubaleka ni pailate na lagilagi tawa yalani ni milioni na kalokalo.

Era a tovolea na dauvakadidike ni lomalagi mera wilika rawa na levu ni kalokalo ena vuravura taucoko. E ratou nanuma e dua na ilawalawa dauvakadidike ni wiliwili ni kalokalo e laurai rawa ena vakadodorairai balavu ni vakatinitaki na levu ni matani nuku ni veibaravi kei na vanua liwa lala ni vuravura oqo.⁴

Na macala oqo e salavata sara ga kei na veika a kaya na parofita ni gauna makawa o Inoke: “Ia kevaka sa rawa vua na tamata me kila na veika sa buli kina na vuravura oqo, io, me vica vata na milioni na vuravura vaka-oqo, e na sega ga ni kila rawa na levu ni veika ko ni sa bulia.”⁵

Me vaka na vakaitamera ni veika

sa bulia na Kalou, e sega ni veivakurabuitaki na veika a vakasalataka o Tui Penijamini vei ira na nona tamata mera “daunanuma tiko ga na nona kaukauwa na Kalou kei na nomuni sa ka wale sara.”⁶

Eda sa Cecere Cake Mai na Ka Eda Nanuma

Ia e dina ga ni sa ka wale sara na tamata, au qoroqoro ka galu niu mai vakasamataka ni “sa ka talei e na mata ni Kalou na tamata kece ga.”⁷

Ia ni da sa mai raica na kena rabai-levu na vuravura taucoko ka kaya, “Na cava na tamata me vakatautauvatataki rawa kei na lagilagi ni veika buli?” A kaya Vakataki Koya na Kalou ni sai keda na vuna a buli kina na vuravura taucoko! Na Nona cakacaka kei na lagilagi—na inaki ni vuravura taucoko lagilagi oqo—o ya me vakabulai ka bula vakalou na tamata.⁸ Sa kena ibalebale talega, ni ra sa buli taucoko na veigauna tawamudu, na lagilagi kei na tawa kilai ni maliwa lala kei na gauna tawayalani me yaga vei keda na tamata vakataki iko kei au. A bulia na vuravura taucoko na Tamada Vakalomalagi me da yacova rawa na keda ituvaki taucoko vaka-Luvena tagane kei na Luvena yalewa.

Oqo na veimayaki ni tamata: ni vakatautauvatataki kei na Kalou, sa ka wale sara; ia eda sa nona na Kalou. Ia ni da vakatautauvatataki kei na ituvaki ni veika buli tawayalani eda vaka meda sa ka wale sara, sa qai caudrevi na lomada ena dua na lidi bukawaqa tawamudu. Sa qai noda kina na yalayala ni bula vakalou sega ni vakamacalataki rawa—na veivuravura sa sega ni oti rawa—sa tu e matada. Ka sa gagadre cecere ni Kalou me vukei keda meda yacova rawa.

Na Lialia ni Dokadoka

E kila tu o daunilasu ni dua vei ira na nona iyaragi kaukauwa o ya mera muataki cala kina na luve ni Kalou o ya me vagasagasa ka vakace-recereya na veimayaki ni tamata. Vei ira eso, ena vagasagasa na veika era dokadoka kina, vakalevulevui ira ka vakayaloqagataki ira mera vakabauta na tatadra ni nodra cecere vakai ira ka

kaukauwa duadua. E tukuna vei ira ni ra sa uasivia na tamata ena vuku ga ni gugumatua, tutu vakaulumatua, se itutu vakavanua, era sa uasivi cake sara mai na ivakarau ni bula kecega e vakavoliti ira tu. E muataki ira mera vakadeitaka ni ra sa qai sega ni lewai mai na nona lawa e dua ka sega ni via kauwai ena nona leqa e dua tale.

E tukuni ni dau taleitaka o Abraham Lincoln na serekali oqo:

Isa mo dokadoka vakacava o iko yalo ni tamata?

Ko sa vaka na bukawaqa vuka, ka o totolo sara,

O sa dau tibi vaka na liva, kei na ua sa tawase,

Ko sa curuma mai na bula mo na cegu ena mate.⁹

Era kila vakavinaka na tisaipeli i Jisu Karisito ni da vakatautauvatataki kei na veika tawamudu, na noda bula tiko ena loma ni vuravura oqo “sa lekaleka walega” ena maliwa lala kei na gauna.¹⁰ Era sa kila tu ni takiveiyaga sara na taucoko ni yaga ni dua na tamata ena veika sa dau vakacerecerea na vuravura oqo. Era kila tu ni ko sa rawa ni vakasokomuna na ilavo taucoko ni vuravura oqo ka sega ni rawa mo laki volia kina e dua na ibuli madrai ena matanitu mai lomalagi.

O ira era na “rawata na matanitu ni Kalou”¹¹ sai ira era sa yaco “me vaka na gone lalai, talairawarawa, yalomalua, yalomalumulumu, dauvosota, [ka] dauloloma.”¹² “Ni na vakamalumulumutaki ko koya yadua sa vakalevulevui koya; ia ko koya sa vakamalumulumutaki koya ena vakalevulevui.”¹³ Era kila vakavinaka talega na tisaipeli vakaoqo ni “ko ni sa qaravi Koya tiko na nomuni Kalou, ena nomuni qaravi ira tiko na wekamuni.”¹⁴

Eda sa Segi ni Guilecavi

E dua tale na sala ka dauveilawaki-taki kina o Setani o ya ena veivakayalolailaitaki. E dau saga me vagolea na noda rai ki na noda malumulumu me yacova ni da sa tekivu lomatarotaro-taka na taucoko ni keda yaga. E dau tukuna vei keda ni da sa ka lailai ka sega ni dua me kauwai mai, ni da sa

guilecavi—vakabibi mai vua na Kalou.

Meu wasea mada vei kemuni e dua na ka au sotava ka rawa me vukei kemuni ko ni nanuma ni ko ni sega ni dua na ka, guilecavi, se tu duadua.

Ena vuqa na yabaki sa oti au a vuli pailate tiko ena Mataivalu ni Vuka ni Amerika. Au sa yawa sara mai na noqu vanua, kau sotia cauravou ni Ra kei Jamani, ka sucu mai Czechoslovakia, ka tubu cake ga ena Tokalau kei Jamani ka sega sara ga ni vinaka tu na noqu vosa Vakavalagi. Au nanuma vinaka tiko na noqu sa gole yani ki na itikotiko ni vuli mai Texas. Au a vodo waqavuka, ka dabe tikiva e dua na pasidia ka cameme vinaka toka mai Vakasaucana na nona ivosavosa. Au sega sara ga ni kila na ka e tukuna tiko mai. Sa tekivu meu nanuma niu a vakavulici beka ena vosa cala. Au sa rere niu sa vakasamataka niu sa na veiqatitaka na itutu e cake ni vuli pailate vata kei ira na gonevuli ka nodra vosa dina na vosa Vakavalagi.

Niu yaco yani ena rara ni waqavuka ni taoni lailai o Big Spring, mai Texas, au sa vakasaqara ka raica sara na tabana ni Yalododonu Edaidai, ka ra vica toka ga na kena lewenilotu vinaka ka ra lotu tiko ena vica na rumu redetaki ena rara ni waqavuka o ya. Era sa vakarau tara tiko na lewenilotu e kea e dua na valenilotu lailai me na itikotiko tudei ni Lotu. Ena gauna o ya era dau cau vakalevu ga na lewenilotu ena kena tara na valenilotu vou.

Ena veisiga e tarava au vuli pailate ka vuli leseni sara vakaukauwa ni oti au dau laki vakayagataka na vo ni noqu gauna ena tara valenilotu vou. E kea au a vulica mai kina ni tu-bai-fo e sega ni vukivuki ni danisi ia e dua na kauvaro. Au a vulica talega kina na kila-ka ni taqomaki ni qaqalo levu niu tuki ivako.

Au a vakayagataka sara e levu na gauna ena valenilotu ka sa lomaleqa kina o peresitedi ni tabana—e qaseni-vuli talega ni vuli pailate—meu sa na vakayagataka vakalevu na noqu gauna ena vuli.

Era a maqusa vakakina na noqu itokani kei ira talega na vuli pailate ena gauna lasa eso, dina ga niu rawa ni kaya vakadodonu ni so na lasa o

ya era na sega beka ni sala vata kei na ivolalailai nikua *Me iSakisaki ni iTabagone*. Ia vei au, au a taleitaka na noqu itavi gugumatua sara ena tabana lailai oqo ena ra kei Texas, vakatovototaka tiko na kila vovou vakamatai au sa rawata, ka vakatorocaketaka na noqu vosa Vakavalagi niu vakayacora tiko na noqu veikacivi meu vakavulici ira na kuoramu ni italatala qase vakakina ena Matawilivola ni Siga Tabu.

Ena gauna o ya, o Big Spring, e veicalati na yacana, e dua na vanua lailai ga, sega ni kauwaitaki, ka tawakilai. Kau dau nanumi au vakaoqo—sega ni kauwaitaki, tawakilai, ka tu taudua ga. Ia, au sega mada ni bau vakananutaka ni sa guilecavi au na Turaga se sega ni rawa me laki kunei au rawa e kea. Au kila ni sega ni dua na ka vua na Tamada Vakalomalagi na vanua au tiko kina, na itutu cava au rawata ena

noqu lewe ni kalasi ni vuli pailate, se cava na noqu veikacivi ena Lotu. Na ka ga e bibi Vua niu sa cakava tiko na noqu vinaka taucoko, ka sa golevi Koya tiko na yaloqu, ka sa lomaqu dina meu vukei ira era tiko volivoliti au. Au kila ni kevaka meu cakava na noqu vinaka taucoko au rawata ena vinaka na veika kecega.

Ka qai vinaka na veika kecega.¹⁵

Era na Liu ko Ira sa Muri

E sega vakadua ni kauwaitaka na Turaga kevaka eda laki cakacaka tiko ena siga taucoko ena loma ni vale mavolo se vale ni manumanu. E kila tu o Koya na vanua eda tiko kina, se cava sara na keda ituvaki vakaloloma. Ena vakayagataka o Koya—ena Nona sala ga kei na Nona inaki savasava—ira era sa vagolea na yalodra Vua.

E kila tiko na Kalou ni so vei ira na

tamata cecere era a mai bula voli ena sega ni volai na yacadra ena itukutuku ni veigauna. Era tamata vakalougatataki, yalomalua ka vakamura na ivakaraitaki ni iVakabula ka vakayacora na veika sa vinaka ena veisiga ni nodra bula.¹⁶

E a vakaraitaki vakavinaka sara vei au na ivakavuvuli oqo mai vei rau e dua na veiwatini, ka rau itubutubu ni noqu itokani. O tagane e cakacaka tiko ena dua na iqaqi ni kaukamea e Utah. Ena gauna ni vakasigalevu e dau tara mai ka wilika na nona ivolanikalou se dua na mekesini ni Lotu. Ni ra raica oqo na tamata cakacaka, era vakadredrevaka ka boleka na veika e vakabauta. Ni ra dau vakayacora oqo, a dau vosa vei ira o koya ena loma vinaka kei na yalonuidei. A sega ni vakatara na nodra veibeci me cudru se yalo ca kina.

Ena veiyabaki e tarava a tauvimate bibi kina e dua vei ira a dau vakalialiai koya. Ni bera ni mate a kerea vua na turaga yalomalua oqo me laki vosa ena nona soqo ni veibulu—a cakava sara o koya.

Na lewe ni Lotu yalodina oqo e sega ni turaga cecere ena vanua se vutuniyau, ia na nona veivakayararataki e curuma sara ga na nodra bula o ira era kilai koya. A mate o koya ena dua na vakacala-ka vakacakacaka ena nona laki vukea e dua tale na tamata cakacaka sa tao tu ena ucecevata.

Ena loma ni dua na yabaki a sele na mona i watina yada, ka sa sega kina ni lako rawa. Ia era taleitaka tikoga na tamata mera mai tiko vata kei koya baleta ni dau vakarorogo o koya. E kila vakavinaka tiko. E veikauwaitaki. E sega ni volavola rawa, ka daucavuqaqataka tiko na nodratou naba ni talevoni na luvena kei na makubuna. E nanuma tiko vakavinaka na veisiga ni sucu kei na siga ni ivakananumi.

O ira era dau mai sikovi koya era lesu ena vakacegu baleta na nodra bula kei na veika baleti ira. Era vakila na nona loloma. Era kila ni dau veikauwaitaki. E sega ni vosa kudrukudru ia e vakayagataka na nona siga ena vakalougatataki ira eso. E kaya e dua na nona itokani ni marama oqo e dua

vei ira na lewe vica ga e bau kila me bulataka dina na loloma kei na bula i Jisu Karisito.

Ena rawa me isevu ni veiwatini me rau kaya ni rau sega sara ni dua na ka ena vuravura oqo. Ia na Turaga e vakayagataka e dua na ivakarau ni bibi e duatani mai na kena e vuravura me vakarautaka kina na yaga ni dua na tamata. E kilai rau na veiwatini yalodina oqo; e lomani rau o Koya. Na nodrau ivalavala sa ivakadinadina bula ni kaukauwa ni nodrau vakabauti Koya.

O Iko o Dua na Ka Vua

Kemuni na taciqū kei na ganequ, ena rairai dina beka ni sa sega ni dua na ka na tamata ni vakatauvatataki ki na lagilagi ni vuravura taucoko. Eso na gauna eda dau nanuma ni da sa sega ni kauwaitaki, sega ni laurai, galili, se guilecavi. Ia, mo daunanuma tiko—o iko o dua na ka Vua! Kevaka o na lomatarotarotaka o ya, vakasamataka mada na va na ivakavuvuli vakalou oqo:

Matai, na Kalou sa lomani ira sa yalomalua ka yalomalumulumu, ni ra “sa levu cake ena matanitu vakalomalagi.”¹⁷

Karua, sa solia mai na Turaga me ra “na vunautaka yani na uto ni [Nona]

ivakavuvuli dina ko ira sa malumulumu kei ira na tamata wale.”¹⁸ Sa digitaka o Koya “na veika malumulumu e vuravura e na vakamalumulumutaki na veika sa kaukauwa ka qaqa”¹⁹ me vakamaduatataki kina “na veika sa kaukauwa.”²⁰

Katolu, se vanua cava o tiko kina, se vakacava sara na kemu ituvaki vakaloloma, sega ni o cakacaka vinaka, lailai na nomu rawa-ka, se o sega ni rairai vinaka, se ka lailai ga na nomu ilesilesi ena Lotu, ko sega ni tabogo ena mata ni Tamada Vakalomalagi. E lomani iko o Koya. E kila vinaka tu ni ko sa yalomalua kei na nomu cakacaka ni loloma kei na yalovinaka. Era sa semati vata, mera bulia kina e dua na nomu ivakadinadina tawamudu ni nomu yalodina kei na vakabauta.

Kava ka iotioti, yalovinaka kila vakavinaka ni veika o sa raica oqo ka sotava ena sega ni veika me tawamudu. Ko na sega ni vakila na galili, rarawa, mosi, se yalolilai me ka tawamudu. Sa noda na yalayala yalodina ni Kalou ni na sega ni guilecava se biuti ira era sa vagolea na yalodra Vua.²¹ Mo nuitaka ka vakabauta tiko na yalayala o ya. Vulica mo lomana na Tamamu Vakalomalagi ka yaco mo Nona tisai-peli ena vosa kei na cakacaka.

Mo vakadeitaka ni kevaka mo tautauri matua tiko, ka vakabauti Koya, ka yalodina tikoga ena maroroya na vunau, ko na sotava ena dua na siga na yalayala eso a vakatakilai vei Paula na Apositolo: “Sa sega na mata sa kunea, se na daliga sa rogoqa, ka sa sega ni curu ki na loma ni tamata, na veika sa vakarautaka na Kalou me nodra era sa lomani Koya.”²²

Kemuni na taciqū kei na ganequ, na Tamata kaukauwa duadua e vuravura taucoko sai koya na Tamani yalomu. E kilai kemuni o Koya. E lomani iko ena loloma sa uasivi sara.

Na Kalou e sega ni raici iko me vaka e dua walega na ibulibuli vakayago ena dua na vuravura lailai me bula tiko ena dua ga na gauna lekaleka—e raici iko me vaka ko sa Luvena. E raici iko me vaka ni ko sa tamata gugumatua ka buli mo yaco vakakina. E vinakata o Koya mo kila ni o dua na ka Vua.

Me da sa qai vakabauta tudei, vakararavi, ka tuvanaka donu na noda bula me rawa ni da kila vakavinaka kina na keda yaga tawamudu ka rawa-ka. Sa noqu masu meda sa qai kilikili kaya ki na veivakalougatataki talei sa vakarautaka tu vei keda na Tamada Vakalomalagi, ena yaca ni Luvena, o Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na Mosese 1:2.
2. Mosese 1:10.
3. Mosese 1:33.
4. Raica na Andrew Craig, “Astronomers count the stars,” BBC News, July 22, 2003, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/science/nature/3085885.stm>.
5. Mosese 7:30.
6. Mosaia 4:11.
7. Vunau kei na Veiyalayalati 18:10.
8. Raica na Mosese 1:38–39.
9. William Knox, “Mortality,” ena James Dalton Morrison, ed., *Masterpieces of Religious Verse* (1948), 397.
10. Vunau kei na Veiyalayalati 121:7.
11. 3 Nifai 11:38.
12. Mosaia 3:19.
13. Luke 18:14.; raica talega na tikina e 9–13.
14. Mosaia 2:17.
15. E a imatai ena nona kalasi o Dieter F. Uchtdorf ena gauna ni qeretueti.
16. Raica na Cakacaka 10:38.
17. Maciu 18:4.; raica talega na tikina e 1–3.
18. Vunau kei na Veiyalayalati 1:23.
19. Vunau kei na Veiyalayalati 1:19.
20. 1 Korinica 1:27.
21. Raica na Iperiu 13:5.
22. 1 Korinica 2:9.

Vakaraitaka o Peresitedi Henry B. Eyring
iMatai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

Nodra Tokoni na Vakaitutu ena Lotu

Sa vakaturi me da tokoni Thomas Spencer Monson me parofita, daurairai, ka dauvakatakila ka Peresitedi ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai; o Henry Bennion Eyring me iMatai ni Daunivakasala; kei Dieter Friedrich Uchtdorf me iKarua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada.

O ira era duavata me ra vakaraitaka.

O ira era saqata, ke dua, me vakaraitaka.

Sa vakaturi me da tokoni Boyd Kenneth Packer me Peresitedi ni Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua, kei ira oqo me ra lewe ni kuoramu o ya: Boyd K. Packer, L. Tom Perry, Russell M. Nelson, Dallin H. Oaks, M. Russell Ballard, Richard G. Scott, Robert D. Hales, Jeffrey R. Holland, David A. Bednar, Quentin L. Cook, D. Todd Christofferson, kei Neil L. Andersen.

O ira era duavata, yalovinaka ni vakaraitaka.

Ke dua e saqata, me vakaraitaka vakakina.

Sa vakaturi me da tokoni rau na daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada kei ira na iApositolo Le Tinikarua me ra parofita, daurairai, ka dauvakatakila.

O ira kece era duavata, yalovinaka ni vakaraitaka.

Saqata, kevaka e dua, ena ivakatakilakila vata ga.

Sa vagalalataki o Elder Claudio R. M. Costa mai na Mataveiliutaki ni Kuoramu ni Vitusagavulu.

O ikemuni e rawa ni o ni duavata kei keimami ena vakavinavinaka, yalovinaka ni vakaraitaka.

Sa vakaturi me da tokoni Elder Tad R. Callister me dua na lewe ni Mataveiliutaki ni Kuoramu ni Vitusagavulu.

O ira kece era duavata, yalovinaka ni vakaraitaka.

O ira era saqata, ke dua.

Sa vakaturi me da vagalalataki Elder

Gary J. Coleman, Richard G. Hinckley, Yoshihiko Kikuchi, Carl B. Pratt, kei Cecil O. Samuelson mai na iMatai ni Kuoramu ni Vitusagavulu ka lesi ira me ra Vakaitutu Raraba vakaemeritesi.

Sa vakaturi tale ga me da vagalalataki iratou o Elder Won Yong Ko, Lowell M. Snow, kei Paul K. Sybrowsky mai na iKarua ni Kuoramu ni Vitusagavulu.

O ikemuni o ni gadreva mo ni duavata kei keimami ena vakaraitaki ni vakavinavinaka vei ira na Veitacini oqo ena vuku ni nodra veiqaravi uasivi, yalovinaka ni vakaraitaka.

Elders Ralph W. Hardy Jr., Jon M. Huntsman Sr., Aleksandr N. Manzhos, kei J. Willard Marriott Jr. eratou sa vagalalataki mai na Vitusagavulu ni iWasewase.

Sa vakaturi me soli vei iratou e dua na laveliga ni vakavinavinaka me baleta na nodratou veiqaravi dokai.

O ira kece era duavata, yalovinaka ni vakaraitaka.

Sa vakaturi me da tokoni ira na vo ni Vakaitutu Raraba, Vitusagavulu ni iWasewase, kei na mataveiliutaki raraba ni veimataisoqosoqo me vaka era sa dui tu kina ena gauna oqo.

O ira era duavata, yalovinaka ni vakaraitaka.

Ke dua e saqata me vakaraitaka vakakina.

Peresitedi Monson, me vaka au sa dikeva rawa, era sa duavata kece ena veitokoni na tiko oqo ena Vale ni Koniferedi.

Vinaka vakalevu kemuni na taciqu kei na ganequ, ena nomuni laveliga ni veitokoni, nomuni vakabauta, yalodina, kei na masu. ■

Mai vei Elder David A. Bednar
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Ena Vagolei na Lomadra na Gone

Au sa sureti ira na itabagone ena Lotu mera vulica ka kila na Yaloi Ilaija.

Ena gauna eda vulica, kila, ka bulataka kina na kosipeli i Jisu Karisito, ena veivakararamataki tiko na ituvatuva oqo. Taura mada na ivakaraitaki oqo, na lesoni kece eda vulica baleta na veika vakayalo, me vakaliuci mai na ituvatuva ni veika lelevu sa yaco, o ya na taucoko ni kosipeli ni iVakabula sa vakalesuimai ena iotioti ni gauna oqo.

Mai na Veikau Tabu, a raica ka veivosaki o Josefa Simici vata kei na Tamada Tawamudu kei Jisu Karisito. Ena maliwa ni veika tale eso, a vulica vakakina o Josefa na kedratou ituvaki dina na Lewetolu Vakalou ka salamura mai na veivakatakila. Na raivotu cecere oqo sa mai yaco “ni sa oti kecega na gauna sa lokuci” (Efeso 1:10) ni oqo sa dua vei ira na veika cecere me yaco ena itukutuku kei vuravura.

Voleka toka ni oti e tolu na yabaki, a saumi mai na masu ena yalodina ena yakavi ni 21 ni Sepiteba, 1823, ni sa vakasinaiti na rumu nei Josefa Simici ena dua na rarama me yacova “ni sa uasivita na rarama ni loma ni vale ena sigalevu tutu” (Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:30). Sa qai tucake tu e yasa ni nona idavodavo e dua na tamata, ka kaciva na cauravou oqo ena yacana

ka kaya vua ni “sa talai koya mai na Kalou . . . ka yacana ko Moronai” (tikina 33). A vakasalataki Josefa baleta na kena vakarau tadu mai na iVola i Momani. Sa qai tukuna mai o Moronai eso na tikina mai na ivola ni Malakai ena Veiyalayalati Makawa, ka duidui toka vakalailai ena kena tukuni tiko ena ivakadewa ena King James Version:

“Raica, au na talai Ilaija na parofita me vakatakila vei iko na iLesilesi Vakabete, ena qai yaco e muri na siga sa levu ka rerevaki ni Turaga.

“. . . Ena vakatakila e yalodra na gone na yalayala a caka vei ira na qase, io ena vagolea ko koya na lomadra na gone vei ira na qase. Ia kevaka e sega, sa na vakarusai taucoko ko vuravura ena nona lako mai” (tikina 38, 39).

Na ivakasala nei Moronai vua na parofita cauravou oqo e rau oka kina e rua na ikau cecere: (1) na iVola i Momani kei na (2) vosa ni parofisai i Malakai me baleta na ilesilesi i Ilaija ena Vakalesuimai ni “ka kecega, ka vosa kina na Kalou e na gusudra kece na nona parofita yalosavasava, e na gauna makawa” (Cakacaka 3:21). O koya gona, na tadu mai ni

Vakalesuimai sa vakaraitaki kina me ratou kilai vakavinaka na Lewetolu Vakalou, vakamatatataki na bibi ni iVola i Momani, ka ciqomi na cakacaka ni nodra vakabulai o ira na bula tiko kei ira sa mate. Na ituvatuva vakalou oqo e veivakararamataki me baleta na veika vakayalo ni veika me vakaliuci baleta na Kalou.

Au vakabibitaka tiko ena noqu itukutuku na nona cakacaka vakalotu kei na Yaloi Ilaija a parofisaitaka o Moronai ena nona a tukuna taumada vei Josefa Simici. Au sa masuta vagumatua kina na veivuke ni Yalo Tabu.

Na Cakacaka Vakalotu nei Ilaija

O Ilaija e dua na parofita ni Veiyalayalati Makawa ka a vakayacora na cakamana veivakurabuitaki eso. A tarova o koya na lomalagi me kakua ni tau mai na uca ena gauna makawa mai Isireli me 3½ na yabaki. A vakalevutaka na kena waiwai kei na kakana e dua na yada. A vakabula mai na mate e dua na cauravou, ka kaciva na bukawaqa mai lomalagi me bolei ira kina na parofita i Peali (Raica na 1 Tui 17–18). Ni sa mai cava na cakacaka vakalotu i Ilaija e vuravura, a “sa lako cake ki lomalagi ko Ilaija ena covulaca” (2 Tui 2:11) ka sega ni mate.

“Eda vulica mai na ivakatakila ni gauna oqo ni a tu vei Ilaija na kaukauwa ni veivauci ni Matabete i Melikiseteki ka iotioti ni parofita me taura tu ni bera na gauna i Jisu Karisito” (Bible Dictionary, “Elijah”). E vakamacalatakina na Parofita o Josefa Simici, “Na yalo, kaukauwa, kei na veikacivi nei Ilaija sai koya, ni tu vua na kaukauwa me taura tu na ki ni . . . *taucoko ni Matabete i Melikiseteki* . . . ; ka me . . . rawata . . . na veicakacaka vakalotu kece me baleta na matanitu ni Kalou” (*Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Josefa Simici* [2007], 311; vaka-ikuritaki). Sa yaga bibi sara na lewa ni veivauci tabu oqo ki na cakacaka vakalotu ni matabete me vakadonui kina ka vauci e vuravura ka vakakina mai lomalagi.

Rau a rairai mai o Ilaija kei Mosese ena Ulunivanua ni Veivakamataliataki (raica na Maciu 17:3) ka solia na lewa oqo vei iratou o Pita, Jemesa, kei Joni.

A rairai tale mai o Ilaija vata kei Mo-sese kei na so tale ena ika 3 ni Epereli, 1836, ena loma ni Valetabu e Kirtland ka solia talega vakakina na idola oqo vei Josefa Simici kei Oliver Cowdery.

E volai ena ivolanikalou ni a mai tucake tu o Ilaija na parofita e matai Josefa kei Oliver ka kaya:

“Raica, sa yaco mai na gauna me vakayacori kina na vosa a tukuna ko Malakai—a yalataka ni na talai mai liu ko Ilaija e na qai yaco e muri na siga ni Turaga, sa levu ka rerevaki—

“Raica ena vagolea ko koya na lomadra na qase vei ira na gone, kei na lomadra na gone vei ira na nodra qase, io deu na lako mai ka cudruva na vanua e na veivakarusai—

“Ia, sa soli ki ligamudrau na idola ni cakacaka me vakayacori e na gauna oqo; io mo drau kila kina ni sa voleka sara ni yaco na siga ni Turaga sa levu ka rerevaki, io sa tu mai katuba” (V&V 110:14–16).

Sa gadrevi dina na vakalesuimai ni lewa ni veivauci mai vei Ilaija ena 1836 me vakarautaki kina ko vuravura ki na iKarua ni Lako Mai ni iVakabula ka sa vakavuna kina na kena torocake sara vakalevu na kena taleitaki e vura-vura raraba na cakacaka ni vola kawa.

Na Yaloi Ilaija kei na Nona Cakacaka

A kaya vakaoqo o Parofita Josefa Simici: “Na itavi bibi duadua ena vuravura oqo sa solia vei keda na Kalou

sai koya me da vakasaqarai ira na noda era sa mate. . . . Ni sa yaga me tu vei keda na kaukauwa ni veivauci meda vauci ira na luveda kei ira na noda mate me baleta na taucoko ni itabagauna—e dua na itabagauna meda sotava kina na yalayala sa vakayacora ko Jisu Karisito ni bera na tauyavu ni vuravura me baleta na nodra vakabulai na tamata. . . . Sa kaya kina na Kalou, ‘Raica au na talai Ilaija na parofita vei kemudou.’” (*iVakavuvuli: Josefa Simici*, 475).

E vakuria na nona ivakamacala o Josefa:

“Ia na cava na inaki ni [nona lako mai o Ilaija]? se na sala cava me vakayacori kina? Me soli na idola, me na lako mai na yaloi Ilaija, me tauyavutaki na Kosipeli, vakasoqoni vata na Yalododonu ni Kalou, tarai cake ko Saioni, ka ra yaco na Yalododonu me ivakabula ena Ulunivanua ko Saioni [raica na Opetaiia 1:21].

“Ia na sala cava era na yaco kina me ivakabula ena Ulunivanua ko Saioni? Ena nodra tara na nodra valetabu . . . ka lako yani ka ciqoma na veicakacaka kecega vakalotu . . . ena vukudra kece sara na tubudra era sa mate . . . ; sa koto kina na sinucodo ka na vauca na yalodra na qase vei ira na gone, kei ira na gone vei ira na qase, ka vakataucokotaka na itavi nei Ilaija” (*iVakavuvuli: Josefa Simici*, 472–73).

E vakavulica kina o Elder Russell M. Nelson ni Yaloi Ilaija sa “ivakaraitaki bula tiko ni sa vakadinadinataka na Yalo Tabu ni sa ituvaki vakalou na matavuvale” (“A New Harvest Time,” *Ensign*, Me 1998, 34). Na veivakauqeti matata oqo ni Yalo Tabu e tuberi ira na tamata mera kila, vola, ka vakama-reqeti ira na nodra qase e liu kei ira na lewe ni nodra matavuvale—gauna sa oti kei na gauna oqo.

E veivakayavalati na Yaloi Ilaija vei ira na tamata e loma kei na taudaku ni Lotu. Ia, vei keda na lewe ni Lotu i Karisito sa vakalesuimai, sa noda itavi ni veiyalayalati meda vakasaqarai ira na noda qase e liu ka vakayacora vei ira na cakacaka vakalotu veivakabulai ni kosipeli. “Me ra kakua kina ni vakavinakataka sara duadua ga” (Iperiu 11:40; raica talega na *iVakavuvuli*:

Josefa Simici, 475). Ka “na sega talega ni rawa me da vakavinakataki sara koi keda ke sega o ira” (V&V 128:15).

Ena vuku ni veika oqo eda vakayacora kina na cakacaka ni vola kawa, tara valetabu, ka vakayacora na cakacaka veisosomitaki vakalotu. Ena vuku ni veika oqo a talai mai kina o Ilaija me vakalesuya mai na lewa ni veivauci ka mana e vuravura ka vakakina mai lomalagi. Eda sa matataka na Turaga ena cakacaka ni veivakabulai kei na bula vakalou ka na tarova na “cudruvi ni vanua [mai] na veivakarusai” (V&V 110:15) ni sa lesu mai o Koya. Oqo na noda itavi ka veivakalougatataki cecere.

Na Veisureti vei Ira na iTabatamata Era Tubu Cake Tiko Mai

Au sureti kemuni na goneyalewa kei na cauravou na itabatamata ko ni tubu cake tiko mai mo ni rogocamatua meu vakamatatataka na bibi ni

Yaloi Ilaija ena nomuni bula edaidai. Na noqu itukutuku sa baleta raraba tiko na Lotu taucoko—ia e vakatabaki-duataki tiko vei kemuni.

E vuqa vei kemuni e nanuma tiko ni sa nodra cakacaka taumada ga na qase na vola kawa. Ia au kila ni sega ni yalani tiko ena ivolanikalou se nodra idusidusi na iliuliu ni Lotu na veiqaravi bibi oqo vei ira walega na qase. Sai kemuni na luvena tagane kei na luvena yalewa na Kalou, ko ni luveni veiyalayalati ka dau tara cake na matanitu. Mo kakua tale ni waraka mo yacova e dua na yabaki digitaka mo qai vakayacora na nomu itavi mo veivuke ena cakacaka ni veivakabulai kei na matavuvale ni kawatamata.

Sa vakarautaka tu na Turaga ena noda gauna oqo na ivurevure totoka me daru vuli mai kina ka taleitaka na cakacaka oqo sa veivakaukawutaki kina na Yaloi Ilaija. Kena ivakairaitaki, na FamilySearch sa dua na

sokomuni ni itukutuku, ivurevure, kei na veiqaravi e tauri vakarawarawa mai na komipiuta kei na gacagaca eso vakacakacaka, e vakarautaki me vukei ira na tamata mera kila ka vakaivolatata na nodra vola kawa. Na ivurevure oqo sa tu talega ena valenivolavola ni vola kawa ena noda dui vale ni Lotu e vuqa e vuravura raraba.

E sega ni vakacala-ka na kena sa tadu mai na FamilySearch kei na iyaya tale eso ena dua na gauna era sa buta vinaka tu kina na itabagone ena kila-ka vakaitukutuku kei na tekinolaji ni veitaratara. Sa vakavulici vakavinaka na ligamuni mo ni vakau itukutuku ia me cariba ka totolo ka tosoi ki liu na cakacaka ni Turaga—ka sega walega ni veitaratara vakatotolo tikoga yani kei ira na nomuni itokani. Na kila-ka kei na gugumatua sa laurai tiko vei ira e vuqa na itabagone sa veivakarautaki tiko mera cau ki na cakacaka ni veivakabulai.

Au sa sureti ira na itabagone ena Lotu mera vulica ka kila na Yaloi Ilaija. Au vakayaloqaqataki kemuni mo ni vulica, ka vakasaqarai ira na nomuni qase, ka vakarautaki kemuni mo ni vakayacora na papitaiso veisosomitaki ena vale ni Turaga me baleti *ira* na wekamuni era sa mate (raica na V&V 124:28–36). Kau sa vakamasuti kemuni mo ni vukei ira na tamata mera kila rawa na itukutuku ni nodra kawa.

Ena nomuni vakaio ena vakabauta ki na veisureti oqo, ena vagolei na lomamuni vei ira na nomuni qase. Na yalayala a soli vei Eparama, Aisake, kei Jekope ena vakatikori ki lomamuni. Na nomuni veivakalougatataki vakapeteriaki, kei na kawa sa tuvanaki tiko kina, ena semati iko kivei ira na qase oqo ka na vakaibalebale cake vakalevu vei kemuni. Ena torocake na nomuni lomani ira ka vakavinavinkataki ira na nomuni qase. Ena titobu ka veivakaukawutaki na nomuni ivakadinadina kei na saumaki vua na iVakabula. Kau sa yalataka ni ko ni na taqomaki mai na torocake ni veivakayararataki ca nei vu-ni-meca. Ni ko vakaitavi ka taleitaka na cakacaka savasava oqo, ko ni na taqomaki ena gauna ni itabagone kei na nomuni bula taucoko.

Ni yalovinaka na itubutubu kei na iliuliu, ni vukei ira na luvemuni kei na itabagone mera vulica ka bula-taka na Yaloi Ilaija. Ia mo ni kakua ni ulabaleta na parokaramu ena sasaga oqo se vakarautaka vakasivia na itukutuku matailalai se vuli. Sureti ira na itabagone mera vakadidike, mera vakatovolea, ka vulica vakataki ira ga (raica na Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:20). E rawarawa sara vua e dua ga na itabagone me cakava na veika au sa tukuna tiko, ena nona vakayagataka na gacagaca sa tiko ena **lds.org/familyhistoryyouth**. Sa rawa vei ira na kuoramu ni Matabete i Eroni kei na mataveiliutaki ni kalasi ni goneyalewa mera vakaitavi vakabibi sara ena nodra vukei na itabagone taucoko mera kila vakavinaka na ivurevure taumada oqo. Sa gadrevi tikoga ena veigauna vei ira na itabagone me ra dau vuli ka cakacakataka ka ciqoma na ikuri ni veivakararamataki kei na veivakavukui ena kaukauwa ni Yalo Tabu—ka sega ni vakasaurarataki ka tukuni tikoga vei ira (raica na 2 Nifai 2:26).

Kemuni na itubutubu kei na iliuliu, ko ni na qoroi ira na luvemuni kei ira na itabagone ni Lotu ena nodra sa na kenadau sara ena iyaya oqo. Ko ni na vulica dina na veilesoni yaga mai vei ira na itabagone oqo me baleta na mana ni vakayagataki ni ivurevure oqo. Era na cau sara vakalevu na itabagone vei ira na qase cake era sega ni matau se ka vou vei ira na tekinolaji se sega ni kila na FamilySearch. Ko ni na wilika talega na nomuni kalougata e vuqa ena nodra sa vakayagataka vakalevu na nodra gauna na itabagone ena cakacaka ni vola kawa kei na veiqaravi e valetabu ka vakuwai ira mai na qito vidio, sara Initaneti, kei na Facebooking.

E ratou lewe ni Matabete i Eroni o Troy Jackson, Jaren Hope, kei Andrew Allan ka kacivi iratou e dua na bisopi vakauqeti vakayalo me ratou veivakavulici ena dua na kalasi ni vola kawa ena nodratou tabanalevu. O iratou na cauravou oqo e ratou matataka e vuqa vei kemuni ena nodratou saga vagumatua me ratou vuli ka gadreva na veiqaravi.

A kaya o Troy, “Au dau lako mai

lotu ka dabe toka ga, ia au sa raica oqo meu sa gole ki vale ka laki cakava e dua na ka. Sa rawa vei keda taucoko meda cakava na vola kawa.”

E tukuna o Jaren ni gauna sa vulica kina vakalevu na vola kawa sa kila sara “ni oqo era sega ni yaca walega ia era tamata dina. Au sa qai maqusa ga vakalevu meu kauta na yacadra ki valetabu.”

E kaya kina o Andrew, “Au sa laki taleitaka ka guta vakaukauwa sara na vola kawa au sega ni kila niu na rawata. Niu vakavakarau meu veivakavulici ena veimacawa, au sa dau vakayadrati tiko mai vua na Yalo Tabu meu vakayacora ka tovolea eso na iwalewale e vakavulici ena lesoni. E liu, e dau vakavu rere toka na vola kawa. Ia ena veivuke ni Yalotabu au a rawa ni tudei tiko ena noqu veikacivi ka vukea e vuqa na tamata ena neimami tabanalevu.”

Kemuni na taciqo kei na ganequ itabagone lomani, na vola kawa e sega walega ni dua na parokaramu se itaviqaravi taleitaki e vakarautaka na Lotu; ia, sa tiki bibi ni cakacaka ni veivakabulai kei na bula vakalou. Ko ni sa vakarautaki ki na siga nikua mo ni mai tara cake na matanitu ni Kalou. Ko ni sa mai tiko ena gauna oqo e vuravura mo ni mai vukea na cakacaka lagilagi oqo.

Au vakadinadinataka ni a lako dina mai ki vuravura o Ilaija ka sa mai vakalesuya na lewa tabu ni veivauci. Au vakadinadinataka ni veika sa vauci e vuravura sa vauci vakakina mai lomalagi. Kau sa kila ni sa tiko e dua na nodra itavi bibi mera cakava na itabagone na itabatamata era tubu cake tiko mai ena sasaga cecere oqo. Sa noqu ivakadinadina oqo ena yaca tabu ni Turaga o Jisu Karisito, emeni. ■

Mai vei Elder Neil L. Andersen
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Gonelalai

Au vakadinadinataka na nodra veivakalougatataki cecere na gonelalai kei na mamarau era na kauta mai vei keda ena bula oqo kei na veigauna tawamudu.

Ni da raica na yaloka ni matana e dua na gone, eda raica kina e dua e vakataki keda e luvena tagane ka luvena yalewa na Kalou a tucake vata tu kei keda ena bula taumada.

Oqo na madigi cecere ni dua na tagane kei na yalewa vakawati era rawa ni vakaluvani me ra vakarautaka na yagodra na luvena gonelalai vakayalo na Kalou. Eda vakabauta na vakamatavuvale, ka vakabauti ira na gonelalai.

Ni sucu mai e dua na gone mai vei rau na veiwatini, rau sa vakayacora tiko e dua na tiki ni ituvatuva nei Tamada Vakalomalagi o ya na kauti ira mai na gonelalai ki vuravura. E kaya kina na Turaga, “Raica oqo na i naki kei na lagilagi ni noqu cakacaka—me ra tucake tale mai na mate na tamata kecega ka rawata na bula tawamudu.”¹ Ni bera na tucake mai na mate, me yaco mada na bula vakayago.

Sa bulia mai na Kalou na yavu ni bula vakamatavuvale. Na matavuvale sa usutu ki na ituvatuva nei Tamada Vakalomalagi ena vuravura oqo ki na veigauna tawamudu. Ni oti na nodra duavata ena vakamau o Atama kei Ivi, e wiliki ena ivolanikalou, “A sa vakalougatataki rau na Kalou, a sa kaya vei rau na Kalou, Drau vakaluvani ka tubu me lewe vuqa, ka vakatawai

vuravura.”² Era vunautaka ena noda gauna na parofita kei na iapositolo, “Na isevu ni ivunau e solia na Kalou vei Atama kei Ivi, e baleta na kena soli vei rau na kaukauwa ni vakatubu kawa me vaka ni rau veiwatini. Me keitou vakadeitaka tale ni se tudei tikoga na Nona ivunau na Kalou vei ira na Luvena me ra tubu ka lewevuqa ka vakatawai vuravura.”³

Na ivunau oqo e sega ni guilecavi se biu vakatikitiki ena loma ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai.⁴ Eda vakavinavinaka vakalevu sara ki na vakaitamera ni nodra vakabauta na veiwatini (vakabibi o ira na marama watida) ni sa lomadra me ra vakaluvani. Na gauna me sucu mai kina e dua na gone kei na kedra iwiliwili erau na vakatulewa ga kina vakai rau na veiwatini kei na Turaga. Oqo na vakatulewa tabu—ka dodonu me vakayacori ena masumasu yalodina ka vakayacori oqo ena vakabauta cecere.

Ena vica na yabaki sa oti a wasea vei au o Elder James O. Mason ena Vitusagavulu na italanoa oqo: “E guilecavi dredre toka na nona sucu mai na ikaono ni luvei keirau. Niu digova yani na luvei keirau yalewa vou totoka oqo, ena isususu ni se qai sucu oti ga, au a rogoca vakavinaka e dua na domo ni kaya, ‘Ena yaco tale mai e dua

ka na tagane.’ Vakaveitalia, au a cici yani ki na idavodavo nei watiqo ka sa wale dina tu meu laki tukuna vua na itukutuku vinaka oqo. Na ka au cakava e veicalati sara ga na kena gauna.”⁵ Ni oti na veitaravi ni vica na yabaki erau sa namaka tale tiko na Masons me na tadu mai na ikavitu ni luvedrau. Sa sivi e tolu, va, lima, ono, ka vitu na yabaki. Kena itinitini, ni oti e walu na yabaki, sa qai sucu mai na ika vitu ni luvedrau—e dua na gonetagane lailai.

Ena Epereli sa oti, a vakaraitaka kina o Peresitedi Thomas S. Monson:

“Ena veika e dau veivolekati kina ena dua na gauna na ivakatagedegede ni Lotu kei na itikotiko, ena gauna oqo sa dua na maliwa levu e koto kina, ka sa rabailevu cake tikoga. . . .

“Na iVakabula ni kawatamata e vakamacalataki Koya ni tiko e vuravura ia e sega ni vakavuravura. O keda tale ga e rawa ni da tiko e vuravura ka sega ni vakavuravura ena noda besetaka na vakasama lasu kei na ivakavuvuli cala ka dinata tikoga na veika sa vakarota na Kalou.”⁶

E vuqa na domo ena vuravura nikua e tabaka sobu na bibi ni vakaluvani se vakatura tiko me lokuyarataki se yalani na iwiliwili ni gone ena dua na matavuvale. Wale ga oqo rau a vakaraitaka vei au na luvequ yalewa ena initaneti na itukutuku ni dua na marama tina Vakarisito (sega ni lewenilotu) e lima na luvena. A kaya o koya: “[Na tubu cake tiko] ena ivakarau ni bula oqo, e dredre sara me tauri e dua na vakasama vakaivolatabu me baleta na bula vakatina. . . . Sa vaka e vinaka cake na vuli mai na susugi gone. Sa vakakina na wavokiti vuravura. Sa vinaka ga na gagadre ni gade ena bogi ena nomu lewa ga. Sa vinaka cake na laki vakaukauwa yago ki na kena vale. Ka vinaka cake na nomu cakacaka cava ga se nuitaka mo rawata.” A kuria na marama oqo: “Na bula vakatina e sega ni qitotalei, sa ikoya e dua na veikacivi. O sega ni vakasokomuni ira mai na gone baleta nomu raica ni ra totoka cake mai na sitaba. E sega ni dua na ka mo cakava kevaka o sa galala. Sa ikoya na ka e solia kina vei iko na Kalou na kena gauna.”⁷

E sega ni ka rawarawa na maroroi

ni gonelalai. Ena dau vuqa mai na veigauna dredre. Ratou a vodo yani ena basi e dua na tina goneyalewa kei na vitu na luvena. A taroga o draiva ni basi: “Lewa, era luvemu kece oqo? Se dua na vakatakakana?”

“Era luvequ kece,” a sauma lesu. “Ka sega ni vakatakakana!”⁸

Me vaka ni tubu tiko ga na taro vakavuravura, “Era luvemu kece oqo?” keimami vakavinavinakataki kemuni ena nomuni vakarautaka ena loma ni Lotu e dua na vanua tabu me baleta na matavuvale, ena vanua era rokovi ka ra vukei kina na tina vata kei ira na gonelalai.

Kivua e dua na tama ivalavala dodonu, e sega ni tiko e dua na vosa e veirauti me vakamacalataka na nona vakavinavinaka kei na nona loloma baleta na isolisoli vakaitamera nei watinina ena vakasucu gone kei na nodra karoni na gonelalai.

A sotava tale ga o Elder Mason e dua na ka ni oti toka ga e vica na macawa na nona vakamau ka a vukei koya me vakaliuca na itavi ni nona matavuvale. A kaya:

“Keirau a veiwaseitaka kei Marie ni kevaka meu rawata na noqu vuli vuniwai sa na gadrevi vua me na cakacaka tikoga. E dina ga ni keirau sega ni [vinakata] me keirau cakava oqo, me qai yaco ga e muri na vakaluvuni. [Ena noqu sarava tiko e dua na mekasini ni Lotu ena nodrau vale na noqu itubutubu] kau raica kina e dua na itukutuku i Elder Spencer W. Kimball, ka a lewe tu ni Kuoramu Le Tinikarua, [ka vakabibitaka kina] na itavi e baleta na vakamau. E kaya o Elder Kimball, ni dua na itavi tabu o ya na vakatubu kawa ka vakatawai vuravura. A [voleka toka] ki na Valenivolavola ni Veiqaravi ni Lotu na nodrau vale na noqu itubutubu. Au vakusakusa sara ki na valenivolavola, qai oti ga e 30 na miniti noqu wilika tiko na nona itukutuku, au dabeca sara toka ga vakababa na desi mai vei Elder Spencer W. Kimball.” (Ena sega ni rawarawa sara na ka oqo nikua.)

“Au a vakamacalataka niu vinakata meu vuniwai. Sa sega tale ni sosomitaki ia me sa tu vakawawa mada na vakaluvuni. A vakarorogo sara toka

vakamalua o Elder Kimball ka qai sauma sara mai ena domo malumu, ‘Baraca Mason, ena vinakata beka na Turaga mo voroka e dua vei ira na Nona ivunau bibi ena vuku ga ni nomu via vuniwai? Ena veivuke ni Turaga, sa rawa me dua na nomu matavuvale ka yaco talega mo vuniwai. Sa evei na nomu vakabauta?’”

A tomana tale o Elder Mason “A sucu na neirau ulumatua ni se bera ni oti e dua na yabaki. Keirau a cakacaka vakaukauwa sara kei Marie ka tadolava vei keirau na Turaga na katuba ni lomalagi.” Rau a vakalougataki ena rua tale na luvedrau ni bera ni qai qeretueti mai na koronivuli ni vuli vuniwai ni oti e va na yabaki.⁹

E vuravura taucoko, oqo e dua na gauna dredre ni bula vakaiyau kei na veilecayaki ni bula vakailavo. Ena koniferedi raraba ni Epereli a kaya kina o Peresitedi Thomas S. Monson: “Kevaka o leqataka tiko na veika vakailavo vua na watimu kei na matavuvale, au vakadeitaka vei iko ni sega ni madualaki na nodrau qai mamaqi ka maroroi ilavo e dua na veiwatini. Vakarakaba ena veigauna dredre vakaoqo eda dau qai veivolekati kina ka da vulica me da solibula ka vakatulewa ena veika dredre sara.”¹⁰

Na taro vakarisekete nei Elder Kimball “Sa evei na nomu vakabauta?” e vagolei keda ki na ivolanikalou savasava.

A sega ni sucu mai na Were o Iteni na nodrau ulumatua o Atama kei Ivi. Rau a biuta na were, ka “sa wereca

na qele ko Atama [kei Ivi]. . . . Rau sa veiyacovi ko Atama kei Ivi na watina, a sa [sucu] . . . e vuqa na luvedrau, [ia ena vakabauta] a ra sa tubu me lewe vuqa ka vakatawai vuravura.”¹¹

A sega ni tiko ena nodratou itikotiko mai Jerusalem, na koula, siliva, kei na veika talei, ena gauna rau a cakacaka kina ena vakabauta o Liai kei Seraia, ka sucu kina o rau na luvedrau tagane o Jekope kei Josefa. A yaco ga ena lekutu. Na vosa i Liai vei Jekope na luvena tagane me vaka “ko iko na imatai ni luvequ ka sucu ena lekutu ena gauna ni noqu rarawa.”¹² A kaya o Liai vei Josefa, “Ko a sucu mai na lekutu ena gauna ni [nodatou] rarawa; io, sa vakasucumi iko ko tinamu ena gauna ni [nodatou] rarawa bibi.”¹³

Ena ivola ni Lako Yani, rau a vakamau e dua na tagane kei na yalewa, ka rau cakacakataka na nodrau vakabauta, ka sucu kina e dua na luvedrau tagane. A sega na ivola ni veikidavaki ena mata ni katuba me vakaraitaka na nona sucu mai. Era a vunitaki koya baleta ni sa vakarota o Fero me ra “biuta laivi ki na uciwai” na gonetagane lalai kece ni Isireli.¹⁴ Ko ni kila na vo ni italanoa oqo: sa qai laki vakotori vakavinaka na gonelilalai oqo ki na dua na waqa lailai caka ena kuta, vakacirimi e wai, ka qai muri koya tiko o ganena, a kunea sara o luvei Fero yalewa, ka susugi koya cake ga o tinana dina me dauniveiqaravi vua. Sa qai vakalesui na cauravou lailai oqo vei luvei Fero yalewa, ka tauri koya me luvena ka vakatokai koya me ko Mosese.

Davao, Filipaini

Ena italanoa lomani ni nona sucu mai e dua na gone, a sega ni ukutaki na nona rumu se nona imocemoce vou—sa nona ga na ikanakana ni manumanu na iVakabula kei vuravura.

Ena “veigauna uasivi duadua [kei] . . . na veigauna ca duadua,”¹⁵ o ira na Yalododonu ni Kalou, cakacaka ena vakabauta, era sega vakadua ni guilecava, vakasuka, se vakawaletaka na “ivunau ni Kalou . . . me vakalevutaka ka vakasinaita na vuravura.”¹⁶ Eda toso ki liu ena vakabauta—kidava na lewa me vica na levu ni gonelalai kei na kena gauna donu sa vakatau vei rau na veiwatini kei na Turaga. Me da kakua kina ni vakalewa e dua ena ka oqo.

Na nodra vakasucumi mai na gone e dua na ulutaga bibi ka na rawa me ka mosimosi sara vei ira na marama yalododonu e sega na nodra madigi me ra vakamau ka vakamatavuvale. Kivei kemuni na marama dokai, sa kila tiko na Tamada Vakalomalagi na nomuni masu kei na gagadre. Keimami sa vakavinavinakataka vakalevu na nomuni veivakauqeti totoka, oka kina na ligamuni dauloloma kivei ira na gonelalai era gadreva tu na nomuni vakabauta kei na kaukauwa.

Na vakasucu gone sa rawa talega me dua na ulutaga e vakamosi yalo

vei ira na veiwatini bula dodonu era vakamau ka raica ni ra sega ni rawa ni vakaluvuni ka ra sa nanamaki tiko kina vakalevu se e dua na turaga se yalewa vakawati era lalawataka e dua na matavuvale levu ka ra sa vakalougatataki ga ena dua na matavuvale lailai.

E sega ni rawa me da dau vakamacalataka rawa ena veigauna na veika dredre ni noda bula vakayago oqo. Eso na gauna sa vaka me sega ni vinaka vei keda na bula oqo—vakabibi na noda gagadre levu o ya me da cakava sara ga na veika sa vakarota vei keda na Turaga. Me vaka niu sa italai ni Turaga au sa vakadeitaka oqo vei kemuni ni sa dina sara na yalayala oqo: “O ira na lewenilotu yalodina ka sega ni vakatara vei ira na kedra ituvaki me ra ciqoma na veivakalougatataki ni vakamau kei na itubutubu tawamudu ena bula oqo era na ciqoma na veivakalougatataki kece sara ena tawamudu, [ena gauna] era rokova na veiyalayalati era a cakava vata kei na Kalou.”¹⁷

A tukuna vei au o Peresitedi J. Scott Dorius mai na Tabana ni Kaulotu ena Peru Lima West na kedrau italanoa. A kaya:

“E 25 na yabaki na neirau vakamau kei Becky ka sega ni rawa me keirau vakaluvuni [se susuga] na gonelailai.

Keirau a toki ena vica na gauna. A veicalati ka mosimosi ena so na gauna na neirau tadu vou yani ki na veivanua yadua oqo. Era vakataroga na lewenilotu na vuna keirau [sega kina] ni vakaluvuni. Era a sega ni lomatarotaro duadua ga o ira.

“Ena gauna au a kacivi kina meu bisopi, era a [vakaraitaka] na nodra kauwai na lewe ni tabanalevu ni sega vei au na kila baleti ira na gonelalai kei ira na itabagone. Au a vakavinavinakataka ira ena nodra veitokoni ena laveliga ka kerei ira me ra vakadonuya meu vakayacora na noqu kila vakaveisusu vei ira na luvadra. Era a lomasoli mai kina.

“Keirau a wawa, rai vakayalomatua cake, ka vulica na vosota. Ni oti e 25 na yabaki ni vakamau, a tadu mai ena neirau bula e dua na cakamana ni gone dramidrami. Keirau a mai susugi Nicole yabaki rua kei Nikolai a sucu vou mai. Ena gauna oqo era qoro keirau na tamata ena kedra totoka na makubui keirau. Keirau dredre ka kaya, ‘Era luvei keirau. A saumaki lesu na neirau bula.’”¹⁸

Kemuni na taciqu kei na ganequ, me da kakua ni vakalewa e dua na tamata me baleta na itavi tabu oqo ka nona ga na tamata yadua.

“A sa kauta [o Jisu] e dua na

gonelailai . . . ia ni sa keveta [ka] kaya . . .

“O koya yadua ena vinakata e dua na gonelailai vakaoqo ena vuku ni yacagu, sa vinakati au: ia ko koya yadua sa vinakati au, sa sega ni vinakati au ga . . . ko koya sa talai au mai.”¹⁹

Sa dua na veivakalougatataki qoroi eda taukena ena noda ciqoma na luvena tagane kei na luvena yalewa na Kalou ena noda vuvale.

Me da sa qai vakasaqara ena mamasu kei na yalomalua me da kila vakavinaka ka ciqoma na ivunau ni Kalou, ka vakarorogo ena rokova na domo ni Nona Yalo Tabu.

Sa usutu ni yavu tawamudu ni ituvatua ni Kalou na matavuvale. Au vakadinadinataka na nodra veivakalougatataki cecere ni gonelalailai kei na mamarau era na kauta mai vei keda ena bula oqo kei na veigauna tawamudu, ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Mosese 1:39.
2. Nai Vakatekivu 1:28.
3. “Na Matavuvale: Ai Vakaro ki Vuravura Raraba,” *Liaona*, Nove. 2010, 129.
4. Me vaka na Vakadidike ni Lewenivanua Raraba e Amerika vakayabaki, ka soli mai na U.S. Census Bureau, “E se levu duadua tiko ga na iwiliwili ni lewenivanua e Utah, levu duadua na iwiliwili ni tamata bulabula, iwiliwili e ra ni uabula, yabaki gone ni vakamau ka lewe vuqa na tina era tu ga e vale ” (“O cei era lewenivanua e Utah? Survey Shows We’re Highest, Lowest, Youngest,” *Salt Lake Tribune*, Sept. 22, 2011, A1, A8).
5. E-mail mai vei Elder James O. Mason, June 25, 2011.
6. Thomas S. Monson, “Kaukauwa ni Matabete,” *Liaona*, Me 2011, 66, 67.
7. Rachel Jankovic, “Motherhood Is a Calling (and Where Your Children Rank),” July 14, 2011, desiringgod.org.
8. Raica na “Veivali kei na iTalanoa Lasa baleti ira na Gonelalailai,” thejokes.co.uk/jokes-about-children.php.
9. I-meli mai vei Elder James O. Mason, 29 ni June, 2011.
10. Thomas S. Monson, *Liaona*, Me 2011, 67.
11. Mosese 5:1,2.
12. 2 Nifai 2: 1.
13. 2 Nifai 3: 1.
14. Lako Yani 1:22..
15. Charles Dickens, *A Tale of Two Cities* (Signet Classic, 1997), 13.
16. *Liaona*, Nove. 2010, 129.
17. *iVoladusidusi 2: Veilitutaki ena Lotu* (2010), 1.3.3.
18. I-meli mai vei Peresitedi J. Scott Dorius, 28 ni Okos. 28, 2011.
19. Marika 9:36–37.

Mai vei Elder Ian S. Ardern
Ena Vitusagavulu

E Dua na Gauna ni Vakavakarau

Sa dodonu me da solia na noda gauna ena veika era bibi duadua.

Na ikawalu ni iwase ni *Vunautaka na Noqu Kosipeli* e vagolea na noda rai ena vakayagataki vakayalomatua ni gauna. Ena wase oqo, e taumuria kina vei keda o Elder M. Russell Ballard ni dodonu me da vakadavora na takete ka vulica me da kenadau na iwalewale me da rawata kina (raica na *Vunautaka na Noqu Kosipeli: iDusidusi ki na Veiqaravi ni Daukaulotu* [2004], 164). Me da kenadau na iwalewale e gadrevi me da rawata kina na noda takete e oka kina me da kenadau ena vakatu-
lewataki ni noda gauna.

Au vakavinavinaka ki na nona ivakaraitaki o Peresitedi Thomas S. Monson. Ena loma ni veika kece e dau cakava vakaparofita ni Kalou, e dau raica, me vaka a cakava na iVakabula, ni vo tiko na gauna me sikovi ira kina na tauvimate (raica na Luke 17:12–14), me laveti ira cake na dravudravua vakayalo, ka me dauveiqaravi vei ira kecega na tamata. Au vakavinavinaka talega ena nodra ivakaraitaki e vuqa tale ka ra dau solia na nodra gauna me ra qaravi ira kina na kai nodra. Au vakadinadinataka ni noda solia na noda gauna ena veiqaravi vei ira na tani sa dau marautaka na Kalou, oqori

ena kauti keda voleka yani Vua. Ena dina na noda iVakabula ki na Nona vosa ni a kaya “ko koya sa yalodina ka gugumatua ena bula oqo, ena rawata na tikina sa vakarautaka ko Tamaqu me nona” (V&V 72:4).

E sega vakadua ni volitaki na gauna; se vakacava na levu ni nomu tovolea, na gauna e dua na ka e sega ni rawa ni voli mai na dua na sitoa ena isau cava ga. Ia ni vakayagataki vakayalomatua, e sega ni vakaiyalayala na kena yaga. Ena veisiga kecega sa dau soli vei keda, sega ni saumi, na iwiliwili vata ga ni miniti kei na auwa me da vakayagataka, ka da vulica kina vakatotolo, me vaka e vakavuvulitaka vakamatau sara na serenilotu kilai levu, “Totolo ni gauna sega ni lesu mai” (“Na Gauna Lagilagi,” *Serenilotu*, naba 134). Se gauna cava ga e tu vei keda me da vakayagataka vakayalomatua. E kaya o Peresitedi Brigham Young, “Ka da sa vakavinavinakataka ga vua na Kalou ena vuku ni kena vakayagataki na gauna me yaga vei keda, ka na tarogi keda ena vuku ni noda vakayacora vakadodonu na tikina oqori” (*Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Brigham Young* [1997], 316).

Ena veika e namaki vei keda, sa dodonu me da vulica me da tuva na noda digidigi me sota vata kei na noda takete de na qai tadravi keda na cagi ni lokuyara ka da cagina kina mai na dua na vakaoti gauna ki na dua tale. Eda sa vakavulici vakavinaka sara mai vua na iVakavuvuli Levu me baleta na tuvalaki ni veika me vakaliuci ena Nona kaya ena Nona Vunau ena Ulunivanua, “Ia dou vakasaqara taumada na matanitu ni Kalou, kei na nona yalododonu,” (Maciu 6:33, ivakamacala e ra a; mai na iVakadewa i Josefa Simici, Maciu 6:38). (Raica talega na Dallin H. Oaks, “Vakatabakidua ka Liu Taumada,” *Liaona*, Julai 2001, 99–102.)

A vosa tiko o Alama ena veika me liu ena nona vakavuvulitaka ni “oqo na gauna me vakarautaki koya kina me lesu tale vua na Kalou” (Alama 12:24). Ena gadrevi na veituberi me baleta na kena ivakavakayagataki vinaka duadua na iyau talei oqo ni gauna me da vakarautaki keda me da lesu tale vua na Kalou, ia e sega ni cala ni da na biuta na Turaga kei na noda matavuvale ena ulu ni ituvatuva. E vakananuma vei keda o Peresitedi Dieter F. Uchtdorf ni “isema vakamatavuvale ena *loloma* e sipelitaki me *g-a-u-n-a*” (“Of Things That Matter Most,” *Liahona*, Nov. 2010, 22). Au vakadinadinataka ni gauna e vakasaqarai kina ena yalodina kei na masumasu na veivuke, ena vukei keda na Tamada Vakalomalagi me da vakabibitaka na veika e gadrevi kina vakalevu cake ena noda gauna mai na veika tale eso.

Na vakayagataki vakaca ni gauna erau veiwekani voleka kei na vakawelewele. Ni da muria na ivakaro me da “kakua ni dau vakawelewele” (V&V 88:124), sa dodonu me da vakadeitaka ni gauna eda osooso tiko kina eda vuavuai vinaka tale tikoga kina. Me vakaoqo, e daumaka ni sa toka ga e qaqalo ni ligada na sala ni veitaratara totolo sara, ia me da vakadeitaka me da kakua ni bobula ki na sala eso ni veitaratara vakaoqo. Au vakila ni so era sa coriti tu ena so na ivalavala ni veivakabobulataki—na kena e vakabobulataki keda me da raica tiko ka

vakauta tiko e veigauna na itukutuku ni veitalanoa ka vaka me da osooso tu kina.

E levu na ka vinaka e basika ena sala rawarawa ni veitaratara kei na itukutuku. Au sa raica na kena veivuke meu curuma kina na veitukutuku au via dikeva, na vosa ni koniferedi, kei na ivolatukutuku ni kawa, kei na ciqomi ni imeli, na ivakananumi ena Facebook, na tuita, kei na itukutukuvolai. Ena levu ni kedra vinaka na veika oqo, e sega ni rawa ni da vakatara me biliraka tani ki na dua na yasana na veika e bibi cake. Sa dua na ka vakaciriloloma kevaka ena vakaluvuca tani yani na rawarawa ni dua na masu ena yalodina vua na Tamada mai Lomalagi dau loloma na talevoni kei na komipiuta, ena kedrau veisala vereverea. Me da totolo ni dau tekiduru me vaka ga na totolo ni noda dau vakau itukutukuvolai ena talevoni.

Era sega ni rawa ni vakaisosomitaka vakadua na itokani dina era dau mokoti keda ka vakayaloqaqataki keda, o ira era dau masulaki keda ka vakasaqara na veika eda dau taleitaka na veiqito vakalivaliva kei na veiwekani dau semati ena initaneti. Au dau vakavinavinakataka vakalevu na noqu raici ira na lewe ni kuoramu, kalasi, kei ira ena iSoqosoqo ni Veivukei ena nodra dau veivukei. Ena veigauna vakaoqori sa yaco meu kila vakavinaka cake kina na ibalebale ni nona a kaya na iApositolo o Paula, “Dou sa qai sega tiko ni vulagi kina se kai tani, dou sa koro vata ga kei ira era sa lotu” (Efeso 2:19).

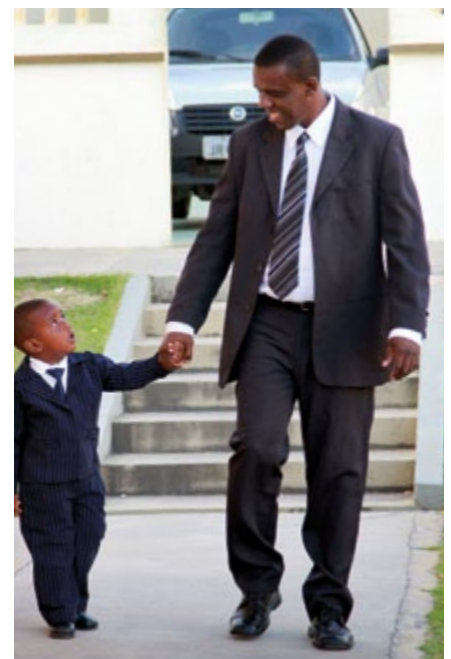
Au kila na noda marau levu duadua e dau yaco mai ni da vagolei keda vua na Turaga (raica na Alama 37:37) kei na veika e kauta mai na icovi tudei mai na noda vagolei keda tu ena yalowai ki na vei auwa sega ni wili rawa ena initaneti ni veimaliwai, na qito ni teitei ena Initaneti, kei na vana manumanu. Au vakauqeti keda yadua me da taura ka meda lewa na veika oqori ka dau butakoca na noda veigauna vakamareqeti, me da kua ni vakatarai ira ena nodra iwalewale ni veivakabobulataki me ra lewai keda.

Me noda na vakacegu e tukuna

tiko na iVakabula (raica na Joni 14:27), sa dodonu me da solia na noda gauna ena veika era bibi duadua, io na veika ni Kalou e bibi duadua. Ni da semati keda vua na Kalou ena masu ena yalodina, wiliwili ka vuli e veisiga yadua mai na ivolanikalou, meda vakasamataka vakatitobu na veika eda sa wilika ka vakila, ka da qai vakayagataka ka bulataka na veilesoni e vulici kina, eda na voleka cake yani ki Vua. Na nona yalayala na Kalou ni kevaka eda vakasaqara vagumatua mai na veivola vivinaka “Ena solia vei kemudou na [Kalou] na nona Yalo Tabu mo [dou] vuku kina” (V&V 121:26; raica talega na V&V 109:14–15).

Ena temaki keda o Setani me da vakayagataka vakatani na noda gauna ena veika vakalecaleca dau veivagolei tani. E dina ni na yaco mai na veitemaki, e vakavuvulitaka o Elder Quentin L. Cook ni o ira na “Yalododonu era rogoa na nona itukutuku na iVakabula era na sega ni vagolei tani mai na veisasaga veivakarusa ni veivagolei tani” (“O Iko Beka e Dua na Yalododonu?” *Liaona*, Nov. 2003, 96). E vakavulica vei keda o Hiram Page, e dua vei iratou na walu na ivakadinadina ni iVola i Momani e dua na lesoni yaga sara me baleta na

Salvador, Brazil

veivagolei tani. A tiko vua e dua na vatu e dau raica mai kina na veika e qai vola ka kaya ni ivakatakila me baleta na Lotu (raica na V&V 28). Ena veivakadodonutaki nei Hiram, e tukuni ena dua na itukutuku ni qai kau na vatu ka laki qaqi me kuvu me kakua tale ni veivagolei tani.¹ Au sureti keda me da raica na veika dau veivagolei tani ka vakaoti gauna e tu ena noda bula ka me qaqiraki yani me vaka na kuvu. Sa dodonu me da na yalomatua ena noda vakatulewa me laurai ni sa vakatautauvatataki na ivakarau ni gauna me okati kina na Turaga, na matavuvale, cakacaka, kei na itaviqaravi e taucoko. Me vaka era sa kila oti na lewevuqa, ni dau levu cake na marau ni bula ni da vakayagataka na noda gauna me da vakasaqara kina na veika e vinaka, totoka, se rogorogo vinaka, se daudokai” (Yavu ni Vakabauta 1:13).

Sa toso tikoga vakatotolo ki liu na gauna ena toso ni kaloko. Nikua na siga vinaka ni se toso tiko na kaloko ni bula oqo, me da railesuva kina na veika eda sa cakava tiko me da vakarautaki keda kina me da sota kei na Kalou. Au vakadinadinataka ni levu na kedra isau o ira era dau taura na gauna ena bula oqo me ra vakarautaki ira ki na bula sa bera mai kei na bula tawamudu. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na ivolatukutuku ni bose ni Provo Utah Central Stake, Apr. 6, 1856, vol. 10 (1855–60), Church History Library, Salt Lake City, 273 (sa vakavoutaki na sipeli, pagitueti, kei na vakamatanivola levu): “E kaya o Father [Emer] Harris ni kaya na iApositolo ni da na veivala vata kei ira na veimataniitu vakatui kei na kaukauwa ena veivanua cecere. A kelia mai loma ni qele o Baraca Hiram Page e dua na vatu loaloa ka tawana ena nona taga. Ni yaco ki vale, a vakaraica tu mada. Sa laurai mai kina e dua na yatuvosa e vaka me volai tu ena pepa. Ena gauna ga sa tekivu me vola e dua na yatuvosa, sa basika tale mai ena vatu e dua tale na yatuvosa, me yacova ni sa vola rawa e 16 na draunipepa. A tukuni vei Baraca Josefa na ka oqo. A tarogi Josefa e dua na tamata kevaka e dina. Qai kaya o koya ni sega ni kila, ia a masu qai vakatakilai mai vua ni vatu oqori e vu mai vua na tevoro. A mani qaqiraki me pouta ka vakamai na veika sa volai tu. O ya e dua na cakacaka ni kaukauwa ni butobuto. Emeni.”

Mai Vei Elder Carl B. Cook
Ena Vitusagavulu

E Daumaka Sara Na Rai Cake

Kevaka o keda, me da vakataki Peresitedi Monson, noda cakacakataka na noda vakabauta ka rai vua na Kalou me vukei keda, eda na sega ni vakayalolailaitaki ena icolacola ni bula.

Ena kena mai cava e dua na siga oca dina ka mai cava kina na imatai ni noqu macawa me vaka e dua na Vakaitutu Raraba, sinai vutucoqa na noqu beqi ni vola ka curuoso tu ena noqu vakasama na taro “Au na rawata vakacava na ka oqo?” Au biubiu mai na valenivolavola ni Vitusagavulu ka vodoka yani na eleveita ni Vale ni Veiqaravi ni Lotu. Ena kena sa mua sobu tiko na eleveita, au cuva sobu ka rai lala tu yani ena kena buturara.

A tadola na katuba ka curu mai e dua, ia au a sega ni rai cake. Ni sa tasogo na katuba, au rogoca ni dua e taroga, “Na cava o raica sobu tiko oqori?” Au kila na domo o ya—sa ikoya o Peresitedi Thomas S. Monson.

Au rai cake vakatotolo kau sauma, “O, e sega.” (Au vakadeitaka ni vakauqeta na noqu nuitaki au na isau vuku ni taro o ya!)

Ia e sa raica vinaka tu mai na noqu nuiqawaqawa kei na beki bibi. A matadredre ka vakatura ena yalololoma, ena nona dusi tiko ilomalagi, “E daumaka cake na rai cake!” Ena neirau sirova sobu tiko e dua tale na itaba vale, a vakamacalataka ena mamarau ni

sa gole tiko ki na valetabu. Ena nona vakamoce vei au, a vosa tale ki yaloqu na nona rai ni vakamoce, “Nanuma qo, e daumaka sara na rai cake.”

Ena neirau sa veitalatala, a lako mai noqu vakasama e dua na vosa ena ivolanikalou: “Mo ni vakabauta na Kalou; mo ni vakabauta ni sa . . . ; mo ni vakabauta ni sa nona kece na lewa kei na kaukauwa mai lomalagi kei vuravura.”¹ Ena noqu vakasamataka na kaukauwa nei Tamada Vakalomalagi kei Jisu Karisito, a kunea na vakacegu na lomaqu ena noqu vakasaqara tawa yaga mai na buturara ni eleveita a siro sobu tiko o ya.

Me tekivu mai na gauna o ya au sa tugana tu na veika au sotava oqori vakakina na nodra itavi na parofita. Au a luvuci kau vakacuva ulu. Ena nona vosa na parofita, au a rai vua. A dusi-maka tale o Koya na ka meu vakanamata kina meu rai cake vua na Kalou, na vanua e rawa meu vakabulai ka vaqaqacotaki kina mai na Veisorovaki nei Karisito. Sa ikoya oqori na veika era cakava na parofita me baleti keda. Era liutaki keda vua na Kalou.²

Au vakadinadinataka ni o Peresitedi Monson e sega wale ga ni parofita,

daurairai, ka dau vakatakila; e sa dua na ivakaraitaki vakasakiti ni bulataki ni ivakavuvuli ni rai cake. Mai vei keda kece, e dodonu me tarabi sara vua na nona icolacola. Ia, e a ivakaraitaki ni vakabauta sa cecere sara ka vakasina-iti ena vakanuinui vinaka, vuku, kei na nona lomani ira tale eso. E dau nona ibole na “e rawa” kei na “sa rawa.” E vakabauta na Turaga ka vakararavi Vua ena veivakaukauwataki, ka sa dau vakalougatataki koya na Turaga.

Na veika au sotava e sa vakatavulica vei au ni kevaka o keda, me da vakataki Peresitedi Monson, noda cakacakataka na noda vakabauta ka rai vua na Kalou me vukei keda, eda na sega ni vakayalolailaitaki ena icolacola ni bula. Eda na sega ni yalolailai ena noda vakayacora na ka eda kacivi kina me da vakayacora se gadrevi vei keda me da vakayacora. Eda na vakaukauwataki, ka na vakasinaiti na noda bula ena vakacegu kei na reki.³ Ena qai yaco me da vakila ni vuqa na ka eda lomaleqataka tu e sega ni tawamudu na kedra yaga—ia kevaka me vaka kina, ena vukei keda na Kalou. Ia e dodonu me tu vei keda na vakabauta ni rai cake kei na yalodei ni muria na Nona veidusimaki.

Na cava e vakavuna e dua na bolebole ni dodonu me da dau rai cake tikoga ena noda bula? E rairai eda sega ni vakabauta ni rawa ni iwali ni noda leqa e dua na ka rawarawa wale tu ga. Me kena ivakaraitaki, ena gauna era a laukati kina na luvei Isireli mai na gata bati gaga, a vakaroti o Mosese me laveta cake e dua na gata varasa ena dua na kau. A matataki Karisito na gata varasa. O ira era raica cake na gata, me vaka a vakadreta na parofita, era a vakabulai.⁴ Ia o ira na lewe vuqa era sega ni rai cake, era sa vakarusai.⁵

A vakabauta o Alama ni vu ni nodra sega ni raica na gata o ira na Isireli sa ikoya ni ra sega ni vakabauta ni ra na vakabulai kevaka me ra a vakayacora. Na vosa nei Alama e yaga vei keda edaidai:

“Oi kemudou na wekaqu, kevaka sa rawa mo dou bula ni dou sa raica wale ga na ka sa vakaraitaki vei kemudou, dou na sega li ni rai kusarawa yani kina, ia kevaka dou

sa yalokaukauwa tiko ga ka sega ni vakabauta, ka sega ni via raica na ka sa vakaraitaki vei kemudou . . . ?

“Raica ena ca vei kemudou kevaka dou sa vakakina; ia kevaka e sega, dou rai cake yani ka vakabauta na Luve ni Kalou, ni sa lako mai me vakabulai ira na nona tamata, ia ena mai kune ka rarawa ka mate tale ga me isoro ni [noda] ivalavala ca; ia ena tucake tale mai na mate.”⁶

Na veivakauqeti ni rai cake nei Peresitedi Monson e tautauvata kei na noda dodonu me da nanumi Karisito. Ena noda nanumi Koya ka vakararavi ena Nona kaukauwa, eda ciqoma kina na kaukauwa ni Nona Veisorovaki. Sa ikoya na ka e rawa me vakaceguya na noda nuiqawaqawa, noda icolacola, kei na noda vakaleqai. Sa ikoya na inaki e rawa kina me da vosoti ka vakabulai mai na mosi ni noda ivalavala ca. Sa ikoya na inaki e rawa me da ciqoma kina na vakabauta kei na kaukauwa me da vosota na veika kece sara.⁷

Ena dua na koniferedi ni marama wale tiko ga oqo mai na Ceva kei Aferika keirau a tiko kina kei Sisita Cook. Ni oti na neirau vakarogoca tiko eso na itukutuku veivakauqeti ena kena vakayagataki na Veisorovaki ena noda bula, a sureti keimami vakayadua na peresitedi ni iteki ni iSoqosoqo ni Veivukei me keimami lako ki tautuba. A soli vakayadua vei keimami e dua na baluni sega na rokana. A vakamacalataka ni vaka me neimami icolacola, veivakatovolei, se dredre cava

ga e vakataotaka tu na neimami bula, na baluni. Ni na wili ga me tolu, me keimami laiva sara na neimami baluni, se na neimami “icolacola.” Ni keimami sa rai cake ka sarava na ciri yawa yani ni neimami icolacola, a rogoci rawa na “Ahhhh.” Na cakacaka rawarawa o ya na laivi yani ni baluni a solia e dua na vakananau lesu vakasakiti ni reki e sega ni vakamacalataka rawa ka yaco mai ena rai cake kei na vakananumi Karisito.

E sega ni tautauvata kei na laivi ni baluni sega na rokana na rai cake vakayalo baleta ni sega ni yaco ga vakadua. Eda vulica mai na masu ni sakaramede me da dau nanumi Koya ka muria na Nona vunau, ka me tiko ga vei keda na Nona Yalotabu ena veisiga me dusimaki keda.⁸

Ena nodra sa lakosese tu na luvei Isireli ena loma ni veikau, a dusimaki ira na Turaga ena nodra ilakolako ena veisiga ena nodra vakararavi tiko ki na Nona veiliutaki. Ena Lako Yani eda wilika, “A sa liutaki ira tiko ko Jiova ena duru o ena siga, me tuberi ira ena sala; kei na duru buka waqa ena bogi me vakararamataki ira.”⁹ Nona veiliutaki e dua tu ga, ena yalomalua au vakadinadinataka vei kemuni ni Turaga e rawa me cakava na ka vata ga oqori me baleti keda.

Ia me na dusimaki keda vakacava nikua o Koya? Mai vei ira na parofita, apositolo, kei na iliului ni matabete kei na veika eda vakila ni na lako mai ena noda sovaraka na lomada kei na yaloda ena masumasu vua na Tamada

Vakalomalagi. Ena tuberi keda o Koya ena noda biuta laivi na veika vakavuravura, veivutuni, ka veisau. Ena tuberi keda o Koya ena noda muria na Nona ivunau ka tovolea vakalevu cake me da vakataki Koya. Ka liutaki keda o Koya ena Yalo Tabu.¹⁰

Me rawa ni da dusimaki ena ilakolako ni bula ka ciqoma na veitokani tudei ni Yalo Tabu, e dodonu me tu vei keda na “daliga rogo” kei na “mata rai,” ka dusimaki ruarua ki cake.¹¹ E dodonu me da cakacakataka na veiliutaki eda ciqoma. E dodonu me da rai cake ka vakayacora. Ena noda vakayacora, au kila ni da na marautaka, baleta ni Kalou e vinakata me da marau.

Eda luvena na Tamada Vakalomalagi. E vinakata me dua na tiki ni noda bula, me vakalougatataki keda, ka vukei keda. Ena vakamaca na noda mavoa, qusia na wai ni matada, ka vukei keda ena noda ilakolako lesu ki na Nona iserau. Ena tuberi keda o Koya, ni da rai Vua.

Noqu rarama meu rere tu li?

Ke siga se bogi tiko kei au. . . .

Vuni reki sere ga.

*Siga se bogi, sa liu . . . sa liutaki au.*¹²

Au wasea noqu ivakadinadina ni vosoti noda ivalavala ca ka vakamamadataki na noda icolacola ena noda rai vei Karisito. “Me da nanumi koya sara, . . . ka laveta cake na uluda,”¹³ baleta, me vaka a kaya o Peresitedi Monson, “e daumaka sara na rai cake.”

Au vakadinadinataka ni o Jisu e noda i Vakabula ka Dauveivueti ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Mosaia 4:9.
2. Raica na 2 Nifai 25:23, 26.
3. Raica na Mosaia 24:15.
4. Raica na Tiko Mai Na Lekutu 21:8–9.
5. Raica na 1 Nifai 17:41.
6. Alama 33:21–22; raica talega na tikina 19–20.
7. Raica na Alama 36:3, 17–21; 3 Nifai 9:13.
8. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 20:77.
9. Lako Yani 13:21.
10. Raica na 2 Nifai 9:52; 31:13; Vunau kei na Veiyalayalati 121:46.
11. Na Vosa Vakaibalebale 20:12.
12. “Noqu Rarama Na Turaga,” *Sere Ni Lottu*, naba 45.
13. 2 Nifai 10:20.

Mai Vei Elder LeGrand R. Curtis Jr.

Ena Vitusagavulu

Na Veivueti

Mai vei Karisito, na tamata sa rawa ni veisautaka na nodra bula me ra rawata kina na veivueti.

E vica na yaca e kilai kina na Turaga o Jisu Karisito. Na veiyaca oqo era vakaraitaka na veika duidui titobu me baleta na ilesilesi ni veisorovaki ni Turaga. Taura, me kena ivakaraitaki, na iulutaga “iVakabula.” E tu kece vei keda na vakasama ni ibalebale ni vakabulai baleta ni o ikeda vakayadua eda a vakabulai ena dua na gauna mai na so na ka. Ni keirau a se gone, o au vata kei ganequ keirau a qito tiko ena dua na waqa lailai ena dua na uciwai ena gauna keirau a biuta kina vakayalowai na vanua taqomaki ni qito ka keirau sa kuitaki sobu ena uciwai ka tawa kilai na kena rawa ni veivakaleqai. Ena kena saumi mai na neirau tagi, a cici mai o tamai keirau me veivueti, ka taqomaki keirau mai na rerevaki ni uciwai. Niu vakasamataka na vakabulai, au vakasamataka sara na ka au sotava o ya.

Na iulutaga “Dauveivueti” e vakaraitaka na vakasama vata. “Mo veivueti” sa ikoya mo volia se mo volia lesu mai. Me vaka na kena vakalawa, e sa vueti mai na iyauqaqa ena kena saumi taucoko tale na mokiti se so tale na dinau e oka kina. Ena gauna ni Veiyalayalati Makawa, na lawa i Mosese e vakarautaka na duidui ni sala e rawa me vagalalataki kina na dauveiqaravi kei na iyauqaqa, se me vueti, mai na saumi ni ilavo (raica na

Na Vunau ni Soro 25:29–32, 48–55).

E dua na vosa bibi ena ivolanikalou e vakayagataki kina na *veivueti* me baleta na nodra vueti na luvei Isireli mai na nodra vesuki tu e Ijipita. Ni oti na veivueti o ya, a kaya vei ira o Mosese: “Sa ka ga ni sa lomani kemuni tiko o Jiova, . . . sa kauti kemuni tani kina o [Koya] ena liga kaukauwa, ka sa vakabulai kemuni mai na vale ni veivakabobulataki, mai na liga i Fero na tui Ijipita” (Nai Vakaruva 7:8).

Na iulutaga ni nona vakabulai ira mai na tiko vakavesu na kai Isireli o Jiova e talevi lesu vakavuqa ena ivolanikalou. Vakawasoma na kena caka oqo me ra nanuma lesu kina na tamata na caka vinaka ni Turaga ena nona vueti ira na luvei Isireli mai vei ira na kai Ijipita. Ia sa vakayacori tale ga me vakavulici ira ni na dua tale, e bibi cake sara, ena nodra vakabulai na Isireli. A vakatavulica o Liai, “Ia ena yaco vakaidina na gauna ena lako mai kina na Mesaia me vakabulai ira na luve ni tamata mai na nodra lutu tani” (2 Nifai 2:26).

A vola na Daunisame: “Ia na Kalou ena vakabula na yaloqu mai na kaukauwa ni bulubulu” (Same 49:15).

Na Turaga a vakaraitaka vei Aisea, “Au sa vakaseavutaka na nomu talaidredre me vaka na o loaloa, kei na nomui valavala ca me vaka na o;

na Dauveisorovaki, ka tuvakarau ni sa rawa vua me vakameautaka na qāqā ni lewadodonu ka solia na loloma veivuetai kivei ira era sa vakararawataki” (“The Mediator,” *Ensign*, May 1977, 56).

Na ivolanikalou, ivola volai, kei na veika e sotavi ena bula era vakasinaiti ena italanoa ni veivuetai. Mai vei Karisito, na tamata sa rawa ni veisautaka na nodra bula me ra rawata kina na veivuetai. Au taleitaki ira na italanoa ni veivuetai oqo.

E dua tiko na noqu itokani ka a sega tu ni muria na ivakavuvuli ni Lotu ni se cauravou lailai. Ena nona sa isausau vou mai kina, sa qai kidava na ka e yali vua baleta nona sa sega ni bulataka na kosipeli. A veivutuni, veisautaka na nona bula, ka yalodina ena nona bulataka na bula dodonu. Ena dua na siga, ni oti e vica na yabaki ne-irau veikilai vakaitabagone, au sotavi koya ena valetabu. A cila mai matana na rarama ni kosipeli, kau vakila ni sa dua na lewe ni Lotu yalodina ka to-volea tiko me taucoko nona bulataka na kosipeli. Sa italanoa ni veivuetai na kena italanoa.

Ena dua na gauna au a vakataroga e dua na marama ka cala ena dua na ivalavala ca rarawataki vakalevu me baleta na papitaiso. Ena gauna ni veivakatarogi au taroga kevaka e kila ni sa na sega ni dodonu me vakaruataka tale na ivalavala ca o ya. Ena luvuci titobu ni lomana ka laurai e matana kei na nona ivosavosa, a kaya, “Io peresitedi, au na sega vakadua tale ni cakava na ivalavala ca o ya. Sa ikoya oqori na vuna au via papitaiso kina—me vakasavasavataki au mai na ka e kauta mai na ivalavala ca vakasisila o ya.” Sa italanoa ni veivuetai na kena italanoa.

Ena noqu veisiko ena vica na yabaki oqo ena veikoniferedi kei na veisoqoni tale eso ni iteki, au nanuma na bolebole nei Peresitedi Thomas S. Monson ena nodra vueti o ira na lewe ni Lotu era sa luluqa tu. Ena dua na koniferedi ni iteki au a talanoataka kina e dua na italanoa me baleta e dua na lewenilotu ka sa luluqa tu ka sa qai lesu tale mai ena taucoko ni nona itaviqaravi ni oti na nona a laki sikovi

mo lesu mai vei au, niu a voli iko” (Aisea 44:22).

Na vakabulai e tukuni tiko ena tolu na ivolanikalou oqo, e ka dina, ni o ya na Veisorovaki i Jisu Karisito. Sa ikoya oqo na “bula levu” a vakarautaka na noda Kalou lomani (Same 130:7). E sega ni vaka na veivuetai ena ruku ni lawa nei Mosese se ena i vakarau vakalawa ena gauna oqo, na veivuetai oqo e sega ni lako mai ena “veika e caca wale, ena siliva kei na koula” (1 Pita 1:18). “O koya [na Karisito] eda sa rawata kina na bula sa voli ena nona dra, io, na vakabokoci ni ivalavala ca, me vaka na nona loloma levu” (Efeso 1:7). A vakatavulica o Peresitedi John Taylor ni baleta na solibula ni Dauveivuetai, “e a saumi na dinau, a yaco na veisereki, a vakataucokotaki na veiyalayalati, a vakayacori na lewa dodonu, a yaco na loma ni Kalou, ka soli ena gauna oqo na kaukauwa kece . . . ki na liga ni Luve ni Kalou” (*Nodra iVakavuvuli na Peresitedi Ni Lotu: John Taylor* [2001], 45).

Na veika e tara na veivuetai oqo e oka kina na kena vorati na mate vakayago me baleti ira kece na luve ni Kalou. Sa ikoya o ya, na mate vakayago e sa vorati ka da na tucake kece tale mai na mate. E dua tale na irairai ni veivuetai oqo mai vei Karisito sa ikoya na qaqa ena mate vakayalo. Mai na Nona vakararawataki ka mate, a sauma o Karisito na ivalavala ca ni

tamata kece ga ka na vakatau mai na veivutuni ni tamata yadua.

O koya gona, kevaka eda veivutuni, e rawa me vosoti na noda ivalavala ca, na kena isau sa sauma oti na noda Dauveivuetai. Oqo e dua na itukutuku vinaka kivei keda kece sara, “ni sa ivalavala ca ko ira kece ga na tamata, ka ra sega ni yacova na ka e vakarokorokotaki kina na Kalou” (Roma 3:23). O ira era sa lako sese vakavuqa mai na gaunisala ni bula savasava era gadreva vakalevu sara na veivakabulai oqo, ia kevaka e sa taucoko nodra veivutuni, sa dodonu mera qāqā. Ia o ira era sa cakacaka vakaukauwa me ra bulataka na bula vinaka era gadreva vakabibi talega na veivakabulai oqo, baleta ni sa sega ni rawa vua e dua me tu ena iserau nei Tamada ni sega na veivuke nei Karisito. O koya gona, na loloma ni veivakabulai oqo e vakatara na lawa ni dodonu kei na loloma veivuetai me vakadonui ena nodra bula kece sara o ira era sa veivutuni ka muri Karisito.

*Dokai, ka rogo, ka tudei,
Tuwatua talei,
Lewa, dodonu, loloma
Na bula vakalou!*
 (“Dokai na Vuku kei na Loloma,”
Serenilotu, naba 101)

A vakatavulica o Peresitedi Boyd K. Packer: “E dua tiko na Dauveivuetai,

koya ena nona vale na nona bisopi kei ira tale eso na ililiu, tukuni vua ni sa gadrevi o koya, ka kacivi koya me veiqaravi ena tabanalevu. Na turaga e talanoataki tiko oqo e sega wale ga ni ciqoma na veikacivi ia a veisautaka na nona bula kei na nona ivakarau ka yaco me taucoko sara nona lesu mai ki na Lotu. A sega walega ni ciqoma na tagane ena italanoa oqo na kaci ia a veisautaka talega na nona bula kei na nona itovo ka yaco me gugumatua sara ena Lotu.

E dua na noqu itokani a tiko ena ivavakoso au a talanoataka tiko o ya. E laurai ni veisau na kena irairai ena kena talanoataki tiko na italanoa. Ena siga ka tarava a vakauta mai vei au e dua na imeli ka tukuna tiko mai kina na yavala ni lomana me baleta na italanoa kei tamai watina ena nona a lesu tale ki Lotu ka ni tautauvata sara ga kei na kena au a talanoataka tiko. A tukuna vei au ni kena yaco na veisiko vata ga mai vua e dua na bisopi kei na veisureti me veiqaravi ena Lotu, a dikeva tale kina o tamai watina na nona bula kei na nona ivakadinadina, yaco na veisau levu ena nona bula, ka ciqoma na veikacivi. Na tamata ka vakaqacotaki tale mai o ya e sa 88 na nona kawa tamata era sa lewe ni Lotu bulabula sara.

Ena dua na soqoni ni oti e vica na siga e muri, au a talanoataka kina na italanoa ruarua oqori. Ena siga ka tarava au ciqoma tale kina e dua na imeli ka tekivu toka vakaqo, "Oqori tale ga na italanoa nei tamaqu." Na imeli oqori, mai vua e dua na peresitedi ni iteki, ka tukuna kina na sureti nei tamana me veiqaravi ena Lotu, e dina ga ni sa luluqa tu ena so na ivakarau ka gadrevi me veisautaki. A ciqoma na veisureti, kei na kena icakacaka, veivutuni, a qai yaco me veiqaravi me dua na peresitedi ni iteki ka qai peresitedi ni tabana ni kaulotu, ka tuva na yavudei me baleta na nona kawa era muri mai me ra lewe ni Lotu yalodina.

Ni oti e vica na macawa au talanoataka kece na tolu na italanoa ena dua tale na koniferedi ni iteki. Ni oti na soqoni, a lako mai vei au e dua ka tukuna vei au ni o ya e sega ni italanoa kei tamana. O ya na kena italanoa.

A tukuna vei au na veika a yaco ka vakavuna na nona veivutuni ka lesu tale mai me vakataucokotaka na nona vakaitavi ena Lotu. Sa toso sara. Niu sa mai colata na veikacivi ni nodra laki vueti mai na luluqa vakalotu, au raica ka rogoca na kedra italanoa vakavuqa eso era sa ciqoma na veisureti mera lesu mai ka veisautaka na nodra bula. Au a rogoca na veimataqali italanoa ni veivueti.

E dina ga ni sega ni rawa me da sauma lesu na Dauveivueti ena veika a sotava me baleti keda, na ituvatuva ni veivueti e gadreva na uasivi ni noda sasaga me taucoko na noda veivutuni ka vakayacora na lewa ni Kalou. A vola na i Apositolo o Orson F. Whitney:

*iVakabula, Dauveivueti ni yaloqu,
Na ligana cecere sa vakataucokotaki
au,
Na nona kaukauwa lagilagi sa tuberi
au cake
Sa kamica kina na mequ bilo ni
rarawa!*

*Na vosa vinaka cava meu na cavuta,
Oi kemuni na Kalou ni Isireli
dauloloma.*

*Sa sega ni rawa meu sauma lesu yani,
Turaga,
Ia sa rawa meu lomani kemuni.*

*Nomuni vosa savasava,
Sa noqu marau dina sara oqo,
E noqu reki ena siga, ka noqu tadra
ena bogi?*

*Sa yavala na tebenigusuqu me kabu-
raka yani,
Mana na nomuni lewa ki na noqu
bula taucoko.*

*("Savior, Redeemer of My Soul,"
Hymns, no. 112)*

Au vakadinadinataka na kaukauwa ni Veisorovaki nei Karisito. E rawa me da ciqoma na veivakalougatataki kece ni bula tawamudu, ena noda veivutuni ka lesu mai Vua. Meda vakayacora vakakina, ka ciqoma na noda italanoa ni veivueti vakai keda, sa noqu masu ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

Mai vei Elder D. Todd Christofferson
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Na iSolisoli Vakalou ni Veivutuni

Ena vuku ga ni veivutuni eda na rawata kina na loloma soli ni veisorovaki i Jisu Karisito.

Etu ena iVola i Momani na kena itukutuku e dua na tamata na yacana o Neori. E rawarawa na noda ciqoma na vuna e nanuma kina o Momani, ena nona semata vata na kedra itukutuku na Nifai ni vica na udolu na yabaki, ni bibi me okata kina e dua na ka me baleta na tamata oqo kei na dede ni kena a bula voli na revurevu ni nona ivakavuvuli. A segata tiko o Momani me vakasalataki keda me da qarauna, ni kila tiko ni na lamata tale mai ena noda gauna na nona ivakavuvuli.

A basika mai o Neori rauta ni vo e 90 na yabaki me sucu na Karisito. A vakavuvulitaka o koya ni “ra na vakabulai na tamata kece ga ena siga mai muri, . . . raica sa bulia na tamata kecega na Turaga, ka na vakabulai ira talega, ia era na rawata kecega ga na bula tawamudu” (Alama 1:4).

A basika mai o Korio ena kedra maliwa na Nifai rauta ni oti e 15 na yabaki, ka vakavoqataka na ivakavuvuli i Neori. E volai ena iVola i Momani ni o koya na “meca i Karisito, a sa vunau vei ira na tamata ka vosa vakacacataka na nodra parofisai . . . me baleta na nona yaco mai na Karisito” (Alama 30:6). E vakaoqo na nona ivunau o

Korio “ni na sega ni bokoci na nodra ivalavala ca na tamata, ia sa soli na galala me ra dui lewai ira ga na tamata yadua; ia era na rawa iyau na tamata ena nodra sasaga, ka na vakatau na ka era rawata ena nodra kaukauwa; ia sa sega ni cala na tamata ena ka sa kitaka” (Alama 30:17). O ira na parofita vakailasu oqo kei ira na nodra ilawalawa era sa sega ni vakabauta ni sa kilikili me ra veivutunitaka na nodra ivalavala ca” (Alama 15:15).

Me vaka ena nodrau gauna o Neori kei Korio, eda bula ena dua na gauna ni se qai oti wale toka na nona mai bula o Jisu Karisito—vei keda, oqo na gauna me mai vakarautaki kina na iKarua ni Nona Lako Mai. Me vaka ena gauna o ya, e vakavuqa ni sega ni dau taleitaki na itukutuku ni veivutuni. Eso era vakabauta ni kevaka e dua na Kalou, ia e sega ni dua na ka e lavaka vei keda o Koya (raica na Alama 18:5). Eso tale era tutaka tiko ni sa dau vosota na ivalavala ca kecega na Kalou dauloloma, ena ivalavala rawarawa ni vakatutusa, se kevaka e dua dina na itotogi ni ivalavala ca, “Ena vakanakui-tataki keda vakalailai ga na Kalou ka da na vakabulai ki na matanitu ni Kalou” (2 Nifai 28:8). Eso tale, vata kei Korio,

era cakitaka sara ga ni dua tiko na Karisito kei na dua na ka e vakatokai me ivalavala ca. Na nodra ivunau ni ra tautauvata ga na veika yaga, na ivakata-gedege, kei na dina sara mada ga. O koya, na veika e nanuma e dua ni dodonu vua ena sega ni rawa ni vakacala e dua se kaya ni ivalavala ca.

Taumada e dau taleitaki na vakasama vakaoqo baleta ni rawa kina vei keda me da vakamatautaka na lomada kei na noda gagadre ka da sega ni leqataka na kena revurevu. Ni da vakayagataka na nodrau ivakavuvuli o Neori kei Korio, e rawa ni da veisautaka ka vakadonuya na ka kecega. Ni ra lako mai na parofita ena tagi ni veivutuni, era “sui na ivavakoso ena wai batabata.” Ia na kena dina na ilesilesi vaka parofita e dodonu me ciqomi ena reki. Ni sega na veivutuni, ena sega ni yaco e dua na toso dina se vakavinakataki cake na bula. Na noda vakalecalecava na ivalavala ca ena sega ni vakamamadataka na kena icolacola kei na kena mosi. Na sotavi ni rarawa ena vuku ni ivalavala ca, vakataki koya, e sega ni veisautaka me vinaka cake e dua na ka. Na veivutuni ga ena liutaki keda ki na dua na bula e vinaka cake. Ia, e ka dina sara, ni ena vuku ga ni veivutuni eda na rawata kina na loloma soli ni veisorovaki i Jisu Karisito kei na veivakabulai. Na veivutuni e isolisoli vakalou, ka dodonu me da matadredredre ni da tukuna tiko. E dusimaki keda yani ki na bula galala, nuidei, kei na vakacegu. Sa na sega kina ni vakacacani na soqo ni marau, na isolisoli ni veivutuni sa ikoya na vu ni mamarau dina.

Ena rawa walega na veivutuni ena vuku ni Veisorovaki i Jisu Karisito. Na Nona isoro tawavakaiyalayala sa rawa kina “me ra vakabauta, veivutuni ka bula kina na tamata. (Alama 34:15). Na veivutuni sa ikoya na ivakarau e gadrevi, kei na loloma soli wale i Karisito sa ikoya na kaukauwa ni, “loloma oqo sa vakayacori rawa kina na ka sa virikotori ena ivunau” (Alama 34:16). Oqo na noda ivakadinadina:

“Ia eda na vakadonui [se na vosoti na noda ivalavala ca] ena loloma i Jisu Karisito na noda Turaga ka noda iVakabula, ni sa dina ka dodonu;

“Ia era na vakasavasavataki [se vakasavasavataki mai na duka ni ivalavala ca] ena loloma i Jisu Karisito na noda Turaga ka noda iVakabula, ko ira sa lomana ka qarava na Kalou ena yalodra taucoko, ena lomadra taucoko kei na nodra kaukauwa taucoko” (V&V 20:30–31).

Na veivutuni e dua na ulutaga rabailevu, ia nikua au vinakata meu tukuna ga e lima na vakasama ni ivakavuvuli bibi ni kosipeli oqo kau nuitaka ni na veivuke.

Matai, na veisureti me ia na veivutuni sa ivakaraitaki ni loloma. Ena gauna ko ya “ni sa vakatekivu ki na ko Jisu me dau vunau ka kaya, Dou veivutuni ni sa voleka na matanitu vakalomalagi” (Maciu 4:17), oqori na itukutuku ni loloma, ka sureti keda kecega me da kilikili me laki duavata kei Koya “ka vakalougatataki ni ko sa muria tiko na vunau ena bula oqo kei na bula sa bera mai” (Mosese 6:59). Kevaka eda sega ni sureti ira na tani me ra veisau, se kevaka eda sega ni veivutunitaki keda, eda sa sega ni rawata kina e dua na itavi bibi ka dodonu me da veiqaravi kina ena keda maliwa vakakina vei keda vakataki keda. Na itubutubu e vakatara tiko na luvena me ivalavala ca, na itokani e sega ni dau cata na ivalavala ca, kei na iliuliu ni Lotu rerere era sa kauwaitaki ira ga ka sega na nodra tiko vinaka kei na nodra marau o ira e rawa ni ra vukea. Io, na kaci ni veivutuni ena so na gauna e dau nanumi ni sega kina na yalovosota se veivakacudrui, ka na dau besetaki sara, ia ni dusimaki ena Yalo Tabu, na kena dina sa ikoya ni oqo na ivalavala ni veikauwaitaki dina (raica na V&V 121:43–44).

Karua, na veivutuni e kena ibalebale na noda segata me da veisau. Ena vakalialiai na nona vakararawataki na iVakabula ena Were o Kecisemani kei na kauveilatai kevaka eda namaka ni dodonu me veisautaki keda o Koya ki na dua na agilosi ka da sega mada ga ni bau solia kina na noda igu. Ia, eda nuitaka vakaukauwa sara me vukea ka sauma na noda sasaga vakamatua na Nona loloma soli wale (raica na 2 Nifai 25:23). Rairai me sa na vaka ga na levu ni noda masulaka tiko na

loloma veivueti, na noda masulaka na gauna kei na madigi me da cakacaka ka sasaga ka veivakadrukai. E dina sara ni na matadredre na Turaga vua e gadreva me lako mai ki na veilewai ena bula kilikili, o koya sa cakacaka ena yalodina e veisiga yadua me vakaisosomitaka na malumalumu ena kaukauwa. Na veivutuni dina, kei na veisau dina ena gadrevi me sasagataki tiko ga, ia e koto ena veisasaga vaka-oqori e dua na ka veivakasavasavataki ka tabu. Ena taladrodoro yani ki na yalo vakaoqori na veivosoti kei na veivakabulai vakalou, baleta ni dina sara, ni “ivalavala savasava ena domona ga na ivalavala savasava; na rarama sa sala vata ga kei na rarama; [kei] na loloma sa tokona ga na loloma, ka sa lomani ira sa nona” (V&V 88:40).

Ena veivutuni eda na tubucake tikoga kina ena noda rawata me da bulataka na lawa vakaselesitieli, ni da kila “ko koya sa sega ni rawa ni muria na ivakaro ni matanitu vakaselesitieli,

ena sega ni tiko rawa ena kena iserau” (V&V 88:22).

Katolu, na veivutuni e kena ibalebale ni sega walega ni da biuta laivi na ivalavala ca ia me da soli keda tale ga ki na talairawarawa. Na Bible Dictionary e tukuna, “Na veivutuni e yaco me kena ibalebale na vuki ni lomamu kei na yalomu vua na Kalou, [vaka kina] e dua na vakatutusa ni ivalavala ca eda dau cakitaka na kena i tuvaki vakayago.”¹ E dua vei ira na ivakaraitaki ni ivakavuvuli oqo mai na iVola i Momani e kunei ena vosa nei Alama kivua e dua na luvena tagane:

“A ka oqo, au sa vakaroti iko kina na luvequ, mo rerevaka na Kalou ka kakua sara ni kitaka na ivalavala ca;

“Ia mo lomana na Turaga ena lomamu taucoko, na yalomu taucoko kei na nomu kaukauwa kecega” (Alama 39:12–13; raica talega na Mosaia 7:33; 3 Nifai 20:26; Momani 9:6).

Ke me taucoko na noda lesu vua na Turaga, me na tiko kina ka me

kakua ni yali na yalayala ni talairawarawa Vua. Eda dau tukuna wasoma na veiyalayalati oqo me veiyalayalati ni papitaiso me vaka ni vakadinadinataki ena noda papitaiso ena wai (raica na Mosaia 18:10. Na nona papitaiso na i Vakabula, me kena ivakaraitaki, sa ivakadei ni Nona yalayala me talairawarawa vei Tamana. “E dina ga sa savasava ko Koya, ia sa vakaraitaka vei ira na luve ni tamata ni sa vakamalumulumutaki koya vua na Tamada, ka vakadinadinataka vua na Tamada ni na talairawarawa vua ka muria na nona vunau” (2 Nifai 31:7). Kevaka e sega na veiyalayalati oqo, ena sega tiko ni taucoko na veivutuni oqo ka na sega ni rawati na vakabokoci ni ivalavala ca.² Ena nona ivakamacala tawaguilecavi o Parofesa Noel Reynolds, “Na digidigi ni veivutuni sa digidigi ni vakama ikawakawa ena veiyasana kecega [ni sa vakatulewataki] me muri e *dua* ga na sala, na sala e *dua* bau ka na basika ki na bula tawamudu.”³

Ka va, na veivutuni ena gadrevi kina me vakadeitaki na noda inaki kei na noda tu vakarau me da ia tikoga, ena gauna sara mada ga eda sotava kina na mosi. Ena vukei ira beka eso na kena tuvalaki na veikalawa bibi ni veivutuni, ia e rawa ni vakavuna me caka me isau ga ni taro, ka sega kina ni vu mai vu ni yaloda se na veisau dina. Na veivutuni dina e sega ni ka vakarairai wale tu ga. Sa solia na Turaga e rua na ivakarau bibi: “Oqo ga na sala dou na kila kina na tamata sa veivutuni vakaidina—raica, ena vakatusa na nona ivalavala ca ka biuta laivi sara vakadua” (V&V 58:43)).

Na vakatutusa kei na biuta laivi vakadua e rau ivakavuvuli mana sara. Era levu cake sara mai na dua tu ga na “Au tusanaka; Vosoti au.” E titobu na vakatutusa, so na gauna e vakaraitaki na cala kei na cudru ena rarawa levu kivua na Kalou kei na tamata. Sa dau sala vata kei na nona vakatutusa e dua na rarawa kei na veivutuni kei na wainimata ni rarawa, vakauasivi kevaka a vakavuna na mosi ni yalona e dua na nona ivalavala, se ca vakalevu cake, sa vakavuna na nona laki ivalavala ca tale e dua. Sa ikoya na yaluma titobu vakaoqo, na irairai dina ni veika oqo e

vakavuna, me vakataki Alama, me tagicaka, ‘Oi kemuni Jisu na Luve ni Kalou; ni lomani au mai, raica au sa yaluma sara ka kune rarawa, ka sa vesuki au na ivesu ni mate’ (Alama 36:18).

Ena noda vakabauta na Dauveise-reki dauloloma kei na Nona kaukauwa, sa vuki na yaluma ki na inuinui. Sa yaco me veisau na yalona kei na nona gagadre e dua, ka sa vakasisila cake tikoga na ivalavala ca a dau taleitaki tu e liu. Sa tekivu me buroro cake ena yalo vou o ya na gagadre me talaca laivi ka biuta yani vakadua na ivalavala ca, ka vakavinakataka ena kena levu duadua e rawa ni rawata e dua, na vakacaca a vakavuna. Sa yaco na gagadre oqori me matua cake ka yaco me yalayala ni talairawarawa vua na Kalou. Ni sa tu na veiyalayalati oqori, ena qai kauta mai na Yalo Tabu, na dautukutuku ni loloma vakalou, na veivakacegui kei na veivosoti. Ena vakauqeti kina e dua me tukuna vata kei Alama, “Raica sa tuburi au na marau kau sa kunea na rarama sa talei sara, a sa takali vakadua na noqu rarawa ka sa vuabale sara na noqu marau!” (Alama 36:20).

Na mosi kece e dau basika ena veivutuni ena lailai tiko ga ena veigaua mai na kune rarawa e gadrevi me vakamamautaki kina na lewadodonu me baleta na ivalavala ca ka sega ni wali. A tukuna ga vakalailai na iVakabula na veika a vorata o Koya me sotava kina na gagadre ni lewa dodonu ka sorovaka na noda ivalavala ca, ka tukuna kina na veimalanivosa ni vakatakila oqo:

“Raica koi au na Kalou, au sa vosota oti na veika oqo, me ra bula kina ko ira sa veivutuni;

“Ia kevaka era sa sega ni veivutuni, era na vakararawataki me vakataki Au;

“Raica koi au na Kalou sa kaukauwa sara; au sa sautaninini ena mosi ni veivakararawataki ko ya, au a bunotaka na dra ka sa yaluma sara kina na yagoqu kei na yaloqu—io au sa kerea me kau tani vei au na bilo ni cudru” (V&V 19:16–18).

Kalima, se cava ga ena taura na veivutuni, sa na tilomi yani ena reki ni veivosoti. Ena dua na vosa ni koniferedi raraba ka kena ulutaga “Na

Mataka Vakasakiti ni Veivosoti,” e tukuna kina o Peresitedi Boyd K. Packer na vakasama oqo:

“Ena Epereli ni 1847, a liutaka kina o Brigham Young na nodra imatai ni kabani na painia mai Winter Quarters. Ena gauna vata oqori, ena tinikaono na drau na maile [2,575 na kilomita] ki na ra era sirova sobu na veidelana ni Ulunivanua na Sierra Nevada na vo ni iLawalawa na Donner ki na Bucabuca kei Sacramento.

“Era a tiko voli ena veiqakilo ena vulaibatabata kaukauwa o ya ka ra tarovi tu mai na kui ni ucecevata. E voleka sara me sega ni vakabauti rawa me rawa ni dua e dro bula rawa mai na waloloi kei na veivakararawataki ni siga yadua na veimacawa kei na veivula.

“E maliwai ira o John Breen yabaki tinikalima. Ena bogi ni ika 24 ni Epereli, a lakova yani na vanua ni Susu Manumanu nei Johnson. Ena vica na yabaki ni oti o ya, a vola kina vakaoqo o John:

“Sa loma toka ni bogi keitou qai curu ki na vanua ni Susu Manumanu nei Johnson, na imatai ni gauna au a qai raica kina, sa ikoya o ya ena dua na mataka lailai. A totoka tu na draki, e robota na qele na co drokadroka, era lagasere na veimanumanu mai na dela ni veivunikau, ka sa cava na ilakolako. Au sega ni vakabauta niu se bula tiko.

“E vaka me tudei tu ena noqu vakasama na veika au raica ena mataka o ya. E vuqa na veika a yaco sa yali mai na noqu vakanananu, ia au se dau raica tikoga na keba volekata na vanua ni Susu Manumanu nei Johnson.”

A kaya o Peresitedi Packer: “Taudama au a veilecayaki sara vakalevu ena nona vosa ni ‘levu na veika a yaco era sa yali mai na vakanananu.’ E rawa vakacava me na yali mai na nona vakasama na balavu ni gauna vakadomobula ni leqa kei na rarawa? E rawa vakacava ni vakaisosomitaki na vulaibatabata loaloa cudrucudru o ya ena dua ga na mataka totoka ka vakasakiti?

“Niu qai vakasamataka tale vakavinaka au qai kila ni sega ni

veivakacudrui. Au sa raica na veika vata oqo vei ira eso na tamata au kila. Au sa raica oti eso era sotava tu na vu-laibatabata balavu ni kilaiyalonataki ni nona cala kei na waloloi tu vakayalo me basika cake ki na dua na mataka ni veivosoti. “Ni kida mai na mataka, era qai kila na veika oqo:

“Raica ko koya sa veivutunitaka na nona ivalavala ca, ena vosoti, ia koi au na Turaga au na sega ni nanuma tale na nona ivalavala ca’ [V&V 58:42].”⁴

Au vakaraitaka ka vakadinadinataka ena vakavinavinaka ni nona vakararawataki sega ni vakamacalataki rawa, mate kei na Tucaketale na noda Turaga “sa vakarautaka tu ko koya na sala ni veivutuni” (Ilamani 14:18). Na isolisoli vakalou ni veivutuni sa idola ni bula marau eke ka vakakina ni oti eke. Ena nona vosa na iVakabula kei na yalo vakarokoroko kei na loloma, au sa sureti keda kece me da “veivutuni: ni sa voleka na matanitu vakalomalagi” (Maciu 4:17). Au kila ni ena noda ciqoma na veiyalayalati oqo, eda na kunea na marau ena gauna oqo ka tawamudu. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Bible Dictionary, “Repentance.”
2. Na iVola i Momani e tokaruataka me “papitaiso ni sa veivutuni” (raica na Mosaiia 26:22; Alama 5:62; 6:2; 7:14; 8:10; 9:27; 48:19; 49:30; Ilamani 3:24; 5:17, 19; 3 Nifai 1:23; 7:24–26; Moronai 8:11). A vakayagataka o Joni na Dauveipapitaiso na veimalanivosa vata oqo (raica na Maciu 3:11), sa vosa ko Paula ena “papitaiso ni veivutuni” (Cakacaka 19:4). Na malanivosa e laurai ena Vunau kei na Veiyalayalati vaka kina (raica na Vunau kei na Veiyalayalati 35:5; 107:20). “Papitaiso ni, se ki na veivutuni” e dusia tiko na dina ni papitaiso kei na kena veiyalayalati ni talairawarawa sa ikoya na vatuivakadei ni veivutuni. Ni sa taucoke na veivutuni, oka kina na papitaiso, sa rawa kina vua e dua me tabaki na uluna me baleta na isolisoli ni Yalo Tabu, ia ena Yalo Tabu ena ciqoma kina e dua na papitaiso ena Yalotabu (raica na Joni 3:5) kei na vosoti ni ivalavala ca: “Io na matamata ni koro mo dou curu kina sa ikoya na veivutuni kei na papitaiso ena wai; ia dou na qai papitaisotaki ena Yalo Tabu kei na bukawaqa me bokoci kina na nomudou ivalavala ca” (2 Nifai 31:17).
3. Noel B. Reynolds, “The True Points of My Doctrine,” *Journal of Book of Mormon Studies*, vol. 5, naba 2 (1996): 35; vakamatatataki.
4. Boyd K. Packer, in Conference Report, Oct. 1995, 21; see also “The Brilliant Morning of Forgiveness,” *Ensign*, Nov. 1995, 18.

Mai vei Elder L. Tom Perry

Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Sa Biuta Tani na Rere na Loloma Levu Sara

Kevaka o na rogoca na veisureti mo wasea na nomu vakabauta kei na nomu nanuma me baleta na kosipeli vakalesui mai i Jisu Karisito, ena yaco me nomu itokani tudei na yalo ni loloma kei na yaloqaa.

Peresitedi Monson, sa vakamarautaki keimami dina na itukutuku matanidavui me baleta eso tale na valetabu vovou. E vakauasivi cake na kena taleitaki vei ira na wekaqu ka ra bini tu ena yasana o Wyoming.

E dau cakava na Lotu eso na ka e vuravura raraba ena kena tara e dua na valetabu ka sa matau tu na kena ivakarau e Amerika kei Kanada—eda dau dolava raraba kina. Ena loma ni vica na macawa ni bera na kena vakatabui e dua na valetabu vou, eda dolava na katuba ka sureti ira na veiliuliu vakamatanitu kei na lotu, o ira na kena lewe ni Lotu, kei ira na tamata mai na vakabauta vakalotu tale eso me ra lako mai ka sarava na valetabu e se qai tara vou.

Oqo eso na veika vakasakiti ka na vukei ira na tamata e sega ni matata vinaka sara tu vei ira na Lotu me ra vulica vakalevu cake kina na veika e baleta. E voleka ni o ira vakayadua era a laki sarava na valetabu vou era qoroya na totoka ni taudaku ni vale kei na lomana. Era vakadrukai ena maqosa ni cakacaka ni liga kei na kena qarauni vakamatailalai na

igacagaca kece sara ni dua na vale-tabu. Me kena ikuri, e vuqa vei ira na vulagi era vakila eso na ka e sega ni vakatautauvatani rawa ka kilai tani mai na nodra dusimaki mai na valetabu ka se bera ni vakatabui. Sa ikoya oqo na ka era tukuna na vulagi ena noda siga ni dola raraba, ia e sega soti ni bibi na ka e tukuni. Na ka ga e vakurabuitaki ira vakalevu na vulagi mai na so tale na ka sa ikoya o ira na lewe ni Lotu era sotava ena noda siga ni dola raraba. Era dui gole yani na vulagi ka laki balolo tu ni nodra vakananau na veika era raica mai vei ira na itaukei ni soqo, o ira na Yalododonu Edaidai.

Sa levu cake tikoga na mata e vuravura raraba sa malele tiko mai ki na Lotu ni vakatautauvatani ki na veigauna e liu. O ira na dau vakau itukutuku era vola se veivosakitaka e veisiga na Lotu, ripotetaki ni vuqa na itaviqaravi. E vuqa na sala ni itukutuku bibi duadua e Amerika era veivosakitaka e veigauna na Lotu se o ira na lewenilotu. Na veivosaki oqo ena tarai vuravura raraba.

E sa vakayarayarataka tale ga na vakasama na Lotu ena Initaneti, ka,

me vaka o sa kila, e sa veisautaka vakalevu sara na sala era veiwaseitaka kina na tamata na itukutuku. Ena gauta taucoko ni dua na siga e vuravura raraba, e veivosakitaki ena Initaneti na Lotu kei na kena ivakavuvuli, ena boloko [blog] kei na mataveilawa veisemai ni veitaratara mai vei ira na tamata era se sega vakadua ni volavola ena dua na niusipepa se dua na mekasini. Era sa cakava na vidio ka veiwaseitaka ena komipiuta. Oqo ko ira na tamata wale ga—ruarua na lewe ni noda vakabauta kei na so tale na vakabauta—ka ra veivosakitaka tiko na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai.

Na veiveisau ena sala ni noda veitaratara e vakamacalataka vakatikina ga se cava na vuna eda laurai vakalevu cake sara kina na “Momani” me vaka e liu. Ia na Lotu e sa tubu tiko ga ka sa toso tiko ki liu. E kena irairai ni levu na tamata era tiko veivolekati kei ira na lewe ni Lotu ka ra veitokani vata, ka ra tu tale ga na lewe ni Lotu kilai ena matanitu, ena bisinisi, ena buturara ni vakalasalasa, ena vuli, kei na veivanua tale eso. O ira mada ga era sega ni lewe ni Lotu era raica na ka oqo, ka ra lomatarotarotaka se cava e sa yaco tiko. E veivakurabuitaki dina ni lewe levu sara era kila vinaka na Lotu kei ira na Yalododonu Edaidai.

Ena kena sa yaco me laurai vakalevu cake na Lotu, era se lewe vuqa ga na tamata era se sega tiko ga ni kila vinaka. Eso na tamata era sa vakatavulici me ra lomalomaruataka na Lotu ka vakabauta na vakasama cala me baleta na Lotu ka sega ni taroga na kena dina na nodra ivurevure ni itukutuku. Era

tu tale ga e vuqa sara na itukutuku sega ni dina ka veilecayaki me baleta na Lotu kei na ka e tutaka. E ka dina sara oqo me vakatekivu mai na nona gauna na Parofita o Josefa Simici.

A vola nona itukutuku o Josefa Simici ka dua na kena inaki “meu vakadodonutaka kina na irogorogo oqori vei ira na tamata, era na vakacegu tale ga kina ko ira era via kila na kena dina” (Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:1). E ka dina sara ni ra na dau tiko ga e veigauna o ira era veisautaka na dina ka nakita me ra vakacala na ivakavuvuli ni Lotu. Ia e levu ga vei ira era vakataroga na Lotu era vinakata wale ga me ra kila. Oqo o ira na tamata savasava na nodra vakasama ka ra kauwaitaka dina na veika me baleti keda.

Na tubu ni kena irairai kei na kena kilai na Lotu e solia e dua na madigi vakasakiti kivei keda na lewena. E rawa me da veivuke ena kena “vakadodonutaki na cala ni nodra vakasama na tamata,” ka vakadodonutaka na itukutuku cala ni noda vakatauvatani kei na so na ka e sega ni o keda. E bibi cake duadua ga na noda rawa ni wasea se o cei o keda.

Era tu e vica na ka e rawa me da cakava—rawa mo cakava—me vakatorocaketaka na kilai ni Lotu. Kevaka eda cakava ena yalo vata ka kevaka eda vakaitovotaki keda ena ivakarau ni bula vata ga eda dau cakava ena noda vakaitavi ena siga ni dola raraba ni valetabu, era na kilai keda vinaka cake sara o ira na noda itokani kei ira eda tiko veivolekati. Na nodra lomalomaru ena yali yani, na vakasama cala ena yali yani, era sa na qai tekivu kila

na Lotu ena kena ituvaki dina.

Meu vakatura mada e vica na vakasama ena ka eda rawa ni cakava.

Matai, e dodonu me da doudou ena noda vunautaki Jisu Karisito. Eda vinakata me ra kila na tani ni da vakabauta o Koya na tamata bibi duadua ena itukutuku kece vakatamata. Na Nona bula kei na Nona ivakavuvuli era usutu ni iVolatabu kei na veivola tale eso eda wilika me ivolanikalou tabu. Na Veiyalayalati Makawa e vakavakarautaki keda ena veiqaravi vakavuravura nei Karisito. Na Veiyalayalati Vou e vakamacalataka na Nona veiqaravi vakavuravura. Na iVola i Momani e solia vei keda e dua na ikarua ni ivakadinadina ni Nona veiqaravi vakavuravura. A lako mai ki vuravura me vakaraitaka na Nona kosipeli me dua na yavudei vei ira na tamata kece ga me rawa kina vei ira na luve ni Kalou kece me ra vulica ka muria na Nona ivakavuvuli. A mani solia o Koya na Nona bula me noda i Vakabula ka Dauveivueti. Mai vei Jisu duadua ga eda rawata kina na noda vakabulai. Sa ikoya gona oqo na vuna eda vakabauta kina ni sa i Koya na usutu ni itukutuku kece vakatamata. E tiko ga e Ligana na noda icavacava tawamudu. E sa dua na ka lagilagi na noda vakabauti Koya ka ciqomi Koya me noda iVakabula, noda Turaga, ka noda iVakavuvuli.

Eda vakabauta tale ga ni sa rawa wale ga ena vukui Karisito na noda kunea na vakacegu ni yalo, na inuinui, kei na mamarau—ena bula oqo kei na tawamudu. Na noda ivunau, e vakatavulica na iVola i Momani, e tukuna vakabibi: “Ia, mo dou toso ki liu ka tudei vei Karisito ena nomudou vakanuinui taucoko sara, mo dou lomana na Kalou kei na tamata kece ga. Ia, kevaka dou sa toso ki liu ka tugana ki lomamudou na vosa i Karisito ka vosota me yacova na ivakataotioti, raica sa kaya vakaoqo na Tamada: Dou na rawata na bula tawamudu” (2 Nifai 31:20).

Eda vakaraitaka noda vakabauti Jisu Karisito ka ciqomi Koya me noda i Vakabula. Ena vakalougatataki keda ka dusimaki keda ena noda sasaga kece sara. Ena noda cakacaka vakavuravura eke, ena vakaukauwataki keda

o Koya ka na kauta mai vei keda na vakacegu ena gauna ni veivakatovolei. Kemuni na lewe ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai mo ni bulataka na nomuni bula ena vakabauti Koya ka sa ikoya oqo na Nona Lotu.

iKarua, mo ivakaraitaki vinaka vei ira na tani. Ni oti na noda vunautaka na noda vakabauta, e dodonu me da muria na ivakasala e solia vei keda ena 1 Timoci 4:12: “Ia mo yaco mo nodra ivakarau era sa vakabauta, ena vosa, ena ivalavala, ena loloma, ena lomadina, ena yalosavasava.”

A vakatavulica na iVakabula me baleta na kena bibi ni noda ivakaraitaki ni noda vakabauta ena nona kaya, “Me caudre vakakina na nomudou rarama ena matadra na tamata, me ra raica na nomudou ivalavala vinaka ka vakarorokotaka na Tamamudou sa tiko mai lomalagi” (Maciu 5:16).

Na noda bula e dodonu me ivakaraitaki ni caka vinaka ka ivalavala dodonu, ena noda tovolea me da muria na Nona ivakaraitaki e vuravura. Na noda caka vinaka o keda vakayadua e rawa ni da vakatorocaketaka kina na noda ivalavala kivei rau ruarua na i Vakabula kei na Nona Lotu. Ena noda vakaitavitaki keda ena caka-caka vinaka, ena noda buladokai ka buladodonu na tagane kei na yalewa, ena seraka yani mai na noda bula na Rarama i Karisito.

Tarava, tukuna yani na Lotu. Ena noda bula e veisiga, eda sa vakalougatataki ena vuqa na madigi me da wasea vei ira na tani na veika eda vakabauta. Ena gauna era vakataroga kina na noda itokani vakatamata kei na itokani vakacakacaka me baleta na noda vakabauta vakalotu, era sa sureti keda tiko me da wasea o cei o keda kei na noda vakabauta. Era na taleitaka beka se sega na Lotu, ia era taleitaka me ra kilai keda ena dua na itagede titobu cake.

Na noqu vakatutu vei kemuni mo ni ciqoma na nodra veisureti. O ira na nomuni itokani era sega ni sureti kemuni mo ni veivakavulici, veituberi, veivakayararataki se veivakauqeti. Vakayagataki ira ena rua na sala ni veitalanoa—wasea eso na ka me baleta na nomuni vakabauta vakalotu ia mo

ni tarogi ira tale ga me baleta na nodra vakabauta. Vakaraautaka na itagede ni nodra taleitaka mai na taro era taroga. Kevaka era taroga e levu na taro, me vakanamata tiko ga na veitalanoa ena saumi ni nodra taro. Mo ni nanuma matua tiko ni vinaka cake me ra taro tiko, mai na nomuni tukuna tiko ga yani na ka.

Eso na lewenilotu era rairai vinakata me ka vuni toka mada na nodra lewena na Lotu. E tu na vuna. Me kena ivakaraitaki, e rawa me ra vakabauta ni sega ni o koya oqo na nodra vanua me ra wasea kina na nodra vakabauta. Era rivarivabitaka beka de ra mani vakacalaka se tarogi ena dua na taro ka ra sega ni sauma rawa. Kevaka e lako mai vei kemuni na vakasama oqo, meu vakasalataki kemuni mada. Nanuma ga na vosa nei Joni: “Sa sega ni tu vata na rere kei na loloma; ia sa biuta tani na rere na loloma levu sara” (1 Joni 4:18). Kevaka eda lomana vakarawarawa na Kalou ka lomani ira eda tiko veivolekati, e yalataki vei keda ni da na vorata na noda rere.

Kevaka mo a se qai sikova wale tale na Mormon.org, sa ikoya na mataveilawa ni Lotu me baleti ira era taleitaka me ra vulica na veika me baleta na Lotu, o ni sa na raici ira na lewenilotu era sa veiwaseitaka na itukutuku me baleti ira. Era sa bulia na itukutuku ena initaneti ka vakamacalataka se o

cei o ira kei na vuna e bibi kina vei ira na nodra vakabauta vakalotu. Era sa veivosakitaka sara tiko ga na nodra vakabauta.

E dodonu me da dau goleva na mataqali veivosaki vakaoqori ena loloma Vakarisito. Na rorogo ni domoda, kevaka eda vosa se volavola, e dodonu me dokai ka vakarokoroko, veitalia ga na kena isau mai vei ira tale eso. E dodonu me da yalodina ka dauveinanumi ka tovolea me dau savasava na veika eda kaya. Eda vinakata me da levea na veileti se me da sasabai ena kena ivakarau cava ga.

A vakamacalataka o Pita na iApositolu “Ia ni sa yalosavasava ko koya sa kacivi kemudou, dou yalosavasava tale ga koi kemudou e na ivalavala kece ga” (1 Pita 1:15).

Edaidai na “ivakarau ni veivosaki” e sa vaka me vakayagataki vakalevu cake ga na Initaneti. Keimami sa vakauqeta na tamata, gone se qase, mo ni vakayagataka na Initaneti kei na iyaya me tabaki kina na itukutuku me ra veitaratara ka veiwaseitaka kina na nodra vakabauta vakalotu.

Ena nomuni vakayagataka na Initaneti, e rawa mo ni sotava na veivosaki e lako tiko me baleta na Lotu. Ena nomuni sa dusimaki mai na Yalotabu, mo ni kakua ni lomalomaruataka na nomuni vakuria na domomuni ena veivosaki oqo.

E sega ni vakatautauvatani rawa kei na dua tale na ka mai na nomuni wasea vata kei ira tale eso na itukutuku ni kosipeli i Jisu Karisito. Ena itabagauna vakaitukutuku, sa ikoya na itukutuku yaga duadua ena itukutuku kece e vuravura. E sega ni dua na taro me baleta na kena yaga. Sa ikoya e dua na mataniciva talei (raica na Maciu 13:46).

Ena gauna e veivosakitaki kina na Lotu, eda sega ni tovolea me rogo vinaka cake mai na kena ituvaki sa tu kina. E sega ni gadrevi me da moica vakalailai na noda itukutuku. E gadrevi me da wasea na itukutuku ena yalodina ka vakadodonu. Kevaka eda na dolava na sala ni veitaratara, na itukutuku ni kena vakalesuimai na kosipeli i Jisu Karisito ena vakadinadinataki koya kivei ira era sa vakavakara tu me ra ciqoma.

Ena so na gauna e tu e dua na duidui levu—se dua na duidui levu ena kila—ena maliwa ni sala eda Lotu tiko kina e loma kei na sala era raica mai kina eso tale mai taudaku. Oqori na vuna taumada eda dau dolava raraba kina na valetabu ni se bera ni vakatabui. O ira na lewenilotu voladia ena dolavi raraba ni valetabu era dau tovolea me ra vukei ira na so me ra raica na Lotu me vaka na noda raica o keda eda sa tiko yani e loma. Era kila ni Lotu e dua na cakacaka vakurabui vakaidina sara, ka ra vina-kati ira tale eso me ra kila tale ga. Au kerei kemuni mo ni cakava vakakina.

Au yalataka vei kemuni kevaka o na rogoca na veisureti mo wasea na nomu vakabauta kei na nomu nanuma me baleta na kosipeli vakalesui mai i Jisu Karisito, ena yaco me nomu itokani tudei na yalo ni loloma kei na yaloqaga, me baleta “ni sa biuta tani na rere na loloma levu sara” (1 Joni 4:18).

Sa ikoya oqo na gauna me vakalevutaki kina na madigi ni wasei ni kosipeli i Jisu Karisito vata kei ira tale eso. E rawa me da vakavakarautaki keda ena noda vakaliuca na madigi e soli kivei keda me da wasea kina na noda vakabauta, sa noqu masu ena yalomalua ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

Mai vei Elder Jeffrey R. Holland

Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Me Da Vala Tiko

Vei kemuni kece na tagane, cauravou kei na turaga, o ni taura tu na matabete, au kerea e dua na domo qaqa ka yalodina cake, . . . me domo ni caka vinaka, na domo ni kosipeli, me domo ni Kalou.

Ni sa mai vakasinaiti na yaloqu ena yalo veivakauqeti totoka ni sere vata kei na idolamasu momona nei Elder Richard G. Hinckley, au gadreva kemuni na veitacini meu vosa vakadodonu sara ena bogi nikua, kau na vakayacora vakakina vei ira na cauravou lewe ni Matabete i Eroni.

Ni da veitalanoataka na cecere ni nona Matai ni Raivotu o Josefa Simici, ena so na gauna eda sega soti ni dau veitalanoataka vakalevu na veilecalleva a yaco ni bera oya, na veilecalleva oya a kena inaki me vakarusa na gonetagane oqo kevaka e rawa, ia me tarova sara ga na ivakatakila ena vakarau yaco mai. Eda sega ni dau veitalanoataka na meca, kau sega ni dau taleitaka meu veivosakitaki koya, ia na veika a sotava na cauravou o Josefa e talemuria vei keda na veika kece sara e dodonu me dau nanuma tiko na turaga yadudua, oka kina na gonetagane kece sara ena ivavakoso oqo.

Naba dua, ni tiko dina o Setani se o Lusefa se na tama ni lasu kecega—se cava ga na yaca—o na vakatoka vua, na ivatuka vakatamata ca. Na nona inaki e ca kecega, ka na sautaninini ni basika mai na rarama ni veivueti ena

vakasama mada ga ni dina. Naba rua, ena dau vorata tu ga me tawamudu na loloma ni Kalou, na Veisorovaki i Jisu Karisito, kei na cakacaka ni sautu kei na veivakabulai. Ena valuta na veika oqo ena veigauna kecega kei na veivanua kecega, ena dau rawata me vakayacora vakakina. Sa kila tu o koya ni na vakadrukai ka na vakasavi tani ena ivakataotioti, ia sa nona inaki me na kauta sobu vata kei koya na kena levu tale ni tamata ka na rawata rawa.

Ia na cava eso na nona ivadi na tevero ni veisisiviti na bula tawamudu? Eke tale e vakavulici kina vei keda eso na kena leseni na veika a sotavi ena Veikau Tabu. E vola kina o Josefa ni nona sasaga me vorata na veika kecega e vakarau tu mai liu, a biuta mai kina o Lusefa e dua na kakauwa sa “curumi au sara ka vesuka na wa ni yamequ meu sega kina ni vosa rawa.”¹

Me vaka a vakavulica o Peresitidi Boyd K. Packer ena mataka nikua, ni sega ni rawa vei Setani me vakamatea tu ga yani e dua na tamata. Oqori e dua vei ira na vuqa na ka e sega ni rawa ni cakava o koya. Ia e matata ni na mana sara na nona sasaga me

tarova na cakacaka kevaka walega e rawa ni vesuka na wa ni yamedra na tamata yalodina. Kemuni na taciqu, ke vakakina, au vakasaqara ena bogi nikua na tagane gone kei na qase, ka ra kauwaitaka na ivalu oqo ni vinaka kei na ca, me ra tu mai ka vosa. Eda vala tiko, ena loma ni vica na miniti mai oqo, au vinakata meu siteseni duadua ga ni vakacuru tamata.

Meu vagigitaka beka e vica na qaqani “Meda Vala Tiko”? O ni kila na qaqana “iValu i Karisito ra sa bole tu?”² Io, na ka e cecere kina na kaci ni bole ki na ivalu oqo ni da sa *sega* ni kerei ira mera bole mai me ra vanataka e dua na dakai se viritaka e dua na gasaukuro. E *sega*, eda vinakata na mataivalu ka ra taura me nodra iyaragi “na vosa kecega sa lako mai na gusu ni Kalou.”³ O koya au vaqarai ira tiko kina ena bogi nikua na daukaulotu *sega* ni o ira na sa daugalu voli ga ia, ena Yalo ni Turaga kei na kaukauwa ni nodra matabete, era na dolava na gusudra ka tukuna na cakacaka mana. Na vosa vakaoqori, era a kaya na turaga ena veigauna taumada, na sala “a dau, ka na dau vakayacori kina na cakacaka qaqa duadua ni vakabauta.”⁴

Au kerei ira vakabibi na cauravou ena Matabete i Eroni me ra dabe vakadodonu ka raica oqo. Me baleti kemuni, meu na wakia vata mada e dua na vakasama vakaqito. Ra cauravou eda veiqati tiko oqo ni bula kei na mate, au na tu voleka mada kina e matamuni, meda veiraici mata, kau na vosa vakadodonu sara vei kemuni me talave mada vakalailai na vacu ni matamuni—me vaka era dau cakava na dauveivakavulici ni sa veivolekati toka na kai ka vinakati ga me rawa na qaqa. Ia ni sa vakarau tu na qito, oqo na ka e tukuna tiko vei kemuni na dauveivakavulici sai koya, mo ni rawa ni vakaitavi ena qito sa dodonu vua eso vei kemuni, mo ni bula savasava vakalevu cake mai na gauna oqo. Ena ivalu oqo ni vinaka kei na ca, e *sega* ni rawa ni o qito ena vukuna na meca ena veigauna cava ga e yaco mai kina na veitemaki, oti o qai namaka mo vakaisulu ena vukuna na iVakabula ki valetabu

kei na gauna ni kaulotu me vaka ga ni *sega* ni dua na ka e yaco. Oqori, kemuni na noqu itokani gone, mo ni kua ni cakava. Ena *sega* ni vakalialiai na Kalou.

Sa tu kina e matadaru, o iko kei au e dua na gauna dredre. Sai koya ni udolu na cauravou ka tu ena itabayabaki ni Matabete i Eroni sa volai tu ena ivolatukutuku ni Lotu oqo ka ra lewena na noda tobu ni vakavakarau ki na veiqaravi vakadukulotu. Ia na bolebole sai koya me na veirauti tikoga na kilikili ni nodra bula na dikoni, ivakavuvuli, kei ira na bete oqo me rawa kina ni ra tabaki ki na italatala qase ka laki veiqaravi vakadukulotu. O koya eda sa gadrevi ira kina na cauravou era sa tiko rawa ena timi me ra *tiko ga* kina ka kakua ni vakatosotoso tani tiko ki na yalava *sega* ni dodonu ena gauna keimami gadreva kina mo ni curu yani ka qito ena nomuni igu taucoko! Ena qito taucoko ni veisisivi au kila tu, sa dau tu na iyalayala ena vuloa se e rara ka dodonu me ra tiko kina na dauqito taucoko me rawa kina ni ra veisisivi. Ia, na Turaga talega sa droinitaka tu na laini ni bula kilikili me baleti ira era kacivi me ra cakacaka vata kei Koya ena cakacaka oqo. E *sega* ni rawa ni dua na daukaulotu e *sega* tu ni veivutunitaka na ivalavala ca ni veiyacovi se na vosa ca se na iyalovalo vakasisila ka qai namaka me rawa ni boleli ira na tani me ra veivutunitaka na veika vata sara ga oqori! O na *sega* ni rawa ni cakava o ya. Ena *sega* ni tiko vata kei iko na Yalotabu ka na curuoso ena nomu

itilotilo na nomu vosa ni o via tukuna na veika oqo. Ena *sega* ni rawa mo lakova sobu yani na sala e vakatoka o Liai me “sala tani”⁵ ka namaka mo ni dusimaki ira eso ki na “sala dodonu ka rabailailai”⁶ o ya—oqori mo kua ni cakava.

Ia sa koto na nomu isau ni taro ki na veibolebole oqo me vakataki koya ga na dauvakadikeva na Lotu o na lako vua. Se o cei ga o iko kei na veika o sa cakava, e rawa ni o vosoti. E rawa vei kemuni yadua na cauravou mo ni vakanadakuya na ivalavala ca kecega e dredre tiko vei kemuni. Sai koya na cakamana ni veivosoti; sai koya na cakamana ni Veisorovaki ni Turaga o Jisu Karisito. Ia e *sega* ni rawa ni o cakava kevaka o *sega* ni yalodina ki na kosipeli, o *sega* ni rawa ni cakava ke *sega* na veivutuni ena vanua e gadrevi kina. Au kerei kemuni tiko na cauravou mo ni dau qaqaco ena Lotu ka savasava. Kevaka e gadrevi, au sa kerei kemuni kina *mo ni* vaqacacotaki kemuni ka *mo ni* vakasavasavataki kemuni.

Kemuni na taciqu, au vosa doudou vei kemuni baleta na veika e malumu sobu e vakavuqa ni *sega* ni dau yaga. Keimami vosa doudou tiko baleta ni o Setani e bula dina tiko ka nona inaki me vakarusai iko, ni ko na sotava na nona veivakayararataki ena yabaki ni bula vakagone ka gone sobu sara. O koya keimami na tauri kemuni kina ena nomuni domo ni sote ka kaila ena kena kaukauwa duadua e rawa:

*Na domo ni valu sa vakuru ga mai;
Dou curu mai, dou curu mai!*⁷

Kemuni na noqu itokani gone, e gadrevi e udolu vakatini tale na daukaulotu ena veivula kei na veiyabaki sa tu mai liu. E dodonu me ra basika mai na dua na ivakatautauvata levu cake ni Matabete i Eroni era na tabaki, qaqaco, savasava ka kilikili me ra veiqaravi.

Vei kemuni o ni sa veiqaravi oti kei kemuni na veiqaravi tiko oqo, keimami vakavinavinakataka na veika vinaka o ni sa vakayacora kei na bula o ni sa tara. Ni kalougata tiko! Eda kilai ira talega era a vakanuinui tu kina ena nodra bula taucoko me ra laki kaulotu ia, ena vuku ni tauvimate se na veika tale eso era sega ni lewa rawa, sa sega kina ni ra cakava rawa. Eda vakacautaki ira raraba oqo ena veidokai. Keimami kila na nomuni gagadre, ka vakacautaki na nomuni yalodina. Keimami sa lomani kemuni ka dokai kemuni. O ni sa “lewe ni timi” ka na dau tiko ga kina, dina mada ga ni ko ni sa vakasukai mai kina vakaturaga, vaka-daukaulotu tudei. Ia keimami gadrevi kemuni na kena vo!

Ia oqo, kemuni na veitacini ena Matabete i Melikiseteki, ni kakua ni matadredredre ka ravi ena nomuni idabedabe. Au se bera ni oti. Eda gadreva e udolu tale na veiwatini me ra veiqaravi ena tabana ni kaulotu ena Lotu. Era sa vakatakekere tiko na veiperesitedi kece ni kaulotu me baleti ira oqo. Ena veivanua kece era veiqaravi kina, era kauta mai o ira na noda veiwatini na matua ni cakacaka ka ra sega ni rawa ni solia rawa e dua na ilawalawa yabaki 19, se vakacava sara na vinaka era rawa ni solia.

Ena nodra vakauqeti e levu cake na veiwatini me ra veiqaravi, era sa cakava kina na Mataveiliutaki Tau-mada kei na Kuoramuni ni iApositolo Le Tinikarua e dua vei ira na cakacaka doudou duadua ni lomasoli e qai bau laurai ena cakacaka ni kaulotu ena loma ni 50 na yabaki sa oti. Ena Me ni yabaki oqo era ciqoma kina na veiliutaki ni matabete era veiqaravi tu e dua na notisi me baleta na isau ni nodra vale na veiwatini (eda tukuna *tiko ga oqo* na isau ni vale) ena veivuke kina na ilavo ni

kaulotu ena Lotu kevaka e sivia na levu ni ilavo sa lewai tu. Sa dua dina na veivakalougatataki oqo! Oqo na veivakalougatataki mai lomalagi ki na vakayagataki ilavo levu duadua era dau cakava na noda veiwatini ena nodra kaulotu. E ratou sa lewa talega na Veitacini iliuliu mera veiqaravi na veiwatini daukaulotu ena 6 se 12 na vula ka vakakina na kena ivakarau makawa ni 18 se 23. Ena dua tale na lomasoli vakasakiti, sa vakadonui vei ira na veiwatini, mera dau lesu mai ki vale ena veigauna bibi eso vakamatauvuale, ia mera sauma ga na nodra ilakolako. Ni kakua ni leqataka na laki tukituki ena veikatuba se na kena vakamuri na nodra ituvatuva na yabaki 19! E sega ni kerei vei kemuni mo ni vakayacora oqori ia e levu tale na ka o ni rawa ni cakava, ka soli tu na galala ena nomuni vakatulewataka na kena icakacaka.

Kemuni na veitacini, ena vuku ni veika eso me baleta na noda bula, na matauvuale, se veika vakailavo, keimami vakila ni so vei kemuni ena sega beka ni rawa ni lako ena gauna oqo se na sega sara ga ni rawa ni lako ena dua na gauna. Ia kevaka eda tuvatuvanaki eda na rawa ni lako e vuqa vei keda.

Kemuni na bisopi kei na peresitedi ni iteki, ni veitalanoataka na gadre oqo ena nomuni veimatabose

kei na koniferedi. Ni dabe mai cake ena nomuni veisoqoni ka vakararai vakamalua ena ivavakoso me baleta na veivakauqeti ena vukudra o ira me ra kacivi. Qai veitalanoa vata kei ira ka biuta e dua na tikinisiga ni laki veiqaravi. Kemuni na turaga, ni sa yaco oqori, tukuna vua na watimu ni kevaka sa rawa mo biuta tu mada ena vica na vula na nomu idabedabe dakoba kei na ivakasariariba ni re-tioyaloyalo, e rawa talega ni ra biuti ira tu mada mai na makubumudrau. Ena sega ni dua na leqa vei ira na ka lalai talei oqori, au yalataka vei kemuni ni ko ni na rawa ni cakava vei ira ena nomuni veiqaravi vua na Turaga, me tawamudu, ka o ni na sega ni rawa ni cakava kevaka o ni tiko ga e vale ka vakatawai ira tiko. Na isolisoli cecere cava beka e rawa ni ra solia vei ira na nodra kawa na tubunigone mai na nodra tukuna vei ira ena nodra sa cakava, ka vakakina ena nodra vosa, “E datou daukaulotu na matauvuale oqo!”

Na kaulotu e sega ni cakacaka duadua ga eda dau cakava ena Lotu vakasakiti rabailevu oqo. Ia e voleka ni veika kece tale eda na qai cakava tiko ena vakatau ena nodra rogoca taumada na kosipeli i Jisu Karisito na tamata ka curu mai ki na vakabauta.

Montreal, Quebec, Kanada

Oqori dina na vuna a cavuta kina me iotioti ka kena yavu, ni Nona ivakaro vei ira na Le Tinikarua o Jisu “mo dou qai lako ka vakalotutaki ira na lewe ni veivanua kecega, ka papitaisotaki ira ena yaca ni Tamamudou, kei na Luvena, kei na Yalo Tabu.”⁸ Ena gauna oqori, vakatalega kina ni gauna duadua ga oqori, ena qai yaco mai kina na vo ni veivakalougatataki ni kosipeli—na tudei ni matavuvale, na parokaramu ni itabagone, na yalalyala ni matabete, kei na veicakacaka vakalotu ka drodro yani vaka ki na varetabu. Ia me vaka e vakadinadinataka ko Nifai, e sega ni dua vei ira oqori e rawa ni yaco mai me yacova ni dua e sa “curu [yani] ena matamata.”⁹ Mai na veika kece me caka ena ilakolako ki na bula tawamudu, eda gadreva e levu cake na daukaulotu me ra dolava na matamata ka vukei ira eso tale me ra curuma yani.

Vei kemuni kece na tagane, cauravou kei na turaga, o ni taura tu na matabete, au kerea e dua na domo qaqa ka yalodina cake, na domo e sega walega ni valuta na ca kei koya na waqawaqa vakatamata ca, ia me domo ni caka vinaka, na domo ni kosipeli, me domo ni Kalou. Kemuni na taciqa ena veitabayabaki kecega, ni sereka na wa ni yamemuni ka raica na veivakurabuitaki ni nomuni vosa ena nodra bula o ira “era sa sega ga ni kila rawa na dina, ni ra sa sega ni kila na vanua me ra vakasaqara kina.”¹⁰

*Tou kusa rawa, buca ko ya;
Yaragi dina, me isasabai.
Nomu drotini, cecebuya!
Tou reki ga, lesu ki noda koro vou.*¹¹

Ena yaca i Jisu Karisito, na noda ivakavuvuli, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:15.
2. “Meda Vala Tiko,” *Sere ni Lotu*, naba 150.
3. Vunau kei na Veiyalayalati 84:44; raica talega na iVakarua 8:3; Maciu 4:4.
4. *Lectures on Faith* (1985), 73.
5. 1 Nifai 8:28.
6. 2 Nifai 31:18.
7. *Sere ni Lotu*, naba 150.
8. Maciu 28:19.
9. 2 Nifai 33:9.
10. Vunau kei na Veiyalayalati 123:12.
11. *Sere ni Lotu*, naba 150.

Mai vei Bisopi Keith B. McMullin

Karua ni Daunivakasala ena Matabisopi Vakatalewa

Na Kaukauwa ni Matabete i Eroni

O ni sa rui bibi sara oi kemuni kei na nomuni ilesilesi ni Matabete i Eroni ki na cakacaka nei Tamada Vakalomalagi vata kei ira na Luvena kei na kena vakarautaki ko vuravura oqo ki na iKarua ni Nona Lesu Mai.

Ena soqoni ni veituberi sa oti baleti ira na Vakaitutu Raraba, a vakamatatataka vakavinaka tale kina o Peresitedi Thomas S. Monson na nodra itavi kei na madigi na lewe ni Matabete i Eroni.¹ Mai na yalo ni veivakasalataki o ya au sa na vosa kina vei kemuni.

Na vakayacori vakadodonu ni itavi, ena vakatau kina na nodra icavacava na tamata kei na veimatanitu. Sa ka bibi dina na ivakavuvuli ni itavi ka ra sa vakasalataki kina vakaoqo na lewe ni matabete, “Raica sa kilikili ki na tamata yadua me kila ka kila na nona itavi, io me vakayacora ena yalodina na itavi ni ilesilesi sa digitaki kina.”²

E vakamacalataka o Peresitedi Monson, “E rawa ni yaco mai vakamalua na itavi ni da qarava o keda eda taura tu na matabete na ilesilesi eda lesi kina.”³ O Peresitedi Monson a lavetaka mai vei George Albert Smith: “Sa nomu itavi taumada mo kila na veika e vinakata na Turaga, ni oti, ena kaukauwa kei na igu ni Nona Matabete tabu mo qai qarava kina vakavinaka na nomu itavi ena kedra iserau

na wekamu ka me ra marautaka kina na tamata na muri iko.”⁴

Ni tukuna tiko na Nona itavi, e kaya kina na noda Turaga: “Niu sa sega ni muria na lomaqu, a lomai Tamagu ga.”⁵ “Niu sa sega ni lako sobu mai lomalagi meu kitaka na lomaqu, meu kitaka ga na loma i koya sa talai au mai.”⁶ Ena vuku ga ni sa cakava o Jisu Karisito na Nona itavi, “ena vakabulai na tamata kecega eda sa muria na vunau kei na ivakavuvuli ni itukutuku vinaka.”⁷ Kemuni na veitacini, sa ikoya oqo na ivakatagedegede me da na muria.

Au sa raica ka kila ni ko ni sa veiqaravi tiko vaka-dikoni, ivakavuvuli, kei na bete ni sa lomamuni dina oqo, ka sa vakabauti tiko, ni ko ni na rawa ni cakava na nomuni itavi ka keimami sa namaka tiko vei kemuni. Keimami qoro kemuni. Ko ni sa veivakabulataki tiko, sa veivakurabuitaki na nomuni gugumatua, ka vaqacacotaki keimami na neimami maliwai kemuni. O ni sa rui bibi sara oi kemuni kei na nomuni ilesilesi ni Matabete i Eroni ki na cakacaka nei Tamada

Vakalomalagi vata kei ira na Luvena kei na kena vakarautaki ko vuravura oqo ki na iKarua ni Nona Lesu Mai na Luvena savasava. Na neimami rai baleti kemuni kei na nomuni itavi e ulabaleta yani na yabaki ni nomuni bula. A tukuni kemuni kina vakaoqo o Paula “Me kakua ni beci iko e dua ni ko sa cauravou; ia mo yaco mo nodra ivakarau era sa vakabauta, ena vosa, ena ivalavala, ena loloma, ena loma-dina, ena yalosavasava.”⁸

*Vei ira na qase sa yaco mai
Na matabete ena yacai Eroni.
Vaka-Livai, bete, kei na parofita talega,
Ena veiqaravi me vakalougatataki ira
na Luve ni Kalou.*

*Sa qai tadu mai na iVakabula kei
vuravura
Ko Joni, me mai vakasaqara,
Me papitaisotaki ena kaukauwa
vata ga
Ka tadolava na mataka ni
veivakabulai.*

*Ena kaukauwa vata ga oqo edaidai
Ki vuravura sa vakalesui tale mai,
iTekivu ki na itinitini ni dina ni
kospeli o ya
Sa rawa me sucu vou kina e dua.*

*Matabete i Eroni, tosoi kina na dina,
Yaco mai ena vakavakarau—
Me rawa kina na veivakabulai o ya
Ni Luvena Daulomani na Kalou!*

*O koya sa veiqaravi ena kaukauwa
oqo—
'Sega na gone tagane lailai
walega me vakuwai.*

*iUbi ni matabete me vakaqacotaki
kina
Eda na kaya, “Raica na tagane!”⁹*

“Raica sa tu ki na ilesilesi e ra . . . na Matabete vaka-Eroni, na kaukauwa kei na lewa ni nodra cakacaka na agilosu dauveiqaravi, io me ra vakayacora na cakacaka vakayago me vaka sa volai ena ivakavuvuli; io me ra papitaisotaki ira sa veivutuni me bokoci kina na nodra ivalavala ca, me vaka sa virikotori ena veiyalayalati kei na vunau.”¹⁰ O Peresitedi Boyd K. Packer a dikeva: “Eda sa vinaka sara tiko ena kena veisoliyaki tiko na *dodonu* ni matabete. Eda sa tauyavutaka na lewa ni matabete volekata na veivanua kece ga. . . . Ia sa totolo sara na kena veisoliyaki tiko na *kaukauwa* ni matabete, au vakasamataka, e sega ni sa tiko ena matabete na *kaukauwa* e *dodonu* me tu kina.”¹¹ Me baleta na nodra tiko vinaka tawamudu na luve ni Kalou, e *dodonu* me wali na ka oqo.

Sa tukuna vei keda na noda parofita na sala e rawa me na vakayacori kina oqo. Lavetaki mai vei George Q. Cannon, a kaya o Peresitedi Monson: “Au vinakata meu raica me vakaqacotaki na kaukauwa ni Matabete. . . . Au vinakata me curuma yani na qaqaco kei na kaukauwa oqo na lewe taucoko ni Matabete, me tekivu mai uluna ka yacova yani na lewe ni dikoni yalomalua duadua ena Lotu. Me na vakasaqara na tamata yadua na ivakatakila ni Kalou ka reki kina, me sa rarama na lomana ena rarama kei lomalagi ka solia vua na kila-ka me baleta na nona itavi, vakabibi na tiki ni cakacaka e nona ilesilesi ena Matabete.”¹²

Na cava e rawa ni cakava e dua na dikoni, ivakavuvuli, se bete me ciqoma kina na yalo ni ivakatakila ka vakarabailevutaka na nona veikacivi? Sa rawa kina me bula voli tiko ena nona rekitaka na veivakasavasavataki, veivakatabui, kei na kaukauwa veivakararamataki ni Yalo Tabu.

Na bibi ni ka oqo e cauraka tiko kina vakaoqo o Alama: “Ia au sa kaya vei kemudou sa noqu ilesilesi meu vunau vei, . . . ira kece ga na qase . . . kei na gone . . . mo dou veivutuni ka *sucu vou tale*.”¹³ Ni sa sucu vou tale e dua, sa veisau na lomana. Sa sega ni gadreva tale na veika butobuto se tawa savasava. Sa lomana vakatitobu ka vakaidina na Kalou. Sa gadreva o koya me vinaka, me qaravi ira na tamata, ka muria tiko na vunau.¹⁴

A vakamacalataka na ka e sotava o Peresitedi Joseph F. Smith baleta na veisau qaqo oqo: “Na yalo a sobuti au e dua na vakacegu dina, loloma kei na rarama dina. Au vakila e lomaqu ni kevaka meu a ivalavala ca . . . au sa vosoti kina; kau sa vakasavasavataki dina mai na noqu ivalavala ca, e tarai na yaloqu, kau vakila niu sa sega ni rawa ni vakamavoataka e dua na manumanu lailai e ruku ni yavaqu. Au vakila niu sa vinakataka ga meu caka vinaka ena veivanua kecega kivei ira na tamata kecega ki na veika kecega. Au sa vakila e dua na bula vou, e dua na gagadre vou meu cakava ga na veika sa *dodonu*. Sa sega sara ga ni dua na tiki lailai ni butobuto sa tu e lomaqu. Io au sa qai dua ga na cauravou lailai, sa dina sara, . . . ia sa ikoya oqo na veivakauqeti sa sobuti au, kau kila ni sa mai vua na Kalou, ka sa ikoya o ya ka sa ivakadinadina bula tiko mai vei au ni noqu sa ciqoma na Turaga.”¹⁵

Ia keimami sa kacivi kemuni tiko na cauravou veivakurabuitaki mo ni sasagataka mo ni “sucu vou tale.”¹⁶ Ni masulaka na veisau cecere oqo ena nomuni bula. Vulica na ivolanikalou. Gadreva vakalevu cake mai na ka eso mo ni kila na Kalou ka yaco mo ni vakataka na Luvena sa savasava. Rekitaka na nomuni bula vakaitabagone ia “biuta tani na ka vagonegonea”:

Lako tani mai na vosa e vakatani.

Drotani mai na veika butobuto kecega.

Kakua ni veicudruvi.

Veivutuni ni sa dodonu vakakina.¹⁸

Oqo ena vukei iko mo torocake ki na kemu ituvaki qaqa vakatagane. Na itovo ni yaloqaqa, veivakabauti, yalomalumalumu, vakabauta, kei na caka vinaka ena nomu. Era na qoroi iko na nomu itokani, ka vakacaucautaki iko na itubutubu, era na vakararavi tiko vei iko na matabete, ka ra na taleitaki iko na goneyalewa ka ra yaco me ra vinaka cake ena vukumu. Ena vakavinavinakataki iko na Kalou ka vakalougatataka na cakacaka ni nomu matabete ena *kaukauwa mai lomalagi*.

Oi keimami na kena vo keimami na cakava na neimami itavi. Oi keimami na itubutubu, tukamuni ka bumuni keimami na vakarautaki kemuni ki na veiqaravi yalodina ena matanitu ni Kalou. Ni keimami sa tacimuni keimami na ivakaraitaki vinaka vei kemuni mo ni vakatotomuria. Keimami na vaqa-qacotaka cake na nomuni kuoramu. Keimami na tokona na nomuni mataveiliutaki ni kuoramu ni ra cakacakataka na nodra idola ni vakatulewa. Keimami na vakarautaka na madigi vei kemuni mo ni vakayacora taucoko na itavi ni Matabete i Eroni ka vakarabai-levutaka na nomuni veikacivi.

Mai na nomuni cakacaka vakalotu oqo, ena yaco na veivakalougatataki cecere ki na Lotu. "Era sa vosa na agilosi ena kaukauwa ni Yalo Tabu."¹⁹ E rawa tale ga ni o cakava. Ni ko vosa ena kaukauwa ni Yalo Tabu, ka qarava na ivakatakilakila tabu ni sakaramede, era na sasagataka na tagane kei na yalewa, cauravou kei na goneyalewa mer a veivutuni, ka vakatorocake-taka na nodra vakabauti Karisito, ka me tiko ga kei ira na Yalo Tabu ena veigauna.

Ni ko lolo ka vakasokomuna mai na isolisoli ni lolo, era na vakayavalati na lewenilotu me ra muria na ivakarau ni cakacaka ni iVakabula. Na Turaga e kauwaitaki ira na dravudravua kei ira na vakalolomataki, ka yalovi ira o Koya, "Mo lako mai, mo muri au."²⁰ Na nomuni veiqaravi ena kauwaitaki ira na vakaloloma e vakaitavitaki keda

ena Nona cakacaka tabu ka vukea na noda rawata na veivosoti ni noda dui ivalavala ca ena gauna sa oti.²¹

Ni ko ni "dausikova na nodra vu-vale na lewe ni lotu,"²² kakua ni rere se mamadua. Ena solia vei kemuni na Yalo Tabu ena gauna vata ga o ya na vosa mo ni cavuta, na ivakadinadina mo ni cauraka, kei na veiqaravi mo ni cakava.

Na nomuni sasaga gugumatua mo ni "dau vakaraici ira na lewe ni lotu"²³ ena vuavuai vinaka sara. Na nomuni itovo tudei ena drutia laivi na yalo tavavakabauta kaukauwa ka sereka na ivesu nei vu-ni-ca. Na nomuni veisu-reti vei ira eso me ra gole mai ki lotu vata kei iko, ka votai vata kei iko ena sakaramede, ka veiqaravi vata kei iko ena yaco me dua na rarama veikidavaki vei ira sa yali tu ena butobuto na vanua e rarama lailai tiko kina na cina ni kosipeli se sega sara ga ni waqa tiko kina.

Oi kemuni na taciqo itabagone lomani ni, "kakua ni vakawalena na isolisoli sa tu vei kemuni,"²⁴ na kena ko ni a ciqoma ena gauna a soli kina vei kemuni na Matabete i Eroni ka vakatabui kina.

"Ni sa sega ni solia mai vei keda na Kalou na yalo ni rere; a yalo ni kaukauwa ga, kei na yalololoma,

kei na yalomatua.

"O koya mo qai kakua ni ma-duataka na kena itukutuku ni noda Turaga. . . . Ia mo vakaivotavota . . . ena vuku ni itukutuku vinaka me vaka na kaukauwa ni Kalou;

"O koya sa . . . kacivi keda me da yalosavasava, . . . sa soli vei keda e liu, ena vuku i Karisito Jisu, sa vakatekivu e muri ko vuravura."²⁵

Na noda parofita lomani e sa "kacivi iko ki na veiroka."²⁶ Keimami vakamuduotaki kemuni, masulaki kemuni, rekitaka na veiqaravi vata kei kemuni, ka vakavinavinakataka na Kalou ena kaukauwa ni veiqaravi ni veivakabulai ena lotu.

Au sa vakadinadinataka, ni sa Tamada Vakalomalagi na Kalou ka sa tiko sara mai lomalagi. O Jisu Karisito na Luveni Kalou savasava, na Dau-veivueti kei vuravura, kei kemuni na lewe ni Matabete i Eroni yalodina ko ni sa matataki Koya ena vuravura oqo, ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Thomas S. Monson, General Authority training meeting, Apr. 2010.
2. Vunau kei na Veiyalayalati 107:99.
3. Thomas S. Monson, "Na Veikacivi Tabu ni Veiqaravi," *Liaona*, Me 2005, 54.
4. George Albert Smith, in Conference Report, Apr. 1942, 14; raica tale ga na Thomas S. Monson, *Liaona*, Me 2005, 54.
5. Joni 5:30.
6. Joni 6:38.
7. Yavu ni Vakabuta 1:3.
8. 1 Timoci 4:12.
9. Serekali nei Keith B. McMullin; raica na Keith B. McMullin, "Behold the Man," *Ensign*, Nov. 1997, 42.
10. Vunau kei na Veiyalayalati 107:20.
11. Boyd K. Packer, "Na Kaukauwa ni Matabete," *Liaona*, Me 2010, 7.
12. George Q. Cannon, *Deseret Weekly*, Nov. 2, 1889, 593; lavetaka o Thomas S. Monson ena soqoni ni veituberi ni Vakaitutu Raraba, Epe. 2010.
13. Alama 5:49; vakaikuritaki.
14. Raica na Marion G. Romney, "According to the Covenants," *Ensign*, Nov. 1975, 71-73.
15. Joseph F. Smith, ena Conference Report, Epe. 1898, 66.
16. Raica na Joni 3:3-7; Alama 5:14-21, 49.
17. 1 Korinica 13:11.
18. Raica na 2 Timoci 2:16, 22-26.
19. 2 Nifai 32:3.
20. Luke 18:22; raica talega na Joni 14:12-14.
21. Raica na Mosaia 4:26.
22. Vunau kei na Veiyalayalati 20:47.
23. Vunau kei na Veiyalayalati 20:53.
24. 1 Timoci 4:14.
25. 2 Timoci 1:7-9.
26. Thomas S. Monson, soqoni ni veituberi ni Vakaitutu Raraba, Epe. 2010.

Mai vei Elder W. Christopher Waddell
Ena Vitusagavulu

Na Madigi ni Bula Taucoko

Mai na nomu veiqaravi yalodina kei na solibula ena lomasoli, ena yaco na nomu kaulotu me vanua tabu vei iko.

Edua na gauna bibi ena nona bula e dua na daukaulotu sai koya na iotioti, se na veivakatarogi kei koya na nona peresitedi ni kaulotu me kena “ivakatale”. E uto ni veivakatarogi oqori na kena veitalanoataki na veika guiguilecavi dredre ena nona bula kei na veilesoni bibi sa rawati mai na loma ni 18 ki na 24 na vula.

E vuqa beka na veika e sotavi kei na lesoni e dau tautauvata ena veiqaravi vakadaukaulotu, na veikaulotu yadua e duidui, ena kena bolebole kei na madigi dau vakadreti keda ka vakatovolei keda me vaka na veika yadua eda gadreva kei na noda ivakara ni bula.

Ni se bera ni keirau biuta tu na neirau vale vakavuravura me keirau laki qarava e dua na kaulotu tudei, keirau a laiva vei rau na neirau itubutubu vakalomalagi me rau vakataucokotaka na neirau itavi ena bula oqo. E dua tiko na Tamai keirau mai Lomalagi, o koya e kilai keirau—na neirau kauka-uwa, kei na malumalumu, na veika keirau rawata kei na vanua keirau rawa ni yacova. E kila tu o Koya na peresitedi ni kaulotu kei na veitokani kei na lewenilotu kei koya e vakadikeva na Lotu keirau gadreva me rawa kina ni

keirau vaka na daukaulotu, na tagane vakawati, kei na tama, kei na matabete e rawa me keirau vakakina.

Era dau lesi ira na daukaulotu o ira na parofita, daurairai ka dauvakatakila ena veidusimaki kei na veivakauqeti ni Yalo Tabu. Era dau dusimaka na peresitedi ni kaulotu vakauqeti na nodra veilesiyaki na daukaulotu ena veiyaono na macawa ka ra vulica vakatotolo kina ni kila vakavinaka sara na Turaga na vanua e vinakata me ra veiqaravi kina na daukaulotu yadua.

Ena vica na yabaki sa oti a veiqaravi voli kina vakadaukaulotu tudei e Arizona o Elder Javier Misiego, mai Madrid, Spain. Ena gauna oya e rairai matalia na nona kacivi me laki kaulotu ki Amerika, me vaka ni vuqa na cauravou mai Spain era kacivi me ra veiqaravi ga ena nodra vanua.

Ni cava na yasanibuka, erau a sureti kina kei na nona itokani me rau laki vakaitavi kina, a lako mai vei Elder Misiego e dua na lewenilotu luluqa ka kauti koya mai na nona itokani. Oqo na imatai ni gauna me qai curuma kina na tamata oqo ena vica vata a yabaki e dua na valenilotu. A tarogi vei Elder Misiego kevaka e bau kila e dua na Jose Misiego mai Madrid. Ni

sauma o Elder Misiego ka kaya ni yacai tamana o Jose Misiego, a taroga na turaga oqo ena yalo nanamaki e vica tale na taro me vakadeitaka ni oqori ga na Jose Misiego. Ni sa vakadeitaka ni rau tukuna vata tiko e dua ga na tamata, sa tekivu me tuturu na wainimatana na turaga oqo. “Na tamamu duadua ga na tamata au papitaisotaka ena noqu gauna taucoko ni kaulotu,” E vakamacalataka na nona dau nana tu ga e na nona vakasama ni a druka ena nona itavi vakadaukaulotu. A vakavuna tu na nona luluqa vakaulotu na nona dau vakila tu na takiveiyaga ni nona veiqaravi, yalolilai, ka vakabauta ni a druka vua na Turaga.

A qai vakamacalataka o Elder Misiego na veika a kauta mai ki na nona matavuvale na kaulotu ka “nanumi tiko ni a druka”. A tukuna vua ni a vakamau ena valetabu o tamana ka a papitaiso ni se cauravou, o Elder Misiego na ikava vei ira na ono na gone, o iratou na le tolu na tagane kei na dua na ganedrato era sa daukaulotu tudei kece, ka ra a bulabula kece ena Lotu, kei ira kece era sa vakawati era sa vauci ena valetabu.

Sa tekivu me mamakeukeu na turaga lesu mai na kaulotu luluqa oqo. Mai na nona cakacaka, sa qai kila ena gauna oqo sa vakalougatataki kina e vica vata na bula, ka tala mai na Turaga e dua na daukaulotu mai Madrid e Spain, ki na dua na yasanibuka mai Arizona me laki tukuna vua ni a sega ni druka. E kila tu na Turaga na vanua e vinakata me ra laki kaulotu kina na daukaulotu yadua.

Se na ivalavala cava ga e vinakata na Turaga me vakalougatataki keda kina ena noda gauna ni kaulotu, e sega ni kena inaki me cava ga ena gauna eda sa mai vagalalataki kina mai vua na noda peresitedi ni iteki. Na nomuni kaulotu sa buturara ni veituberi ki na nomuni gauna ni bula. Na veika eda sotava, na lesoni kei na ivakadinadina e rawa mai na noda gauna ni veiqaravi ena yalodina e kedra inaki me vakarautaki kina e dua na yavu vakosipeli ka na tudei tu ena bula oqo ka yacova yani na veigauna tawamudu. Ia me tomani tikoga na veivakalougatataki ni oti na kaulotu,

sa tu eso na ivakarau e dodonu me na sotavi. Ena Vunau kei na Veiyalayalati eda wilika kina, “Ia ko ira kecega sa gadreva meu vakalougatataki ira, sa kilikili me ra muria na kena ivakaro” (V&V 132:5). E vakavulici na ivakavuvuli ogo ena italanoa ni Lako Yani.

Ni sa ciqoma oti mai vua na Turaga na nona ilesilesi, a lesu tale ko Mosese ki Ijipita me laki kauti ira tani na luvei Isireli mai na veivakabobulataki. Era sega ni vagalalataki ni oti e vica na mate veitauvi veitaravi, ni bera na ika 10 ni mate veitauvi: “Niu na lako voli ena vanua ko Ijipita ena bogi koya, ka yavita na ulumatua kecega ena vanua ko Ijipita” (Na Lako Yani 12:12).

Me ra taqomaki mai vua na “dauveivakarusa” (tikina 23), a vakaroti ira na nona tamata na Turaga me ra cabora e dua na isoro, e dua na lami “e sega na kena ca” (tikina e 5), ka me kumuni vata na dra mai na isoro. Oti me ra qai “taura e dua na kena dra” ka boroya kina na duru ruarua ni sogo, kei na ulu ni katuba” (tikina e 7)—kei na yalayala ogo: “Ia niu sa raica na dra au na qai lako siviti kemudou, ena sega ni yacovi kemudou e dua na ka mo dou rusa kina” (tikina e 13).

“A ra sa lako yani na Isireli ka kitaka, ia me vaka ka vakarota ko Jiova” (tikina 28). Era vakacabora na isoro, kumuna na kena dra, ka boroya kina na nodra veivale. “Sa qai yaco ena lomaloma ni bogi, sa qai yaviti ira kecega na ulumatua ena vanua ko Ijipita ko Jiova” (tikina 29). Era sa mani taqomaki kina ko Mosese kei ira na nona tamata, me vaka na yalayala ni Turaga.

Na dra era a vakayagataka na Isireli, na ivakatakarakara ni nona Veisorovaki ena gauna mai muri na iVakabula, sa vua ni isoro era a vakacabora. Ia, na isoro walega kei na dra e sega ni rauta me rawati kina na veivakalougatataki sa yalataki tu. *Kevaka a sega ni boro na duru ni katuba ena dra, ena sega ni yaga na isoro.*

E vakavuvulitaka o Peresitedi Thomas S. Monson: “E dredre na cakacaka ni kaulotu. E gadreva na nona igu e dua, ka vakaotia na nona kaukauwa, ka gadreva na nona vinaka taucoko. . . . E sega tale ni dua na

cakacaka e gadrevi kina na veiauwa babalavu kei na yalodina cecere kei na mataqali solibula vakaoqori kei na masu vagumatua” (“That All May Hear,” *Ensign*, Me 1995, 49).

Me vua ni solibula oqori, eda lesu vata kaya na noda isolisoli mai na kaulotu: Na isolisoli ni vakabauta. Na isolisoli ni ivakadinadina. Na isolisoli ni kila na itavi ni Yalotabu. Na isolisoli ni vulici ni kosipeli ena veisiga. Na isolisoli ni noda sa qarava na noda iVakabula. Na isolisoli ka tawani tu vakamatau ena veivolaniakalou makawa, na ilavelave sasanukinuki ni Vunautaka Noqu Kosipeli, ivolaniveisiga ni daukaulotu, kei na yalo vakavina-vinaka. Ia, me vakataki ira na luvei Isireli, na veivakalougatataki tomani tikoga ka sala vata kei na veiqaravi vakadaukaulotu e gadrevi me cakacakataki ni oti na kena vakacabori.

Ena vica na yabaki sa oti, ni keirau vakatulewa tiko kei Sisita Waddell ena Tabana ni Kaulotu mai Spain Barcelona, au dau solia e dua na iotioti ni ilesilesi vei ira yadua na daukaulotu ena iotioti ni nodra veivakatarogi. Ni ra sa lesu ki vale era dau kerei, ena gauna vata ga me ra taura na gauna

me ra vakasamataka kina na lesoni kei na isolisoli sa vakarautaka tu vei ira e dua na Tamada Vakalomalagi lomasoli. Era kerei me ra tuvalaka ena masumasu ka vakasamataka na sala vinaka duadua me ra vakayagataka kina na veilesoni oqori ena nodra bula ni sa oti mai na kaulotu—na lesoni ena vakaimawe ena veiyasa kece sara ni nodra bula: na vuli kei na digidigi ni cakacaka, na veiqaravi ena Lotu ena veigauna ni mataka, ka bibi duadua, o cei era na yaco tikoga me vaka kei na nodra vakatoroicaketaki tiko ni ra tisaipeli i Jisu Karisito.

E sega ni dua sa lesu mai na kaulotu me sa bera na nona vakasamataka na veilesoni e rawata mai na nona veiqaravi yalodina ka me ra vakayagataka ena gugumatua. Ni da vakayacora vakakina eda na vakila na veivakauqeti ni Yalotabu ki na noda bula, noda matavuvale, ena vaqacacotaki na noda matavuvale, ka da na voleka cake yani kina vua na noda iVakabula kei na Tamada mai Lomalagi. Ena dua na koniferedi raraba sa oti, a veisureti kina vaqo o Elder L. Tom Perry: “Au kerei kemuni na lesu mai na kaulotu mo ni soli

kemuni tale mada, mo ni vakasinaiti tale ena gagadre kei na yalo ni veiqaravi ena kaulotu. Au kerei kemuni mo ni vaka na irairai ni daukaulotu, mo ni daukaulotu, ka vakaitovotaki kemuni me vaka na nona daukaulotu na Tamada mai Lomalagi. Au gadreva meu yalataka vei kemuni ni sa tu na veivakalougatataki lelevu me baleti kemuni o ni na cuqena tikoga na gugumatua ka dau tu vei kemuni ena nomuni se daukaulotu voli” (“Na Daukaulotu se Qai Lesu Mai,” *Liaona*, Janu 2002, 88, 89; *Ensign*, Nove 2001, 77).

Vei kemuni na cauravou o ni se vakarau tiko mo ni laki veiqaravi vakadaukaulotu tudei, au wasea na nona ivakasala o Peresitedi Monson mai na Okotova sa oti: “Au na tokaruataka na veika era sa vakavuvulitaka tiko mai vakabalavu na parofita eso—o ira na cauravou bula kilikili yadua, ituvaki vinaka e dodonu me ra laki kaulotu. Na veiqaravi vakadaukaulotu e itavi ni matabete—e dua na itavi e namaki vei keda, oi keda ka sa solia vakalevu sara vei keda na Turaga” (“Ena Noda Mai Sota vata Tale,” *Liaona*, Nove 2010, 5–6).

Me vakataki ira ga na daukaulotu era sa lesu mai kei ira era veiqaravi tiko oqo, e kilai iko na Turaga ka sa vakarautaka tiko e dua na gauna mo laki kaulotu kina. E kila o koya na nomu peresitedi ni kaulotu kei na watina vakasakiti, erau na lomani iko me vaka ga ni o luvedrau ka rau na vakasaqara na veivakauqeti kei na veidusimaki ena vukumu. E kilai ira yadua na nomu itokani o Koya kei na veika o na vulica mai vei ira. E kila o koya na veivanua yadua o na laki veiqaravi kina, na lewenilotu o na laki sotava, kei na bula o na tara me baleta na veigauna tawamudu.

Mai na nomu veiqaravi yalodina kei na solibula ena lomasoli, ena yaco na nomu kaulotu me vanua tabu vei iko. O na vakila na mana ni saumaki mai ena cakacaka ni Yalotabu ena nomu bula ka tara na yalodra o ira o vakavulici ira.

Ni o vakarau mo veiqaravi, e levu tu na ka me caka. Mo yaco mo nona italai mana na Turaga ena gadrevi kina

e levu cake na ka mai na noda vakatikori ga, tokara e dua na itokaniyaca, se curuma yani e dua na koronivuli ni veivakarautaki ki na kaulotu. Oqori e dua na ituvatuva ka a se tekivu ni a se vo tu e dua na gauna balavu mai na nomu qai vakatokai mo “Elder.”

Tadu yani ki na nomu kaulotu kei na nomu ivakadinadina vakataki iko ni iVola i Momani, ka rawa mai na vuli kei na masu. Na iVola i Momani sa ivakadinadina qaqa sara ni nona vakalou na Karisito. Sa ivakadinadina talega ni Veivakalesui mai vua na Parofita o Josefa Simici. Ni o daukaulotu, sa dodonu me dua taumada na nomu ivakadinadina ni dina na iVola i Momani. . . . Na ivakadinadina bula oqo ni Yalo Tabu [ena yaco] me itakele ni nomu veivakavulici” (*Vunautaka na Noqu Kosipeli: iDusidusi ki na Veiqaravi ni Daukaulotu* [2004], 115).

Tadu yani ki na nomu kaulotu ni kilikili tu kei iko na veitokani ni Yalo Tabu. Ena malanivosa nei Peresitedi Ezra Taft Benson: “Na Yalotabu sai koya na tiki bibi duadua ni cakacaka oqo. Ni vakalevulevuya tiko na nomu ilesilesi na Yalotabu, e rawa ni o cakamana vua na Turaga ena buturara ni kaulotu. Ni sega na Yalotabu, o na sega sara ni qaqa rawa, se *vakacava* tu na levu ni nomu taledi kei na rawa ka.” (ena *Vunautaka na Noqu Kosipeli*, 198).

Tadu yani ki na nomu kaulotu ni ko sa vakarau tu mo cakacaka. “Na nomu qaqa vakadaukaulotu [ena] vakarautaki vakatabakidua mai na nomu yalodina ena vaqaqara, veivakavulici, veipapitaisotaki, kei na veivakadeitaki.” Ena namaki me “mana na nomu cakacaka ena veisiga yadua, ka [solia] na nomu . . . vinaka duadua mo kauta mai na yalo vei Karisito” (*Vunautaka na Noqu Kosipeli*, 11, 12).

Au tokaruataka na nona veisureti o Elder M. Russell Ballard, ka a tukuni vei ira e dua na ilawalawa cauravou era a vakarautaki ena dua na gauna yani e liu me ra veiqaravi: “Keimami rai vei kemuni, na taci keimami gone ena Matabete i Eroni. Keimami gadrevi kemuni. Me vakataki ira na le 2,000 na cauravou yaloqaqa nei Ilamani, o ni luvena vakayalo talega na Kalou,

ka rawa talega ni o ni vakalougatataki ena kaukauwa mo ni tara cake ka taqomaka na Nona matanitu. Keimami gadrevi kemuni mo ni cakava na veiyalayalati tabu, me vaka era a cakava. Keimami gadrevi kemuni mo ni vakarorogo sara ka talairawarawa ka yalodina, me vakataki ira” (“Na iTaba Daukaulotu Qaqa Duadua,” *Liaona*, Nove. 2002, 47).

Ni o ni ciqoma na veisureti oqori, o ni na vulica na lesoni cecere, me vakataki Elder Misiego kei ira kece era sa veiqaravi ena yalodina, lesu mai ka bulataka. O ni na vulica ni dina na nona vosa na noda parofita, o Peresitedi Thomas S. Monson: “Na madigi ni bula taucoko ni daukaulotu e nomuni. Sa waraki kemuni tu na veivakalougatataki ni gauna tawamudu. Sa nomuni na madigi moni, kua ni dua na dausarasara, ia mo ni vakaitavi saraga ena buturara ni veiqaravi vakamatabete” (*Ensign*, Me 1995, 49). Au vakadinadinataki ni dina na veika oqo ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

Mai vei Peresitedi Dieter F. Uchtdorf
iKarua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

Veivukei ena Sala ni Turaga

Era sa sega walega ni vakasama vinaka na ivakavuvuli ni welefea ni Lotu; era sa dina talega sa vakatakilai mai vua na Kalou—ka sai koya na Nona sala ni nodra vukei na vakaleqai.

Ena ono sagavulu ka lima na yabaki sa oti, ni oti toka ga na iKarua ni Valu Levu, au raica sara ga vakataki au na veivakalougatataki ni parokaramu ni welefea ni Lotu. E dina ga niu a se gone lailai kina, au se nanuma tikoga oqo na kamica vinaka ni piji tawai-tini kei na poreti vata kei na boi vinaka ni isulu era lolomataka mai o ira na lewe ni Lotu veikauwaitaki mai Amerika ka a vakau yani vei ira na Yalododonu mai Jamani ni oti na ivalu. Au na sega ni guilecava ka dau vakamareqeta tu na cakacaka ni loloma kei na lomavinaka oqo kivei keimami a gadreva tu ga vakalevu na veivuke.

Na veika au sotava oqo vata kei na ika 75 ni yabaki ivakananumi ni itu-vatuvu ni welefea vakauqeti vakayalo oqo e solia vei au e dua na inaki meu raica tale kina na ivakavuvuli taumada ni nodra kauwaitaki na dravudravua kei na vakaleqai, na bula rawati keda, ka qaravi ira na wekada.

Ena Waka ni Noda Vakabauta

Eso na gauna eda raica na welefea ni sa dua ga na ulutaga ni kosipeli—oqo e dua vei ira na vuqa na tabana

ena vunikau ni kosipeli. Ia au vakabauta ena ituvatuva ni Turaga, e dodonu meda yalodinataka tiko na ivakavuvuli ni welefea ena wakani noda vakabauta ka yalodina tiko Vua.

Mai na ivakatekivu ni gauna, a vosa mai kina na Tamada Vakalomalagi ena kena e matata sara baleta na ulutaga oqo: mai na kerekere malumu: “Kevaka ko sa lomani au . . . mo lomani ira na dravudravua, ka vota na nomu iyau me yaga vei ira”;¹ ki na veivakaroti dodonu: “Ia mo dau nanumi ira tiko na dravudravua kei na luveniyali, na tauvimate kei ira sa vakaleqai, ia ko koya sa sega ni kitaka vakakina, sa sega ni noqu tisaipeli”;² ki na ivakaro kaukua: “Ia kevaka e dua sa rawata vakalevu mai na veika au sa vakarautaka tu, ka sega ni wasea na nona ivotavota vei ira na dravudravua kei na vakaloloma me vaka na ivakaro ni noqu ivakavuvuli, e na kau sobu vei ira na tamata ivalavala ca, ia ena qai tucake mai etesi, ni sa vakararawataki tu.”³

Rau sa Semati Vata na Veika Vakayago kei na Veika Vakayalo

Na vunau levu e rua—mo lomana na Kalou kei ira na wekada—sa semati

vata kina na veika vakayago kei na veika vakayalo. Sa ka bibi meda kila tiko ni rau sa vakatokai na vunau oqo me “levu” baleta ni ra vu mai vei rau na vunau kece eso.⁴ Kena ibalebale, me na tekivu eke na veika eda vakaliuca ena noda bula yadudua, matavuvale, kei na Lotu. Na lalawa kei na cakacaka tale eso e dodonu me tovure mai na mataniwai ni rua na vunau levu oqo—mai na noda lomana na Kalou kei ira na wekada.

Me vaka ga na yasani koini ruarua, rau sega ni tawase na veika vakayago kei na veika vakayalo.

Sa vakaraitaka kina o koya sa Dausolia na bula kecega, “Au sa okata na ka kecega me ka vakayalo, io au sa sega mada ni vakarota vei kemudou ena dua na gauna e dua na ka vakayago ga.”⁵ Sa kena ibalebale vei au ni “bula vakayalo sa dua taumada na bula. E sega ni dua na ka walega me kilai ka vulici, me sa bulataki sara ga.”⁶

E ka ni rarawa, ni tiko eso era vakawalena na veika vakayago baleta ni ra nanuma ni sega ni bibi. Era vakamareqeta na veika vakayalo ka vakawalena na veika vakayago. Me vaka ni sa bibi sara meda vagolea na noda vakanananu ki lomalagi, eda sa calata na inaki bibi ni lotu kevaka sa sega talega ni vagolei na ligada kivei ira na wekada.

Me vakataka, na nona taracake o Inoke na itikotiko o Saioni ena itu-vatuvu vakayalo ni nodra tauyavutaki e dua na mataqali tamata era yalovata ka vakanananu vata *kei na* cakacaka ni veika vakayago me vakadeitaka ni “sa sega ni dua e dravudravua vei ira.”⁷

Ni sa kena ivakarau, sa rawa meda raica yani e dua na ivakarau vua na noda ivakaraitaki uasivi sara, o Jisu Karisito. Me vaka a vakavulica o Peresitedi J. Reuben Clark Jr, “E a rua na ilesilesi cecere ni iVakabula ena nona a lako mai ki vuravura; e dua me mai cakacakataka na Nona bula Vakamesaia, na veisorovaki me baleta na lutu, kei na vakayacori ni lawa; na kena ikarua na cakacaka a vakayacora vei ira na tacina kei na ganena bula vakayago ena nona vakacegui ira mai na nodra rarawa.”⁸

Ena salavata oqo, sa semati vata

ka sega ni tawase na noda torocake vakayalo kei na veiqaravi vakayago eda vakayacora vei ira eso.

E rau sa lomavata na rua oqo. Ni dua e yali vei rau oqo sa vakalasuya na veika sa navuca tu na Kalou me rawati kina na bula.

Na Sala ni Turaga

Era vuqa tu na tamata vinaka kei na mataisoqosoqo e vuravura era sa saga tiko mera sotava na nodra gagadre totolo na dravudravua kei na vakaleqai ena veivanua kecega. Eda sa vakavinavinaka vakalevu kina, ia na sala ni veivuke ni Turaga baleti ira na vakaleqai e duidui sara mai na sala ni vuravura oqo. E kaya kina na Turaga, “Ia me na vakayagataki e na sala sa dodonu vei au.”⁹ E sega walega ni kauwai mai o Koya ena noda gagadre totolo; sa kauwai vakalevu ena noda torocake tawamudu. Ena vuku ni ka oqo, sa okati talega ena sala ni Turaga na bula rawati koya kei na veiqaravi vei ira na wekada me ikuri ni nodra vukei na dravudravua.

Ena 1941 a waluvu kina na Uciwai o Gila ka luvuca yani na Buca o Duncan mai Arizona. A bose vata kei rau na nona daunivakasala e dua na peresitedi gone ni iteki o Spencer W. Kimball, laurai na vakacaca sa yaco, ka vakauta e dua na telegaramu ki Salt Lake City ka kerea kina e dua na ilavo levu.

A sega ni vakau mai na ilavo, ia a vakauta mai o Peresitedi Heber J. Grant e tolu na turaga: o Henry D. Moyle, Marion G. Romney, kei Harold B. Lee. Ratou sa laki sota sara kei Peresitedi Kimball ka vakavulica vua e dua na leseni bibi: “Oqo e sega ni parokaramu ni ‘solia mai,’” e ratou kaya. “Oqo na parokaramu ni ‘vukei koya vakai-koya.’”

Ni oti e vuqa na yabaki, a kaya kina o Peresitedi Kimball: “E a dodonu sara ga me rawarawa, au nanuma, me ratou sa vakauta ga mai [na ilavo] na Veitacini ka na sega sara ni ka dredre meu dabe ga ena noqu valenivolavola ka wasea yani; ia sa dua na ka vinaka a yaco vei keimami na drau [vakai keimami] me gole ki Duncan ka biri bai ka yarataka laivi na co ka vakatautauvatataki na qele ka vakayacori na

San Salvador, El Salvador

veika kece e gadrevi me caka. Oqori sara ga na vukei koya vakai-koya.”¹⁰

Ena kena vakamuri na sala ni Turaga, a sega walega ni sotavi na nodra gagadre totolo na lewe ni iteki nei Peresitedi Kimball, ia a vakatorocaketaki talega na nodra bula rawati ira, vagalalataki na leqa, ka tubu na veilomani kei na duavata ni ra veiqaravi vakai-ira.

Eda sa Lesi Kece Sara

Ena gauna sara ga oqo era vakaleqai tiko e vuqa na lewe ni Lotu. Era via kana, luluqa vakailavo, ka dredre tiko na kedra ituvaki vakayago, vakasama, kei na lomaocaoca vakayalo. Era masu mai na vu ni yalodra taucoko me ra vukei, mera vakacegui.

Kemuni na taciqa, yalovinaka ni kakua ni nanuma ni ilesilesi oqo e nona e duatani tale. E noqu, ka nomu talega. Eda sa lesi kece sara. “Kece” e kena ibalebale *taucoko*—na lewe yadua ni Matabete i Eroni kei na Melikiseteki, vutuniyau kei na dravudravua, ena veimatanitu kecega. Ena ituvatuva ni Turaga, sa tiko e dua na ka me cau kina na tamata yadua.¹¹

Na ivakavuvuli eda vulica rawa ena itabatamata veitaravi o ya ni o ira

na tamata vutuniyau kei na dravudravua era sa okati *kece* ena ruku ni ilesilesi tabu vata ga o ya mera vukei ira na wekadra. Ena tauri keda kece na noda cakacaka vata me mana kina na ivakavuvuli ni welefea kei na bula rawati koya.

E vakavuqa na noda raica na gagadre e yasada ka nuitaka me dua e lako mai vakayawa ka basika ena cakamana me sotava na gagadre o ya. E rairai eda waraki ira tiko na kenadau ni wali ni leqa yadua. Ni da vakayacora oqo, eda sa tarova kina vei ira na wekada na veiqaravi eda a rawa ni vakayacora, ka da tarovi keda mai na madigi meda veiqaravi. E sega ni ca o ira na dauvakadidike, e ka dina: ena sega ni veirauti na kedra iwiliwili mera walia kina na leqa kecega. Ia, sa vakatikora kina na Turaga na Nona matabete kei na kena mataisoqosoqo ena mata ni noda katuba e vuravura taucoko sa tauyavutaki tu kina na Lotu. Ia, sa toka sara ga e yasana, na iSoqosoqo ni Veivukei. Me vaka eda sa kila tu na lewe ni matabete, ena sega ni mana na sasaga ni welefea kevaka e sega ni o vakayagataka na nodra isolisoli talei kei na taledi ni noda marama.

Na sala ni Turaga e sega ni mai dabe tiko e bati ni wai ni dredre ka waraka me di-maca meda qai takoso. Sai koya meda lako vata mai, coki na liga ni sote, ka laki cakacaka, ka tara e dua na wavu se dua na waqa me takosovi na uciwai ni noda bolebole. Sai kemuni na tagane i Saioni, na lewe ni matabete, ko ni na rawa ni veiliutaki yani ka veivakacegui yani vei ira na Yalododonu ena nomuni vakayagataka na ivakavuvuli vakauqeti vakayalo ni parokaramu ni welefea! Sa nomuni ilesilesi mo ni dolava na matamuni, vakayagataka na nomuni matabete, ka gole yani ki cakacaka ena sala ni Turaga.

Na Mataisoqosoqo Cecere Duadua e Vuravura

Ena gauna ni Vakaloloma Levu, a kerei kina o Harold B. Lee mai vei iratou na Veitacini me vakasaqara na iwali ni dravudravua veivakasaaurataki, rarawa, kei na via kana ka a robota na vuravura raraba ena gauna o ya. A sasagataka me kunea e dua na kena iwali ka mani vakarogoya cake na ka oqo vua na Turaga ka taroga, “Na mataqali mataisoqosoqo cava keimami gadreva, me vakayacora na ka oqo?”

Ka “me vaka e kaya [vua] na Turaga: ‘Raica, luvequ. E sega ni gadrevi e dua tale na mataisoqosoqo. Au sa solia vei iko na mataisoqosoqo cecere duadua e delai vuravura. E sega ni dua na ka e uasivia na mataisoqosoqo ni matabete. Na ka duadua ga e vuravura e gadrevi mo cakava o ya mo cakacakataka na matabete. Sai koya o ya.’”¹²

Oqori na kena itekitekivu ni noda gauna talega oqo. Sa tu oti vei keda na mataisoqosoqo ni Turaga. Sa noda bolebole meda raica na kena vakayagataki yani.

Na vanua meda tekivu kina o ya meda vakavulici keda ki na veika sa vakatakila oti na Turaga. Meda kakua ni nanuma ni da sa kila. E dodonu meda raica na ulutaga oqo ena yalomalumu vaka na gone. Me na vulica vou tale na itabatamata yadua na vunau e vakayavutaki tu ena sala ni Turaga ni nodra vukei na vakaleqai. Me vaka era sa vakasalataki keda e vuqa na parofita ena veiyabaki, era

Leicester, Igiladi

sa sega walega ni vakasama vinaka na ivakavuvuli ni welefea ni Lotu; era sa dina talega sa vakatakilai mai vua na Kalou—ka sai koya na Nona sala ni nodra vukei na vakaleqai.

Kemuni na veitacini, ni vulica mada e liu na ivakavuvuli kei na vunau sa vakatakilai mai. Ni wilika na ivoladusidusi me baleta na welefea ni Lotu;¹³ vakayagataka na mataveilawa ni Initaneti providentliving.org; wilika tale na itukutuku ni ituvatuva ni welefea ni Lotu ena *Liahona* ni June 2011. Raica na veika baleta na sala ni Turaga ena nodra vukei ena sala ni Turaga na Nona Yalododonu. Vulica na nodra cakacaka vata na ivakavuvuli ni veivuke vei ira na vakaleqai, veiqaravi vei ira na wekada, kei na bula rawati koya. Na sala ni Turaga baleta na bula rawati koya ena sala veiraurau e oka kina e vuqa na ituvaki ni bula, me vakataka na vuli, tiko savasava, cakacaka, ilavo ni matavuvale, kei na kaukauwa vakayalo. Vakavulici iko ena parokaramu vou ni welefea ni Lotu.¹⁴

Ni ko sa vulica rawa na vunau kei na ivakavuvuli ni welefea ni Lotu, vakasaqara mo vakayacora na veika ko sa vulica ni ra sa gadreva o ira ko ni qarava. Sa kena ibalebale, ni sa levu, mo na vakatulewa sara ga o iko. Na matavuvale yadudua, ivakakoso taucoko, na veivanua yadudua e vuravura e duidui. E sega ni tiko e dua na iwali vakatautauvata ni welefea ni

Lotu. Oqo e dua na parokaramu ni sa nona itavi me bularawati koya na tamata yadua. Na noda ivurevure era oka kina na masu ni tamata yadua, na noda taledi kei na gugumatua sa solia mai na Kalou, na iyau sa vakarautaki me noda mai vei ira na noda matavuvale kei ira na wekada, ivurevure eso ni itikotiko raraba, ka vakakina na nodra veitokoni loloma na kuoramuni matabete kei na iSoqosoqo ni Veivukei. Na ka oqo ena muataki keda ki na ituvatuva vakauqeti ni bula rawati koya.

Sa gadrevi kina mo tuvanaka e dua na ivakarau e salavata kei na vunau ni Turaga e veiraurau kei na ituvaki ni nomu vanua. Ena kena vakayacori na ivakavuvuli vakalou ni welefea, e sega ni gadrevi mo vakararavi tiko ga i Salt Lake City. Mo raica ga na ivoladusidusi, na yalomu, kei lomalagi. Vakararavi ki na veivakauqeti ni Turaga ka muria na Nona sala.

Ni sa oti sa qai rawa mo vakayacora ena nomu vanua na veika era a cakava na tisaipeli i Karisito ena itabagau yadudua: o ya na veirogorogoci, vakayagataka na ivurevure kece sara sa tu, vakasaqara na veivakauqeti ni Yalo Tabu, kerea na veivakadeitaki ni Turaga, ka cokia na liga ni nomu sote ka laki cakacaka yani.

Au sa solia vei kemuni e dua na yalayala, kevaka mo ni muria na ivakarau oqo, ko ni na ciqoma na veidusimaki digitaki me *baleti cei, na cava, gauna cava*, kei na *vanua cava* mo veivuke ena sala ni Turaga.

Na Veivakalougatataki ni Veivukei ena Sala ni Turaga

Na yalayala kei na veivakalougatataki vakaparofita ni welefea ni Lotu, ena veivuke ena sala ni Turaga, sai koya eso vei ira na kena e totoka ka qoroi sa vakatakila mai na Turaga vei ira na Luvena. A kaya o Koya, “Ia kevaka dou daulomasoli vua sa viakana, ka sa vakamamautaka na yaloi koya sa rarawa; ena qai cadra na nomu rarama e na butobuto, kei na nomu bogi loa-loa me vaka na siga levu: ia ko Jiova ena tuberi iko tikoga.”¹⁵

Se da vutuniyau se dravudravua, se vanua cava ga eda tiko kina, meda sa

veivukei vakai keda, ni noda solia na noda gauna, taledi, kei na ivurevure ena yaco me da yalomatua ka tamata sa vakasavasavataki.

Na cakacaka oqo ni veivukei ena sala ni Turaga e sega ni dua walega na cakacaka ena ituvatuva ni parokaramu ni Lotu. Ena sega ni rawa me vakawaleni se biu vakatikitiki. Sa iusutu ki na noda vunau; sai koya na gacagaca ni noda lotu. Kemuni na taciq, sa noda madigi cecere ka digitaki na lewe ni matabete meda cakacakataka yani na matabete. Me kakua ni gole tani na yaloda se na noda vakasama mai na noda rawa ni bula rawati keda, karoni vakavinaka o ira na vakaleqai, ka vakayacora na veiqaravi ni yalololoma.

Rau sa umanaki vata na veika vakayago kei na veika vakayalo. Sa solia vei keda na Kalou meda bula sotava na vuravura oqo kei na bolebole vakayago e cakacakataka ena volau meda tubu cake mai kina ena ituvaki sa gadreva vei keda na Tamada Vakalomalagi meda yacova. Meda sa kila vakavinaka na itavi cecere ka veivakalougatataki e yaco mai ena noda muria ka veivuke ena sala ni Turaga, ka sa noqu masu oqo ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Vunau kei na Veiyalayalati 42:29, 30.
2. Vunau kei na Veiyalayalati 52:40.
3. Vunau kei na Veiyalayalati 104:18.
4. Raica na Maciu 22:36–40.
5. Vunau kei na Veiyalayalati 29:34.
6. Thomas Merton, *Thoughts in Solitude* (1956), 46.
7. Mosese 7:18.
8. J. Reuben Clark Jr., ena Conference Report, Epereli 1937, 22.
9. Vunau kei na Veiyalayalati 104:16; raica talega na tikina e 15.
10. Spencer W. Kimball, ena Conference Report, Apr. 1974, 183, 184.
11. Raica na Mosaia 4:26; 18:27.
12. Harold B. Lee, ivola ni soqoni ni welefea ni teitei, Oct. 3, 1970, 20.
13. Raica na *iVoladusidusi 1: Peresitedi ni iTeki kei na Bisopi* (2010), wase 5, “Qaravi ni Welefea ena Lotu”; *iVoladusidusi 2: Veiliutaki ena Lotu* (2010), wase 6, “iVakavuvuli ni Welefea kei na Veiliutaki”; *Providing in the Lord’s Way: Summary of a Leader’s Guide to Welfare* (tikidua, 2009).
14. iVola nei Elder Glen L. Rudd na *Pure Religion: The Story of Church Welfare since 1930* (1995), sa vakarautaka tu na veisitoa ni Lotu e dua na vanua vinaka ni vulici ni vunau kei na itukutuku makawa ni parokaramu ni welefea ni Turaga.
15. Aisea 58:10–11; raica talega na tikina e 7–9.

Mai vei Peresitedi Henry B. Eyring

Matai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

Vakavakarau ena Matabete: “Au Gadreva na Nomu Veivuke”

Kakua ni leqataka na nomu lecaika se na kena o nanuma ni tu vei iko, ia vakasamataka na veika, o rawa ni yaco mo vakakina, ena veivuke ni Turaga.

Kemuni na taciq, sa ka rekitaki vei au meu tiko vata kei kemuni ena noda soqoni ni vuravura raraba na matabete ni Kalou. Au na vosa ena bogi nikua me baleta na vakavakarau ni matabete, na noda kei na kena eda dau veivuke ena kena vakarautaki ena vukudra tale eso.

E vuqa vei keda ena vakataroga vakataki keda ena so na gauna, “Au sa vakarautaki au tu beka me baleta na ilesilesi ni matabete oqo?” Au na sama ena, “Io, o sa vakarautaki tu.” Na noqu inaki nikua meu vukei kemuni mo ni kila na vakavakarau oqori ka rawata mai kina na yaloqaqa.

Me vaka o ni kila, na Matabete i Eroni e lesi me matabete ni vakavakarau. Na iwase levu cake ni Matabete i Eroni o ira na dikoni, ivakavuvuli, kei na bete gone ena maliwa ni yabaki 12 kei na 19.

Eda na vakasamataka beka ni vakavakarau ni matabete e vakayacori ena veiyabaki ni Matabete i Eroni. Ia sa tekivu vakarautaki keda voli mai na

Tamada Vakalomalagi mai na gauna eda se qai tekivu vakavulici kina ena Duruna mai na Nona matanitu ni bera ni da sucu. E vakarautaki keda tiko ena bogi nikua. Ka na ia tikoga na Nona vakarautaki keda ena gauna kece eda vakatara kina Vua.

Na inaki ni veivakarautaki kece sara ki na matabete, ena bula taumada kei na bula oqo, me rauti keda kina kei ira eda qarava ena Vukuna na bula tawamudu. Eso na imatai ni lesoni ena bula taumada e okati vakaidina kina na ituvatuva ni veivakabulai, ka kena itakele o Jisu Karisito kei na Nona Veisorovaki. A sega ni da vakavulici walega ena ituvatuva ia eda a tiko talega ena kena veimatabose ka da digitaka kina.

Me vaka ni a mai ubi tu na noda vakasama ena dua na iubi ni guiguileca ena noda sucu mai, sa ganita kina me da mai vulica tale ena bula oqo na veika eda a kila tu ka dau tutaka ena dua na gauna. E tiki ni noda vakavakarau ena bula oqo

me da kunea na dina talei oqori me rawa kina ni da qai soli keda tale kina ena veiyalayalati. Oqori e gadrevi kina na vakabauta, na yalomalua, kei na yaloqaqa mai vei keda ka vakakina na veivuke mai vei ira na tamata era sa kunea na dina ka wasea vata kei keda.

E rawa ni o ira na itubutubu, daukaulotu, se itokani. Ia na veivuke oqori e tiki ni noda vakarautaki. Na noda vakarautaki ki na matabete era dau okati tiko kina ena veigauna kece o ira era sa vakarautaki rawa mai me ra solia vei keda na madigi me da ciqoma na kosipeli ka digitaka me da cakava ena noda rokova na veiyalayalati me kau sobu kina ki yaloda. Me ganiti keda na bula tawamudu, sa dodonu me oka ena noda veiqaravi ena bula oqo, na noda cakacaka vagumatua mai yaloda, noda igu, noda vakasama kei na noda kaukauwa ka segata me da vakarautaki ira eso tale me ra lesu tale vata kei keda vua na Kalou.

O koya ena tiki kina ni noda vakarautaki ki na matabete ena bula oqo na madigi me da veiqaravi ka veivakavulici vei ira na tani. Ena okati beka kina me da qasenivuli ena Lotu, tama yalomatua ka dauloloma, lewe ni dua na kuoramu, kei na daukaulotu ni Turaga o Jisu Karisito. Ena vakarautaka na Turaga na madigi, ia na noda sa vakarau tu ena vakatau vei keda. Na noqu inaki ena bogi nikua meu dusia eso na digidigi bibi e gadrevi me vuavuai vinaka kina na vakavakarau ni matabete.

Na nodrau digidigi vinaka o koya e veituberi kei koya e tuberi ena vakatau ena nodrau kila eso na ka me baleta na ivakarau e dau vakarautaki ira kina na Nona italai ena matabete na Turaga.

Taumada, e dau kacivi ira na Nona tamata, qase kei na gone, ka dau kedra irairai beka ena mata vakavuravura, vei ira sara mada ga vakataki ira, ni ra ka walega ka malumalumu. E rawa ni vukica na Turaga na malumalumu laurai oqori me qaqa. Oqori ena veisautaka na ivakarau ena digitaka kina na iliuliu yalomatua o koya me tubera kei na vakarau me tubera

kina. Ka na rawa talega ni veisautaka na ivakarau e raica kina na iliuliu ni matabete na madigi ni veivakatorocaketaki e soli vua.

Me da raica mada eso na ivakairaitaki. O au e dua na bete sega ni kila ka ena dua na tabanalevu levu. A qiriti au ena talevoni ena yakavi ni Sigatabu na noqu bisopi. Niu sauma, e kaya mai o koya, “O galala beka me daru lako vata? Au gadreva na nomu veivuke.” E vakamacalataka walega o koya ni vinakata meu lako vaka nona itokani ena nona laki sikova e dua na kena marama au sega ni kila, ka sa sega tu na kena ka gadrevi talega me vulica na ivakarau me vakayagataka vakavuku cake kina na nona ilavo.

Au kila ni rua na nona daunivakasala lotu dede ena nona matabisopi. Erau sa matua ruarua ka levu na ka erau kila. E dua na daunivakasala e itaukei ni dua na bisinisi levu ka qai yaco e muri me peresitedi ni kaulotu ka Vakaitutu Raraba. Na daunivakasala tale kadua e turaganilewa kilai levu ena siti ko ya.

O au na nona ivukevuke kacivi vou na bisopi ena kuoramu ni bete. E kila tu o koya ni se lailai sara na ka au kila me baleta na ivakavuvuli ni welefea. Qai lailai sara mada ga na ka au kila me baleta na vakatulewataki ni ilavo. Au se bera mada ni bau vola e dua na jeke, sega noqu akaude ni baqe, au se bera mada ga ni bau raica e dua na tuvailavo ni tamata yadua. Ia, e dina

ni tu na noqu lecaika, au vakila ni vu dina mai yalona na nona kaya, “Au gadreva na nomu veivuke.”

Sa qai yaco meu kila na veika e nanuma na bisopi vakauqeti ko ya. A raica vei au e dua na madigi koula me vakarautaka e dua na matabete. Au kila ni a sega ni raica rawa mai vua na gonetagane lecaika oya ni na yaco me lewe ni Matabisopi Vakatulawa. Ia a vakayagataki au ena siga ko ya, kei na veisiga kece au kilai koya tu kina ena loma ni veiyabaki, me vaka niu dua na cakacaka ni vakavakarau ka levu na ka talei e tu mai liu vua.

E vaka me taleitaka, ia sa vakavuna na nona cakacaka. Ni keirau lesu mai vale ni oti na neirau sikova na yada leqa oya, a vakelea na motoka. A dolava na nona ivolanikalou makawa ka vakatakilakilatataki tu vakalevu sara. Ka vakadodonutaki au ena yalo vinaka. E tukuna vei au niu gadreva meu vulica na ivolanikalou ka vuli vakalevu cake mai kina. Ia a raica beka ni tu vei au na malumalumu ka rawarawa niu vakavulici. Me yacova mai nikua au se nanuma tikoga na veika a vakavulica vei au ena yakavi oya. Ia au nanuma vakalevu cake na dei ni yalona ni rawa meu vuli ka vinaka cake—ia niu na vakakina.

A raibaleta na dina baleti au ki na veika e rawa ni yaco ena lomana e dua ka vakila tu ni sa ka walega ka malumalumu ka vakavuna na nona vinakata na veivuke ni Turaga, ka qai

vakabauta ni na yaco mai.

E rawa ni ra digitaka na bisopi, peresitedi ni kaulotu, kei na tama me ra cakacakataka na veika e rawa ni yaco oqori. Au raica na kena yaco ena dua na gauna lekaleka sa oti ena dua na soqoni ni lolo ena nona wasea na nona ivakadinadina e dua na peresitedi ni kuoramu ni dikoni. Sa vakarau me ivakavuvuli ka biuti ira tu mai na lewe ni nona kuoramu.

A vakadinadinataka, ka rogoci e domona na veika e vakila me baleta na kena sa tubu na vinaka kei na kaukauwa vei ira na lewe ni nona kuoramu. Au se bera mada ni bau rogoca e dua me vakacaucautaka vakalevu cake e dua na isoqosoqo me vakataki koya oqo. A vakacaucautaka na nodra veiqaravi. A qai kaya ni kila ni a rawa me vukei ira na dikoni vou ena nodra vakila na bula druka baleta ni a vakadrukai ena nona curu mai ki na matabete.

Na malumalumu a vakila sa vakavuna me vosota vakalevu cake, dau loloma, ka rawa kina vakavinaka cake vua me vaqacacotaki ira ka qaravi ira eso tale. Ena rua na yabaki oya ena Matabete i Eroni, e vaka vei au, ni sa yaco me matau vinaka ka yalomatua. Sa vulica kina o koya ni a vukei vakaperesitedi ni kuoramu ena dua na vakanananu makare ka matata me baleta na nona gagadre ni se gone sobu ena rua na yabaki. Na nona bolebole ena veigauna mai muri kei na noda ena yaco mai ni sa seyavu ka kataremoremo mai na vakanananu vaqori ena toso ni gauna kei na levu ni ka eda rawata.

A raica beka o Paula na leqa oqori ena nona ivakasala vua na nona itokani gone ni matabete, o Timoci. A vakayaloqacataki koya ka dusimaki koya ena nona vakavakarau ki na matabete kei na nona vukea na Turaga ena nodra vakarautaki eso tale.

Rogoca mada na ka a kaya o Paula vei Timoci na nona itokani gone:

“Me kakua ni beci iko e dua ni ko sa cauravou; ia mo yaco mo nodra ivakarau era sa vakabauta, ena vosa ena ivalavala, ena loloma, ena lomadina, ena yalosavasava.

“Mo gumatua ena wilibola, ena

dauveivakaroti, ena ivakavuvuli, ka yacova na noqu lako yani.

“Kakua ni weletaka na isolisoli sa tu vei iko, o koya ka soli vei iko ena pafofisai, kei na veitabaki ni ligadra. . . .

“Vakaraici iko vinaka kei na ivakavuvuli;¹ tudei kina, ni ko sa kitaka vakaoqo ko na vakabulai iko kei ira talega era sa rogoci iko.”²

Sa vakasalataki keda kece sara vakavinaka o Paula. Kakua ni leqataka na nomu lecaika se na kena o nanuma ni tu vei iko, ia vakasamataka na veika, o rawa ni yaco mo vakakina, ena veivuke ni Turaga.

Na ivunau e vakaqeti keda o Paula me da kana magiti mai kina ena noda vakavakarau ki na matabete sai koya na vosa i Karisito me da rawata kina na ivakatagedegede me ciqomi kina na Yalo Tabu. Eda na qai rawa kina ni kila na veika e vinakata na Turaga me da cakava ena noda veiqaravi ka rawata na yaloqaqa me da cakava, se cava ga na dredre eda na sotava mai muri.

Eda sa vakarautaki ki na veiqaravi ni matabete ka na dredre cake tikoga ni toso na gauna. Me vaka oqo, ena qase cake tiko na noda masela kei na noda mona ni da toso tiko. Na noda rawata me da vulica ka nanuma tiko na veika eda wilika ena seyavu yani. Me da solia na veiqaravi ni matabete e namaka vei keda na Turaga ena gadrevi kina vakalevu cake tikoga na bula vakaivakarau ena veisiga kece ni noda bula. E rawa ni da vakarautaki ki na veivakatovolei oqori ena noda tara cake na vakabauta ena veiqaravi ni da toso tiko.

Sa solia vei keda na Turaga na madiji me da vakavakarau mai na dua na ka e vakatoka o Koya me “bubului kei na veiyalayalati [ni] matabete.”³

Oqo e dua na veiyalayalati eda cakava kei na Kalou me da muria na Nona ivakaro kece sara ka veiqaravi me vaka na veiqaravi ena vakayacora o Koya kevaka a tiko eke. Ni da bula ki na ivakatagedegede oya ena kena vinaka duadua eda rawata ena tarai cake kina na igu eda na gadreva me da vosota kina ki na ivakataotioti.

Era sa vakaraitaka vei au o ira na dauveituberi cecere ena matabete na ivakarau ni kena tarai cake na igu oya: sai koya na noda vakaitovotaki

me da guraka tikoga ni sa yaco mai na oca kei na rere e dau vakavuna na tu vakasuka. Era sa vakaraitaka vei au na nona dauveivakaqeti cecere na Turaga ni dau yaco mai na kaukauwa ni vosota vakayalo ni da cakacaka tiko me sivita na gauna era sa na via cegu kina eso.

Oi kemuni na veiliutaki ni matabete cecere ko ni a tara cake na igu vakayalo ena nomuni gauna vakaitabagone se tu ga vei kemuni ni sa malumalumu mai na igu vakayago.

A tiko voli vakacakacaka ena dua na siti lailai e Utah na taciq. A ciqoma e dua na qiri ena nona otela mai vei Peresitedi Spencer W. Kimball. Sa bogi levu toka ni oti mai e dua na siga ni cakacaka kaukauwa vei taciq ka vakatalega kina o Peresitedi Kimball, o koya a teki-vuna vaqo na nodrau veitalanoa ena talevoni. E kaya o koya, “Au rogoca ni o tiko voli qo. Au nanuma ni sa bogilevu o sa na rairai davo beka ia e rawa beka ni o vukei au? Au gadreva mo noqu itokani me daru lai raica na ituvaki ni veivalenilotu kece ena siti oqo.” A lako vata kei koya ena bogi oya na taciq, ni sega tu ni kila vinaka na kedra dau maroroi na valenilotu se dua na ka me baleta na valenilotu ka sega talega ni kila se cava na vuna e via cakava kina e dua na ka vaqori o Peresitedi Kimball ni oti e dua na siga ni cakacaka kaukauwa se cava na vuna e gadreva kina na veivuke.

Ena vica vata na yabaki i muri au a ciqoma talega e dua na qiri vakaoqo ena bogilevu ena dua na otela mai Japani. Ena gauna oya au se qai lesi vou kina meu komisina ni vuli ena Lotu. Au kila ni tiko voli ena dua na vanua ena otela oya o Peresitedi Gordon B. Hinckley ena nona ilesilesi ki Japani. Au sauma na talevoni niu se qai davo sobu sara ga meu moce, ena oca niu sa cakava oti na veika kece au nanuma ni tu vei au na kena kaukauwa meu cakava.

A taroga ena domo malua o Peresitedi Hinckley, “Na cava o sa moce kina niu tiko oqo ka wilika tiko e dua na itukutuku ka kerei vei kedaru me daru railesuva?” Au mani duri mai ka

cakacaka e dina niu kila ni na vinaka cake na nona raillesuva e dua na itukutuku o Peresitedi Hinckley mai na kena au rawa ni cakava. Ia a vakavuna o koya meu nanuma ni gadreva na noqu veivuke.

O Peresitedi Thomas S. Monson, ni dau oti e voleka ni veigauna ni bose kecega, ena taroga na sekeriteri ki na Mataveiliutaki Taumada, “Sa taucoko tu beka na noqu cakacaka?” Ka dau matedredre ni lako mai na kena isau: “O, io, Peresitedi, e vakakina.” Na matedredre ni marau nei Peresitedi Monson e dau tukuna vei au e dua na itukutuku. E dau vakavuna meu vakasama, “Eso tale beka na ka e rawa niu cakava ena noqu ilesilesi?” Au dau lesu tale ki noqu valenivolavola meu laki cakacaka.

Era sa vakaraitaka vei au na qasenivuli cecere na ivakarau meu vakarautaki au kina meu maroroya na bubului kei na veiyalayalati ni sa dredre cake ena vuku ni gauna kei na yabaki. Era sa vakaraitaka ka vakavulica vei au na ivakarau meu vakaitovotaki au kina meu cakacaka vakaukauwa cake mai na kena iyalayala au nanuma niu rawata ni se tu vei na bula kei na igu.

Au sega ni rawa ni talai uasivi sara ena veiauwa kece, ia e rawa niu tovolea meu sasaga vakaukauwa cake mai na kena ivakarau au nanuma niu rawata. Mai na itovo ka a tauyavutaki taumada oqori, au na vakarau tu kina ki na veivakatovolei mai muri. O iko kei au e rawa ni daru na vakarau tu ena igu me daru maroroya kina na nodaru bubului kei na veiyalayalati ena veivakatovolei ka na yaco dina mai ni da sa rorova yani na itinitini ni bula.

Au raica na kena ivakadinadina oqori ena bose ni Matabose ni Vuli ena Lotu. Ena gauna oya sa veiqaravi tu mai kina vakabalavu o Peresitedi Spencer W. Kimball ni sotava tu na veibolebole ni tauvimate ka na kila duadua ga o Jope. A liutaka tiko na bose ena mataka oya o koya.

Vakasauri ga, nona galu. A davo sobu ena nona idabedabe. E bobo tu na matana. E cuva sobu na uluna ki serena. Au a dabe volekati koya toka. E dabe taravi keirau o Elder Holland. Keirau a tucake me keirau vukei koya.

Davao, Filipaini

Ena lecaika e tu vei keirau me baleta na leqa vakasauri, keirau tovolea me keirau laveti koya ena nona idabedabe, ki na nona valenivolavola ka toka voleka ga.

A yaco me neirau qasenivuli ena gauna oya ni nona bula dredre. Ni keirau laveta e yadua na yasa ni nona idabedabe, keirau biuta yani na rumu ni bose ki na vanua ni lako ena Valenivolavola Levu ni Lotu. A dolava ga vakalailai na matana, se rairai malumalumu sara toka, ka kaya, “Isa, drau yalovinaka drau qarauna. Me kakua ni mavoa na dakumudrau.” Ni keitou volekata yani na katuba ni nona valenivolavola, qai kaya mai, “Isa, sa ca sara ga vei au niu vaka-taotaka na bose.” Ni oti ga e vica na miniti ena neitou curu yani ki nona valenivolavola, se bera mada ga ni kilai se cava e leqa vua, a raici keirau cake mai ka kaya, “Drau sega beka ni nanuma ni dodonu mo drau lesu tale ki na bose?”

Keirau biuta ka vakatotolo lesu yani, ka kila ni sa bibi sara vua na Turaga na neirau tiko e kea. Me tekivu mai na nona gauna ni gone sa dau vakaukauwataki koya o Peresitedi Kimball me ulabaleta na iyalayala ni veika e rawa ni rawata me qarava ka lomana na Turaga. Oqo e dua na itovo sa umani vakatitobu tu ka dau tu voli

ga ena gauna e gadreva kina. A vakarautaki ko koya. Ka vakakina ni a rawa vua me vakavulica ka vakaraitaka vei keda na ivakarau me da vakarautaki kina me da maroroya na bubului kei na veiyalayalati ni mata-bete, ena noda vakavakarau tikoga ena loma ni veiyabaki ka vakayagataka na noda igu taucoko ena veitavi lalai ka lailai na kena yaga.

Na noqu masu me da na maroroya tiko na noda veiyalayalati ni mata-bete me rawa kina vei keda na bula tawamudu ka vakakina o ira kece eda na tubera. Au yalataka vei kemuni kevaka o ni cakava na veika kece o ni rawata, ena vakalevutaka na nomu igu na Kalou kei na nomu yalomatua. Ena vakarautaki kemuni o Koya. Au yalataka vei kemuni ni ra na vakacautaki kemuni o ira o ni a tubera ka ivakaraitaki ena vukudra me vakataki au nikua ena vukudra na dauveituberi cecere au a kilai ira.

Au vakadinadinataka ni bula tiko ka lomani kemuni na Kalou na Tamada. E kilai kemuni o Koya. Erau a rairai o Koya kei na Luvena sa vakaturu cake tale ka vakalagilagi, o Jisu Karisito, vua na gonetaganega lecaika, o Josefa Simici. Erau nuitaki koya ena kena Vakalesui mai na taucoko ni kosipeli kei na dina ni Lotu. Erau vakayaloqataki koya ena gauna e gadreva kina. Erau vakatara me vakila na veivakavulici ni loloma ena gauna ena kauti koya sobu mai kina na nona mai laveti koya cake. Erau vakarautaki koya, ka Rau vakarautaki keda tiko, ena igu me da cakacakataka tiko ga kina na lagilagi vakasesesitielei, na sasaga kei na inaki ni veiqaravi kece ni matabete.

Au laiva vei kemuni na noqu veivakalougatataki me na rawa ni o ni raica ka kila na veimadigi lagilagi sa solia vei kemuni na Kalou ena nona kacivi kemuni ka vakarautaki kemuni ki na veiqaravi ena Vukuna kei na veiqaravi ena vukudra na tani. Ena yacana na noda iliulu dau loloma ka qasenivuli, o Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na 2 Nifai 32:3–6.
2. 1 Timoci 4:12–14, 16.
3. Vunau kei na Veiyalayalati 84:39.

Mai vei Peresitedi Thomas S. Monson

Bolea mo Tu Taudua

Meda sa qai dau yaloqaqa tikoga ka tu vakarau meda tutaka na veika eda sa vakabauta.

Kemuni na taciq loman, sa madigi talei meu mai tiko vata kei kemuni ena bogi nikua. Eda sa ivau cecere ka mataveitacini oi keda na lewe ni matabete ni Kalou.

Eda wilika ena Vunau kei na Veivalayalati, wase 121, tikina e 36, “raica na kaukauwa ni ilesilesi vakabete sa kaukauwa ga vakalomalagi.” Sa qai dua dina na isolisoli totoka sa soli oqo vei keda—meda mai lewena na matabete, ni sa “kaukauwa ga vakalomalagi.” Na isolisoli talei oqo, e dina, ni sega walega ni kauta vata mai na veivakalougatataki uasivi ia sa vakakina na ilesilesi vakalou. Meda sa qai bulatata na noda bula meda kilikili ena veigauna ki na matabete eda sa taura tu. Eda sa bula tiko ena dua na gauna eda sa waveliti tiko ena vuqa na veika ena rawa me rawai keda ki na veisalatua ena rawa me muataki keda ki na noda rusa. Na noda drotani mai na salatu vakaoqori ena gadrevi kina meda tudei tiko ka yaloqaqa.

Au nanuma lesu e dua na gauna—ka vakakina vei kemuni eso ena bogi nikua—na gauna e a viavia tautauvata tu kina na nodra ivakatagedegede e vuqa na tamata ki na noda ivakatagedegede. Sa sega ni vakakina ena gauna oqo. Walega oqo au a wilika e dua na itukutuku ena *New York Times* baleta e dua na vakadidike a

vakayacori ena vula ikatakata ni 2008. A liutaka e dua na timi ni vakadidike e dua na dauvakadidike ni bula raraba ni Notre Dame ni nodra vakatarogi e 230 na itabagone qase cake e Amerika taucoko. Au vakabauta ni sa rawa meda kaya deivaki kina ni rawa ni tau-tauvata na kena itinitini ena veivanua e vuqa e vuravura.

Meu tukuna mada vakalailai vei kemuni eso na itukutuku veivakavukui oqo:

“Era taroga na dauveivakatarogi o ya e so na taro vakadodonu baleta na veika dodonu kei na veika cala, na digidigi ni bula savasava kei na ibalebale ni bula. E a balavu ka ituvaki cala na isau ni taro, . . . o ni raica ni ra tavaiyaya na itabagone mera tukuna na veika e kilikili ena veilutaga oqori. Ia a sega vei ira na vakasama se vosa mera cakava kina.

“Ni ra tarogi mera vakamacalataka e dua na digidigi era na sotava, e rua na ikatolu vei ira era sega ni sauma rawa na taro se ra vakamacalataka eso na leqa e sega mada ga ni ka savasava, me vaka se ra na rawa ni sauma na vale me redetaki se sa tiko vei ira na ilavo mera sauma na mita ni vakele motoka.”

E tomani ena itukutuku:

“Na nodra vakabauta tudei, ka vuqa vei ira era taleva lesu tale tiko mai

vakavica, ni digidigi ni bula savasava sa nona na tamata yadua ga. ‘E nona ga o koya,’ era kaya vakaoqori na saumi taro. ‘Qori e nona ga na tamata o ya. Meu kua ni vosa kina?’

“Na gole tani mai na talairawarawa dina, e vuqa vei ira na itabagone era sa mua ki na yasana tani, [era kaya]: ‘Au na vakayacora ga na veika au na marau kina se sa lomaqu ga. Sa sega tale niu kila na sala meu kila kina na ka meu cakava ia sa ka ga au kila e yaloqu.’”

Era a vakamatatataka na dauveivakatarogi ni lewelevu vei ira na itabagone era a veivosaki kaya “a sega ni soli vei ira na ivurevure—o ya e koronivuli, mataisoqosoqo se matavuvale—me susugi cake kina na nodra bula savasava.”¹

Kemuni na taciq, e sega ni rawa vei kemuni o ni rogoci au tiko mena vakatititaki na veika sa savasava kei na kena e sega, ka sega talega ni vakatititaki na veika eda sa namaki tiko kina na lewe ni matabete ni Kalou. Eda sa vakavulici tiko ka na tomani tikoga na noda vakavulici ena lawa ni Kalou. Se cava ga na veika o ni raica se rogoca ena veivanua tale eso, na lawa oqo e sega ni veisau rawa.

Ni da bula voli kina ena veisiga yadua, sa na dau rawa ni bolei tikoga na noda vakabauta. Eda na raica ni da vakavolivoliti tiko mai vei ira eso ena so na gauna, ka tu vata kei ira na lewelailai, se tu taudua ga me baleta na veika e vakadonui kei na kena e sega. E sa savasava tiko beka na yaloda qaqa ki na noda vakabauta, ni da vakayacora eda na tu taudua beka kina? Ni da sa lewe ni matabete ni Kalou, sa yaga vakalevu sara meda vorata yani—ena yaloqaqa—na bolebole cava ga eda sotava ena noda bula. Meda nanuma kina na vosa nei Tennyson: “Na noqu kaukauwa sa vakatinitaki, baleta ni sa savasava na yaloqu.”²

Sa levu tikoga mai eso na tamata rogo kei na so tale—ena dua na inaki—era kilai vakalevu sara, mera dau vakacacana na veika vakalotu, e matadra na tamata, ka so na gauna, na Lotu sara mada ga. Kevaka sa sega ni teivaki tudei tiko na noda ivakadinadina, na veivakacacani vakaoqo sa

na rawa meda lomatarotarotaka kina na noda vakabauta se veilecayaki ena noda vakatulewa.

Ena raivotu nei Liai baleta na vunika ni bula, ka tiko ena 1 Nifai 8, a raica kina o Liai, vata kei ira tale eso, o ira era sa taura tu na ititoko kaukamea me yacova ni ra sa laki kania sara na vuanikau mai na vunika ni bula, ni da sa kila tu ni sa matataka tiko na loloma ni Kalou. Sa oti o ya, e ka ni rarawa, ni ra sa kania oti na vuanikau, eso era sa qai madua ena vukudra eso era tu mai “ena vale cecere levu o ya,” ka matataka tiko na dokadoka ni luveni tamata, era sa dusi ira tiko mai ka vakalialiai ira tiko mai; ka ra

sa lutu yani ki na salatu tani ka yali vakadua yani.³ Sa qai dua dina na iyaragi kaukauwa nei vu-ni-meca o ya me veivakacacani ka veivakalialiai! Me tokaruataki, kemuni na taciqu, eda sa yaloqaqa tiko beka meda tudei tiko ka sega ni yavalati rawa ni da sotava na veisaqasaqa dredre vakaoqori?

Au vakabauta ni isevu ni gauna meu tudei tiko ki na veika au sa vakabauta a yaco niu a se lewena tiko kina na Mataivalu e Wai ni Amerika ena mua ni iKarua ni Valu Levu.

A sega ni ka rawarawa vei au na keba vou ni vakaukauwa ni Mataivalu e Wai, se vua dua ga ena laki sasaga tiko kina. Ena imatai ni tolu

na macawa au sa vakadeitaka ni sa na ca vakadua na noqu bula. Sa sega tale ni ra terenitaki au tiko na Mataivalu e Wai; era sa saga mera vakamatei au.

Au na dau nanuma tikoga na imatai ni Siga Tabu ni sa voleka mai ni oti na imatai ni macawa. Keimami sa rogoca e dua na itukutuku vinaka mai na vua na neimami iliuliu ni keba ni mataivalu. Ni keimami foleni tu ena buturara ni veiterenitaki ni liwavi keimami na caucau kei California, keimami sa rogoca mai vua: “Nikua na tamata kece ena laki lotu—taucoko sara, o ya, vakavo ga oi au. Au na laki vakacegu!” Oti sa kailavaka mai, “Kemuni kece na lotu Katolika, ni laki soqoni ena Camp Decatur—ka kakua ni lesu mai ni bera na tolu na kaloko. Maji yani e liu!” Era gole yani e dua na ilawalawa levu toka. Ka kailavaka mai na ikarua ni ivakaro, “Vei kemuni o ni Jiu, ni laki soqoni e Camp Henry—ka kakua ni lesu mai ni bera na tolu na kaloko. Maji yani e liu!” Era gole yani e dua na ilawalawa lailai toka ga. A qai kaya mai, “Vei kemuni na vo ni Protestants, ni laki soqoni ena olo ni vakatasuasua e Camp Farragut—ka kakua ni lesu mai ni bera na tolu na kaloko. Maji yani ki liu!”

A vakasauri ga mai na noqu sa vakasamataka, “Monson, o iko o sega ni Katolika; o iko o sega ni Jiu; o iko o sega ni Protestant. O iko o Momani, mo tucake tu ga eke!” Meu kaya sara vakadodonu vei kemuni ni a sa dua na ka dina na noqu galili. Au yaloqaqa ka yalodina tiko—ia au tu taudua.

Oti au sa qai rogoca na vosa kamica duadua meu bau rogoca me tukuna o iliuliu ni keba oqo. A rai mai na vanua au tu kina ka taroga, “Ia o cei o dou vakatokai kemudou kina?” Me yacova na gauna o ya au a sega ni kila ni so era tucake tu e dakuqu ena rara ni veiterenitaki o ya. E voleka ni keitou cavuta vata ga, “Momani!” E dredre meu vakamacalataka na marau a vakasinaita na yaloqu niu raivuki ka raica eso tale na sotia-e-wai.

A mila ga na uluna o iliuliu ni keba ni kidroa kina ka mani kaya mai, “Ia, dou lewa ga na vanua mo dou laki soqoni kina. Ka kakua ni guilecava mo dou kakua ni lesu mai ni bera na

tolu na kaloko. Maji yani ki liu!”

Ni keimami sa maji yani, au nana sara na qaqa ni sere ni lotu au a vulica ena yabaki ni Lalai ena veiyabaki yani e liu:

*Bolea meu dua na Momani;
Bolea mo tu taudua.
Bolea me noqu na inaki dei;
Bolea meu vakaraitaka.*

E dina ga ni veisau na veika au mai sotava ena kena au namaka tiko mai, sa lomaqu dina tu meu tu taudua, ke a gadrevi vakakina.

Vakatekivu mai na siga o ya a yaco eso na gauna me sega kina ni dua me tu e dakuqu ia au *sa mai* tu taudua ga. Au sa vakavinavinaka kina niu a vakatulewa kina ena gauna makawa o ya meu yaloqaqa tiko ka dina, ka vakavakarau meu taqomaka na noqu lotu, ke sa gadrevi vakakina.

Ke yaco ena dua na gauna meda yalolailai ki na ilesilesi sa tu e matada, kemuni na veitacini, meu wasea mada vei kemuni e dua na itukutuku a vakaraitaka ena 1987 na Peresitedi ni Lotu ena gauna o ya o Peresitedi Ezra Taft Benson ni a vosa tiko vei ira e lewelevu na lewenilotu mai California. A kaya kina o Peresitedi Benson:

“Ena veitabayabaki taucoko, era sa dau veiqaravi sobu mai na parofita ena veituvaki ni gauna ki na siga

nikua. E vakaoba era sa mate yani kei ira mera na qai sucu mai era sa wanovoni keda tikoga. Kakua ni nanuma ni lasu oqo—ko ni sa itabatamata digitaki. . . .

E volekata na ono na udolu na yabaki sa oti sa maroroi kemuni tiko mai na Kalou mo ni na sucu mai ena iotioti ni gauna ni bera na ikarua ni lesu mai ni Turaga. Eso na tamata era na vuki tani yani, ia na matanitu ni Kalou ena tudei me kidavaka kina na nona lesu mai na kena iLiuliu—sai Jisu Karisito.

“E dina ga ni na vakatauvatani tiko na itabatamata oqo ki na gauna ivalavala ca ena gauna i Noa, ena gauna a vakasavasavataka kina na vuravura oqo na Turaga ena ualuvu, ia sa tiko e dua na duidui levu ena gauna oqo: Na Kalou [vata ga o ya] sa mai maroroya tu kina oqo ena iotioti ni gauna eso . . . na Luvana qaqa, era na veivuke tiko ki na kena laveti cake vakayaloqaqa na matanitu.”⁴

Io, kemuni na veitacini, eda sa matataka tiko eso vei ira na Luvana kaukauwa. Sa noda itavi kina meda kilikili kaya ki na veivakalougatataki lagilagi taucoko nei Tamada Vakalomalagi sa vakarautaka tu vei keda. Na vanua cava ga eda lako kina, sa lako vata tiko kei keda na noda matabete. Eda sa tucake tiko beka ena vanua tabu? Yalovinaka, ni bera ni ko vakacacani iko kei na nomu matabete ena nomu

via lako ki na veivanua se vakaitavi ena itavi e sega ni kilikili vei iko se na matabete oqori, tu mada vakadua ka raica mada na kena revurevu. Sa soli oti tu vei keda na Matabete i Eroni. Ena cakacaka oqori, sa ciqoma kina na tamata yadua na kaukauwa sa tu kina na idola ni veiqaravi ni agilosu. E kaya kina o Peresitedi Gordon B. Hinckley:

“Sa sega ni rawa mo cakava e dua na ka me vakavuna me latia vei iko na nodra veiqaravi na agilosu ena vukumu.

“Sa sega ni rawa mo bula tawa kilikili ena sala cava ga. Sa sega ni rawa mo lawaki. Sa sega ni rawa mo veidabui se lasu. Sa sega ni rawa mo cavuta walega na yaca ni Kalou se cavuta na vosa vakasisila ka me se tiko ga vei iko na dodonu ni nodra veiqaravi mai na agilosu.”⁵

Kevaka e dua vei kemuni e mani caka cala ena nomuni ilakolako, au vinakata mo kila vakavinaka ka sega ni lomatarotarotaka e dua na ka ni sa tiko dina e dua na sala lesu. Na cakacaka oqo e vakatokai na veivutuni. A solia na iVakabula na Nona bula me vakarautaka vei iko kei au na isolisoli talei o ya. E dina ga ni sega ni rawarawa na sala ni veivutuni oqo, na kena yalayala sa dina sara. Sa tukuni oti vei keda: “Ke sa vaka na ka kulakula na nomudou ivalavala ca, sa na vulavula me vaka na uca cevata.”⁶ “Kau na sega ni nanuma tale.”⁷ E vosa cecere dina. Sa dua dina na veivakalougatataki oqo! Sa qai dua dina na yalayala.

Ena so beka vei kemuni ko ni nanuma tiko, “Io, au sega ni bulataka tiko na ivunau taucoko kau sega ni vakayacora na veika e dodonu meu cakava, ia e toso vinaka sara tu ga na noqu bula. Au vakabauta niu rawa ni bula marau ka sega ni muria na ivunau.” Kemuni na taciqu, au sa yalataka vei kemuni ni na sega ni rawa ni vaka tiko ga oqori ena ilakolako balavu.

Ena vica na vula se qai oti toka ga au a taura kina e dua na ivola mai vua e dua na tagane a dau nanuma tu ni rawa me taura na sala ruarua oqo. Sa mai veivutuni o koya ka sa vakadododutaka na nona bula ki na ivakavuvuli ni kosipeli kei na ivunau. Au vinakata

Nā Vakaitutu Raraba ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai

Okotova, 2011

NA MATAVEILUTAKI TAUMADA

Henry B. Eyring
iMatari ni Daumvakasala

Thomas S. Monson
Peresitedi

Dieter F. Uchtdorf
iKarua ni Daumvakasala

NA KUORAMU NI IAPOSITOLO LE TINIKARUA

Boyd K. Packer

L. Tom Perry

Russell M. Nelson

Dallin H. Oaks

M. Russell Ballard

Richard G. Scott

Robert D. Hales

Jeffrey R. Holland

David A. Bednar

Quentin L. Cook

D. Todd Christofferson

Neil L. Andersen

NA MATAVEILUTAKI NI YITUSAGAVULU

Ronald A. Rasband

Steven E. Snow

Walter F. González

L. Whitney Clayton

Joy E. Jensen

Donald L. Hallstrom

Tad R. Callister

NA IMATAI NI KUORAMU NI VITUSAGAVULU

(kena ituvatava vakamatanivala)

Marcos A. Adunkanis

Jose L. Alonso

Carlos H. Amado

Ian S. Adern

Mervyn B. Arnold

David S. Baxter

Shayne M. Bowen

Gerald Causse

Yoon Hwan Choi

Craig C. Christensen

Don K. Clarke

Carl B. Cook

Lawrence E. Conhige

Claudio R. M. Costa

LeGrand R. Curtis Jr.

Benjamin De Hoyos

John B. Dickson

Kevin R. Duncan

David F. Evans

Enrique R. Faldella

Eduardo Gavaret

Carlos A. Goady

Christoffel Golden Jr.

Gerrit W. Gong

C. Scott Gow

James J. Hamula

Keith K. Hilbig

Martin K. Jensen

Daniel L. Johnson

Paul V. Johnson

Patrick Kearon

Paul E. Koelliker

Erich W. Kopschke

Richard J. Moynnes

Marcus B. Nash

Brent H. Nielson

Allan F. Pucker

Kevin W. Pearson

Anthony D. Perkins

Paul B. Pieper

Raimel E. Pino

Bruce D. Porter

Dale G. Renlund

Michael T. Ringwood

Lynn G. Robbins

Joseph W. Sitari

Ulisses Soares

Gary E. Stevenson

Michael John U. Teh

Jose A. Taxeira

Octaviano Tenorio

Juan A. Uceda

Francisco J. Vinos

W. Christopher Wachtel

William R. Walker

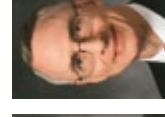
F. Michael Watson

Kazuhiko Yamashiro

Jorge F. Zeballos

Claudio D. Zivic

W. Craig Zwick

NA IKARUA NI KUORAMU NI VITUSAGAVULU

(kena ituvatava vakamatanivala)

Wilford W. Andersen

Koichi Aoyagi

Randall K. Bennett

Craig A. Cardon

Bruce A. Carlson

J. Deen Connish

Keith R. Edwards

Stanley G. Ellis

Bradley D. Foster

Larry W. Gibbons

O. Vincent Haleck

Larry R. Lawrence

Per G. Molin

James B. Martino

Jairo Marzagardi

Kent F. Richards

Gregory A. Schwitzer

Kent D. Watson

Larry Y. Wilson

NA MATABISOPI VAKATULEWA

Richard C. Egley
iMatai ni Daunivakasaba

H. David Burton
Bisopi Vakatuilewa

Keith B. McMullin
iKarua ni Daunivakasaba

Era soqoni vata mai na Yalododonu Edaidai ena veivanua e vuravura raraba mera mai rogoca na vosa ni koniferedi raraba "ena nodra [dui] vosa" (V&V 90:11). Era taba tu oqo mai na mawi e cake ki na imatau o ira na lewe ni Lotu e Johannesburg, mai Sauca Aferika; Salvador, mai Brazil, San Salvador, mai El Salvador; Montreal, Quebec, mai Kenada; Montalban, mai Filipaini; Gómez Palacio, mai Mexico; kei Tokyo, mai Japani.

meu wasea vei kemuni e dua na parakaravu mai na nona ivola, ni sa tukuna tiko na dina ni cala na vakasama ca: “Au sa mai vulica kina vakai au (ena sala kaukauwa) ni sa dina sara na ka e tukuna na iVakabula, “Sa sega e dua na tamata sa qarava rawa e rua na turaga; ni na cata e dua, ka lomani koya ka dua. Dou sa sega ni qarava rawa na Kalou kei na iyau.”⁸ Au sa saga dina vakaukauwa, me vaka ga e dua na tamata, meu cakava ruarua. E kena itinitini ga, sa lala vakadua na noqu bula, butobuto, ka galili ni oqo sa vakarautaka o Setani vei ira era vakabauta na nona veilawakitaki, veivakamatabokotaki kei na lasu.”

Ena kena gadrevi vei keda meda kaukauwa tiko meda tudei tiko ni da sagai meda dreti laivi yani ki na salatu cala se na domo kecega ni veirawai me kauti keda ki na sala vakatani, sa dodonu me dui tiko ga na noda ivakadinadina. Se ko se qai yabaki 12 se sa yabaki 112—se ena kedrau tadrue—ni cava ga sa rawa mo kila ga vakai iko sa dina sara na kosipeli i Jisu Karisito. Wilika na iVola i Momani. Tugana na kena ivakavuvuli. Kerea vua na Tamada Vakalomalagi ke ra sa ka dina. Sa tu vei keda na kena yalayala o ya “mo dou sa kerea ena yalodina ena lomamudou taucoko ka vakabauta na Karisito, e na vakatakila ko Koya e na kaukauwa ni Yalo Tabu ni sa dina.”⁹

Ni gauna eda sa kila ni dina na iVola i Momani, ka kila talega ni sa parofita dina o Josefa Simici ka raica dina na Kalou na Tamada Tawamudu kei na Luvena, o Jisu Karisito. Sa salamura mai ni kosipeli sa vakalesuimai ena iotioti ni gauna oqo vei Josefa Simici—oka kina na kedrau vakalesuimai na Matabete i Eroni kei na Matabete i Melikiseteki.

Ni sa dua na noda ivakadinadina, sa qai noda itavi meda na wasea sara ga yani ena gauna vata oya na ivakadinadina oqori vei ira eso. E vuqa vei kemuni na veitacini ko ni sa kaulotu oti e vuravura taucoko. E vuqa vei kemuni na cauravou ko ni na laki kaulotu yani. Ni vakarautaki kemuni ki na madigi oqo. Ni vakadeitaka mo ni sa kilikili ki na veiqaravi oqo.

Kevaka eda sa vakarautaki keda meda wasea na kosipeli, eda sa qai vakarau meda ciqoma na ivakasala nei Apositolo Pita, ni a vakarota, “Mo dou vakarau tiko mo dou tukuna vua na tamata yadua sa tarogi kemudou, na vu ni nuinui sa tu e na lomamudou.”¹⁰

Ena yaco mai na madigi ki na noda bula taucoko meda wasea kina na noda vakabauta, e dina ga ni da sega ni kila na gauna eda kacivi kina meda na vakayacora. A yaco vei au oqo ena 1957 niu a cakacaka tiko ena dua na kabani ni tabaivola ka tukuni meu gole i Dallas, mai Texas, ka vakatokai tu me “siti ni veimatalotu,” meu laki vosa ena dua na soqoni vakabisinisi. Ni oti mai na soqoni o ya, au a vodo basi wavoki sara meu sarava na siti oqo. Ni keimami sivita na veivalenilotu eso, a kaya mai o draiva, “Ena imawi na lotu Waisele,” se “Ena imatau oqori na valenilotu ni Katolika.”

Keimami a sivita sara e dua na valenilotu buloko damudamu e toka e delana, ka kaya sara mai o draiva, “Oqori na nodra valenilotu na Momani.” A voqa cake mai e dua na domo ni marama mai muri, “Draiva, e rawa ni o tukuna mada mai eso na ka baleti ira na Momani?”

A vakeleya sara o draiva e bati ni gaunisala na basi, a vuki mai ka kaya, “Kemuni, na ka ga au kila baleti ira na Momani o ya ni ra dau soqoni tiko ena valenilotu buloko damudamu o ya. E dua beka eke e kila tiko eso na ka baleti ira na Momani?”

Au a waraka me dua me vosa mai. Au a via raica e matadra yadudua na ivakatakilakila mera kila e dua na ka, me ra na vosa. E sega. Au sa kila kina ni sa na vakatau sara ga vei au me vaka a tukuna o Apositolo Pita “mo dou vakarau tiko mo dou tukuna vua na tamata yadua sa tarogi kemudou, na vu ni nuinui sa tu e na lomamudou.” Au sa qai kila kina na dina ni ivosavosa oqo “Ni sa yaco mai na gauna ni vakatulewa, sa tasevu makawa na gauna ni vakavakarau.”

Ena loma ni 15 na miniti vakacaca a tarava, a noqu madigi meu wasea vei ira ena basi o ya na noqu ivakadinadina baleta na Lotu kei na noda vakabauta. Au a vakavinavinakataka na

noqu ivakadinadina kau a tu vakarau meu wasea.

Sa noqu masu mai na vu ni yaloqu kei na lomaqu taucoko ni oi keda kece eda sa lewena na matabete meda na doka na matabete oqo ka dina ki na kena veidinadinati a vakayacori ena gauna a vakatikori kina vei keda. E vuqa vei keda eda sa lewe ni matabete ni Kalou eda kila tu na veika sa vakabauta tiko o koya. Meda sa qai dau yaloqaqa tikoga ka tu vakarau meda tutaka na veika eda sa vakabauta, kevaka meda sa qai tu taudua ga ena veigauna eso, meda sa qai vakayacora ena yaloqaqa, ka vaqacacotaki ni da sa kila ni ka dina na noda sa sega ni tu taudua ga ena gauna eda sa tu vata kina kei na Tamada Vakalomalagi.

Ni da vakasamataka na isolisoli cecere sa soli tu oqo vei keda—“raica na kaukauwa ni ilesilesi vakabete sa kaukauwa ga vakalomalagi”—me sa qai yaco na noda yalodina me viribaita ka taqomaka ka kilikili kaya ki na kena yalayala cecere. Meda sa qai muria ga na ivakasala ni iVakabula vei keda, ka tiko ena ika 3 ni Nifai: “Ia mo dou dulaka cake na nomudou rarama me cilavi vuravura. Raica sai au ga na rarama mo dou dulaka cake—me vaka dou sa raica niu kitaka.”¹¹

Meda sa qai gumatua cake ena muria na rarama o ya ka dulaka cake mera raica na kai vuravura ka sa noqu masu ka veivakalougatataki vei kemuni taucoko ko ni rogoca rawa na domoqu, ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. David Brooks, “If It Feels Right . . .,” *New York Times*, Sept. 12, 2011, nytimes.com.
2. Alfred, Lord Tennyson, “Sir Galahad,” ena *Poems of the English Race*, sel. Raymond Macdonald Alden (1921), 296.
3. Raica na 1 Nifai 8:26–28.
4. Ezra Taft Benson, “In His Steps” (Church Educational System fireside, Feb. 8, 1987); raica talega na “In His Steps,” ena *1979 Devotional Speeches of the Year: BYU Devotional and Fireside Addresses* (1980), 59.
5. Gordon B. Hinckley, “Personal Worthiness to Exercise the Priesthood,” *Liahona*, July 2002, 60.
6. Aisea 1:18.
7. Jeremaia 31:34.
8. Maciu 6:24.
9. Moronai 10:4.
10. 1 Pita 3:15.
11. 3 Nifai 18:24.

Mai vei Peresitedi Henry B. Eyring

Matai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

Na iVakadinadina

Na iVola i Momani sa ikoya na idusidusi vinaka duadua meda vulica kina se da sa caka vinaka tiko kei na ka meda na cakava meda vinaka cake kina.

Au vakavinavinaka ni soli vei au e dua na gauna meu vosa vei kemuni ena Sigatabu ni Koni-feredi Raraba ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai. Na lewe ni Lotu kece ena tautauvata na nodra itavi vakalou. Eda sa vakadonuya ka yalataka ni da na dina kina ena noda a papita-iso. Eda vulica mai na ivola i Alama, na parofita cecere ni iVola i Momani, na ka eda yalataka vua na Kalou ni da na cakava: “Mo dou tagi vata kei ira sa tagi; ka vakacegui ira sa rarawa, ka vakadinadinataka na Kalou ena veigauna kecega, ena veika kecega, kei na veivanua kecega dou sa tiko kina, me yacova na mate, io me vakabulai kemudou na Kalou ka okati kemudou vata kei ira ena imatai ni tucaketale mai na mate, me nomudou kina na bula tawamudu.”¹

O ya e dua na itavi cecere ka yalayala totoka mai vua na Kalou. E itukutuku tiko ni veivakauqeti na noqu vosa nikua. Me vaka ga na kena vakamatatataka vei keda na iVola i Momani, ena dusimaki keda cake talega ki na bula tawamudu.

Matai, eda a yalataka ni da na dau yalololoma. Karua, eda yalataka nida na dau vakadinadinataka na Kalou.

Katolu, eda yalataka ni da na vosota ki na ivakataotioti. Na iVola i Momani sa ikoya na idusidusi vinaka duadua meda vulica kina se da sa caka vinaka tiko kei na ka meda na cakava meda vinaka cake kina.

Meda tekivu mada ena yalololoma. Au na vakananumi kemuni ena veika e se qai yaco oti walega oqo. E lewe levu vei kemuni ko ni a vakatavi ena dua na siga ni veiqaravi. E udolu vaka udolu era a vakarautaki ena veiyasai vuravura.

E dua na matabose ni Yalododonu era masulaka na veiqaravi cava mera na laki cakava. Era kerea vua na Kalou mera kila se o cei me laki qaravi, vakakina na sala ni veiqaravi, kei cei me na sureti me lako yani ka laki vakaitavi. Era na masulaka tale beka ga me kakua ni guileca mai na iyaya ni caka-caka kei na wainigunu. Vakabibi tale ga na nodra masulaka mera na vakila na loloma ni Kalou o ira era vakaitavi kei ira era laki qaravi.

Au kila ni a saumi na masu o ya ena dua na tabanalevu. Rauta ni 120 na lewenilotu era bole mera laki vakaitavi. Era veisautaka sara ga na irairai ni lomanibai ni dua na valenilotu ena neitou itikitiko ena loma ni tolu na

auwa. Sa dua na cakacaka dredre ka marautaki. Era vakavinavinaka kina o ira na italatala ni lotu. O ira kece era laki vakaitavi ena siga o ya era duavata ka vakasinaiti ena loloma. E so mada ga era tukuna ni ra vakasinaiti ena marau ena nodra werewere ka sasamaki tiko.

A vukei ira na vosa mai na iVola i Momani mera kila na vuna era vakila tiko kina na reki o ya. E a tukuna o Tui Penijamini vei ira na nona tamata, “Mo ni kila ko ni sa qaravi Koya tiko na nomuni Kalou . . . ena nomuni qaravi ira tiko na wekamuni.”² Ka sai Momani ka vakavulica ena nona kaya ena iVola i Momani, “Ia sa vu mai vei Karisito na loloma sa uasivi sara, ka sa ia tikoga ka sega ni mudu, ia sa kalou-gata ko koya sa kunei vua na loloma oqo ena siga mai muri.”³

Ena vakayacora na Kalou na nona yalayala vei kemuni, ni ko ni sa vakayacora vaka kina. Ni ko ni veiqaravi vei ira na tani baleti Koya, ena laiva o Koya mo ni vakila na Nona loloma. Ni toso na gauna ko ni na vakila ni loloma oqo sa tiki sara ga ni nomuni bula ena veisiga. Ka sa na soli vei kemuni na yalayala nei Momani e lomamuni ena nomuni veiqaravi vei ira na tani, ko ni na vakalougatataki.

Me vaka ga o ni sa yalataka vua na Kalou ni ko ni na yalololoma, o ni sa yalataka mo ni dauvakadinadinataka Koya se evei ga ena nomuni bula tau-coko. Vakadua tale na iVola i Momani sa idusidusi vinaka duadua me na vukei keda meda cakava na ka eda sa yalataka.

Au a sureti meu laki vosa ena dua na soqo ni tuvaitutu ni univesiti. E a vinakati Peresitedi Gordom B. Hinckley mai na kena peresitedi, me laki vulagi kina, ia a qai osooso kina o koya. Au a qai mani veisosomitaki kina. Ena gauna o ya au a se gone sara ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua.

A lomatarotarotaka o koya meu sureti me keirau veivosaki ni sa raica na veika au vakaitavitaki au kina me vaka e dua na iApositolo. A qiri mai ena talevoni ka kaya ni sa qai mai kila ni noqu itavi meu dau vakadinadinataki Jisu Karisito.

Sa vakabibitaka sara ga mai o koya ena neirau veitalanoa meu na kakua sara ni cakava o ya ena gauna au na laki vosa kina. E vakamacalataka mai o la na marama keirau veivosaki ni rokova na univesiti na vakabauta vakalotu ni tamata kece sara, vakakina o ira era sega ni vakadinata ni dua tiko na Kalou. Tokaruataka o koya ka kaya, “ena sega ni rawa ni ko mai vakayacora na nomu itavi eke.”

Au biuta sobu na talevoni ka lomatarotaro na lomaqu. Meu sa tukuna beka ki na univesiti meu sa vakasuka ka kakua ni vosa? Sa vo tiko ga oqo e vica na macawa. Sa kacivaki oti mai kea na noqu na yaco yani kina. Ena vakacava na kena revurevu ki na yaca vinaka ni Lotu na noqu na sega ni yaco yani?

Au masuta me vukei au na Kalou ena ka meu cakava. A yaco mai na kena isau e veivakurabuitaki vei au. Au vakila ni ka e a yaco vei Nifai, Apinatai, Alama, Amuleki kei iratou na luvei Mosaia sa vukei au sara. Eratou gumatua ena vakadinadinataki Jisu Karisito ena mata sara ga ni meca.

Na digidigi ga me caka, o ya na vakavakarau. Au vakasaga na ka kece e rawa meu kila kina e so na ka baleta na univesiti. Ni sa voleka mai na siga ni soqo, sa vaka me tosocake na noqu lomaleqa kau sa qai masu ga vakawasoma.

Me vaka na cakamana ni kena tawase na Wasa damudamu, au a raica e dua na itukutuku. E a vakacerecerei na univesiti ena nona a cakava e dua na ka sa cakava tu mai na Lotu ena veiyasai vuravura ena veivuke raraba. Niu sa laki vosa au qai vosa ena ka e cakava tiko na univesiti vakakina o keda ka rawa ni laveti cake kina na nodra bula o ira era leqa tu. Au tukuna niu kila ni o Jisu Karisito sa itakataka ni veivakalougatataki kecega ka sa lako vei ira era sa vukei mai vei keda vaka kina o ira.

Ni oti na soqoni era tucake na tamata ka vakasausau, ka vaka me ka vou toka vei au. Au kurabui ka vaka meu lomaleqa tikoga. Au nanuma na ka e a yaco vei Apinatai. O Alama duadua ga e vakabauta na nona ivakadinadina. Ia ena bogi oya ena dua

na kana magiti levu, au rogoca kina na peresitedi ni univesiti ni kaya ni a rogoca ni vosa na Kalou ena noqu vosa.

E vaka na cakamana na ka e a yaco ka dau tu yadua sara na kena yaco ena noqu bula niu vakadinadinataki Jisu Karisito tiko. Sa vakadeitaki tu na ka e rawa ni cakava na i Vola i Momani ena nomuni bula, kaukauwa, kei na yalodei mo ni ivakadinadina ni Kalou. Na ivunau kei na veivakaraitaki e tiko ena ivola oqo ena vueti kemuni cake, ena dusimaki kemuni, ka na vaqacacotaki kemuni.

O ira kece na daukaulotu ka ra sa vunautaka tiko na kosipeli i Jisu Karisito era na vakalougatataki ni ra vulica na i Vola i Momani. O ira na itubutubu ka ra segata tiko me dua na nodra ivakadinadina na luvedra baleta na Turaga o Jisu Karisito, era na vukei kevaka mera na vaqara e dua na sala me vulici kina na iVola i Momani ena loma ni nodra vale kei na nodra bula na lewe ni matavuvale. Na ka o

ya sa dina taucoko sara ena neitou matavuvale.

Au raica rawa ni sa yaco tikoga na cakamana ena soqoni ni sakaramede yadua kei na kalasi yadua au tiko kina ena Lotu. Era sa vakaraitaka tiko na qasenivuli kei ira na dauvunau na nodra lomana na ivolanikalou vakabibiga na iVola i Momani. Ka yaco mai na ivakadinadina ni tamata yadua mai na vu ni yalodra dina. Era veivakavulici ena gugumatua torocake ka soli ivakadinadina ena kaukauwa.

Au raica talega ni da sa vinaka cake sara ena ikatolu ni yalayala eda a cakava ena gauna ni papitaiso. Eda yalataka meda na dau vosota, ena talairawarawa ki na ivunau ni Kalou ena noda bula taucoko.

Au a sikova na rumu e valenibula i noqu itokani ka sa laurai vua na kenisa. Erau a tomani au e rua na luvequ yalewa. Au a sega ni namaka me na rawa ni kila o koya. Era a tucake wavoki tu ena nona imocemoce na nona

matavuvale ena gauna keitou a curu yani kina.

E a rai cake mai ka matadredredre. Au na dau nanuma tu ga na kena irairai ni raica ni keirau kauti rau tiko yani na luvei keirau yalewa. A yalovi rau me rau toso voleka yani vua ena nona loga. E a duri cake mai, tauri rau ka vakatakilai rau vei iratou na nona matavuvale. E a vakamacalataka na cecere ni nodrau bula na goneyalewa lalai oqori. E vaka sara ga e vakamacalataka tiko e rua na raluve ena dua na itikitiko vakatui.

Au a namaka me na oti totolo na neitou veisiko. Au nanuma, ni o koya sa na rairai wawale sara. Ia niu rai yani, e vaka me sa tasiri ga na veiyabaki. E totoka sara na kena rairai ka laurai ni lomani keitou kece sara.

Sa vaka sara ga me taleitaka o koya na gauna o ya, ni vaka me sa tu vakadua na gauna. Sa dau nona cakacaka me dau vueti ira na lalai vua na Turaga. Sa kila o koya mai na iVola i Momani ni volai tu kina ni iVakabula ena nona sa tucaketale e tauri ira yadudua na lalai, vakalougatataki ira, masulaki ira ka sa qai tagi ena reki.⁴ O koya e sa sotava oti na marau o ya ka rawa kina vua me vosota na Nona veiqaravi ni yalololoma me yacova na ivakataotioti.

Au raica na cakamana vata vaka o ya ena rumu ni dua ka sa veiqaravi yalodina vakalevu sara, ka sa nanuma ni sa kena gauna me vakacegu.

Au kila ni sa caka oti vua e dua na veiqaravi vakavuniwai balavu sara, baleta e dua na mate e tiko vua ka sa tukuna o vuniwai ni sa rawa mena mate kina. Eratou sa na sega tale ni rawa ni vakabulai koya se solia vua e dua na vakanuinui na vuniwai.

Kauti au yani o watina ki na dua na nodratou rumu ni moce. A davo koto vakatadraicake o koya ena idavodovo ka sa caka sara vakamatau. Sa dara tu o koya e dua na sote vulavula yani sara vakavinaka, vaka-neketai ka dara koto e dua na ivava vou.

Ni raica o koya niu kurabui ena noqu raici koya, a dredre vakamalua, ka kaya mai, “Ni sa oti na nomu masulaki au, au sa vinakata meu vakarau ki na kaci ka taura na noqu imocemoce

ka laki veiqaravi.” A kena irairai ni sa vakarau o koya me lako yani ka laki veivakatarogi kei na iVakavuvuli, o Koya ka sa qarava tu mai ena yalo-vakabauta.

O koya sa ivakaraitaki ni sa veisautaki koya sara ga me Yalododonu Edaidai ka dua vei ira au dau sotava wasoma ni ra sa soli-bula ki na veiqaravi. Era cakacaka tikoga.

E vakamacalataka vakaoqo o Peresitedi Marion G. Romney: “Ni dua e sa veisautaki sara ga, ka sa gadreva e yalona taucoko me dina ki na Kosipeli i Jisu Karisito, sa mate sara ga e kea, ka sa bula cake mai kina e dua na itagede ni lomana na Kalou ena nona sa yalodina me sa talairawarawa ki na nona ivunau.”⁵

O ya na ka ena dau laurai vei ira era sa qaseta na bula-vakatisaipeli nei Jisu Karisito. Me vaka sara ga na marama ka a kidavaki rau na luvequ yalewa kei na tagane ka sa vakaivava vou tu me vakarau laki veiqaravi vua na Turaga, erau muria na nona ivakaro me yacova na ivakataotioti. Ko ni sa raica kece sara.

Ena rawa ni ko ni na raica tale kevaka mo ni lesu ki na iVola i Momani. Dau curumi au na yalo ni veivakacautaki niu dau wilika na nona vosa e dua na ilumuti ka italai gugumatua ni Kalou ka sa qase sara mai: “Raica sa sautaninini tu na yagoqu ena noqu vosa tiko oqo vei kemuni; ia na Turaga . . . sa vakaukauwataki au, kau sa vosa rawa tiko kina oqo vei kemuni.”⁶

Sa na rawa ni ko ni na vakaukauwataki me vakataki au ena ivakaraitaki ni vosota vakadede nei Moronai.

Sa mai tu duadua ena nona veiliutaki. E kila ni sa voleka sara ni cava na nona bula. Ia, ni rogoca na ka e a vola me baleti ira ka ra se bera ni sucu kei ira na luve ni nona meca: “Io, dou lako vei Karisito ka biuta tani na ivalavala sa sega ni vakalotu, mo dou vinaka kina; ia kevaka dou sa biuta tani na ivalavala sa sega ni vakalotu ka lomana na Kalou ena lomamudou taucoko, kei na yalomudou taucoko, kei na nomudou igu taucoko, sa na qai rauti kemudou na nona loloma, ia na nona loloma dou sa vinaka kina ena vuku i Karisito, ia kevaka dou sa vinaka ena loloma ni Kalou ena vuku i Karisito sa sega ni rawa mo dou cakitaka na kaukauwa ni Kalou.”⁷

E a solia o Moronai na ivakadinadina o ya me nona vosa ni tatau ki na nona bula ni veiqaravi. E vakabibitaka na yalololoma me vakataki ira kece na parofita ena iVola i Momani. E vakuria na nona ivakadinadina baleta na iVakabula ena gauna sara ga sa voleka tu kina ni mate. O koya e dua na luve ni Kalou sa taucoko na nona saumaki, ka da rawa ni vaka o ya: meda vakasinaiti ena yalololoma, meda tudei ka dina ki na noda ivakadinadina ni iVakabula kei na Nona kosipeli, ka tu vakarau meda vosota me yacova na ivakataotioti.

Vakavulica vei keda o Moronai na ka ena gadrevi vei keda. E kaya ni imatai ni ka me caka me rawa ni taucoko sara ga kina na noda saumaki, sa ikoya na vakabauta. Ni da masulaka na noda wilika na iVola i Momani ena taraicake kina na noda vakabauta na

Tamada na Kalou, na Luvena Vakama-reqeti, kei na nona kosipeli. Ena tara cake na nomuni vakabauta na parofita ni Kalou ena gauna makawa kei ira ena gauna oqo.

Ena kauti kemuni vakavoleka sara vua na Kalou ka sega ni vaka tale e dua na ivola. Ena rawa ni veisautaka e dua na bula me vinaka. Au vakauqeti kemuni mo ni cakava na ka e a cakava e dua na noqu itokani daukaulotu. Ena nona vaqara lasa, e a dro mai nodratou vale ni se qai yabaki tini vakacaca, ia, e dua na tamata a biuta e dua na iVola i Momani ena kato lailai a kauta voli.

Sa sivi e vica vata na yabaki. E toki ena veivanua e veiyasai vuravura. Dua na siga ni sa baci tiko duadua voli ka sega soti ni yalomarau, e qai raica na kato lailai. E sinai tu ena kato lailai oqo na veika e a kauta voli mai. Davo sara koto ena boto ni kato lailai mai ra na iVola i Momani. E wilika na yalayala e tiko kina ka vakatovolea sara. Sa kila sara ni sa ka dina. Na ivakadinadina o ya e veisautaka na nona bula. E a sotava na marau tawa vakaiyalayala ka uasivia na nona veitadra kece sara.

Na nomu ilavelave ni iVola i Momani, ena rairai vunitaki toka ena nomuni sa rui osooso ena veika o ni sa rawata ena nomuni bula tiko eke. Au kerei kemuni mo ni dau gumatua na vakawilika. E tiko kina na taucoko ni kosipeli i Jisu Karisito, ka sa ikoya walega na sala ni lesu tale vua na Kalou

Au vakadinadinataka vei kemuni ni bula dina tiko na Kalou, ka na sauma dina mai na nomuni masu. Na iVakabula kei vuravura o Jisu Karisito. Na iVola i Momani sa ivakadinadina ni bula dina tiko o Koya ka sa iKoya sa tucaketale ka sa noda iVakabula.

Na iVola i Momani sa ivakadinadina vakamareqeti dina. Au sa laiva vei kemuni na noqu ivakadinadina ena yaca tabu i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Mosaia 18:9.
2. Mosaia 2:17.
3. Moronai 7:47
4. Raica na 3 Nifai 17:21–22.
5. Marion G. Romney, ena Ripote ni Koniferedi, Okot 1963, 23.
6. Mosaia 2:30.
7. Moronai 10:32.

Mai vei Elder Robert D. Hales

Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Waraka na Turaga: Me Yaco Ga Na Nomuni Lewa

Sa inaki ni noda mai bula eke meda tubucake, vakatorocaketaki, ka vakaukauwataki mai na veika eda na sotava.

Ena mataka ni Sigatabu nikua, eda vakavinavinaka ka vakadinadinataka ni bula dina tiko na noda iVakabula. Sa vakalesui mai vua na parofita o Josefa Simici na Nona kosipeli. E dina na iVola i Momani. E liutaki keda tiko nikua na parofita bula o Peresitedi Thomas S. Monson. Tuvukana sara e cake eda na vakadinadinataka na Veisorovaki nei Jisu Karisito kei na veivakalougatataki tawamudu ka drodro mai kina.

Na vica na vula sa oti oqo, e solia vei au e dua na gauna meu dikeva ka vulica tale kina na solibula veisorovaki ni noda iVakabula, vakakina na Nona vakarautaki Koya me na laki cabori tawamudu me baleti keda kece yadua sara.

E a tekivu na Nona vakavakaraui mai na bula taumada ena Nona a waraka na Tamada ka kaya, “Me yaco ga na lomamuni, ka me nomuni tikoga na vakarokoroko ka sega ni mudu.”¹ Tekivu mai kea ka tomani tiko nikua, e vakayagataka tikoga o Koya na Nona galala ni digidigi me ciqoma ka vakayacora na ituvatuva

nei Tamada Vakalomalagi. E vakavulica vei keda na ivolanikalou ni se gone, “ni sa kilikili kei [Koya] me tiko ena vale nei Tamana”² ka “waraka na Turaga me na tekivu na nona veiqaravi.”³ Ni sa yabaki 30, e a sotava kina na veivakatovolei levu, e a vorata ka kaya, “Mo lako ki dakuqu Setani.”⁴ Mai Kecisemani, e a vakanuinui Vua na Tamana ka kaya, “Ia me kakua ni yaco na noqu lewa, me yaco ga na nomuni lewa,”⁵ sa qai mai vakayagataka na Nona galala ni digidigi me vakararawataki baleta na noda ivalavala ca. Ena veivakamadualaki ni veilewai e matanalevu kei na mosi ni vakoti e kauveilatai, e waraka toka ga o Koya na Tamana me “vakamavoataki ena vuku ni noda talaidredre . . . [ka] sa qaqi ena vuku ni noda caka cala.”⁶ Ena nona sa kaci ena domo levu, “Noqu Kalou, Noqu Kalou, ko ni sa biuti au ena vuku ni cava?”⁷ E waraka na Tamana—ni vakayagataka na Nona galala ni digidigi me vosoti ira na Nona meca,⁸ ka raica me wanonovi matua o Tinana,⁹ ka vosota ki na ivakataotioti me yacova ni sa laki cava na

Nona bula kei na cakacaka vakalotu e vuravura.¹⁰

Au dau vakasamataka vakawa-soma, se cava na vuna mera sotava kina na Luvena na Kalou kei ira na Nona parofita yalodina vakakina o ira na Yalododonu vakabauta na veivakatovolei kei na dredre, ena nodra sa cakava sara tikoga na Loma ni Tamada Vakalomalagi? Na cava me dredre kina, vakabibi vei ira?

Au nanumi Josefa Simici ena nona a tauvimate ni se gonetaganane lailai kei na veibeitaki ena nona bula taucoko. E a osivaka mai me vaka na iVakabula, “Kemuni na Kalou, ko ni sa tiko evei.”¹¹ Ia ena gauna e tiko duadua voli kina, e vakayagataka na nona galala ni digidigi me waraka na Turaga ka vakayacora na loma ni Tamada Vakalomalagi.

Au nanumi ira na ivuvu ena nodra takosova na vanua liwalala mai Nauvoo era vakayagataka na nodra galala ni digidigi ena nodra muria e dua na parofita mera sotava na tauvimate, dredre ni bula vakakina vei ira eso na mate. Na cava me yaco kina na dredre vakaoqori? Me na yaco ki

vei? Na cava na kena inaki?

Ni da na vakataroga na taro oqo, eda na qai vakila ni sa inaki ni noda mai bula eke meda tubucake, vakatorocaketaki, ka vakaukauwataki mai na veika eda na sotava. Eda na cakava vakacava na ka oqo? E tukuna vei keda na ivolanikalou ena dua ga na itomovosa:” waraka na Turaga”¹² Eda na sotava taucoko na dredre. Ena solia vei keda vakakina na Tamada Vakalomalagi na dredre oqo me laurai se na rawa ni da na vakayagataka na noda galala ni digidigi meda na muria na Luvena. O Koya e sa kila oti tu ka na soli vei keda na galala meda na vulica, ni kevaka me vakacava sara na dredre oqori, “ni ko na kalougata vakalevu ni ko sa vosota rawa na veika kece oqo.”¹³

Kena ibalebale li oqo ni da kila na ibalebale ni bolebole eda na sotava? Eda na sega beka ni taroga ena so na gauna, “Kemuni na Kalou ko ni sa tiko beka e vei?”¹⁴ Io! Ni mate na nona itokani e dua, ena dau taroga o nona itokani. Ni sotava na leqa vakailavo e dua na matavuvuale, ena dau taroga o tama. Ni dau mai lako sese e dua

na gone, erau na dau taroga na nona itubutubu ena yalorarawa. Io, “sa ia na tagi e na bogi, ia, sa yaco ena mataka na marau.”¹⁵ Ni sa kida na rarama ena kena sa torocake na noda vakabauta kei na kila eda na tucake ka digitaka meda waraka na Turaga, ka kaya, “Me yaco ga na nomuni lewa.”¹⁶

Ia, na cava na ibalebale ni waraka na Turaga? Ena ivolanikalou, na vosa *waraka* e kena ibalebale, mo vakanuinui, mo nanamaki, vakakina mo vakararavi. Mo waraka ka vakararavi vua na Turaga ena gadrevi kina na vakabauta, vosota, yalomalua, yomalumalumu, vosota vakadede, talairawarawa ki na ivunau, ka vosota ki na ivakataotioti.

Mo waraka na Turaga e kena ibalebale, mo tea na sore ni vakabauta ka bucina cake “ena yalodina, kei . . . na nomudou vosota.”¹⁷

E kena ibalebale na masumasu me vakataka na iVakabula—vua na Kalou, na Tamada Vakalomalagi—ka kaya: “Me yaco mai na nomuni matanitu. Me yaco na nomuni lewa.”¹⁸ Sai koya na masu eda cabora ena yaloda taucoko ena yaca ni noda iVakabula, o Jisu Karisito.

Kena ibalebale me vakasamataki ena vuni yaloda ka “[ciqoma] na Yalo Tabu” me na rawa kina ni da kila “na veika kece meda na cakava.”¹⁹

Ni da sa vakamura na veivakauqeti ni Yalotabu, eda na raica ni “sa tubu na dauvosota mai na ka rarawa”²⁰ ka meda vulica meda “vosota ka gumatua tikoga me yacova [ni da] sa vinaka sara”²¹

Na waraka na Turaga e kena ibalebale meda “tudei tikoga”²² ka “toso ki liu” ena vakabauta “kei na vakanuinui taucoko sara.”²³

Kena ibalebale, na “vakararavi tabakidua ki na loloma i Karisito”²⁴ kei na “[Nona] loloma ni vukei [keda ka kaya]: Me yaco ga na nomuni lewa, ia me kakua sara ni yaco na neimami lewa.”²⁵

Ni da sa waraka tiko na Turaga, eda na “tudei ena vakamura na ivunau,”²⁶ ka “vakabauta ni da na kune vakacegu ena vuku ni veika rarawa oqori.”²⁷

Meda “kakua ni biuta . . . [na noda] dinata”²⁸ ni sa “ia na veika rarawa

kece [eda] sa sota kaya [meda] na vinaka kina.”²⁹

Ena duidui sara na veika dredre ena sotavi. Na veika e a sotava o Jope ena vakananumi keda ena veika meda na vosota. A vakayalia kece o Jope na nona iyau, wili kina na nona qele, nona vale, nona manumanu, lewe ni nona matavuvale, kena irogorogo, ituvaki vinaka ni nona bula, vakakina na ivakarau ni nona vakasama. Ia ena gauna sara ga ni nona sa lutu sobu, a waraka na Turaga ka kaya ena nona ivakadinadina: A kaya:

“Niu sa kila sa bula tiko na noqu iVakabula, ena tu talega e vuravura ena siga mai muri:

“Ia, ni sa rusa sara na kuliqu oqo, kau na kunea ga na Kalou ena yagoqu.”³⁰

“Kevaka sa vakamatei au ko koya, kau na vakararavi ga vua.”³¹

Ena ivakaraitaki matata oqo nei Jope, ira na parofita, kei na iVakabula, eda na sotava tikoga na bolebole ni waraka tiko na Turaga, o ya kevaka meda sega tiko ni kila vakavinaka na Nona ituvatuva kei na inaki vei keda. Sa dau ciqomi vakalevu na kila vaka oya me “vosa ena vosa, [kei] na vunau ena vunau.”³²

Ena noqu bula au sa vulica ni so na gauna au na sega ni ciqoma na isau ni noqu masu baleta ni kila tiko na Kalou niu se bera ni vakarau. Ia, ni sa sauma mai o Koya, ena “vakalailai eke ka vakalailai mai kea”³³ baleta ni o ya sara ga na ka au rawa ni ciqoma se na ka au rawa ni cakava.

Eda dau masuta wasoma na vosota, ia eda vinakata sara ga ena gauna o ya! E a dau masulaka o Peresitedi David O. McKay ni se gone me dua na nona ivakadinadina ni dina na kosisipeli. Ena vica vata na yabaki e muri ni sa laki kaulotu voli mai Sikoteladi, sa qai yaco mai vua na ivakadinadina o ya. E a qai vola vakaoqo o koya, “sa vakadeitaka vei au ni masu ena yalodina ena dausaumi vakaidina ena so na ‘gauna ena so na vanua.’”³⁴

Eda na sega beka ni kila se na sauma mai vakacava na Turaga na noda masu, ena Nona gauna kei na Nona ituvatuva, ena yaco mai na kena isau. E so na kena isau ena qai yaco ena

bula ka tarava. Oqo ena dina ena so na yalayala ena noda veivakalougataki ni peteriaki kei na so na kalougata ni so na lewe ni matavuvale. Meda kakua ni soro ena waraka na Turaga. E ka tawamudu na Nona veivakalougataki, ka sega ni vagauna.

Na waraka na Turaga ena solia vei keda e dua na madigi levu ni noda kila ni levu sara era tu ka waraki keda. Era waraki keda na luveda meda vakaraitaka na vosota, na loloma, kei na noda na kilai ira vakavinaka cake. Era a waraki keda na noda itubutubu meda vakaraitaka vei ira na vakavinavinaka kei na yalololoma. O ira na tuakada kei na tacida era a waraki keda meda veivosoti, yalololoma ka dauveivosoti. Era dau waraki keda na watida meda lomani ira me vaka e lomani keda kece na iVakabula.

Ni da sa vosota rawa na mosi vakayago, eda sa na rawa ni kila se vica era sa tu ka waraki keda. Vei ira kece na Meri kei na Marica, vei ira kece na kai Samaria dauloloma ka dau vukei ira na tauvimate, vukei ira na malumalumu, ka qaravi ira na vakaleqai nodra vakasama kei na ituvaki ni yagodra au vakila me baleti kemuni na nodrau loloma na Tamada Vakalomalagi kei na

Luvena Daulomani. Ena nomuni dau veiqaravi Va-Karisito ena veisiga, ko ni sa waraka tiko na Turaga ka vakayacora tiko na loma ni Tamada Vakalomalagi. Sa na matata tu na Nona veivakadeitaki ni kaya: “Ni kemuni a cakava vua e dua sa lailai vei ira na wekaqu oqo, ni a cakava vei au.”³⁵ E kila o Koya na nomuni vakacacabo kei na nomuni rarawa. Ena dau rogoca na nomuni masu. Ena dau tiko kei kemuni na Nona vakacegu ni ko ni sa waraki Koya ena vakabauta.

Oi keda vakayadua eda na sega ni rawa ni kila se vakasamataka rawa na nona dau lomani keda kece na Turaga. Me da sa dau veilomani vakalevu cake kina vakakina na noda lomani keda vakaikeda. Me da dau nanuma ni sa yaco “[me da] tamata yalosavasava ena vuku ni [Nona] veisorovaki, meda talairawarawa, yalomalua, yalomalumu, dauvosota, dauloloma, ka talairawarawa ki na veika kece sa lewa [vei keda] na Turaga me vaka na gone sa talairawarawa vua na tamana.”³⁶

Sa vaka o ya na vakacacabo ni noda iVakabula vua na Tamana ena Were o Kecisemani. Kaya o Koya vei ira na Nona tisaipeli, “Me datou vakatawa,” e vakatolu na Nona lesu mai ka raici iratou ni ratou moce ga.³⁷ Ni sa mai sega na veitokani kei iratou na tisaipeli sa vakakina ni sa mai yali na vakilai ni Tamana, sa digitaka ga na iVakabula me “vosota na veika rarawa kei na veivakatovolei kecega.”³⁸ Ni sa talai mai e dua na agilosu me vakaukauwataki Koya,³⁹ A sega ni laiva “me biu tu mai na bilo qo.”⁴⁰ E a waraka na Tamana ka kaya, “Me yaco ga na nomuni lewa,”⁴¹ ka sa sikaraka dua-dua ga ko Koya na ikeli ni waini.⁴² Ia me vaka niu dua na Nona iApositolo Le Tinikarua ena gauna edaidai, au sa masulaka ni da na vakaukauwataki, meda na vakatawa vata kei Koya ena veisiga kece ni noda bula.

Ena mataka ni Sigatabu nikua, au vakavinavinaka ki na “noqu Kecisemani”⁴³ kei na nomuni, ni da sega ni tu taudua. O Koya e vakatawai *keda* tiko “e sega ni sosovu ka sega ni moce.”⁴⁴ Na Nona agilosu eke vakakina mai na yasa ni ilati era sa “vakavolivoliti [keda], mera laveti [keda] cake.”⁴⁵

Au vakadinadinataka ni sa dina na yalayala ni noda iVakabula, ni a kaya o Koya: “Ia ko ira era sa waraki Jiova era na vakaukauwataki tale; era na cabe cake me vaka era vakatabana va-kaikeli; era na cici ka sega ni oca; era na lako tu ka sega ni malumalumu.”⁴⁶ Meda sa waraki Koya ena noda toso ki liu ena vakabauta, me rawa ni da na cavuta ena noda qaqa ni masu, “Me yaco ga na nomuni lewa,”⁴⁷ ka lesu vei Koya ena lagilagi. Ena yaca ni noda iVakabula ka Dauveivueti, o Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Mosese 4:2.
2. Luke 2:49.
3. Vakadewa i Josefa Simici, Maciu 3:24, ikuri ni ivakamacala ni iVolatabu.
4. Luke 4:8.
5. Luke 22:42.
6. Aisea 53:5; Mosaia 14:5.
7. Maciu 27:46; Marika 15:34.
8. Raica na Luke 23:34.
9. Raica na Joni 19:27.
10. Raica na Joni 19:30.
11. Vunau kei na Veiyalayalati 121:1.
12. Same 37:9; 123:2; Aisea 8:17; 40:31; 2 Nifai 18:17.
13. Vunau kei na Veiyalayalati 122:7.
14. Vunau kei na Veiyalayalati 121:1.
15. Same 30:5.
16. Maciu 6:10; 3 Nifai 13:10; raica talega na Maciu 26:39.
17. Alama 32:41.
18. Maciu 6:10; Luke 11:2.
19. 2 Nifai 32:5.
20. Roma 5:3.
21. Vunau kei na Veiyalayalati 67:13.
22. Alama 45:17.
23. 2 Nifai 31:20.
24. Moronai 6:4.
25. Vunau kei na Veiyalayalati 109:44.
26. Alama 1:25.
27. Alama 34:41.
28. Iperiu 10:35.
29. Vunau kei na Veiyalayalati 98:3.
30. Jope 19:25–26.
31. Jope 13:15.
32. 2 Nifai 28:30.
33. 2 Nifai 28:30.
34. *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: David O. McKay* (2003), xviii.
35. Maciu 25:40.
36. Mosaia 3:19.
37. Maciu 26:38; raica talega na tikina e 39–45.
38. Alama 7:11.
39. Raica na Luke 22:43.
40. “Nanumi Nona Rube,” *Sere ni Lotu*, naba 109; raica talega na 3 Nifai 11:11; Vunau kei na Veiyalayalati 19:18–19.
41. Maciu 26:42.
42. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 76:107; 88:106; 133:50.
43. “Meu Gole Tu Kivei?” *Sere ni Lotu*, naba 71.
44. Same 121:4.
45. Vunau kei na Veiyalayalati 84:88.
46. Aisea 40:31.
47. Maciu 26:42.

Mai vei Elder Tad R. Callister

Ena Mataveiliutaki ni Vitusagavulu

Na iVola i Momani— iVola Mai Vua na Kalou

Ni duavata kei na iVola Tabu, sa yaco na iVola i Momani me dua na ivakadinadina bibi ni vunau i Karisito kei na Nona Vakalou.

Ena vuqa na yabaki sa oti a taura kina ena imatai ni gauna e dua na iVola i Momani o tukaqu vakatolu. A cega sara e loma ka wilika e vica na drauna. A qai kaya kina, “Na ivola o ya ke sega ni vola na Kalou e vola na tevero, au na vakadikeva mada o cei e vola dina.” A wilika tasevu vakarua ena tini na siga a qai kaya vakaoqo, “E sega ni vola rawa na tevero na ivola oqo—sa mai vua na Kalou.”¹

Oqori na ka taleitaki cecere ni iVola i Momani—e sega tale na kena veiba. Ke sega ga ni vosa ni Kalou me vaka sa vakadinadinataki, sa ivola lasu dina. Na ivola oqo e sega walega ni vakadinadinataka tiko ni ivakavuvuli ni bula savasava se vosa ni veika vakalotu se isokomuni ni vosa e veivakararamataki. E tukuna tiko ni vosa ni Kalou—na iyatuvosa yadua, na veitikina yadua, na draunipepa yadua. A tukuna o Josefa Simici ni a dusimaki koya e dua na agilosu ni Turaga ki na peleti koula, ka umani tu kina na nodra itukutuku na parofita ena gauna makawa mai Amerika, ka a vakade-wataka na peleti oqori ena kaukauwa vakalou. Kevaka e dina na italanoa o ya, sa ivolanikalou savasava dina

na iVola i Momani, me vaka ga ni sa tukuna tiko; ke sega, sa qai dua ga na lasu butobuto ka verevere sara.

E tukuna kina o C. S. Lewis na digidigi vakaoqo me baleta e dua, ka dodonu vua me ciqoma se cakitaka ni sa vakalou dina na iVakabula—ena gauna ka sa sega talega ni rawa me veibataki kina: “Au saga tiko oqo meu tarova e dua mai na nona cavuta na veika lialia era dau kaya na tamata me baleti Koya: ‘Au sa tu vakarau meu ciqomi Jisu me noqu qasenivuli cecere savasava, ia au sega ni ciqomi Koya me Kalou. ‘Oqori e dua na ka meda kakua sara ni cavuta. Vua e dua na tamata, dina ga sa kaya na veika sa dau cavuta o Jisu, ena sega sara ni rawa me na dua na qasenivuli cecere savasava. . . . Mo na digidigi ga eke. Ke sega ga ni a, se sa, Luve ni Kalou na tamata oqo: e sa dua na tamata lialia se ka vakatani sara. . . . Ia meda kakua ga ni veivakalomavinakataki tiko vakaca, me o Koya e dua tu ga na qasenivuli cecere vakatamata. E se bera ni dolava vei keda o Koya na ka o ya. E sega ni Nona inaki talega.”²

Sa vakakina, meda sa digidigi ga baleta na iVola i Momani: ke sega ga

ni mai vua na Kalou sa mai vua na tevoru. Sai koya sara ga o ya. Au sureti kemuni ena gauna oqo mo ni taura mada e dua na veitarogi ka na vukei kemuni mo ni raica na ituvaki dina ni ivola oqo. Tarogi kemuni mada, na ivolanikalou oqo mai na iVola i Momani e kauti kemuni vakavoleka vua na Kalou se vua na tevoru:

“Mo dou tugana ki lomamudou na vosa i Karisito; raica na vosa i Karisito sa tukuna vei kemudou na veika kece mo dou kitaka” (2 Nifai 32:3).

Se na nona veimalanivoso oqo e dua na tama dau loloma vua na luvena tagane: “Ia oi kemudrau na luvequ, mo drau nanuma mo drau tara na nomudrau yavu ena uluvatu ni noda iVakabula, sai Koya na Karisito na Luve ni Kalou” (Ilamani 5:12).

Se na nona veimalanivoso oqo e dua na parofita: “Io dou lako vei Karisito, ka biuta tani na ivalavala sa sega ni vakalotu, mo dou vinaka kina” (Moronai 10:32).

Ena rawa beka me a vola na itukutuku oqo mai na iVola i Momani o koya na tevoru? Ni sa oti na nona cemuri ira laivi na tevoru na iVakabula, era a kaya na Farisi ni a vakayacora “ena kaukauwa ga i Pielisepupi na nodra turaga na tevoru.” A qai kaya kina na iVakabula ni sa ka lialia sara na vakasama o ya ni: “Matanitu yadua,” a kaya o Koya, “sa veisei vakai koya, ena vakarusai; kei na . . . vale sa veisei vakai koya ena sega ni tudei.” A qai tinia ena kena usutu: “*Ia kevaka sa vakasevi Setani ko Setani, sa qai veisei vakai koya; ena qai tudei vakaevai na nona matanitu?*” (Maciu 12:24–26; vakamatatataki).

Kevaka era vakavulica vei keda na ivolanikalou oqori mai na iVola i Momani meda sokalou ka lomana ka qarava na iVakabula (ni ra sa tukuna dina), era sa qai vu vakacava mai vua na tevoru? Ke sa vakakina, ena tawasei koya vakai koya ka vakarusu ga na nona matanitu, na ituvaki oqo e kaya na iVakabula ni sega ni yaco rawa. Na nona wilika e dua na tamata ena dina, sega ni vakalewa na iVola i Momani ena kauti koya me vakadeitaka kina vakataki tukaqu vakatolu o ya: “A sega ni vola rawa na tevoru na ivola

oqo—sa mai vua na Kalou.”

Ia na cava e rui bibi kina na iVola i Momani ni sa tu rawa vei keda oqo na iVola Tabu me vakavulica vei keda na veika baleti Jisu Karisito? Ko sa bau vakasamataka mada na vuna sa rui levu tu kina na lotu Vakarisito e vuravura nikua, ka ra kauta mai na nodra vunau ena iVola Tabu vata ga? Sa baleta ga ni duidui na nodra vakadewataka na iVola Tabu. Kevaka e tautauvata na nodra vakavakadewa, era na yaco me dua ga na lotu. Oqo e sega ni ituvaki e gadreva na Turaga, ni sa vakaraitaka kina o Paula na Apositolo ni sa “duabau ga na Turaga, sa duabau ga na vakabauta, sa duabau ga na veipapitaisotaki” (Efeso 4:5). Me na vakayacori na veivakaduavatataki oqo, sa tauyavutaka kina na Turaga e dua na lawa vakalou ni ivakadinadina. A vakavulica kina o Paula, “Ena vakadinadintaki na vosa kecega e na gusu ni vakadinadina e lewe rua, se lewe tolu” (2 Korinica 13:1).

Na iVola Tabu sa dua na ivakadinadina i Jisu Karisito; sa dua tale na iVola i Momani. Na cava sa rui bibi kina na ikarua ni ivakadinadina oqo? E na veivuke kina na vakasama oqo: Ena vica na laini dodonu ko na rawa ni vola mai na dua ga na itoqa? Na kena isau e vakaitamera. Meda raica mada vakalekaleka, ni itoqa o ya e matataka tiko na iVolatabu ka drau sara na laini dodonu era volai mai na itoqa o ya e matataka na veimataqali vakavakadewa ni iVola Tabu ka sai ira oqori na veimataqali duidui lotu yadua.

Na cava ena yaco, o ya, kevaka e tiko ena draunipepa o ya e dua tale

na itoqa e matataka tiko na iVola i Momani? Ena vica beka na laini dodonu o na vola rawa ena kedrau maliwa na itoqa vakayavu oqo: na iVola Tabu kei na iVola i Momani? E dua walega. E dua ga na ivakadewa ni vunau i Karisito ena bula tiko ena ivakadinadina ni rua na ivakadinadina bula oqo.

Sa na yaco ka yaco tikoga na iVola i Momani me ivakadinadina veivakadeitaki, veivakamatatataki, ka veivakaduavatataki ni vunau e vakavulici tiko ena iVola Tabu ni sa “duabau ga na Turaga, sa duabau ga na vakabauta, sa duabau ga na veipapitaisotaki.” Me vakataka, ni so era veilecayaki tiko me baleta na bibi ni papitaiso ki na veivakabulai ka dina ga ni a kaya na iVakabula vei Nikotimo, “Kevaka sa sega ni sucu e dua e na wai kei na Yalo Tabu, ena sega ni curu rawa ki na matanitu ni Kalou” (Joni 3:5.) Ia, na iVola i Momani, e tagutuva taucoko na lomatarotaro ena vuku ni ulutaga o ya: “A sa vakaroti ira na tamata kecega me ra veivutuni ka papitaiso e na yacana, . . . kevaka e sega era na sega ni rawata na matanitu ni Kalou” (2 Nifai 9:23).

Ena vuravura nikua sa bini tu na veimataqali iwalewale ni veipapitaisotaki ka dina ga ni sa tukuna vei keda na iVola Tabu na kena ivakarau dina a papaitaisotaki kina na iVakabula, na noda Daunivakaraitaki cecere: “Sa cabe sara mai na wai [o Koyal]” (Maciu 3:16). A rawa beka vua me cabe mai na wai kevaka a sega lako sobu taumada kina? E dua beka na duidui e tiko baleta na ulutaga oqo, ena bokoca laivi na ka oqo na iVola i Momani ena itukutuku

Jundiaí, Brazil

dodonu ni vunau baleta na ivakarau dodonu ni papitaiso: “Ia ni sa oti oqo mo qai tabadromuci koya e na wai” (3 Nifai 11:26).

E vuqa era vakabauta ni sa mai oti na ivakatakila ena iVola Tabu ka dina ga ni iVola Tabu vakataki koya sa ivakadinadina ni ivakarau ni vakatakila ni Kalou ena 4,000 na yabaki ni bula ni tamata. Ia mai na dua na vunau cala vakaoqo sa vaka e dua na buloko ni domino lalai ka vakavuna na nodra veilutulutuki yani na kena vo se na kedra veilutulutuki yani na vunau dodonu. Na vakabauta ni kena sa mai oti na ivakatakila e vakavuna me lutu na vunau ni sa “ikoyakoya tikoga na Kalou ena siga sa oti, e na siga edaidai, ka tawamudu” (Mormon 9:9); e vakavuna me lutu na vunau a vakavulica o Emosi ni na “sega ni vakayacora e dua na ka na Turaga ko Jiova, ena vakaraitaka mada ga na nona vosa vuni vei ira na nona italatala na parofita” (Emosi 3:7) ka sa vakavuna me lutu na vunau ni “Sa sega ni digitaki ira vakailoa na tamata na Kalou” (Cakacaka 10:34) ka lutu vakakina na nona vosa vei ira na tamata ni veigauna kecega. Ia e ka ni marau ni sa mai vakadinadinataka na iVola i Momani na dina Vakavolatabu ni sa tomani tikoga na ivakatakila:

“Au na vosa talega vei kemudou sa

cakitaka na ka sa vakatakila na Kalou, ka kaya ni sa oti ka sa sega na ivakatakilakila se parofisai. . . .

“Eda sa sega li ni wilika ni sai koyakoya tikoga na Kalou ena siga sa oti, ena siga edaidai, kei na veisiga e muri . . . ?” (Momani 9:7, 9).

Ena dua tale beka na kena itukutukuni, kevaka a vosa na Kalou, o Koya sa sega ni dauveivukiyaki, ena veigauna makawa, ena vosa vakakina ko Koya ena gauna oqo.

Na lisi ni veivakadeitaki vakaivunau kei na veivakamatatataki ena toso tikoga ka toso tikoga ia e sega ni dua e kaukauwa se veirawai vakalevu cake me vakataka na ivakavuvuli ena iVola i Momani me baleta na Veisorovaki i Jisu Karisito. O na vinakata beka me vakadeitaki e yalomu e dua na ivakadinadina sega ni vakabekataki ni iVakabula sa lako sobu mai ki na nomu ivalavala ca ka sa sega na ivalavala ca, se ituvaki ca ni tamata e sega ni kovuti ena liga loloma vakalou ni Nona Veisorovaki—ni sa tiko na Nona iwali veivakabulai cecere kaukauwa ki na nomuni veika dredre yadudua? Mo wilika sara na iVola i Momani. Ena vakavulica vei iko ka vakadinadinataka ni Veisorovaki i Karisito sa vakaitamera baleta ni kovuta ka umana ka cecere duadua mai na veimalumalumu

kecega ni tamata se bau kilai. Oqo na vuna a vakaraitaka kina o parofita Momani, “Raica sa nomudou inuini na isoro i Karisito” (Moronai 7:41).

E sega ni da kurabui ni tukuna kina vakadoudou na iVola i Momani, “Ia kevaka dou sa vakabauta na Karisito, dou na vakabauta na vosa oqo, ni sa ikoya oqo na vosa i Karisito” (2 Nifai 33:10). Ni duavata kei na iVola Tabu, sa yaco na iVola i Momani me dua na ivakadinadina bibi ni vunau i Karisito kei na Nona Vakalou. Ni duavata kei na iVola Tabu, sa “vakavulici ira na tamata kecega me ra kitaka na ka vinaka” (2 Nifai 33:10). Sa duavata kina kei na iVola Tabu, me kauti keda ki na “duabau ga na Turaga, sa duabau ga na vakabauta, sa duabau ga na veipapitaisotaki.” Oqori na vuna sa rui ka bibi kina ena noda bula na iVola i Momani.

Ena vica na yabaki sa oti au a tiko ena dua na veituberi vakavuli mai Toronto, e Kanada. A vosa kina e dua na goneyalewa yabaki 14. A kaya ni a veiwasei tiko vakalotu kei na dua na itokani e koronivuli. A kaya vua na itokani oqo, “O lotu cava?”

A sauma, “Na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai, se Momani.”

A sauma o nona itokani, “Au kila na Lotu oqori, kau kila ni sega ni dina.”

“O kila vakacava?” a saumi mai.

“Baleta,” a kaya o nona itokani, “Niu sa vakadikeva oti.”

“O sa wilika beka na iVola i Momani?”

“Sega,” a saumi mai. “Se bera.”

A qai sauma na goneyalewa vinaka oqo, “Ia o se bera dina ni vakadikeva na noqu lotu baleta au sa wilika na draunipepa yadua ni iVola i Momani kau kila ni dina.”

Au sa wilika talega na draunipepa yadua ni iVola i Momani, ka wilika, ka se baci wilika tale, ka sa noqu ivakadinadina malumalumu oqo, me vakataki tukaqu vakatolu, ni sa mai vua na Kalou. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Willard Richards, ena LeGrand Richards, *A Marvelous Work and a Wonder*, railesuvi, vakadodonutaki (1972), 81, 82.
2. C. S. Lewis, *Mere Christianity* (1952), 40–41.

Mai vei Elaine S. Dalton
Peresitedi Raraba ni Goneyalewa

Lomani Tinana

Me na susuga cake vakacava e dua na tama, e dua na goneyalewa mamarau ka tuvanaki vinaka ena dua na vuravura rerevaki oqo? Na kena isau era sa vakavulica mai na parofita ni Turaga.

Sega na vosa me vakamacalataka rawa na gauna vakalou e keveta kina o tama ena imatai ni gauna na luvena goneyalewa se qai sucu ga mai. Ena yabaki oqo e tolu na luvei keirau tagane sa yaco me ratou tamadra vou na goneyalewa lalai. Niu raici luvequ tagane o Jon, bulicaki wakakau, kaukauwa, ka dau qito raka ni keveta cake na luvena yalewa ulumatua, a raici koya ena yalo e rokova, ka raici au mai ka vaka me taroga mai ena nona rai, “Meu na susuga cake vakacava e dua na goneyalewa lailai?”

Ena mataka nikua au gadreva meu na vosa vei ira na luveda tagane kei ira kece na tama. Me na susuga cake vakacava e dua na tama, e dua na goneyalewa mamarau ka tuvanaki vinaka ena dua na vuravura rerevaki oqo? Na kena isau era sa vakavulica mai na parofita ni Turaga. E rawarawa na kena isau, ka dina—“Na ka bibi duadua e rawa ni cakava e dua na tama vua na [luvena yalewa] oya me lomana na tinana.”¹ Baleta ni o lomana na tinana, o na vakavulica vua na luvena yalewa me baleta na ivalavala malua, na yalodina, na veidokai, na yalololoma, kei na veikauwaitaki dina. Ena vuli o koya mai na nomu ivakaraitaki na veika me na namaka mai vei ira na cauravou kei

na veika me na vakasaqara vua me na watina. Sa rawa mo vakaraitaka vei luvena yalewa ena ivakarau ni nomu lomana ka doka na watimu me kakua ni lailai sobu na ka e vakanamata kina. Na nomu ivakaraitaki ena vakavulici luvena yalewa me doka na bula vakamarama. Ko sa vakaraitaka tiko vua ni o koya e luvena yalewa na Tamada Vakalomalagi, ka sa dau lomani koya.

Mo drau vakamau vakasesitielei kei tinana ena levu ni nomu lomani koya. Mo drau saga sara vagumatua ena kena ivakatagedegede duadua sara e cake mo drau vakamau e valetabu me baleta na bula oqo kei na tawamudu. Ni sa vakacavara o Nifai na valetabu ena lekutu a qai kaya kina, “Keimami sa tiko marau.”² Na “tiko marau” ena kune ena valetabu. O ya na maroroi ni veiyalayalati. Kakua ni vakatara na veivakayararataki e lako mai ki na nomu bula se nomu itikotiko me rawai iko mo vakacacana kina na nomu veiyalayalati se dina kivei watimu se matavuvale.

Ena isoqosoqo ni Goneyalewa keimami sa vukei luvena yalewa tiko me kila vakavinaka na kena ituvaki dina ni sa luvena yalewa na Kalou kei na kena bibi me bula dodonu tikoga ka kilikili me ciqoma na veivakalougatataki ni

valetabu kei na vakamau ena valetabu. Keimami sa vakavulici luvena yalewa tiko ena bibi ni vakayacora kei na maroroya tiko na veiyalayalati tabu. Keimami sa vakavulici koya tiko me vakadeitaki koya ena gauna oqo me bulataka me rawa ni kilikili tikoga me curuma na valetabu ka me kakua ni vakatara e dua na ka me vakaberaberrataka, vagolei koya tani, se tagutuvi koya mai na lalawa o ya. Na nomu ivakaraitaki, vaka tama, ena ivakaraitaki levu cake mai na neimami vosa momona. O ira na goneyalewa era dau leqataki ira na tamadra. E vuqa era vakaraitaka ni nodra gagadre cecere o ya mera laki duavata tawamudu vakamatavuvale. Era vinakata mo tiko e kea ena gauna era gole kina ki valetabu se laki vakamau e valetabu. Mo volekati luvena yalewa ka vukei koya me vakavakarau ka bula kilikili kaya na valetabu. Ni sa yabaki 12 mai, drau gole vata ki valetabu vakawasoma me laki papitaiso ena vukudra na nomudou qase e liu kei ira tale eso. Ena nanuma ka vakamareqeta tawamudu tu.

Na itovo raraba vakatamata nikua ena saga me vakarusa vakamalua ka tabaka sobu na nomu itavi tawamudu ni peteriaki ka tama ka vakalailaitaka sobu na nomu ilesilesi bibi duadua. Sa soli tu vei iko na “lewa vakalou” ni ko tama mo “veiliutaki ena yalololoma na tama ena [nomu] dui matavuvale, ena loloma kei na ivalavala dodonu ka sa [nomu] itavi talega na kena vakaraitaki na veika me ra bula ka ra taqomaki kina na [nomu] matavuvale.”³

Kemuni na tama, o kemuni na dau-niveitaqomaki ena nomuni itikotiko, vei ira na watimuni, kei ira na luve-muni. Nikua, “e sega ni ka rawarawa na kena taqomaki e dua na matavuvale mai na veivakayavalati ni veika butobuto ki na [nodra] vakasama kei na yalodra. . . . Na veivakauqeti vakaoqo e rawa ni curu ka taladrodo sara ki na itikotiko. E [qaseqase sara] o Setani. E sega ni gadrevi vua me basuka mai na katuba.”⁴

Kemuni na tama, ko ni dauveitaqomaki ni bula dodonu. “E tamata *ivalavala dodonu* na lewe ni matabete. Na ivalavala dodonu e vakaraitaka tiko ni [sa tiko vei iko] na vakasama savasava

kei na ivalavala sa kilikili. . . . Na ivalavala dodonu. . . . sa dua na itovo vakalou. Erau “veitacini sara ga kei na ivalavala savasava.”⁵ Na yavunilewa ni Goneyalewa era ivalavala va-Karisito ka oka kina na yavunilewa ni ivalavala dodonu. Keimami sa sureti kemuni kina meda mai to vata ena kena liutaki na vuravura me lesu ki na bula dodonu. Ni gadrevi me vakayacori oqo, sa dodonu mo “ivalavala dodonu ka savasava tikoga”⁶ ena nomu tagutuva mai na nomu bula na veika sa butobuto ka tawa yaga vua e dua na lewe ni matabete savasava ni Kalou. “Mo qarauna me savasava tikoga na nomu vakanananu; ia ena taucoko sara kina na nomu vakabauta ena mata ni Kalou; ia . . . ena sala vata voli ga kei iko na Yalo Tabu.”⁷ Mo qarauna kina na veika ni veivakamarautaki o na raica se wilika ena sala ni vakauitukutuku. Na nomu bula dodonu vakai iko ena ivakaraitaki bula tiko vei luvemu yalewa, vakakina vei luvemu tagane, ni ko sa qaqa dina ka bula savasava kaukauwa. Ni ko sa dauveitaqomaki ni bula dodonu ena nomu bula vakai iko, ena nomu itikotiko kei na nodra bula na luvemu, ko sa vakaraitaka tiko vei watimu kei na luvemu yalewa se cava na loloma dina. Ena vakaukauwataki iko na nomu bula savasava.

O iko na nona dauveisisu na luvemu yalewa, ka uasivia cake sara na kena vakasama walega vakalawa. Umanaki iko ena bula nei luvemu yalewa. Me kila o koya na nomu ivakatagedegede, na veika o namaka, na nomu inuinui kei na tatadra me baleta

na nona rawa-ka ka bula marau. Vakatarogi koya, mo kilai ira talega na nona itokani ka, vakakina o nona itau tagane, ni sa yaco mai na kena gauna. Vukei koya me kila vakavinaka na bibi ni vuli. Vukei koya me kila na ivakavuvuli ni bula savasava ni sa dau veitaqomaki. Vukei koya me digitaka na veika vakaitukutuku kei na ivakatagi ena sureta na Yalotabu ka sala vata kei na kena ituvaki dina vakalou. Mo vakaitavi vagumatua ena nona bula. Kevaka e yaco ena gauna ni nona goneyalewa me lesu bera mai ena dua na veigadivi, laki kauti koya mai. Ena bese mada o koya ka na kaya ni ko sa vakacacana na nona bula veimaliwai, ia e lomana ena kila ni ko lomani koya ka kauwaitaki koya dina ni ko sa nona dauveitaqomaki.

Ko ni sega ni tamata wale. Ena vuku ga ni nomuni qaqa ena bula taumada, ko ni sa mai kilikili kaya mo ni iliuliu ka taukena na kaukauwa ni matabete. E kea ena nomuni “vakabauta kei na [nomuni] gugumatua,” ko ni sa mai vakayacora vakakina eke.⁸ Sa vakatabui kemuni na nomuni matabete.

Ena loma ni vica na macawa mai oqo e ratou na vakatokayaca ka vosa vakalougatataki luvedratou yalewa kina o iratou na luvei keirau tagane. Au nuitaka ni oqo sa isevu tiko ni vuqa na veivakalougatataki ni matabete e ratou na cioqma mai vei tamadratou, baleta ni vuravura e ratou na bula cake kina, e ratou na gadreva kina na veivakalougatataki oqori. Ena vakamareqeta o luvemu yalewa na matabete ka na

vakadeitaka e yalona ni oqo na ka ena gadreva ena nona itikotiko kei na matavuvale ni mataka. Mo dau nanuma tiko ni “kaukauwa ni ilesilesi vakabete sa kaukauwa ga vakalomalagi” ka na rawa ga “me vakayacori . . . e na kena ivakarau dodonu.”⁹

Kemuni na tama, ko ni sa qaqa nei luvemuni yalewa. E a noqu qaqa o tamaqu. Au dau wawa tu ena neitou ikabakaba ni vale me lesu mai ena veibogi. E dau keveti au cake ka cowiritaki au ka laiva meu butuka na nona ivava levu, ka daudanisitaki au yani ki loma ni vale. Au a taleitaka na bolebole ni noqu saga meu muria na nona ikalawa yadudua. Kau se vakayacora tikoga.

O kila ni tiko ena nomuni ivakadinadina e dua na kaukauwa veivakaugeti vei luvemuni yalewa! Au kila ni a tiko na ivakadinadina nei tamaqu. Au kila ni lomani koya na Turaga. Kei na vuku ga ni nona lomana na Turaga o tamaqu, au sa cakava talega. Au kila ni a kauwaitaki ira na yada ena gauna ni nona gade me laki boroya kina na vale ni dua na yada e tiko tikivi keitou. Au nanuma ni oya sa qai dua na gade cecere duadua ni neitou matavuvale baleta ni a vakavulici au kina ena boroboro! Ko na vakalougatataki na bula nei luvemu yalewa ena veiyabaki ka tu mai kevaka ko na vakasaqara na gauna mo drau veivosaki kina ka cavuta vua na nomu ivakadinadina.

Ena iVola i Momani, a saumaki mai o Apisi ena nona wasea vua o tamana na nona raivotu totoka. O koya gona sa rawa kina vua ena vuqa na yabaki, me maroroya tu na nona ivakadinadina e yalona ka bula dodonu tiko ga ena loma ni dua na itikotiko raraba ivalavala vakatani. Sa qai yaco na gauna me sa sega tale ni rawa me galuvaka tiko, ka cici yani ki na veivale yadudua me wasea kina na nona ivakadinadina kei na cakamana a raica ena itikotiko ni tui. Na kaukauwa ni nona saumaki mai o Apisi a yaga vakalevu sara ki na kena veisautaki e dua taucoko na itikotiko raraba. Era a yaco o ira era a rogoca na nona ivakadinadina mera tamata sa “saumaki mai vua na Turaga, [ka] ra sa tudei ka sega ni vuki tani tale,” ka sa yaco na luvedra tagane me ra sa

mataivalu cauravou qaqa!¹⁰

Me vaka e tukuna na serenilotu, “Me da Sa Yadra Mai!”¹¹ Oqo na nomuni veikacivi, oi kemuni ka taura tu na matabete ni Kalou. Sa na rawa me cavuti vei kemuni me vaka a cavuti vei Kavetani Moronai:

“Raica sa tamata kaukauwa sara ka tamata qaqa ko koya; . . . sa tamata yalomatua sara talega; . . . sa dei sara na nona vakabauti Karisito. . . .

“ . . . Kevaka era sa tautauvata kei Moronai ko ira kece na tamata era sa mate yani, kei ira sa bula tiko edaidai kei ira era na qai bula e muri, sa na sega ni dua na kaukauwa kei eli; . . . sa na sega talega ni rawā na yalodra na luve ni tamata, ko koya na tevoro.”¹²

Kemuni na veitacini, tama, kei na cauravou, “Ni yalodina tiko ki na itutu vakatui sa tiko vei kemuni.”¹³

Mo sa qai susuga cake vakacava e dua na goneyalewa lailai? Lomani tinana. Liutaka na nomu matavuvale ki valetabu, mo dauveitaqomaki ni bula dodonu, ka vakarabailevutaka na nomu matabete. Kemuni na tama, sa nomuni ilesilesi na luvedra yalewa vakatui na Tamada Vakalomalagi. Era sa bula dodonu ka tamata digitaki. Sa noqu masu ni ko ni na wanonovi ira, vaqacacotaki ira, ivakaraitaki bula ni itovo bula dodonu, ka vakavulici ira mera muria yadudua na we-ni-yava ni iVakabula—ni sa bula tiko o Koya! Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. E dau cavuta wasoma o Peresitedi David O. McKay na malanivosa oqo nei Theodore Hesburgh, ena “Quotable Quotes,” *Reader’s Digest*, Janu. 1963, 25; raica talega *Richard Evans’ Quote Book* (1971), 11.
2. 2 Nifai 5:27.
3. “Na Matavuvale: Ai Vakaro ki Vuravura Raraba,” *Liaona*, Nove. 2010, 129.
4. A. Theodore Tuttle, “The Role of Fathers,” *Ensign*, Janu. 1974, 67.
5. Ezra Taft Benson, “Godly Characteristics of the Master,” *Ensign*, Nove. 1986, 46.
6. Vunau kei na Veiyalayalati 46:33.
7. Vunau kei na Veiyalayalati 121:45,46.
8. Alama 13:3; raica talega na tikina e 2.
9. Vunau kei na Veiyalayalati 121:36.
10. Alama 23:6; raica talega na Alama 19:16–17; 53:10–22.
11. “Meda sa Yadra Mai,” *Sere ni Lotu*, naba 196.
12. Alama 48:11, 13, 17.
13. Ena Harold B. Lee, “Be Loyal to the Royal within You,” ena *Speeches of the Year: BYU Devotional and Ten-Stake Fireside Addresses 1973* (1974), 100.

Mai vei Elder M. Russell Ballard

Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Na Bibi ni Dua na Yaca

Me da tara cake na ivalavala oqo . . . me da vakamatatataka tiko kina ni Na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai sai koya na yaca sa vakarota na Turaga sara ga Vakai Koya me da kilai kina.

Elder Hales, ena vukui keimami kece sara, keimami vakaraitaka tiko na neimami loloma levu titobu ka vakavinavinakataka na nomuni mai tiko rawa eke ena mataka nikua.

Me tekivu mai na koniferedi raraba ni Epereli sa oti, sa dau tiko ga na noqu vakasama ena ulutaga ni kena bibi e dua na yaca. Ena loma ni vica na vula sa oti oqo, sa tadu mai ki na neitou matavuvale e vica na maku-buqu vakarua. E dina ni vaka me totolo cake na nodra yaco mai, kau sega soti ni vakila sara vakavinaka, ia sa ka marautaki na nodra yaco mai na ikuri ni neitou matavuvale oqo. Era sa vakatokayacataki yadua ena dua na yaca mera na kilai tu kina ena nodra bula taucoko, ka vakaduiduitaki koya mai na tamata kecega. E dina oqo ena veimatavuvale kecega, ka dina talega ena veimatalotu kecega.

E kila na Turaga o Jisu Karisito na kena bibi me vakamatatataka ni yaca ni Nona Lotu ena veigauna e muri oqo. Ena ika 115 ni iwase ni Vunau kei na Veiyalayalati, e vakayacana sara ga kina o Koya na Lotu: “Raica ena yaca ni Noqu lotu Na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai” (tikina e 4).

Ka a vakavulici ira na nona tamata na Tui o Penijamini ena gauna ni iVola i Momani:

“Ia mo dou taura matua ga na yaca i Karisito, koi kemudou kece sa veiyalayalati mo dou talairawarawa vua na Kalou me yacova na mate. . . .

“Mo dou kila sara ni oqo na yaca au a yalataka niu na solia vei kemudou ka na sega ni bokoci laivi, ia ena bokoci ga kevaka dou sa ivalavala ca; dou qarauni kemudou vinaka mo dou kakua ni ivalavala ca, de na bokoci laivi kina na yacana” (Mosaia 5:8, 11).

Eda taura vei keda na yaca i Karisito ena wai ni veipapitaisotaki. Eda dau vakavouya na mana ni papitaiso oqori ena veimacawa ena noda vakaivotavota ena sakaramede, ka da vakaraitaka kina na noda lomasoli me da taura na Yacana ka da yalataka tikoga me da dau nanumi Koya (raica na V&V 20:77, 79).

Eda kila beka na noda kalougata ena noda taura vei keda na yaca ni Luvena Daulomani e Duabau ga na Kalou? Eda kila beka na kena bibi oqori? Na yacana duadua ga na iVakabula na yaca e soli ena rukui lomalagi me rawa kina ni vakabulai na tamata (raica na 2 Nifai 31:21).

Me vaka o ni na nanuma, a vosa o

Peresitēdi Boyd K. Packer me baleta na bibi ni yaca ni Lotu ena koniferedi raraba ni Epereli sa oti. E vakamacalataka kina “ni da talairawarawa ki na ivakatakila, eda sa qai vakatokai keda Na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai ka sega ni Lotu Momani” (“Dusimaki ena Yalo Tabu,” *Liaona*, Me 2011, 30).

Me vaka ni sa rui bibi na yaca taucoko ni Lotu, au vakavoqataka kina na ivakatakila ni ivolanikalou, na nodratou veidusimaki na Mataveiliutaki Taumada ena ivola eso ni 1982 kei na 2001, kei na nodra vosa na iApositolu tale eso ka ra vakauqeti ira tiko na lewe ni Lotu me ra tutaka ka vakavulica ki vuravura ni vakatokai na Lotu ena yaca ni Turaga o Jisu Karisito. Oqo na yaca ena kacivi keda kina na Turaga ena veisiga mai muri. Sai koya na yaca ena kilai tani kina na Nona Lotu mai vei ira na kena vo.

Au sa dau vakasamataka vakalevu na cava na vuna e vakatoka kina na Nona Lotu vakalesui mai na iVakabula ena yaca ka ciwa na kena vosa oqo. Sa na rui balavu beka, ia kevaka eda vakasamataka ena ivakamacala raraba ni veika e tutaka na Lotu, sa yaco kina me totoka ka lekaleka vinaka, matata, ka rawarawa. E rawa vakacava ni dua na ivakamacala me vakadodonu ka matata ka vakamacalataki ga ena vica na vosa?

Na veimalanivosa yadua e ivakamacala ka sega ni rawa ni vakuwai. Na vosa *Na* e vakaraitaka na itutu ni Lotu ena kedra maliwa na veimatalotu ni vuravura.

Na veimalanivosa *Lotu i Jisu Karisito* e vakadeitaka ni oqo na Nona Lotu. E vakavuvulitaka o Jisu ena iVola i Momani, “Ia kevaka sa sega ni vakatokai ena yacaqu, ena rawa vakaevei me noqu lotu? Ia kevaka sa vakatokai ena yaca i Mosese, sa lotu i Mosese; se kevaka sa vakatokai ena yaca ni dua na tamata, ia sa lotu ni tamata ko ya [me vaka na Momani] ia kevaka e vakatokai ena yacaqu ka tara cake ena noqu ivakavuvuli, sa qai noqu lotu” (3 Nifai 27:8).

Na Edaidai e vakamacalataka ni sai koya vata ga na Lotu a tauyavutaka o Jisu Karisito ena gauna ni nona veiqaravi vakalotu ena bula oqo ia sa vakalesui tale mai ena gauna oqo. Eda kila ni a dua na lutu tani, se vukitani, ka yaco kina na kena vakalesui tale mai na Nona Lotu dina ka taucoko ena noda gauna oqo.

Yalododonu e kena ibalebale o ira na lewena era muri Koya ka saga mera cakava na Nona lewa, maroroya na Nona vunau, ka vakarautaki ira mera laki bula vata tale kei Koya kei na Tamada Vakalomalagi ena veisiga ni mataka. *Yalododonu* e baleti ira era segata me ra vakasavasavataka na

nodra bula ena nodra yalataka me ra muri Karisito.

Na yaca sa solia na iVakabula ki na Nona Lotu e tukuna sara ga vakadodonu vei keda o cei o keda kei na cava eda vakabauta. Eda vakabauta ni o Jisu Karisito na noda ivakabula kei na Dauveisereki ni kawatamata. Sa sorovaki ira kece era na veivutunitaka na nodra ivalavala ca, ka sa sereka na ivesu ka vakarautaka na tucake tale mai na mate. Eda muri Jisu Karisito. Ia me vaka a tukuna na Tui o Penijamini vei ira na nona tamata, au sa vakadeitaka tale vei keda kece nikua, “Mo dou nanuma dei tikoga na Yaca[na]” (Mosaia 5:12).

Eda sa kerei me da tu ka vakadinadinataki Koya “ena veigauna kecega, ena veika kecega kei na veivanua kecega” (Mosaia 18:9). E dua na kena ibalebale oqo ni sa dodonu me da tu vakarau me da vakaraitaka vei ira na kena vo o cei eda muria kei na Lotu nei cei eda lewena: na Lotu i Jisu Karisito. Eda vinakata me da vakayacora ena yalo ni loloma kei na ivakadinadina. Eda vinakata me da muria na iVakabula ena noda vakadeitaka vakarawarawa ka vakamatata, ia ena yalomalumumu ni da lewena na Nona Lotu. Eda muri Koya ena noda yaco me tisaipeli Yalododonu Edaidai—ni gauna edaidai.

E vakavuqa ni ra dau solia eso na

yacabuli me baleta eso na tamata kei na isoqosoqo eso tale na tamata. Na yacabuli e rawa ni ivakalekaleka ni dua na yaca, se e rawa ni kau, mai na dua na ka a yaco se so na ituvaki vakayago se so tale na ka. E dina ni so na yacabuli e sega ni tautauvata na kena ibalebale se na kena bibi kei na yaca dina, e rawa ni ra vakayagataki vakavinaka.

Na Nona Lotu na Turaga ena gauna makawa kei na gauna oqo sa dau vakayacabuli tu. O ira na Yalododonu ena veigauna ni Veiyalayalati Vou era vakatokai me ra *Lotu Vakarisito* baleta ni ra tukuna ni ra vakabauti Jisu Karisito. Na yaca oqori, ka dau vakayagataki taumada vakasausa mai vei ira na nodra dauveivakasewasewani, sa yaco ena gauna oqo me yaca dokai; ka sa ka dokai vei keda ni da vakatokai me da lotu Vakarisito.

Era dau vakatokai na noda lewenilotu me ra *Momani* baleta ni da vakabauta na iVola i Momani: E Dua Tale na iVakadinadina kei Jisu Karisito. Eso beka era na tovolea me ra vakayagataka vakararaba na vosa *Momani* me ra okati kina se baleti ira era sa biuta na Lotu ka tauyavutaka na veilawalawa tawase tani eso. Na kena ivakavakayagataki oqori ena vakatubura na veilecayaki. Eda vakavinavinakataka na nodra sasaga na tabana ni itukutuku ena nodra tovolea me ra kakua ni vakayagataka na *Momani* ena kena ivakarau e rawa ni ra veilecayaki kina na tamata ka wilika vata na Lotu kei ira na ilawalawa dau vakamau vakalevu se so tale na ilawalawa. Meu tukuna sara mada vakamatata eke ni sega ni dua na ilawalawa dau vakamau vakalevu oka kina o ira era vakatokai ira tiko me Fundamentalist Mormons se so tale na isoqosoqo eda yaca vata, e tiko e dua na kedra isemaki na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai.

E sega ni yaca taucoko se yaca dodonu ni Lotu na *Momani* ka dina ga ni ra a vakatoka taumada o ira na noda dauveivakasewasewani ena veigauna taumada ni noda vakacacani, sa yaco me ciqomi ni ra tukuni tiko na lewenilotu ka sega ni isoqosoqo lotu. E sega ni gadrevi me da muduka na kena dau

vakayagataki na yaca *Momani* ena gauna dodonu, ia sa dodonu me da vakabibitaka tikoga na yaca dodonu ni Lotu. Ena dua tale na kena vosa, sa dodonu me da levea ka kua ni vakauqeta na vosa “Lotu Momani.”

Ena veiyabaki niu dau laki vakatava eso na ilesilesi vakalotu ena veiyasai vuravura, au dau tarogi vakawasoma kevaka au lewena na Lotu Momani. Na kena isau au dau cavuta “Au lewe ni Lotu i Jisu Karisito. Me vaka ni da vakabauta na iVola i Momani, ka vakatokayacataki vua e dua na parofita ka iliuliu makawa ena vanua o Amerika ka dua tale na ivakadinadina kei Jisu Karisito, eda sa dau vakatokai kina ena so na gauna me da Momani.” Ena veigauna kece sara sa dau ciqomi vakavinaka na isau ni taro oqori ka sa dau dolavi kina eso na madigi vinaka meu vakamacalataka kina na Vakalesuimai ni taucoko ni kosipeli ena gauna oqo.

Kemuni na taciq kei na ganequ, vakasamataka mada na revurevu ni noda sauma na veitaro oqori ena noda vakayagataka ga na yaca taucoko ni Lotu me vaka sa vakadeitaka na Turaga me da vakayacora. Ia kevaka o sega ni rawa ni vakayagataka taucoko sara na yacana, kaya mada ga, “Au lewe ni Lotu

i Jisu Karisito” qai vakamacalataka e muri “ni Yalododonu Edaidai.”

Eso beka era na taroga, vakacava na mata eso ni Initaneti me vaka na Mormon.org ka vakakina eso na tabana vakaitukutuku e tauyavutaka na Lotu. Me vaka au sa tukuna, ni cavuti tiko vakararaba na lewenilotu, eso na gauna e dau ganita ga na *Momani* Na ka dina dau yaco, ni ra dau vakaraici keda mai eso ena taudaku ni noda vakabauta ena nodra vakasaqara na vosa oya. Ia ni o laki cega ga na Mormon .org, sa vakamacalataki sara tu ga ena imatai ni tabana na yaca ni Lotu, ka dau laurai ena veitabana kecega ena mata oqori. E sega ni matau me da namaka me ra taipataka taucoko na yaca ni Lotu na tamata ena nodra segata me ra raici keda se ni ra curuma na noda mataveilawa.

Ni rawa ni tomani tikoga oqo, me kakua kina ni ra sega ni vakayagataka na lewe ni Lotu na yaca taucoko ni Lotu ena veigauna kece e rawa kina. Me da tara cake na ivalavala oqo ena noda veimatavuvale kei na itaviqaravi vaka-Lotu kei na noda veitaratara e veisiga me da vakamatatataka tiko kina ni Na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai sai koya na yaca sa vakarota na Turaga sara ga Vakai

Koya me da kilai kina.

Ena dua na vakadidike se qai yaco wale toka ga e kunei kina ni sa rui levu na tamata era se bera tiko ga ni kila ni *Momani* e baleti ira na lewe ni noda Lotu. Ka dua na iwase levu ni tamata era se bera tiko ga ni vakadeitaka rawa ni o ira na Momani era Lotu Vakarisito. Ena nodra wilika sara mada ga na noda cakacaka ni Liga ni Veivukei e vuravura raraba ni oti na vakacaca ni cagilaba, uneune, ualuvu, kei na lauqa, era sega tiko ga ni semata rawa na noda sasaga ni veivukei raraba kei keda ni da isoqosoqo lotu Vakarisito. Ena rawarawa cake vei ira kevaka eda tukuni keda ni da Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai. Ena sala oqo o ira era rogoca na yaca Momani era na semata vata na vosa oqori kei na yacada vakatakilai mai kei ira era dau muri Jisu Karisito. Ena sala oqo o ira era rogoca na yaca *Momani* era na semata vata na yaca oqori kei na yacada vakatakilai mai kei ira era dau muri Jisu Karisito.

Me vaka eratou kerea na Mataveiliutaki Taumada ena nodratou ivola ena ika 23 ni Feperueri, 2001: “Na vakayagataki ni yaca vakatakilai mai, Na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai . . . , sa bibi sara ena noda itavi ni kena kacivaki na yaca ni iVakabula ki vuravura raraba. O koya sa kerei kina ni gauna eda tukuna kina na Lotu meda na vakayagataka na yacana taucoko ena veivanua kecega e rawa kina.”

Ena koniferedi raraba ni Okotova 1948, a kaya kina o Peresitedi George Albert Smith, “Kemuni na taciqo kei na ganequ o ni lako yani mai ke, o ni na veimaliwai beka kei na vuqa na veimatalotu e vuravura, ia ni nanuma tiko ni dua ga na Lotu e vuravura taucoko e vakayacani vei Jisu Karisito na noda Turaga me vaka na ivakaro vakalou” (ena Conference Report, Okot 1948 167).

Kemuni na taciqo kei na ganequ, me da nanuma talega oqo ena noda biuta na koniferedi ena mataka nikua. Me sa qai vakarogoi yani na noda ivakadinadina baleti Koya ka me sa tu ga e lomada na noda lomani Koya, sa noqu masu malumalumu oqo ena Yaca, ni Turaga o Jisu Karisito, emeni. ■

Mai vei Peresitedi Thomas S. Monson

Tudei ena Vanua Tabu

Na veitaratara kei na TamadaVakalomalagi—e wili kina na noda dau masu Vua kei na Nona dau vakauqeti keda mai—e na ganita me rawa kina ni da lako curuma na cagi tokavuki ni veivakatovolei ena noda bula.

Kemuni na taciqo kei na ganequ, eda sa rogoca ena mataka nikua e levu sara na vosa vivinaka, kau vakavinavinakataki ira na sa vakaitavi kina. Eda marautaka ni tiko vata kei keda nikua o Elder Robert D. Hales ka sa bula vinaka tale mai. Bob, keimami lomani iko.

Ena noqu vakasamataka tiko na veika meu mai wasea vei kemuni ena mataka nikua, au nanuma ni na ganita meu wasea e so na ka au vakasamataka ka vakila ni na veiganiti ka sa kena gauna talega. Au masulaka meu na vakauqeti ena noqu vosa nikua.

Au sa bula tu mai ena vuravura qo me 84 na yabaki nikua. Meu na vakamacala ga vakalekaleka, niu a sucu ena yabaki e a vuka duadua kina ka sega ni kele, ena dua na waqavuka lailai, o Charles Lindberg mai Niu Ioka ki Parisi. E levu sara na veisau sa yaco ena 84 na yabaki sa oti oqo. Sa vuka na tamata ki na vula ka lesu mai. Na kena dina ga ni veika e dau tadrui tu ga ena noa sa yaco me ka dina nikua. Ena vuku ni dina o ya, ka yaco mai na tekinolaji ni noda gauna, sa totolo sara tiko na kena veiveisau mai, ka sa dredre na noda saga meda toso vata—kevaka mada meda sasaga tiko. Vei keda eda nanuma na

talevoni cowiri ni qiri kei na taipa ga ena liga, na tekinolaji nikua sa bau verevereya sara ga.

Sa toso tale tikoga vakatotolo sara na kabasi ni ivakarau ni bula ni tamata. Na ivakarau ni bula ka a dau raici tu e liu ni sega ni dodonu ka tawa kilikili, sa tekivu me tutaki ka vakadonui mai vei ira e lewe levu sara.

Au se qai wilika ga oqo ena *Wall Street Journal* e dua na itukutuku mai vei Jonathan Sacks, na iliuliu levu ni Jiu e Peritania. E so na ka e vola meu wilika mada: “ena veivanua kece ena Ra kei vuravura mai na 1960, sa vaka me dua na cagitokavuki na ivalavala ni tamata, sa vaka me biu laivi na itovo ni bula ni veimaroroi. Eratou lagata na Beatles, na ka ga ena gadrevi, na loloma. Na ivakarau ni bula va-Karisito ni Judeo sa ceburaki laivi. Sa sosomitaka na [ivosavosa o ya]: *[Cakava] ga na ka ena vinaka vei iko*. Sa veisautaki na iVunau e Tini me Tini na Vakaturu Buli.”

Sa yaco me lelevaka o Rapai Sacks: “Eda sa vakayagataka tiko vakasabusabu na noda uluniyau ni bulasavasava me vaka na noda dau vakayagataka na noda uluniyau vakailavo. . . .

“E tu na veitiki [vuravura] lelevu sa vakanadakui kina na lotu ka sega ni saqati na ivalavala ni volia, vaka-yagataka, daramaka, raqataka, baleta ni ganiti iko. Na itukutuku sa ikoya ni bulasavasava sa oti na kena gauna, vakasama vakavuku e baleti ira na da-datuvu, ka sa vaka me ibole tu nikua na ‘Mo kakua ga ni kilai.’”¹

Kemuni na taciqū kei na ganequ, oqo,—sa kilai tu—ni vakamacalataka na vuravura eda bula tiko kina. Eda dau kureitaka li na ligada ena yaluma ka vakananuma se da na qai bula vakacava ena mataqali vuravura sa vaka tu oqo? Segā. Sa tu oqo vei keda na kosipeli i Jisu Karisito, ka da sa kila tu ni bula savasava, e sega ni sa oti na kena gauna, ni noda vakasama e tiko me tuberi keda yani, ka da na saumi taro ga ena noda ivalavala.

E dina ni sa veisau tiko mai na vuravura, ia na lawa ni Kalou sa ikoyakoya tikoga. E sega ni veisau; ena sega ni veisau. Na iVunau e Tini e tukuni koya sara tikoga ni—ivunau. Era *sega* ni vakatutu. Era se gadrevi vakabibi sara nikua me vaka ga ena gauna a soli ira kina na Kalou vei ira na kawa i Isireli. Kevaka meda na vakarorogo, eda na rogoa na voqa ni domo ni Kalou ni vosa tiko vei keda eke nikua:

“Me kakua vei iko na Kalou tani, koi au duadua ga.

“Mo kakua ni cakava vei iko e dua na matakau ceuceu. . . .

“Mo kakua ni cavuta wale na yaca i Jiova na nomu Kalou. . . .

“Mo nanuma na siga ni vakacegegu mo vakatabuya. . . .

“Mo vakarokorokotaki rau na tinamu kei na tamamu. . . .

“Mo kakua ni laba.

“Mo kakua ni ia na veibutakoci.

“Mo kakua ni butako.

“Mo kakua ni beitaka vakailasu na kai nomu. . . .

“Mo kakua ni dau kocokoco.”²

Na yavu ni noda veimaliwai sa matata tu; e sega tale ni veivosakitaki. E sega walega ni laurai ena iVunau e Tini, e tiko talega ena iVunau mai na Ulunivanua, ka solia vei keda na iVakabula ena nona a bula voli e vuravura. E kune ena nona ivakavuvuli

kece sara. E kune ena ivakatakila ni gauna oqo.

Na Tamada Vakalomalagi sa ikoyakoya tikoga mai liu, nikua ka tawamudu. E tukuna vei keda na parofita o Momani ni “sega ni dauveivukiyaki na Kalou ia sai koyakoya tikoga ka tawamudu.”³ Ena vuravura oqo ka sa vaka me veisau mai na ka kecega, na Nona sega ni dauveivukiyaki e rawa ni da vakararavi kina, e dua na ikelekele e rawa ni da tautauri matua kina ka taqomaki, de da qai kuitaki yani ki na wasawasa tawakilai.

Ena kena irairai vei iko ni ra mama-rau vakalevu cake o ira era tu oqo e vuravura mai vei iko. E so vei kemuni ena rairai nanuma ni da sa vakatabui ena vuku ni yavu ni noda ivakarau ka

sa tauyavutaki tu ena Lotu. Kemuni na taciqū kei na ganequ, au vakaraitaka vei kemuni, ni *sega ni dua na ka* e uasivia na nomu vakila na marau ni yalomu ni o vakila ni sa cakacaka bula vei iko na Yalotabu ena nomu saga mo muria na iVakabula ka talairawarawa ki na ivunau. Na Yalo oya ena sega ni rawa ni vakilai ena vanua ni qaravi itavi e vuravura. A tukuna na iApositolo o Paula na dina: “Ia na tamata sa vakayago sa sega ni vakabauta na veika ni Yalo ni Kalou: ni sa ka lialia vua: a sa sega ni kila rawa ko koya ni ra sa kilai vakayalo ga.”⁴ Na vosa *tamata vakayago* e rawa ni baleta e dua ga vei keda kevaka eda vakatara me vakakina.

Me da sa na yadrava sara toka ga na

noda sa tiko oqo ena vuravura ka sa toso tani tiko mai na veivanua ni veika vakayalo. Sa dodonu meda besetaka na veika e sega ni salavata kei na noda ivakatagedegede, meda na kakua ni sorova na veika eda vakamareqeta, na bula tawamudu vata kei na Kalou. Ena liwavi keda na cava ena veigauna, ni o ya sa ivakarau ni bula eke. Ia, eda sa vakaiyaragi vinaka tu me rawa ni da valuta kina, meda vuli mai kina, ka vakamalumalumutaka, ni sa tiko vei keda na kosipeli ka sa tiko e yaloda na lomana na iVakabula. E a kaya na parofita o Aisea, Ia, na cakacaka dodonu ena vakatubura na vakacegu, kei na tiko dei me sega ni mudu.”⁵

Ni da sa na *tikoga* e vuravura ia meda kakua ni *vaka* vuravura, sa na ganita meda na dau veitaratara tiko kei na Tamada Vakalomalagi ena masu. O Koya e gadreva meda cakava vaka o ya; o Koya ena sauma mai na noda masu. Sa vakadreti keda na iVakabula, me vaka sa volai tu ena 3 Nifai 18, meda “dou vakatawa ka masu me kakua ni rawai kemudou na vere raica sa vinakata ko Setani me tauvuloni kemudou. . . .

“O koya mo dou dau masu tikoga vei Tamaqu ena yacaqu;

“Ia na ka kecega sa dodonu dou sa kerea vei Tamaqu ena yacaqu ka

vakabauta ni dou na rawata, raica ena solia vei kemudou ko Koya.”⁶

Au a rawata na noqu ivakadinadina ni kaukauwa ni masumasu niu se qai via yabaki 12. Au a cakacaka sara vakaukauwa meu rawata e so na ilavo kau sa maroroya rawa e lima na dola. Oqo ena gauna ni Vakaloloma Levu, na gauna sa bau ilavo levu toka o ya —vakauasivi vua e dua na gone-tagane yabaki 12. Au a solia kece na noqu siliva ka rauta ni lima na dola vei tamaqu, sa qai solia lesu mai vei au o koya e dua na noti \$5. Au kila ni a dua tiko na noqu inaki meu volia ena lima na dola oya, ka dina ga ni ena veiyabaki sa sivi oqo au sa sega ni nanuma rawa se cava. Na ka ga au nanuma rawa na bibi ni ilavo o ya vei au.

E a sega tu na neitou misini ni savasava ena gauna o ya, sa qai dau vakauta ga o tinaqu na neitou isulu ki na valenisavasava e veimacawa me laki sava mai kina. Ni oti e vica na siga sa dau kau lesu mai na ka e dau vakatokai tu na “isulusava suasua” sa qai dau vakaliliga o tinaqu ena wa ni vakamaca isulu ena daku ni neitou vale.

Au a ciqimaka na noqu lima na dola ena taga ni noqu daqari. Me vaka o ni sa rawa ni kila, qai kau na noqu daqari ki na valenisavasava ka tawa tu i loma ni taga na ilavo. Niu qai kidava mai na ka sa yaco au sa lomaleqa sara ga. Au kila ni dau vakaraici vinaka na taga ni bera ni dau sava na isulu. Kevaka me sega ni kunei na noqu ilavo ena gauna oqori, au sa kila sara tu ga ni sa na drete laivi mai na taga ena gauna e sava tiko kina, ka na raica e dua na cakacaka e kea, ka na sega ni kila se ilavo nei cei, se me na vakauta lesu vei koya e nona. Sa kena irairai niu na sega beka ni raica tale na noqu lima na dola—ka ni a vakadeitaka vei au o tinaqu niu tukuna vua na ka sa yaco.

Au a vinakata tiko na ilavo o ya; au gadreva na ilavo o ya; au a cakacaka sara vakaukauwa meu rawata na ilavo oya. Au sa qai kila ni dua ga na ka meu cakava. Ena noqu sa lomaleqa tu vaka o ya au sa qai vuki vua na Tamaqu Vakalomalagi ka kerea Vua me maroroya na noqu ilavo me rawa ni kau lesu tale mai vei au.

Ni oti e rua na siga balavu e muri, kau sa namaka ni na kau lesu mai na neitou isula sava, au sa dabe toka ena katuba leka ni neitou vale meu waraka na lori ena kauta lesu mai. Ni sa lako cake mai na lori ena neitou mata ni vale sa tekivu tavatukituki na utoqu. Ni kau ga mai loma ni vale na isulu suasua au sa drete sara ga na noqu tarausese ka cici ki na noqu rumu meu laki tara na kena taga. E nini na ligaqu niu sa tara tiko na taga. Niu sega ni kunea e dua na ka, au nanuma ni sa yali. Qai tara na noqu iqaqalo na lima na dola suasua oya. Ena gauna au drete mai kina ena taga, au yalovakacegu sara ga. Au a cabora na noqu masu ni vakavinavinaka vua na Tamada Vakalomalagi ena Nona sauma na noqu masu.

Me tekivu mai na gauna balavu sa oti oya, e sega ni wili rawa na levu ni noqu masu sa saumi oti. Sega ni dua na siga meu sega ni veitaratara kei na Tamaqu mai Lomalagi ena masu. Oqo e dua na veiwekani au sa dau vakamareqeta sara—e dua, au na yali kevaka meu sega ni vakayacora. Kevaka mo ni se bera ni tekivutaka na veiwekani vakaoqo kei na Tamada Vakalomalagi, au vakauqeti kemuni mo ni cakava vakakina. Ni ko ni sa cakava, ko ni sa na taukena na veivakauqeti levu mai Vua ena nomuni bula—na ka sara ga e vinakati me tiko vei keda meda rawa ni bula tiko vakayalo ena vuravura oqo. Oqo na mataqali isolisoli ka dau veivakauqeti ka veituberi kina o Koya, kevaka me da kerea. Sa na dua na iyau talei dina sara.

Au dau yalomalumumu sara ena gauna e dau veitaratara mai kina kei au na Tamaqu Vakalomalagi ena veivakauqeti. Au sa vulica meu kidava, vakararavitaka ka vakamura. Sa vakavuqa sara na kena dau yaco na veivakauqeti vaka oqori. Dua na gauna ni veivakauqeti vakaoqori e yaco ena gauna e a vakatabui kina na Valetabu mai Frankfurt Jamani ena 1987. E a tiko vata kei keimami o Peresitedi Ezra Taft Benson ena imatai ni rua na siga ni kena vakatabui ka sa lesu tale, sa qai noqu itavi meu qarava na vo ni kena soqoni e tarava.

Ena Vakarauwai e a vakayacori

kina e dua na soqoni baleti ira na lewenilotu mai Oladi ka ra wili tiko kina na iwase ni vanua e qarava na Valetabu e Frankfurt. Au a veikilai vinaka toka kei na dua na iliuliu mai Netherland, o Baraca Peter Mourik, ni se bera na soqoni, au a vakila ni dodonu me na vosa vei ira na lewenilotu mai Oladi, ena gauna ni soqoni, ka dodonu sara ga me imatai ni vosa. Niu sega ni raici koya ena dua na soqoni e valetabu ena mataka o ya, au a vola vei Elder Carlos D. Asay na Peresitidi ni iWasewase niu via kila se tiko ena soqoni o Peter Mourik se sega. Niu bera ni tucake meu sa liutaka na soqoni, e vola lesu mai vei au o Elder Asay ni o Baraca Mourik e *sega* ni tiko ena soqoni, Ia e vakaitavi tiko ena dua tale na soqo ka na qai mai tiko ena soqoni ni vakatatabu ena siga ka tarava vata kei ira na lewe ni iteki ni cakacaka ena mataivalu.

Niu sa tucake tu ena tevale meu kidavaki ira na tamata ka tuva na parokaramu, au vakila tale na veivakauqeti sega ni vakacalai rawa meu sa na kacivaka ga na yacai Peter Mourik me na imatai ni vosa. Oqo sa veicalati kei na ka au kila ka sa vola oti mai vei au o Elder Asay ni o Baraca Mourik e *sega* ni tiko e valetabu. Ena noqu vakararavi ki na veivakauqeti o ya au sa kacivaka sara na lagasere ni matasere na masu ka sa qai vakaraitaka ni sa imatai ni vosa o Baraca Peter Mourik.

Niu sa mai dabe ka rai yani vei Elder Asay, au raica na nona kidroa ena ka sa yaco. E muri e qai tukuna vei au ni rogoca ni sa kacivaki na yacai Baraca Mourik, e sega sara ga ni vakabauta ni o koya ya na ka e a rogoca. Tukuna o koya ni kila niu sa ciqoma na nona ivola kau sa wilika, sa qai sega ni kila rawa se na cava au kacivaka tu kina na yacai Baraca Mourik me na vosa, niu kila ni o koya e sega mada ga ni tiko ena loma ni valetabu.

Ena gauna taucoko e yaco tiko kina na ka oqo, a tiko voli o Peter Mourik ena dua tale na soqoni ena valenivolavola ni iwasewase mai Porthstrasse. Ni sa toso tiko na nona soqoni, e vakasauri na nona vuki vei Elder Thomas A. Hawkes Jr., na Mata ni iWasewase ka

taroga, “Cava na gauna totolo duadua o rawa ni kauti au kina ki valetabu?”

O Elder Hawkes, sa kilai tu na totolo ni nona dau draiva ena nona motoka lailai ni veitau, e sauma mai ka kaya, “au rawa ni kauti iko ki kea ena loma ga ni 10 na miniti! Ia, na cava mada ko vinakata kina na lako i valetabu?”

Tukuna o Baraca Mourik ni sega ni kila na vuna e via lako kina ki valetabu, ia e kila ga ni dodonu me lako kina. Erau sa qai lako yani na lewe rua ki na valetabu.

Ena gauna era lagata tiko kina na matasere na sere totoka o ya, au veiriyaki, ka nanuma ni dua ga na gauna oqo, au sa na raici Peter Mourik. A mani sega ni vakakina. Ia, au sega ga ni lomaleqa. Au

vakadeitaka ni na sega ni dua na leqa.

A curu mai na katuba ni valetabu o Baraca Mourik ena gauna sa vakarau mai cava kina na masu, ka se bera tiko ga ni kila se cava e mai cakava e kea. Ni sa vakusakusa sobu yani ena loma ni olo, e qai raica na kequ iyaloalo ena monita, sa qai rogoca niu sa kacivaka, “Eda sa na vakarorogo sara oqo vei Baraca Peter Mourik.”

E kidroa o Elder Asay ni sa curu mai o Peter Mourik ki na loma ni rumu ka mai tucake tu ena itutu ni vunau.

Ni oti na soqoni, keirau sa qai mai veitalanoataka kei Baraca Mourik na veika e yaco ni bera ni mai soli vua na gauna me vosa. Au sa dau vakanauma voli na veivakauqeti ka a yaco vei au ena siga o ya, vakakina vei

Baraca Peter Mourik. Na veika matalia e a yaco ena siga o ya sa solia vei au e dua na ivakadinadina kaukauwa ena bibi ni buladodonu me rawa ni da ciqoma na veivakauqeti ka qai vakararavi kina—ka vakamura—ni sa yaco mai. Au kila ni o ira era tiko ena soqoni ena Valetabu mai Frankfurt ena siga o ya e dodonu mera ro-goca na ivakadinadina kaukauwa ka veivakauqeti ni Nona tamata o Baraca Peter Mourik.

Kemuni na taciqo kei na ganequ, na veitaratara kei na TamadaVakalomalagi—e wili kina na noda dau masu Vua kei na Nona dau vakauqeti keda mai—e na ganita me rawa kina ni da lako curuma na cagi tokavuki ni veivakatovolei ena noda bula. E sureti keda na Turaga, “Dou toro voleka mai vei au kau na qai toro voleka yani vei kemudou; dou vaka-saqarai au vagumatua dou na qai ku-nei au.”⁷ Ni da vakayacora vakakina, eda na vakila na Yalona ena noda bula, ka solia vei keda na gagadre kei na yaloqaqa me da kaukauwa ka tudei ena buladodonu—me da “tudei . . . ena vanua tabu ka kakua ni yavalati rawa.”⁸

Ni sa liwavi keda tu na cagi ni vei-sau ka sa tekivu kakaseresere mai na bulasavasava ni noda vanua, meda na nanuma tiko na vosa yalayala ni Turaga vei ira era na dau vakararavi Vua: “Kakua ni ko rere; niu sa tiko vata kei iko; kakua ni ko taqaya; niu sa nomu Kalou: kau na vakaukauwataki iko; io, kau na tokoni iko; ena ligaqu imatau sa dau dina.”⁹

Sa dua na veiyalayalati! Me na qai noda na veivakalougatataki o ya, sa noqu masu, ena yaca talei ni Turaga o Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

- Jonathan Sacks, “Reversing the Decay of London Undone,” *Wall Street Journal*, 20 ni Okosi., 2011, online.wsj.com; vakaikuritaki. *iDusidusi*: O Lord Sacks na italatala liu ena United Hebrew Congregations of the Commonwealth.
- Lako Yani 20:3–4, 7–8, 12–17.
- Moronai 8:18.
- 1 Korinica 2:14.
- Aisea 32:17.
- 3 Nifai 18:18–20.
- Vunau kei na Veiyalayalati 88:63.
- Vunau kei na Veiyalayalati 87:8.
- Aisea 41:10.

Mai vei Elder Russell M. Nelson

Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Veiyalayalati

Ena gauna eda kila kina ni da sa luve ni veiyalayalati, eda sa kilai keda ka kila na veika e namaka vei keda na Kalou.

Ni oti e dua na macawa mai na dua na ilesilesi ena dua na gauna lekaleka sa oti me laki tauyavu na imatai ni iteki e Moscow mai Rusia,¹ au a laki tiko ena dua na koniferedi ni tikina mai St. Petersburg. Niu tukuna tiko na noqu vakavinavina ena vukudra na daukaulotu taumada kei ira na veiliutaki e kea ka ra kauta mai na igu ki na Lotu e Rusia, au a mani cavuta na yacai Vyacheslav Efimov. O koya na imatai ni saumaki mai ki na Lotu mai Rusia a yaco me peresitedi ni kaulotu. Erau a veiqaravi sara vakavinaka ena ilesilesi oya kei na watina. Sega ni dede mai na gauna ka mai cava kina na nodrau veiqaravi, keimami sa mai rarawataka sara vakalevu, na nona a mai takali yani vakasauri o Peresitedi Efimov.² Se qai yabaki 52 walega.

Niu tukuna tiko me baleti rau na veiwatini painia oqo, au a vakauqeti meu tarogi ira na ivavakoso kevaka e tiko voli e kea o Sisita Efimov. A tucake mai na mua ni rumu e muri e dua na marama. Au sureti koya me lako mai ki na gusunivosa. Io, o Sisita Galina Efimov. A vosa ena yalodei ka wasea e dua na ivakadinadina qaqa me baleta na Turaga, na Nona kosipeli, kei na Nona Lotu vakalesui

mai. Erau sa vauci kei na watina ena valetabu. E kaya ni rau sa duavata tu me tawamudu. Erau se veitokani voli ga vakadaukaulotu, o koya ena yasa ni ilati oqo kei na watina ena yasana kadua.³ Ena wainimata ni reki a vakavinavinaka vua na Kalou ena vuku ni veiyalayalati tabu ni valetabu. A drodro talega na wainimataqu, ena noqu kila vakamatata tu ni duavata tawayalani erau sa kena ivakaraitaki na veiwatini yalodina oqo sai koya na vua dodonu ni kena caka, maroro ka rokovi tiko na veiyalayalati tabu.

E dua vei ira na vakasama bibi duadua ni lotu vakatakilai mai sai koya na veiyalayalati tabu. Ena vosa vakalawa, na veiyalayalati sai koya na nodrau veidinadinati e rua se sivia na tamata. Ia ena vakasama vakalotu, e bibi cake sara na veiyalayalati. Sai koya na yalayala tabu vua na Kalou. E vakadavora o Koya na kena ivakarau. E rawa vei keda na tamata yadua me da digia me da ciqoma na ivakarau oqori. Kevaka e ciqoma e dua, na ivakarau ena veiyalayalati ka talairawarawa ki na Nona lawa na Kalou, ena rawata o koya na veivakalougatataki e sala vata kei na veiyalayalati. Eda kila ni “da sa muria e dua na ivakaro, ena vakalougatataki

keda na Kalou ena veika sa yalataki tu kina.”⁴

Ena veitabayabaki kece sa dau cakava na Kalou na veiyalayalati kei ira na Luvena.⁵ Sa dau yaco tiko na Nona veiyalayalati ena loma ni ituvatuva taucoko sara ni veivakabulai ka ra sa tiki ni taucoko ni Nona kosipeli.⁶ Me vaka oqo, a yalataka na Kalou ni na tala mai e dua na nodra iVakabula na Luvena,⁷ ka kerea me kena isau na nodra talairawarawa ki na Nona lawa.⁸

Ena iVolatabu eda wilika kina me baleti ira na tagane kei na yalewa ena Vuravura Makawa ka ra kilai me luve ni veiyalayalati. Na veiyalayalati cava beka? “Kei na vosa ni veiyalayalati ka cakava na Kalou vei ira na noda qase, ni sa kaya vei Eparama, ena kalougata

na veimataqali kecega e vuravura ena vuku ni nomu kawa.”⁹

Ena iVola i Momani eda wilika kina me baleti ira na tamata ena Vuravura Vou ka ra a kilai talega me luve ni veiyalayalati.¹⁰ A kaya kina vei ira na Turaga sa vakaturi cake mai na mate: “Ia dou sa nodra kawa na parofita; dou sa yavusa i Isireli; dou sa tamata ni veiyalayalati ka cakava ko Tamaqu vei ira na nomudou qase, ni a kaya vei Eparama: Ena kalougata na veimatanitu kecega e vuravura ena vuku ni nomu kawa.”¹¹

A vakamacalataka na iVakabula na bibi ni kedra ivakatakilakila ni ra luve ni veiyalayalati. E kaya kina, “Sa vakaturi au cake ko Tamaqu ka talai au meu vakalougatataki kemudou,

ia mo dou saumaki mai na nomudou ivalavala ca, ni dou sa gone ni veiyalayalati.”¹²

Na veiyalayalati a cakava na Kalou vata kei Eparama¹³ ka qai vakadeitaka tale e muri vei Aisake¹⁴ kei Jekope¹⁵ e duatani sara na kena bibi. E tiko kina e vica na yalayala, ka oka kina na:

- Ni na sucu mai ko Jisu Karisito ena kawa i Eparama.
- Ena sega ni wili rawa na kawa i Eparama, ka na tubu me tawamudu era na taura talega na matabete.
- Ena yaco ko Eparama me tama ni vuqa na veimatanitu.
- Era na taukena na nona kawa na veivanua eso.
- Era na vakalougatataki na veimatanitu kecega ni vuravura ena vuku ni nona kawa.¹⁶
- Ena tawayalani na veiyalayalati oqori—io ka yacova “na itabatamata e udolu.”¹⁷

Eso vei ira na yalayala oqo sa vakayacori; eso tale se bera. Au cavuta mada e dua na parofisai taumada ena iVola i Momani: “Ia a sega ni vosa ko tamadatou [Liai] me baleti ira walega na nodatou kawa, ia sa baleti ira taucoko na mataqali i Isireli, ka sa tukuna na veiyalayalati ena vakayacori *ena siga mai muri*; io na veiyalayalati ka cakava na Turaga vua na tamada ko Eparama.”¹⁸ E sega beka ni vakasakiti oya? Rauta ni 600 na yabaki *ni bera* ni sucu mai Peceliema ko Jisu, era sa kila tu na parofita ni na qai vakayacori ga na veiyalayalati vaka-Eparama ena *siga mai muri*.

Me vakayacori na yalayala oya, a rairai mai na Turaga ena veisiga e muri oqo me vakavouya na veiyalayalati vaka-Eparama. A kaya kina na iVakavuvuli vua na Parofita o Josefa Simici:

“A sa yalataki vei Eparama ni na tubu tikoga na nona kawa kei na vua ni tolonga—ia ko iko Josefa na noqu tamata, . . . ko sa nona kawa talega. . . .

“Ia ena yaco talega vei iko na ka sa yalataki oqo vei Eparama.”¹⁹

Ena kena vakavoui oqo, eda sa ciqoma kina, me vakataki ira ena gauna makawa, na matabete tabu kei na kosipeli tawayalani. Sa tu vei keda na

Stockholm, Suwiteni

dodonu me da ciqoma na taucoko ni kosipeli, marautaka na veivakalougatataki ni matabete, ka rawata me noda na nona veivakalougatataki cecere duadua na Kalou—sai koya na bula tawamudu.²⁰

Eso vei keda eda kawa dina i Eparama; eso tale eda vakasoqoni vata mai ki na nona matavuvale ena veivakubeci. E sega ni vakaduiduitaka na Turaga.²¹ Eda na rawata vata na veivakalougatataki yalataki oqo—kevaka eda vakasaqara na Turaga ka talairawarawa ki na Nona ivakaro.²² Ia kevaka e sega, eda na sega ni rawata na veivakalougatataki ni veiyalayati.²³ Me vukei keda, sa vakarautaki ena Nona Lotu na veivakalougatataki vakapeteriaki me soli kina vei ira era ciqoma e dua na rai me baleta na nodra veigauna ni mataka, ka vakakina e dua na isema ki na veigauna sa oti, io e vakadeitaki talega kina na keda isema me yacovi iratou yani o Eparama, Aisake kei Jekope.²⁴

O ira na tagane ni veiyalayati e tu vei ira na dodonu me ra vakaivotavota ena bubului kei na veiyalayati ni matabete.²⁵ Kevaka o “yalodina ki na ilesilesi ruarua vakabete au sa tukuna . . . ka vakayacora vakavinaka na [nomu] itavi ena vakasavasavataki [iko] na Yalo Tabu ka [ko na] vakavoui.”²⁶ E sega ni o koya ga oqori. O ira na tagane era ciqoma ena kilikili

na matabete era sa ciqoma na Turaga o Jisu Karisito, ia ko ira era ciqoma na Turaga era sa ciqoma na Kalou na Tamana.²⁷ ia ko ira era ciqoma na Tamana era sa ciqoma na veika kece e taukena ko Koya.²⁸ Na veivakalougatataki vakaiyanaqa e drodro mai na bubului kei na yalayala ni matabete oqo vei ira na tagane, yalewa, kei na gone bula kilikili e vuravura taucoko.

Sa noda itavi me da veivuke ena kena vakayacori na veiyalayati vaka-Eparama. Na noda na kawa sa tabaki taumada mai ka vakarautaki me vakalougatataki ira na tamata kecega e vuravura.²⁹ Oqori na vuna e oka kina ena itavi ni matabete na cakacaka ni kaulotu. Ni oti e rauta ni 4,000 na yabaki ni nanamaki kei na vakavakara, oqo na siga sa lesi me kau yani kina na kosipeli vei ira na matatamata kecega e vuravura. Oqo na gauna sa yalataki tu ni na vakasoqoni kina o Isireli. Eda sa vakaitavi kina! E sega beka ni taleitaki oya? Sa vakanuinui tu vei keda kei ira na luveda tagane na Turaga—ka sa vakavinavinaka talega vakalevu ena vukudra na luveda yalewa—ka ra veiqaravi ena bula kilikili vakadaukaulotu ena gauna cecere oqo ni kena vakasoqoni vata o Isireli.

Na iVola i Momani sa ivakatakilakila rawa ni laurai ni sa tekivuna na Turaga na nodra vakasoqoni vata na Luvena ni veiyalayati mai Isireli.³⁰

Na ivola oqo, ka volai me baleta na *noda* gauna, e tukuna me vaka ni dua na kena inaki me “dou na qai kila ni sa tekivu vakayacori na veiyalayati a cakava ko Tamada vei ira na Isireli. . . . raica ena vakayacora vakaidina na Turaga na veiyalayati a cakava vei ira na nona tamata, na yavusa i Isireli.”³¹

Sa dina sara, e sega ni se guilecava na Turaga! Sa vakalougatataki keda ko Koya kei ira tale eso e vuravura raraba ena iVola i Momani. E dua na kena inaki me ra “kila kina na Jiu kei ira na Veimatanitu Tani ni Karisito ko Jisu.”³² E vukei keda me da veiyalayati kei na Kalou. E sureti keda me da dau nanumi Koya ka kila na Luvena Lomani. E dua tale na ivakadinadina kei Jisu Karisito.

E tu na nodra dodonu na luve ni veiyalayati me ra ciqoma na Nona ivunau ka kila na ituvatuva ni veivakabulai. Era na *taura me nodra* ena nodra vakayacora na veiyalayati bibi sara na kena tabu. E kaya kina o Brigham Young: “O ira kece na Yalododonu Edaidai era sa curuma na veiyalayati vou ka tawayalani ena nodra curu mai ki na Lotu oqo. . . . Era na curuma na veiyalayati vou ka tawavakaiyalayala me ra tokona na Matanitu ni Kalou.”³³ Era na *maroro*ya na veiyalayati ena nodra talairawarawa ki na Nona ivakaro.

Ena gauna ni papitaiso eda sa yalataka kina me da qarava na Turaga ka muria na Nona ivakaro.³⁴ Ni da vakayagataka na sakaramede, eda vakavouya kina na veiyalayati oya ka vakadeitaka na noda sa tu vakarau me da taura na yaca i Jisu Karisito. O koya eda sa vakubeci kina me da Luvena tagane kei na yalewa ka da kilai me da veitacini ka veiganeni. O Koya na tama ni noda bula vou.³⁵ Ka kena ilutua, ena loma ni valetabu, sa rawa ni yaco me da vakaivotavota vata ena veivakalougatataki ni matavuvale tawamudu, me vaka a yalataki ena dua na gauna vei Eparama, Aisake, kei Jekope, kei ira na nodratou kawa.³⁶ Oqori na vuna, e veiyalayati kina ni bula vakacerereci na vakamau vakaselesitielei.

Ena gauna eda kila kina ni da sa luve ni veiyalayati, eda sa kilai keda

ka kila na veika e namaka vei keda na Kalou.³⁷ Sa volai tu e yaloda na Nona lawa.³⁸ O Koya na noda Kalou ka da Nona tamata o keda.³⁹ O ira na luve ni veiyalayalati yalodina era na tudei, ena loma sara mada ga ni veika dredre. Ni sa tei vakatitobu ki yaloda na ivunau oqori, na batigaga sara mada ga nei mate ena vakamanoatiki ka qaqaco cake na noda igu vakayalo.

Na veivakacaucautaki cecere duadua eda rawa ni rawata ena bula oqo me da kilai tu ni da dau maroroya na veiyalayalati. Na isau ni dau maroroya na veiyalayalati ena vakilai eke ka vakakina ni oti eke. E tukuna na ivolanikalou ni “mo ni dau nanuma tiko ni ra sa kalougata ka marau ko ira sa muria na vunau ni Kalou. Raica era sa vakalougatataki ena veika, . . . ia kevaka era sa yalodina tiko me yacova na ivakataotioti, era na curu ki lomalagi . . . ka tiko marau vata kei na Kalou me tawamudu.”⁴⁰

E bula na Kalou. O Jisu na Karisito. Sa vakalesui mai na Nona Lotu me vakalougatataki kina na tamata kecega. Na Nona parofita nikua o Peresitedi Thomas S. Monson. O keda, me vaka ni da luvena *yalodina* ni veiyalayalati, eda na vakalougatataki ena gauna oqo ka tawamudu. Au vakadinadinataka ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. A tauyavutaki na iTeki mai Moscow e Rusia ena Sigatabu, 5 ni June 2011.
2. A peresitedi ni Tabana ni Kaulotu na Russia Yekaterinburg o Vyacheslav Efimov mai na 1995 ki na 1998. A mate ena ika 25 ni Feperueri, 2000.
3. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 138:57.
4. Vunau kei na Veiyalayalati 130:21.
5. Me vakaoqo, ni oti na Waluvu levu, e kaya o Koya “ena qai raici na drodrolagi ena o: kau na qai nanuma na noqu veiyalayalati au sa ia vei kemudou . . . ; ia ena sega ni yaco tale na wai me waluvu” (Na iVakatekivu 9:14–15, idusidusi e ra; mai na iVakadewa nei Josefa Simici, (Na iVakatekivu 9: 20).
6. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 66:2; 133:57.
7. Raica na Joni 3:16.
8. Raica na Eparama 3:25.
9. Cakacaka 3:25.
10. Raica na 3 Nifai 20:26.
11. 3 Nifai 20:25.
12. 3 Nifai 20:26.
13. Raica Na iVakatekivu 17:1–10, 19; Na Vunau ni Soro 26:42; Cakacaka 3:25; Bible Dictionary, “Abraham, Covenant of.”
14. Raica Na iVakatekivu 26:1–5, 24.
15. Raica na Na iVakatekivu 28:1–4, 10–14;

- 35:9–13; 48:3–4.
16. Raica na idusidusi e cake ena idusidusi e ra 13–15.
17. Na iVakarua 7:9; 1 Veigauna 16:15; Same 105:8.
18. 1 Nifai 15:18; vakaikuritaki.
19. Vunau kei na Veiyalayalati 132:30–31. A tukuna talega na Turaga vua na Parofita o Josefa Simici, “Ia me vaka na vosa kau a tukuna vei Eparama me baleti ira na veimataqali kecega e vuravura, au sa tukuna talega vakakina vei Josefa na noqu tamata, raica ena kalougata na veimataqali kecega e vuravura ena vukumu kei ira na nomu kawa” (Vunau kei na Veiyalayalati 124:58).
20. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 14:7.
21. Raica na Cakacaka 10:34–35.
22. Raica na Lako Yani 19:5.
23. E vakadeitaka na ivolanikalou “Koi au, na Tauraga, au na vakayacora na noqu yalayala kevaka dou sa muria na noqu ivakaro, ia kevaka dou sa sega ni muria na noqu ivakaro, dou na sega ni rawata na ka sa yalataki” (Vunau kei na Veiyalayalati 82:10).
24. Ena ika 21 ni Sepiteba, 1823, a vakatakilai kina ena imatai ni gauna vua na Parofita o Josefa Simici na vakasama vakaveiyalayalati oqo. A qai vakadeitaka na agilosoi o Moronai ni na lako mai na Parofita o Ilaija me vaka e dua na italai mai lomalagi me tea e yalodra na gone na kila ka me baleta na yalayala ka a vakayacori vei ira na qase ena yavusa e Isireli (raica na Vunau kei na Veiyalayalati 2:1–3).
25. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 84:33–34, 39–40.
26. Vunau kei na Veiyalayalati 84:33.
27. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 84:35, 37.
28. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 84:38.
29. Raica na Alama 13:1–9.
30. Raica na 3 Nifai 29.
31. 3 Nifai 29:1, 3.
32. Na tabana ni ulutaga ni iVola i Momani: E Dua Tale na iVakadinadina kei Jisu Karisito.
33. *Nodra iVakavuuli na Peresitedi ni Lotu: Brigham Young* (1997), 62.
34. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 20:37.
35. “Io eda sa tukuni Karisito ka rekitaki Karisito, ka vunautaki Karisito ka parofisaitaki Karisito, . . . me ra kila kina na noda kawa na sala me bokoci kina na nodra ivalavala ca” (2 Nifai 25:26).
36. Raica na Kalatia 3:29; Vunau kei na Veiyalayalati 86:8–11.
37. Na vakasama oqo e baleti keda: “Ia ni sa vakaraitaki Koya oti vakayago na Mesaia vei ira na luve ni tamata, ka sa oti e vuqa na yabaki ka vuqa na itabatamata, sa na qai kau yani vei ira na matanitu tani na uto ni itukutuku vinaka ni Mesaia, ia era na qai kauta lesu mai na Matanitu tani vei ira na vo ni nodatou kawa—ia era na qai kila ena siga ko ya na vo ni nodatou kawa, ni ra sa yavusa i Isireli ka ra sa tamata ni veiyalayalati ni Turaga; ia era na qai kila na kedra itukutuku na nodra qase, kei na itukutuku vinaka ni nodra iVakabula ka a vakatavulica vei ira na nodra qase ko Koya; ia era na kila na nodra iVakabula kei na usutu ni nona ivakavuuli, ka ra na kila talega na sala me ra lako mai kina vua ka vakabulai” (1 Nifai 15:13–14).
38. Raica na Aisea 55:3; Jeremaia 31:33; Roma 2:15; 2 Korinica 3:2–3; Iperiu 10:16.
39. Raica Same 95:7; 100:3; Jeremaia 24:7; 31:33; 32:38; Isikeli 11:20; 37:23, 27; Sakaraia 8:8; 2 Korinica 6:16; Iperiu 8:10.
40. Mosaia 2:41.

Mai vei Elder Dallin H. Oaks
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Vakavuvuli i Jisu

Sa i Jisu Karisito na Luvena e Duabau ga ka Luvena Daulomani na Kalou. . . . O Koya na noda iVakabula mai na ivalavala ca kei na mate. Oqo na ka bibi duadua me kilai e vuravura.

"Acava dou lewa ena vuku i Karisito?" Maciu 22:42). Ena vosa oqori nei Jisu a vakama-duataki ira kina na Farisi ena Nona gauna. Ena vosa vata ga oqori au na tarogi ira kina na wekaqu Yalododonu Edaidai kei ira tale eso sa lotu-Vakarisisito ena veika dina ko ni sa vakabauta baleti Jisu Karisito kei na cava ko ni sa cakava tiko ena vuku ni vakabauta oqo.

E vuqa na noqu vosacavuti ni ivolanikalou ena lako mai ena iVola Tabu, baleta ni ra kila vakavinaka tu e vuqa sa lotu-Vakarisisito. Na noqu ivakamacala ena lako mai ena veivakavulici ni ivolanikalou ni gauna oqo, vakabibi na iVola i Momani baleta ni kedra ibalebale na veitikina ena iVola Tabu, e sa rui medremedrea ka vuqa na veimataqali lotu-Vakarisisito era sega ni duavata na kedra ibalebale. Au na vosa tiko vei ira sa vakabauta vakakina vei ira tale eso. Me vaka e vakavulica o Elder Tad R. Callister ena mataka nikua ni so era vakatokai ira mera lotu Vakarisisito, era qaravi koya ni ivakavuvuli vinaka, ia era sega ni doudou mera tukuna na Nona itutu-vakalou. Niu sa na vosa kina, au sa na vakayagataka ga na vosa i Jisu vakai-Koya. E dodonu meda raica taucoko na veika

e a vakavulica o Koya vakai-Koya, me baleta se o cei o Koya kei na cava e a talai mai kina o Koya ki vuravura me mai vakayacora.

Na Luvena e Duabau Ga sa Vakaturu

A vakavulica o Jisu ni o Koya na Luvena e Duabau Ga sa Vakaturu. A kaya kina o Koya:

"Ni sa lomani ira na kai vuravura vakaoqo na Kalou, me solia kina na Luvena e duabau ga sa vakaturu, me kakua ni rusa ko ira yadua era sa vakabauti koya, me ra rawata ga na bula tawamudu.

"Ni sa sega ni tala mai na Luvena ki vuravura na Kalou me cudruvi ira na kai vuravura; me bula ga koi ira na kai vuravura ena vukuna" (Joni 3:16–17).

Sa vakadeitaka oqo na Kalou na Tamada. Na kena a mai vakacerereci kina na ituvaki tabu ena Ulunivanua ni Veivakamataliataki, a kaya o Koya mai lomalagi, "Oqo na noqu Gone ni toko, au sa dau vinakata vakalevu; dou vakarogoci koya" (Maciu 17:5).

E vakavulica talega o Jisu ni Nona rairai mai ena tauvata ga kei na Tamana. A kaya vei ira na Nona iApositolo:

"Kevaka dou sa kilai au, dou sa kilai Tamaqu talega: ia mai na siga oqo

dou sa kilai koya, ka raici koya.

"Sa kaya vua ko Filipi, Turaga, vakatakilai Tamamuni vei keitou, keitou na qai vakacegu.

"Sa kaya vua ko Jisu, Niu sa tiko dede vakaoqo kei kemudou, ko sa sega ni kilai au, Filipi? Ko koya sa raici au, sa raici Tamaqu" (Joni 14:7–9).

O koya gona, a vakamacalataka kina na Luvena o Paula "ni sa yaloyalalo ni Nona itovo [na Kalou na Tamana]" Iperiu 1:3; raica talega na 2 Korinica 4:4).

Dauniveibuli

A vola o Joni na iApositolo ni o Jisu, ka vakatokai Koya "na Vosa," "a rau sa tiko vata kei na Kalou. Sa cakava na ka kecega ko koya; a sa sega e dua na ka sa caka me sega ni cakava ko koya" (Joni 1:2–3). O koya gona, ena ruku ni ituvatuva ni Kalou, sa Dauniveibuli ni veika kecega o Jisu Karisito.

Turaga na Kalou i Isireli

Ena gauna ni Nona cakacaka vakalotu vei ira na Nona tamata e Palesitina, a kaya kina o Jisu ni o Koya ga o Jiova, na Turaga na Kalou i Isireli (raica na Joni 8:58). E muri, ni sa Turaga sa tucake tale, a laki veiqaravi vei ira na Nona tamata ena vanua o Amerika. A vakaraitaka e kea o Koya:

"Raica, koi au ko Jisu Karisito, ka ra a tukuna na parofita ni na lako mai ki vuravura. . . .

". . . Ni sai au na Kalou ni Isireli kei na Kalou ni vuravura kecega" (3 Nifai 11:10, 14)).

Na Veika sa Cakava vei Keda

Ena dua na koniferedi ni iteki ena vuqa na yabaki sa oti, au a sotava kina e dua na marama ka kaya ni sa kerei me lesu tale mai ki lotu ni oti e vuqa na yabaki na nona yali tu ia e sega ni vakasamataka rawa e dua na vuna me lesu mai kina. Meu vakayaloqataki koya au a kaya kina, "Ni ko sa raica rawa na veika kece sa vakayacora vei keda na iVakabula, sa qai sega beka ni levu na vuna mo lesu mai kina ka mai sokalou ka qaravi Koya?" Au a kurabui ena ka e tukuna mai: "Na cava sa cakava vei au o Koya?" Vei ira

era sega ni kila tiko vakavinaka na veika sa cakava vei keda na iVakabula, au na sauma na taro o ya ena Nona vosa ga Vakai-Koya vata kei na noqu ivakadinadina.

Bula kei Vuravura

E volai ena iVola Tabu na ivakavuvuli oqo i Jisu: “Au sa lako mai me rawa vei ira na bula, ia me rawa vakalevu sara” (Joni 10:10). E muri, ena gauna ni Vuravura Vou, a kaya kina o Koya, “Ia koi au na rarama kei na vu-ni-bula kei vuravura” (3 Nifai 11:11). Sai Koya na Bula kei Vuravura baleta ni o Koya na noda dauniveibuli baleta talega, ni Nona Tucaketale, eda sa vakadeitaki taucoko kina ni da na bula tale. Kei na bula e solia vei keda sa sega ni dua na bula walega vakayago. A vakavulica, “Ia kau sa solia vei ira na bula tawamudu, ia era na sega sara ni rusa, se dua e kaliraki ira mai

na ligaqu” (Joni 10:28; raica talega na Joni 17:2).

Rarama kei Vuravura

A vakavulica talega o Jisu, “Oi au na rarama kei vuravura: ko koya sa muri au ena sega ni lako ena buto-buto” (Joni 8:12). A kaya talega vaka-oqo, “Oi au na sala, na vu-ni-dina, kei na vu-ni-bula” (Joni 14:6). Sai Koya na Sala ka sai Koya na Rarama baleta na Nona ivakavuvuli sa cilava na noda salatu ena bula vakayago oqo ka na vakaraitaka vei keda na sala lesu vua na Tamada.

E Vakayacora na Lewa nei Tamana

Ena veigauna, sa dau rokovi Tamana o Jisu ka dau muri Koya. Ena gauna mada ga ni se gone kina a kaya vei rau na nona itubutubu e vuravura, “Drau sa sega beka ni kila ni sa kilikili kei au meu tiko e na vale nei

Tamaqu?” (Luke 2:49). “Niu sa sega ni lako sobu mai lomalagi,” a vakavulica tale, “meu kitaka na lomaqu, meu kitaka ga na loma i koya sa talai au mai” (Joni 6:38; raica talega na Joni 5:19). Ka vakavulica talega na iVakabula, “Sa sega ni torovi Tamaqu walega e dua na tamata, e na vukuqu ga” (Joni 14:6; raica talega na Maciu 11:27).).

Eda na lesu vua na Tamada ena noda cakava na Nona lewa. A vakavulica o Jisu, “Ena sega ni curu ki na matanitu vakalomalagi ko ira kecega sa kaya vei au, Turaga, Turaga, ko koya ga sa cakava na loma i Tamaqu sa tiko mai lomalagi” (Maciu 7:21). A vakamacalataka:

“Era na lewevuqa ena kaya vei au e na siga ko ya, Kemuni na Turaga, na Turaga, keimami a sega li ni vakavuvuli e na yacamuni? Ka vakasevi ira na tevero e na yacamuni? Ka kitaka na caka mana e vuqa ena yacamuni?

“Ia kau na qai tukuna vei ira, Au sa sega sara ni kilai kemudou: dou lako tani vei au, koi kemudou sa dau kitaka na ivalavala ca” (Maciu 7:22–23).

O cei ga sa qai curu rawa ki na matanitu vakalomalagi? E sega ni o ira sa dau kitaka na caka mana eso ena nodra vakayagataka na yaca ni Turaga, ia e vakavulica o Jisu, o ira ga “sa cakava na loma i Tamaqu sa tiko mai lomalagi.”

Sa iVakaraitaki Cecere

Sa vakaraitaka vei keda o Jisu na sala meda cakava kina. Sa sureti keda se baci sureti keda tale o Koya meda muri Koya: “Sa rogoca na noqu vosa ko ira na noqu sipi, ia kau sa kilai ira, ka ra sa muri au” (Joni 10:27).

Kaukauwa ni Matabete

Sa solia na kaukauwa ni matabete vei iratou na Nona iApositolo (raica na Maciu 10:1) kei ira tale eso. A kaya kina vei Pita, na iliulu ni Apositolo, “Au na solia talega vei iko na idola ni matanitu vakalomalagi: ia na ka kecega ko na vauca e vuravura, ena vauci mai lomalagi: ia na ka kecega ko na sereka e vuravura, ena sereki mai lomalagi” (Maciu 16:19; raica talega na Maciu 18:18).

E vola vakaoqo o Luke ni “sa qai

lesia na Turaga . . . e lewe vitusagavulu tani, ka talai ira mera lako yayaru ka liu vua ki na veikoro kecega kei na veitikina sa via lako kina ko koya” (Luke 10:1). E muri era sa mai kaya vei Jisu ena mamarau na le Vitusagavulu oqo, “Era sa guca vei keimami na tevero, e na vuku ni yacamuni” (Luke 10:17). Au sa vakadinadinataka na kaukauwa oqo ni matabete.

Veidusimaki ni Yalo Tabu

Ni sa mai cava na Nona cakacaka vakalotu, a vakavulica o Jisu vei ira na Nona Apositolo, “Ia na Dauveivakacegui, na Yalo Tabu, ko koya ena tala mai na Tamaqu e na yacaqu, ena vakavulici kemudou ena ka kecega kau a vosataka vei kemudou” (Joni 14:26), ka na “tuberi kemudou ki na ka kecega e dina” (Joni 16:13).

Veidusimaki ena Nona Vunau

Sa dau dusimaki keda talega ena Nona vunau. A vakaroti ira vakakina na Nifai mera kakua tale ni veileti tiko ena vuku ni vunau, ni a kaya kina o Koya:

“Ko koya sa tiko vua na yalo ni veileti, sa sega ni noqu; ia sa nona ga na tevero, ni sai koya na vu ni veileti, ka sa dau vakauqeti ira na tamata me ra veileti ka veicudruvi vakai ira.

“Raica, e sega ni noqu ivakavuvuli, me ra vakauqeti na tamata me

ra veileti; ia au sa vakaroti kemudou me muduki sara na veileti vakaoqo” (3 Nifai 11:29–30).

Raica matua na Bula Tawamudu

Sa bolei keda vakakina meda raici Koya matua, ka kakua na veika ni vuravura oqo. Na Nona vunau cecere baleta na madrai ni bula, a vakamacalataka kina o Jisu na dui- dui ni kakana vakayago kei na kena e tawamudu. “Dou kakua ni oca me kemudou na kakana sa oti rawa,” a kaya, “ia me kemudou ga na kakana sa tu kina na bula tawamudu, o koya ena solia vei kemudou na Luve ni tamata” (Joni 6:27). E vakavulica na iVakabula ni o Koya na Madrai ni Bula, na ivurevure ni kakana tawamudu. Ena nona vosa tiko baleta na kakana vakayago sa solia tu ko vuravura, oka kina na mana a solia mai o Jiova me vakani ira kina na luvei Isireli ena lekutu, a vakavulica kina o Jisu ni o ira era sa vakararavi ki na madrai oqo era sa mate yani (raica na Joni 6:49). E duidui, mai na kakana a solia o Koya ni sai koya “na madrai bula sa lako sobu mai lomalagi,” ka vakavulica o Jisu, “Ke- vaka sa dua e kania na madrai oqo, ena bula ka tawamudu” (Joni 6:51).

Era kaya eso na Nona tisaipeli ni sa “vosa dredre oqo,” ka vakatekivu mai na gauna o ya e vuqa vei ira sa

daumuri Koya era sa “suka tani a ra sa sega tale ni lako vata kaya” (Joni 6: 60, 66). E laurai ni ra sa sega ni ciqoma na Nona ivakavuvuli taumada o ya mera “vakasaqara . . . taumada na matanitu ni Kalou” (Maciu 6:33). Ena gauna mada ga oqo eso era tukuna ni ra lotu-Vakarisisito era rawai vakalevu ena veika ni vuravura—na veika e tokona na bula ena vuravura oqo ia e sega ni solia na kakana ki na bula tawamudu. Vei ira eso na Nona “vosa dredre” oqo sa vuna tikoga nodra sega ni muria na Karisisito.

Na Veisorovaki

Na cecere ni cakacaka vakalotu ni noda iVakabula na Nona Tucaketale kei na Nona Veisorovaki me baleta na ivalavala ca kei vuravura. A parofisa- itaka o Joni na Daunipapitaiso na ka oqo ena nona kaya, “Raica na Lami ni Kalou, ko koya sa kauta tani na nodra ivalavala ca na kai vuravura” (Joni 1:29). Ni oti, a vakavulica o Jisu ni “sa lako mai na Luve ni tamata me dauveiqaravi ga, ka solia na nona bula me kedra ivoli na lewevuqa” (Maciu 20:28). Ena iTioti ni Kana Vata, a vakamacalataka kina o Jisu, me vaka sa vola o Maciu, ni waini sa vakalougata- tataka o Koya sa “noqu dra ni veiya- layalati vou, sa liviraki ena vukudra e lewevuqa me bokoci na ivalavala ca” (Maciu 26:28).

Ena nona rairai vei ira na Nifai, a sureti ira na Turaga mera lako yani Vua mera tara na Nona mavoa e sarisarina kei na mawe ni ivako e Ligana kei na Yavana. A cakava oqo, a vakamacalataka o Koya, “mo dou kila kina ni sai au na Kalou ni vuravura ke- cega, kau sa mate ena vuku ni nodra ivalavala ca na kai vuravura” (3 Nifai 11:14). Ka tomani na itukutuku, ni ra sa cuva sobu na tamata “vei Jisu, ka vakarokoroko vua” (tikina e 17). Ena ka oqo, ena yaco me qaravi Koya ko vuravura taucoko.

E vakavulica o Jisu eso tale na dina talei baleta na Nona Veisorovaki. Na iVola i Momani, ka vakamatata- taka na ivakavuvuli ni iVakabula ka solia na ivakamacala totoka duadua ni Nona ilesilesi, e tukuna kina na ivakavuvuli oqo:

“A sa talai au mai ko Tamaqu meu mai laveti cake e na kauveilatai . . . , meu kauti ira mai kina na tamata kecega kivei au, . . .

“ . . . me ra lewai ena nodra ivalavala.

“Ta ko koya yadua sa veivutuni ka papitaisotaki e na yacaqu, ena vakasinaiti ena YaloTabu; ia kevaka sa vosota me yacova na ivakataotioti, au na kunea ni sa savasava ko koya e mata i Tamaqu ena siga au sa tu kina meu lewai ira na kai vuravura. . . .

“Ta sa sega na ka tawa savasava sa curu rawa ki na nona matanitu [na Tamaqu], ia sa sega e dua sa curu rawa ki na nona ivakavakacegu, ko ira ga sa sava na nodra isulu e na noqu dra, ni ra sa vakabauta, ka veivutunika na nodra ivalavala ca ka vosota me yacova na ivakataotioti” (3 Nifai 27:14–16, 19).

Eda sa qai kila vakavinaka kina ni Veisorovaki i Jisu Karisito sa solia vei keda na madigi meda valuta rawa na mate vakayalo ka vu mai na ivalavala ca, kei na noda vakayacora ka maroroya na veiyalayalati tabu, eda na ciqoma kina na veivakalougatataki ni bula tawamudu.

Bolebole kei na Vakadinadina

A solia o Jisu na bolebole oqo “A cava dou lewa ena vuku i Karisito?” (Maciu 22:42). A bolei ira na kai Korinica o Paula me ra “dikevi ira mada, se ra tu ena vakabauta” (2 Korinica 13:5). E dodonu vei keda taucoko meda sauma vakai keda na veibolebole oqo. Sa tiko evei na noda dina? Eda sa vakataki ira beka na lotu-Vakarisisito ka vakamacalataka vakamatata o Elder Neal A. Maxwell ni ra sa tokitaka na nodra itikotiko ki Saioni ka saga tikoga me dua na nodra itikotiko mai Papiiloni.¹

E sega ni ka ni tu e loma. Eda sa daumuri Jisu Karisito. Eda sa vakaitikotiko ena Nona Lotu kei na Nona kosipeli, ka me kakua ni da vakayagataka e dua na visa meda sikovi Papiiloni kina se itovo vakataki ira na kena lewenivanua. E dodonu meda rokova na Yacana, maroroya na Nona vunau . . . ka “kakua ni vakasaqara na veika ni vuravura oqo ia mo vakasaqara

taumada mo tara cake na matanitu ni Kalou, ka tauyavutaka na nona yalododonu” (Maciu 6:33 , ivakamacala e botona a; mai na iVakadewa i Josefa Simici, Maciu 6:38).

Sa i Jisu Karisito *na* Luvena e Duabau ga ka Luvena Daulomani na Kalou. Sai Koya *na* noda Dauniveibuli. Sai Koya *na* Rarama kei Vuravura. O Koya *na* noda iVakabula mai na ivalavala ca kei na mate. Oqo na ka bibi duadua me kilai e vuravura, ka sa rawa mo kila vakai iko ga, niu sa kila vakai au. Na Yalo Tabu, o koya sa vakadinadinataka na Tamana kei na Luvena ka sa liutaki keda ki na ka dina, sa vakatakila mai vei au na dina kece

oqo, ka na vakatakila vei kemuni o Koya. Na sala o ya mo gadreva ka talairawarawa. E vakavulica o Jisu, “Dou kerekere, ka na soli vei kemudou: dou vakasaqara, ka dou na kunea; dou tukituki, ka na dolavi vei kemudou” (Maciu 7:7). Ena talairawarawa e vakavulica ko Koya “Kevaka e dua na tamata sa via cakava na lomai koya, ena kila se sa ka mai vua na Kalou na ivakavuvuli, se au vosa vakai au ga” (Joni 7:17). Au sa vakadinadinataka ni sa dina na veika oqo ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na Neal A. Maxwell, *A Wonderful Flood of Light* (1990), 47.

Mai vei Matthew O. Richardson

Karua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Raraba ni Wilivola ni Sigatabu

Veivakavulici ena iTovo ni YaloTabu

Ni da qasenivuli kece, sa dodonu me da kila vakavinaka sara ni Yalo Tabu sai koya na qasenivuli dina ka ivakadinadina ni veika dina kecega.

Ena vuqa na yabaki sa oti keirau a tiko vata kei na noqu itokani daukaulotu ena koronivuli ni veivakarautaki ki na kaulotu kau rogoca kina na domo ni dua na gone ni kaya vaqo, “Bu, o rau ya e rau daukaulotu *dina* beka?” Au vuki yani ka raica e dua na goneyalewa lailai ni taura toka na ligai buna ka dusi au tu mai kei noqu itokani. Au dredre yani, dodoka yani na ligaqu, raica vakadodonu na matana, ka kaya, “Bula, o au o Elder Richardson, ka keirau daukaulotu *dina*.” E ramase na matana ni raici au mai, ni kurabui ni sotava e rua na daukaulotu dina.

Au a biuta na vanua oqori ena yalodina vakavou. Au vinakata meu dua na daukaulotu me vaka e namaka vei au na iVakabula, noqu matavuvale, kei na goneyalewa lailai oqo. Ena rua na yabaki ka tarava, au a cakacaka vakaukauwa meu irairai, vakasama, ivalavala, ka vakauasivi cake me veivakavulici me vaka e dua na *daukaulotu* dina.

E dina ga niu sa lesu mai ki vale, kau sa biuta mai na noqu tabana ni kaulotu, e laurai tikoga e matanavotu ni sega ni biuti au na noqu kaulotu. Io ni sa oti sara mada ga yani e vica vata

na yabaki oqo, au se vakila tu ga ni noqu gauna ni kaulotu, a rua na yabaki uasivi duadua *ena* noqu bula. E dua na ikaukau lesu sega ni namaki mai na noqu kaulotu na vosa nei goneyalewa lailai oya. Sa mai voqa tikoga oqo e noqu vakasama, “Bu, o koya beka o ya e tu *dina* vua na matabete?” “Bu, o koya beka o ya e tagane vakawati *dina* se dua *dina* na tama?” se “Bu, o koya beka o ya e lewe *dina* ni Lotu?”

Au sa vulica ni dua na idola me da ka *dina* kina ena veiyasa kece sara ni noda bula sai koya na noda rawata me da veivakavulici ena dua na ivakarau ka sega ni yalani kina na vuli. O na raica, na *bula dina* e gadrevi kina na *vuli dina*, ka na vakatau ena *veivakavulici dina*. “Na itavi ni veivakavulici [mana] e sega ni yalani walega vei ira na kacivi me ra qasenivuli.”¹ Na ka dina, ni sa noda itavi kece na lewe ni matavuvale, iliuliu ni Lotu, kei na lewe ni Lotu (oka kina o ira na itabagone kei na gone) na veivakavulici.

Ni da qasenivuli kece, sa dodonu me da kila vakavinaka sara ni Yalo Tabu sai koya na qasenivuli *dina* ka ivakadinadina ni veika dina kecega.

O ira era sega ni kila vakavinaka sara oqo era na tovolea mera sosomitaka na Yalo Tabu ka cakava vakai ira na ka kecega, sureta ena yalomalua na Yalotabu me tiko vata kei ira ia me veitokoni walega, se era vakabauta ni ra sa solia kece na nodra itavi ni veivakavulici vua na Yalotabu, ia na ka dina sai koya ni ra “a vakawelevetaka walega.” Sa nodra itavi yadua na itubutubu, iliuliu, kei na qasenivuli mera veivakavulici “ena Yalotabu.”² Mera kakua ni veivakavulici “e mata ni Yalotabu” se “e daku ni Yalotabu” ia “ena Yalotabu” me rawa kina vua na Yalo Tabu me vakavulica na dina ka sega ni vakasosataki.

E vukei keda o Moronai me da kila na ivakarau me da veivakavulici kina mai na Yalotabu ka sega ni vakaisosomitaka, vakamalumalumutaka, se vakasuka na Yalo Tabu mai na nona itutu *dina* vaqasenivuli. E kaya o Moronai ni sa dau liutaki na nodra soqoni na Yalododonu “me vaka sa uqeti koya kina na Yalotabu.”³ Oqo me gadrevi vakalevu cake kina mai na kena dau tiko vata ga kei keda na Yalotabu. Me da bula kaya “me vaka sa uqeti kina na Yalo Tabu e kena ibalebale me da gadreva beka me da veisautaka na ivakarau ni noda veivakavulici me vakamura na ivakarau ni nona veivakavulici na Yalo Tabu. Ni da vakamura na ivakarau ni Yalo Tabu, sa na rawa vua na Yalo Tabu me veivakavulici ka vakadinadinataka ka sega ni veivakasosataki. Na veimurimuri bibi oqo e rawa ni matanataki mai na ivakaraitaki oqo.

Ena vuqa na yabaki sa oti keitou a kaba cake ki na dela ni ulunivanua na South Sister kei rau na luvequ, e dua na ulunivanua mai Oregon e 10,358-na fute (3,157 na mita). Ni oti e vica na auwa keitou sotava e dua na delana balavu e 45 na diqiri ka tu kina na qereqere ni soata. Ni sa laurai tu mai na dela ni ulunivanua, keitou toso tikoga ka qai raica ni veikalawa kecega ena dromu yani na yava ki na qereqere, ka vakavuna na neitou sisi sobu tale ena vica na idi. A gu yani ki liu na luvequ tagane yabaki 12 kau tiko ga vata kei na noqu goneyalewa yabaki walu. Sa yaco mai na oca kei

na yalolailai, sa mosi na yalona, ni nanuma ni rawa ni sega ni laki dua-vata kei ganena mai cake. Na imatai ni vakasama e yaco mai meu sa colati koya cake. Sa gu na yaloqu ia e ka ni rarawa ni sa malumalumu mai na noqu masela. Keirau dabe ena veivatu ka vakasamataka na vanua keirau sa tu kina, ka keirau vakadavora e dua na ituvatuva vou. Au tukuna vua me ququmi na ligana ena loma ni noqu taga ni tarausesese e muri, tautauri matua, ka—bibi duadua—niu laveta ga na yavaqu meu kalawa, me biuta sara mai na yavana ena vanua a tu kina na yavaqu. A vakamurimuria na noqu itosotoso ka vakararavi ena nona talave cake ni liliva toka na noqu taga e muri. Ni oti e dua na gauna ka vaka me sa tawamudu, keirau sa qai yaco ki dela ni ulunivanua. Sa dua na ka talei na nona vakaraitaka na nona qaqa kei na nona yalovakacegu. Io, ena noqu vakasama, erau sa dau kaba ulunivanua *dina* o koya kei ganena.

Na nona qaqa na luvequ yalewa e vu mai na nona sasaga vagumatua na luvequ yalewa kei na nona dau kaba ulunivanua vinaka *me vaka na ivakarau* ni noqu kaba ulunivanua. Ni vakasotara vata na nona itosotoso ki na noqu, keirau rawa kina ni toso vata, ka rawa kina vei au meu solia kece na noqu igu. E vakaoqori ena gauna eda veivakavulici kina “me vaka sa veivakauqeti kina na Yalotabu.” Ni da vakamura na ivakarau ni noda veivakavulici me tautauvata kei na nona na Yalo Tabu, ena vaqaqacotaki keda na Yalotabu ia ena gauna vata oqori ena sega ni vakasosataki. Ni da vakananuma toka oqo, yalovinaka vakasamataka mada e rua na “veivakauqeti ni Yalotabu” bibi ka na yaga me da vakamura.

Matai, na Yalo Tabu e vakavulica yadudua sara ga na tamata o ya. Oqo e rawa kina meda kila vakavinaka sara vakataki keda na dina. Me vaka ni duidui na noda gagadre, na veika eda sotava, kei na noda itosotoso, ena vakavuvulitaka na Yalo Tabu na veika e dodonu meda kila ka cakava me rawa ni da yacova na keda icavacava e gadrevi. Ni yalovinaka

ka kila ni veivakavulici na Yalo Tabu ena “dina ni veika kecega,”⁴ e sega ni vakavuvulitaka na dina kecega ena dua ga na gauna. E vakavuvulitaka na dina na Yalotabu na “vosa ena vosa, na vunau ena vunau, vakalailai eke ka vakalailai mai kea.”⁵

O ira era veivakavulici ena ivakarau ni Yalotabu era kila vakavinaka ni ra vakavulica na tamata, sega ni lesoni. Era na sega kina ni rawai mera vakatotia taucoko na veika e tiko ena ivolavakarau se vakavulica na veika kece era sa vulica baleta na ulutaga ia era na raicamatua ga na veika e gadrevi mera kila ka cakava o ira na nodra matavuvale se lewe ni kalasi. O ira na itubutubu, iliuliu, kei na qasenivuli era vakatotomuria na ivakarau ni nona veivakavulici na Yalotabu, era na vulica vakatotolo sara ni veivakavulici *dina*

e levu cake sara mai na vosa walega kei na italanoa. Ena yaco, ni ra na dau cegu ka vakarorogo ena so na gauna, vakadidike toka vakamalua, ka qai lewa na ka e tarava me vakayacori.⁶ Ni ra vakayacora oqori, sa na toka kina na Yalo Tabu ena dua na vanua me vakavulici rau ruarua o koya e vuli kei qasenivuli ena veika me rau cakava ka tukuna.⁷

Karua, e dau veivakavulici na Yalo Tabu ena veisureti, veivakauqeti, veivakayaloqaqataki, ka vakayavalati keda me da cakacaka. Sa vakadeitaka vei keda na Karisito ni na yaco meda kila na dina ni vunau ena noda cakacakataka.⁸ Na Yalo Tabu ena liutaki keda, tuberi keda, ka vakaraitaka vei keda na veika me da cakava.⁹ Ena sega ni cakava vei keda na ka eda rawa walega ni cakava vakai keda ga. Eda raica, ni Yalo Tabu e sega ni rawa ni vuli *ena* vukuda, vakila *ena* vukuda, se cakacaka *ena* vukuda baleta oqori ena veisaqasaqa ki na ivunau ni galala ni digidigi. E rawa ni vakavuna na madigi ka sureti keda me da vuli, vakila, ka cakacakataka.

O ira era dau veivakavulici ena veivakauqeti oqo ni Yalotabu era na vukei ira na tani ena nodra veisureti, veivakayaloqaqataki, ka vakarautaka vei ira na madigi me ra vakayagataka kina na nodra galala ni digidigi. Era kila na itubutubu, iliuliu, kei ira na qasenivuli ni sega ni rawa ni ra vakila *ena* vukudra, vuli *ena* vukudra, se veivutuni sara mada ga *ena* vukudra na nodra matavuvale, ivavakoso, se lewe ni kalasi. Era sega ni taroga, “Na cava e rawa niu cakava ena vukudratou na luvequ, lewe ni kalasi, se so tale?” mera taroga rawa kina, “Au na vukei ira vakacava era tu wavoliti au me ra vulica ga vakataki ira?” O ira na itubutubu era vakatotomuria na cakacaka ni Yalo Tabu era na tauyavutaka na veivale era na vulica kina na lewe ni matavuvale me ra dau vakabibitaka na veika ka sega ni vulica walega na bibi ni veika. Ena sala vata oqori, mai kena veivosataki tiko ni ivunau era na veivuke na qasenivuli vei ira na gonevuli me ra kila ka bulataka na ivunau va kosipeli. Ena sega ni vakasosataki na Yalo Tabu ni ra vakayagataka vakadodonu na

tamata na *nodra* galala ni digidigi.

Ena ituvaki e tu kina na vuravura oqo, eda gadreva sara kina vakalevu na vuli *dina* kei na veivakavulici ena noda veivale, veisoqoni, kei na kalasi ni kosipeli. Au kila ni nomuni sasaga mo ni vakavinakataka ena veivakadrukai beka ena so na gauna. Ni yalovinaka ka kakua ni vakayalolailaitaki ena veika o ni rawata. Au dau nanuma lesu na veika au a sotava ena kaba ulunivanua kei rau na luvequ. Keitou duavata ena veigauna kece keitou cegu kina, keitou sega ni dau vakanamata tiko ga ki na vanua sa vo me keitou kabata, keitou na dau vuki ka raica sobu na ulunivanua. Keitou dau raica na irairai ni vanua ka kaya, “Raica na vanua tou sa lakova mai.” Keitou na qai cegu, vuki cake vakatotolo ka qai tekivu kaba tale dua na ikalawa ena dua na gauna. Kemuni na taciqu kei na ganequ, e *rawa* ni o ni itubutubu, iliuliu, ka veivakavulici ena veivakauqeti kei na cakacaka ni Yalotabu. Au kila o ni rawa ni cakava oqo. Au vakadinadinataka ni rawa mo ni cakava oqo ni na veisau kina na bula.

Sa vakalougatataki na noqu bula mai vei ira na *qasenivuli dina*, ka ra dau veivakavulici ena Yalotabu. Au sureti kemuni mo ni vakamura ena ivakarau ni nomuni veivakavulici na veivakauqeti ni Yalo Tabu ena veika kece o ni cakava. Au vakadinadinataka ni o Jisu Karisito na noda iVakabula ka ni sa vakalesui mai na Nona kosipeli. Ena vuku ni tikina oqo sa dodonu me da itubutubu *dina*, iliuliu *dina*, *qasenivuli dina*, ka gonevuli *dina*. Au vakadinadinataka ni na vukei kemuni na Kalou ena nomuni sasaga, ena yaca tabu ni noda iVakabula, o Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. *Veituberi, Me iLutua ni Noda Bula: iYaragi Vakavuli ni Veituberi Vakosipeli* (1999), 4.
2. *Vunau kei na Veiyalayalati* 50:14.
3. *Moronai* 6:9.
4. *Moronai* 10:5; raica talega na *Vunau kei na Veiyalayalati* 50:14; *Tudei ena Vakabauta: E Dua na iDusidusi Vakosipeli* (2004), 97.
5. *2 Nifai* 28:30.
6. Raica na David A. Bednar, “Seek Learning by Faith,” *Liahona*, Sept. 2007, 16–24.
7. Raica na Luke 12:12.
8. Raica na Joni 7:17.
9. Raica na *2 Nifai* 32: 1–5.

Mai Vei Elder Kazuhiko Yamashita
Ena Vitusagavulu

O Ira Na Daukaulotu Era iYau Vakamareqeti ni Lotu

Au vakavinavinakataka vakalevu na nodra kacivi mai vua na Turaga na daukaulotu, ka ra sauma lesu na veikacivi o ya, ka vaka kina na nodra sa veiqaravi tiko ena veiyasai vuravura kece sara.

Ena dua na bogi ena vica na yabaki sa oti, rau a mai veisiko ena neitou vuvale e dua na daukaulotu se qai kacivi vou o Elder Swan kei na nona itokani iliuliu mai Japani. E kalougata niu a tiko e vale, au mani sureti rau mai ki loma ni vale. Ena noqu kidavaki rau e mata ni katuba, a coba sara na mataqu ena kote a daramaka tiko o Elder Swan. Au sega mada ni vakasamataka, noqu sa tukuna yani vua, “Dua dina na kote toka o daramaka tiko oqori!” Ia, a sega ni kote vou, ka sa via siyawa toka. Au vakasamataka sara de rairai e nona e dua vei ira na daukaulotu i liu ka biuta tu mai ena nodra vale na daukaulotu.

A sauma vakatotolo sara mai na noqu vosa o Elder Swan, ka sa veibaisai taucoko sara ga ni veika au a vakasamataka tiko. A kaya cacavukavuka mai vaka Japani, “Io, e dua na kote vinaka ‘qo. Na kote ‘qo a daramaka tu o tamaqu ena sivia e 20 na yabaki sa oti ena nona a kaulotu tu e Japani.”

O tamana a kaulotu ena Japan Okayama Mission. Ka ni gauna e sa biubiu kina na luvena tagane me laki kaulotu i Japani, a solia kina vua na nona kote. Na iyaloalo oqo e vakaraitaka na kote ni rua na itabatamata nei Elder Swan ka rau a daramaka mai Japani.

Sa tara dina na yaloqu na noqu rogoca na vosa nei Elder Swan. Kau sa kila ena gauna oqo na vuni nona daramaka tiko o Elder Swan na kote nei tamana ena nona kaulotu tiko. A tekivutaka o Elder Swan na nona kaulotu ena levu ni nona lomani Japani kei ira na lewena ka dua na ivakarau ka tomama tu mai vei tamana.

Au vakadeitaka ni so vei kemuni ko ni sa sotava eso na ka e tautauvata kei na veika oqo. E so na daukaulotu era veiqaravi mai Japani era tukuna vei au ni o tamadra, o tinadra, o ira na tukadra se tamadra lailai era a kaulotu tale ga mai Japani.

Au gadreva meu vakaraitaka na

noqu loloma dina, veidokai, kei na vakilai ni vakavinavinaka me baleti ira kece na daukaulotu oti ka ra a veiqravi e vuravura raraba. Au vakadeitaka ni o ira o ni vukei ira me ra saumaki mai era na sega ni guilecavi kemuni. “Na kena lagilagi ena ulunivanua na yava ikoya sa kauta mai na irogorogo vinaka . . . !”¹

O au e dua vei ira na saumaki mai oqori. Au a saumaki mai ena noqu yabaki 17, ena noqu a gonevuli tiko ena vuli torocake. Na daukaulotu ka papitaisotaki au o Elder Rupp mai Idaho. E se qai vakacegui wale ga oqo vaka peresitedi ni iteki e Idaho. Au se sega tale ni raici koya mai na gauna au a papitaiso vou kina, ia keirau dau veivolavolai tiko ena imeli ka keirau veivosaki tiko ena talevoni. E sega vakadua ni rawa meu guilecavi koya. Nona dauloloma, matadredredre e sa toqai tu ena noqu vakanananu. E marautaka vakalevu nona kila niu sa toso vinaka tiko.

Niu se yabaki 17, au sega ni kila vinaka sara na itukutuku e rau a vakatavulica tiko vei au na daukaulotu. Ia, a duatani sara na veika au vakila me baleti rau na daukaulotu, kau a vinakata meu vakataki rau. Kau vakila na kena titobu ka tudei tu ga na nodrau loloma.

Meu tukuna mada vei kemuni na siga au a papitaiso kina. Sa ikoya na ika 15 ni Julai, ka sa dua dina na siga katakata. A papitaiso tale ga vata kei au e dua na marama, ena siga o ya. Era a tara ga e ligadra na tobu ni papitaiso na daukaulotu, ka sega soti ni maqosa na kena irairai.

Ni oti ga neirau papitaiso, keirau a sa vakadeitaki tale ga. A vakadeitaki e liu na sisita oqo mai vei Elder Lloyd. Au a dabe vata toka kei ira na lewenilotu tale eso, au bobo, kau vakarogoca lo toka yani na nona vakadeitaki koya. A vakadeitaki koya o Elder Lloyd, oti sa qai tekivu me cavuta vua e dua na veivakalougatataki. Ia, a mai galu mada yani o Elder Lloyd, kau mani dolava na mataqu ka raici koya yani ena vakatataro.

Nikua mada ga au se nanuma vakamatata tu ga na veika au a raica o ya. E drodro na wai ni matai Elder Lloyd ena tagi. Ka sa ikoya na imatai

ni gauna ena noqu bula, meu vakila na veiovicini ni Yalo Tabu. O koya gona mai na Yalo Tabu vaka ikoya, au rawata dina mai kina na veivakadeitaki ni rau lomani keimami o Elder Lloyd ka lomani keimami na Kalou.

Ni oti o ya sa noqu na madigi meu vakadeitaki. A vakayacora talega o Elder Lloyd. A tabaka na uluqu ka vakadeitaki au meu lewe ni Lotu, vakatikora na isolisoli ni Yalo Tabu, ka sa qai tekivu cavuta e dua na veivakalougatataki. A baci galu tale. Ia, au a kila na cava e sa yaco tiko. Au kila vakaidina mai na Yalo Tabu ni rau lomani au na daukaulotu ka lomani au na Kalou.

Ena gauna oqo au na vinakata meu cavuta e vica na vosa vei kemuni na daukaulotu o ni veiqravi tiko e vuravura raraba ena gauna oqo. Na nomuni ivakarau kei na loloma o ni vakaraitaka tiko kivei ira tale eso, era sa itukutuku kilai tani duadua sara. E dina ga ni a sega ni totolo sara na noqu kila na ivunau taucoko e rau a vakatavulica vei au na daukaulotu, au vakila na nodrau loloma uasivi, ka

vakatavulica vei au na veilesoni bibi na nodrau vei cakacaka ni yalovinaka. Na nomuni itukutuku sa ikoya e dua na itukutuku ni loloma, e dua na itukutuku ni vakanuini, kei na dua na itukutuku ni vakabauta. E sureta na Yalo Tabu na nomuni ivakarau kei na ka o ni cakava, ka sa rawa kina vei keda mai vua na Yalotabu, me da kila na veika bibi. Na ka au vinakata meu vakamacalataka vei kemuni sa ikoya mai na nomuni loloma, o ni sa wasea tiko mai kina na loloma ni Kalou. O ni sa dua na iyau vakamareqeti ni Lotu oqo. Au via vakavinavinaka vakalevu vei kemuni kece sara ena nomuni solibula kei na nomuni gugumatua.

Au na via vosa tale ga kivei kemuni na daukaulotu ena gauna sa bera mai. Ena noqu matavuvuale, eratou lewe va na luvei keirau eratou sa kaulotu oti, ka sa na gole tiko yani na neirau ikalima ni daukaulotu ki na Provo Missionary Training Centre ena mua ni vula oqo. Ena yabaki mai oqo e sa nakita tale tiko ga na luvei keirau gone duadua me lako ki kaulotu ni oti na nona qeretueti mai na vuli torocake.

Kau vosa vakakina vei iratou na luvequ tagane kei kemuni kece sara o ni vakavakarau tiko mo ni kaulotu. E sa ka yaga mo ni kauta vata kei kemuni ena nomuni kaulotu e tolu na ka:

1. E dua na gagadre mo ni vunautaka na kosipeli. E vinakata na Turaga mo ni tarogi ira na Nona sipi, ka vakasaqarai ira.² Na tamata kece e vuravura taucoko era sa waraki kemuni tu. Ni yalo vinaka ka lako yani vakatotolo ki na vanua era sa tu kina. E sega ni dua e vakataki ira na daukaulotu ena nodra sasaga vakaukauwa me ra vakabulai ira tale eso. Oi au e dua vei ira oqori ka rau vakabulai au mai na daukaulotu.
2. Vakatorocaketaka na nomu ivakadinadina. Na Turaga e vinakata na “yalo sa malumalumu ka talairawarawa.”³
3. Mo lomani ira na tamata me vakataki Elder Swan, ena nona a kauta vata tiko kei koya na kote nei tamana kei na loloma nei tamana me baleti Japani kei ira na kena tamata ena nona laki kaulotu.

O i kemuni o ni sega ni kila mo ni vakavakarau vakacava ena vei qaravi ni kaulotu, ni yalo vinaka ka laki raici nomuni bisopi. Au kila ni na vukei kemuni o koya.

Au vakavinavinakataka vakalevu na nodra kacivi mai vua na Turaga na daukaulotu, ka ra sauma lesu na veikacivi o ya, ka vaka kina na nodra sa vei qaravi tiko ena veiyasai vuravura kece sara. Au sa vakavinavinakataka dina vakalevu na nomuni sasaga kece sara. O ni sa dua na iyau vakamareqeti ni Lotu oqo. Ka mo ni tomama tikoga na nomuni kaulotu ka dau vakataki ira na tisaipeli i Karisito.

Au vakadinadinataka ni o keda eda luvei Tamada mai Lomalagi, e lomani keda o Koya, ka ni a tala mai o Koya na Luvena Lomani, o Jisu Karisito, me rawa me da lesu tale yani ki na Nona iserau. Au cavuta na veika oqo ena yaca tabu i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Aisea 52:7.
2. Isikeli 34:11.
3. Vunau kei na Veiyalayalati 64:34.

Mai vei Randall K. Bennett
Ena Vitusagavulu

Digitaka na Bula Tawamudu

E sega ni ka vakacalaka na rawati ni bula tawamudu, ia e ka ni digidigi. Ena sega ni bera sara me tekivu digitaki oqo na bula tawamudu!

Ena veiyabaki sa oti, ni keitou a tiko voli e baravi kei iratou na noqu matavuvale, au raica kina e so na ivakaro kei na kuila ka vakasalataki keimami tiko baleta e dua na kui ni wai ka rawa ni kauti keda yani ki waititi titobu voravora. E sega niu raica rawa, ka niu sega ni vulica, ia e raica rawa tiko na dauveitaqomaki ka dabe toka ena vale ni vakatawa, ni kui ni wai oqo e rerevaki sara vei ira era na biuta na baravi mera siro yani ki wai. Au nanuma niu a veikayaka e lomaqu, “O au na tamata dauqalo. Na qalo e ka ni vakaukauwa yago vinaka. Au na maroroi ena vanua vovodea.”

Au sega ni kauwaitaka na ivakaro o ya ka nuidei ena noqu vakatulewa ka siro yani ki wai meu laki marautaka na “veivakabulabulataki” ni noqu na sisili. Au rai cake mai ni sa oti e vica na miniti ka raica ni ratou sa yawa sara mai vei au na noqu matavuvale. Na kui ni wai kau a vakaroti tiko kina sa dreti au ka kuitaki au tani mai vei iratou na noqu matavuvale.

Taumada au a yalodei, oti au a qai taqaya, kau saga meu qalo yani ki matasawa, ia sa dreti au laivi tikoga yani kina wai titobu voravora na kui ni wai.

Au sa tekivu oca mai kau sa tekivu ceruma na wai niu cegu cake. Au sa kila ni sa voleka sara na luvu. Ni sa yali na noqu kaukauwa, au sa qai kaci ka kere veivukei.

Vaka na cakamana ni sa tu e yasaqu e dua na dauveitaqomaki. Au a sega tu ni kila ni a raica vinaka toka mai o koya na noqu sa siro sobu i wai. E kila tu o koya ni kui ni wai ena vesuki au ka kila talega na vanua ena kauti au yani kina. Ni drovaka tani mai na kui ni wai sa qai qalo wavoki me laki waraki au ena vanua au sa tekivu sasaga tiko mai kina, ka waraka meu kaci ka kere veivuke. Niu sa oca sara ka sega ni rawa meu qalo lesu duadua, au a ka se vakavinavinakataka tikoga na nona veivueti. Kevaka me a sega na nona veivuke keu a sega ni lesu tale vei iratou na noqu matavuvale.

Au a cakava e dua na digidigi vakaloloma sara ena siga o ya ka vakavuna vei au e dua na leqa levu vakakina na neitou matavuvale. Ni da mai vakasamataka vata tiko yani na isolisoli ni digidigi, au masuta na Yalo Tabu me vukei keda meda na vakatulewataka vakavuku na noda digidigi.

Montreal, Quebec, Kanada

Sa vakatavuvulitaka tiko na noda parofita lomani o Peresitedi Thomas S. Monson: “Au na sega ni vakabekataka ni ivotavota ena vakatau mai na vakatulewa. Ena sega ni rawa mo vakatulewataka e dua na ka e tawamudu ka sega ni tawamudu na kena revurevu.”¹

O kemuni yadua—me vaka eda sa vakavulici ena koniferedi oqo—ni sa luvedrau lomani e dua na itubutubu vakalomalagi. Ko ni sa vakalougatataki ka sa tiko na nomuni ivotavota.² Ena nomuni bula taumada o ni a vulica kina mo ni lomana na dina. E a ka tawamudu na nomuni digidigi. Ko ni a kila ni bula eke, ena sotavi kina na veivakararawataki kei na dredre, na rarawa kei na mosi, na veivakatovolei kei na veitemaki, me vukea na nomuni tubucake. Ko ni a kila talega ni rawa ni ko ni mai tomama na nomuni digidigi donu, veivutunitaka na digidigi cala, ka Veisorovaki i Jisu Karisito ena rawa kina na bula tawamudu.

Na cava e vakavulica na parofita o Liai baleta na digidigi? E vakasalataki ni da sa “galala meda *digitaka na galala kei na bula tawamudu*, ena vukui koya na Dauveisorovaki ni tamata kecega, se mera digitaka na tiko vakabobula kei na mate, me vaka na nona veivakabobulataki kei na nona inaki na tevoro.” Sa qai vakavulica, “Mo dou vakararavi vua na Dauveisorovaki ka

vakarorogo kina nona ivunau; dou muria na nona vosa, ka *digitaka na bula tawamudu*.”³

Kemuni na taciqū kei na ganequ, mai na veika eda digitaka meda vakananuma, vakila, ka cakava, *eda sa digitaka tiko beka na bula tawamudu?*

Eratou sa vulica tiko na makubui keirau, ni gauna eratou sa digitaka kina e dua na ka, eratou sa digitaka tale tikoga na kena revurevu. Se qai oti wale toka ga oqo na nona a sega ni via kania na kena i vakayakavi e dua na makubui keirau. A vakamacalataka vua o tinana, “Sa voleka na gauna ni moce. Kevaka mo digitaka mo kania na kemu i vakayakavi ko sa digitaka tiko mo gunu aisikirimu me ivakalomavinaka. Kevaka mo digitaka mo kua ni kania na kemu ivakayakavi, o sa digitaka tiko mo sa lako sara ga imoce qo, ka sega ni gunu aisikirimu.” Vakasamataka o makubui keirau na rua na digidigi oya ka kaya cake mai ena nona sa vakabutubutu, “Au vinakata na digidigi qo—meu qito *ka* gunu aisikirimu *ka* kua ni lako i moce.”

Taciqū kei na ganequ eda vinakatali na qito, gunu aisikirimu walega, ka kakua ni laki moce, ka qai kua ni sotava na revurevu ni kana vakaca kei na oca?

Na kena dina ga oqo, e tiko walega e rua na digidigi tawamudu, ka tiko

vata kei na kena revurevu: digitaka mo muria na iVakabula kei vuravura ka digitaka mo laki bula tawamudu vata kei na Tamada Vakalomalagi se digitaka mo vakamuri vuravura ka digitaka mo sa wasei iko tani mai vua na Tamada Vakalomalagi me tawamudu.

Ena sega ni rawa meda digitaka ruarua na veimaroroi ni buladodonu, kei na rerevaki ni bula vakavuravura. Ni da bula ka lako voli e vuravura ena rairai sega soti ni taqayataki, ia e vaka sara ga o ya na noqu a laki sili “bulabula”!

Me vaka sara ga na kui ni wai ka a rawa ni veisautaka vakadua na ituvaki ni neitou matavuvale, na kui ni wai e vuravura nikua, na veivakavuvuli veitemaki, ivakavuvuli cala, kei na bula vakasisila e ra saga me na tawamudu na kena dreti keda laivi mai na noda matavuvale kei na Tamada Vakalomalagi.

Sa raica ka gadreva na noda parofita, daurairai, ka dauvakatakila, me vakasalataki keda mai na kui ni wai rerevaki ka vakadomobula ka sa bolei keda tu ena gauna oqo. Era sa veisureti, veivakayaloqaqataki, veivakavulici, veivakananumi, ka veivakasalataki tiko vei keda. Era kila ni noda na maroroi ena vakatau ena noda na digitaka meda muria na (1) ivakavuvuli eda vulica ena wili ivolanikalou kei na

masu ena veisiga; (2) veituberi ni Yalo Tabu; kei na (3) nodra ivakasala vakaparofofita. Era kila ni tiko na veimaroroi kei na vakacegu ena vakamura na iVakabula o Jisu Karisito, ka bulataka na Nona kosipeli.”⁴

Ena gauna ni dredre ni bula kei na veivakararawataki mai Rusia, e a digitaka kina o Anatoly kei Svetlana Reshetnikov na bula dodonu mai na bula vakavuravura. Ena nodrau sa lewena na Lotu, erau a vakasewasewani. E a tosoi sobu na nona itutu mai na nona vanua ni cakacaka. Ena yaloqaqa erau a vakananuma, “Qo sa na qai levu na gauna ni nodaru qarava na Kalou!” Vakawasoma na nodra dau vakarerei, ia e rau digitaka ga me rau vakamura na ivakavuvuli ni kosipeli. Sa imatai ni kai Rusia o Elder Anatoly Reshetnikov me lewe ni Vitusagavulu ni iWasewase. Ena nodrau sa digidigi, erau sa tomana tiko na Reshetnikovs *na digidigi ni bula tawamudu*.

Eda na sotava taucoko na dredre. Eda na vakatovelei taucoko. Eda sa cala taucoko. Eda se sega ni bera ka se sega ni dredre meda digidigi donu. Na veivutuni sa ikoya e dua vei ira na digidigi donu.

E a sa vakatavuvulitaka o Peresitiedi Dieter F. Uchtdorf:

“Na cala lalai kei na toki laivi mai na ivakavuvuli ni kosipeli i Jisu Karisito ena rawa ni kauta mai na revurevu e veivakararawataki kina noda bula. Sa ka bibi kina meda bula vakaivakarau, me rawa kina ni da digitaka meda na lesu tale kina sala dodonu ka kakua ni waraka se vakanuinitaka ni na qai vakadodonutaki koya ga vakaikoya na cala.

“Na dede ni kena vakalaivi na leqa, na levu ni ka e gadrevi me na caka me rawa na veisau, kei na kena na balavu tiko na gauna ena taura meda lesu tale kina sala dodonu—ena rawa sara ga ni kauti keda yani kina rusa.”⁵

Ena dau dodo tu ga na liga dauloloma ni noda iVakabula vei keda kece sara.⁶ Ni da sa veivutuni dina sara, eda sa na rawa ni vosoti ena noda ivalavala ca ka na sega tale ni qai nanuma na iVakabula na noda cala.⁷

Ni ko ni sa vakananuma tiko na

nomuni digidigi kei na kena revurevu, mo ni na qai tarogi kemuni tiko:

- Au sa vaqara dina tiko li na veidusimaki vakalou ena noqu wili ivolanikalou e veisiga, se au sa osososo saraga ka sega ni kauwaitaka se sega ni dau vulica na vosa i Karisito ka veivosaki kei na Tamaqu Vakalomalagi?
- Au sa digitaka tiko li meu muria na ivakasala ni parofita ni Kalou, seu sa muria tiko na sala vaka vuravura kei na nodra vosa veisaqasaqa na tani?
- Au sa vaqara tiko li na veituberi ni Yalo Tabu ena veisiga ena ka au digitaka meu vakasamataka, vakila, ka cakava?
- Au sa cakava tiko ena veigauna na noqu dodoliga ni veivukei, veiqaaravi se vukei na nodra vueti na so tale?

Kemuni na taciqum kei na ganequ, e sega ni ka vakacalaka na rawati ni

bula tawamudu, ia e ka ni digidigi. Ena sega ni bera sara me tekivu *digitaiki oqo na bula tawamudu!*

Au vakadinadinataka ni mai na yavu ni bulamarau ni Tamada Vakalomalagi, eda na rawa ni vinaka sara ena Veisorovaki i Jisu Karisito. Ena rawa ni da laki bula vata kei na Tamada Vakalomalagi kei ira na noda matavuvuale ka rawata na taucoko ni bula marau. Oqo na veika au vakadinadinataka ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Thomas S. Monson, “iVotavota ena Vakatau mai na Vakataulewa” (Yasanibuka ni iTabagone Qasecake ena iVakarau ni Vuli ni Lotu, 6 ni Nov. 2005), institute.lds.org.
2. “Na Matavuvuale: Ai Vakaro ki Vuravura Raraba,” *Liaona*, Nove. 2010, 129.
3. 2 Nifai 2:27, 28 ; vakabibitaki.
4. Joni 14:6.
5. Dieter F. Uchtdorf, “E Dua na Ka ka Vica Walega na Dikiri,” *Liaona*, Me 2008, 59.
6. Raica na Alama 5:33.
7. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 58:42.

Mai vei Elder J. Devn Cornish
Ena Vitusagavulu

Na Madigi ni Masu

Na masu sai koya e dua vei ira na isolisoli vakamareqeti ni Kalou vua na tamata.

Kemuni na ganequ kei na taciqu lomani, e sega ni dua na ka me vakilai se dua na vakasama se dua na kaukauwa na Kalou, na Tamada. O Koya e dua na tamata vakalou, me vaka e vakatavulica tiko na ivolanikalou, ni tiko na matana kei na ligana, ka vakakina na yagona lagilagi tawavucarawa. E bula dina tiko; e kilai keda vakayadudua o Koya; ka lomani keda, vakayadudua sara. E gadreva o Koya me vakalougatataki keda.

E kaya o Jisu:

“Se ko cei mada vei kemudou, kevaka e kere madrai na luvena, ena solia vua e dua na vatu?”

“Se kere ika, ena solia vua e dua na gata?”

“Ia kevaka dou sa kila koi kemudou na tamata ivalavala ca, mo dou solia na ka vinaka vei ira na luve-mudou, sa na gu vakalevu cake, me solia na veika vinaka na Tamamudou mai lomalagi vei ira sa kerekere vua?” (Maciu 7:9–11).

Ena vinaka beka meu vakamatata-taka na ivakavuvuli oqo mai na dua na ka au a sotava. Niu a se qai vuniwai vou tiko ena Valenibula ni Gone e Boston, au dau cakacaka ka bogi kau dau vodo basikeli ga mai valenibula ki vale e Watertown, mai Massachusetts, baleta ni ratou dau vakayagataka na motoka o watiqū kei iratou na noqu

matavuvale gone. E dua na yakavi niu vodo basikeli tiko yani i vale ni oti e dua na siga osooso e valenibula, kau sa wale ka viakana ka vaka meu yalolailai talega vakalailai. Kau kila tu ni sega walega meu na solia vei watiqū kei na va na luvequ na noqu gauna kei na kaukauwa niu yaco i vale ia meu marau tale tiko ga yani. Meu kaya dina eke, ni sa dredre sara tiko vei au na butuka tiko na yavani basikeli.

Ena ilakolako oqo au na dau lako sivita tiko e dua na sitoa volitaki toa vavi, kau dau nanuma ni na vakalailaitaka na noqu via kana kei na wawale keu cegu mada la vakalailai ka dua mada na tiki ni toa meu qai lesu i vale. Au kila ni ratou volitaka tiko ena 29 na sede na sagana kei na temo ni toa, ia niu raica na noqu baosi, a tu ga kina e lima na sede. Niu sa toso tiko, au sa tukuna vua na Turaga na ka sa yaco, ka kerea, ena Nona loloma veivueti, meu kunea mada ga e 25 na sede e gaunisala. Au a tukuna Vua niu sega ni gadreva oqo me ivakatakilakila ia au na vakavinavinaka vakalevu kevaka sa lomana me solia mai vei au na veivalougatataki vinaka oqo.

Au sa tekivu rai sara tiko vagumata e ra kau sega ni raica e dua na ka. Au sa saga me dei tikoga na noqu vakabauta niu vodo tiko yani, kau sa yaco sara ena sitoa. Ia, volekata ena tai

kadua mai na vanua ni kana, au raica sara e ra e 25 na sede. Ena vakavinavinaka kei na vakacegu, au tomika sara, volia na toa, kau kania taucoko, ka vodo lesu i vale ena marau.

Ena Nona loloma veivueti, sa mai rogoca e dua na masu baleta e dua na ka lailai, na Kalou ni lomalagi, na Dauniveibuli ka Daunilewa ni veika kecega ena veivanua kecega. Ena vakataroga beka na tamata na vuna me kauwai mai kina o Koya ki na dua na ka lailai sara. Au sa mai vakabauta kina ni sa dau lomani keda vakalevu na Tamada Vakalomalagi ni veika e bibi vei keda sa ka bibi talega Vua, baleta ga ni lomani keda o Koya. Sa na qai vakacava na levu ni nona via vukei keda ni da kerea na veika lelevu, ka ra ka dodonu (raica na 3 Nifai 18:20)?

Kemuni na gone lalai, itabagone, kei kemuni talega na qase, yalovinaka mo ni vakabauta ni sa ka levu na nona gadreva na Tamamuni Vakalomalagi daulomani me vakalougatataki *kemuni*. Ia ena vuku ga ni na sega ni vakacacana na noda digidigi, e dodonu meda kerea na Nona veivuke. Oqo ena dau vakayacori ga ena masu. Na masu sai koya e dua vei ira na isolisoli vakamareqeti ni Kalou vua na tamata.

Ena dua na gauna, era taroga vakaoqo na tisaipeli i Jisu, “Kemuni na Turaga, mo ni vakavulici keimami me keimami masu” (Luke 11:1). Ena nona sauma, a solia kina o Jisu e dua na ivakaraitaki ena rawa ni idusidusi ki na iusutu ni ivakavuvuli ni masu (raica na Russell M. Nelson, “Lesoni mai na Masu ni Turaga,” *Liaona*, Me 2009, 46–49; raica talega na Maciu 6:9–13; Luke 11:1–4). Me vaka na ivakaraitaki i Jisu:

Eda na tekivu ni da vosa vua na Tamada Vakalomalagi: “Tamai keimami mai lomalagi” (Maciu 6:9; Luke 11:2). Sa noda madigi meda vosa sara ga vakadodonu vua na Tamada. Eda sega ni masu vua e dua tale na tamata. Me nanumi tiko ni da sa vakasalataki meda kakua ni vosabalavu, oka kina na kena cavuti tiko vakawasoma na yaca ni Tamada ena gauna ni masu.¹

“Me vakarokorokotaki na yacamuni” (Maciu 6:9; Luke 11:2). A cavuta o Jisu na yaca i Tamana ena ivakarau ni sokalou, kila tiko na Nona cecere

ka vakacaucautaki Koya ena vakavinavinaka. Sa dina sara ni vakarokorokotaki na Kalou ka yalodina sara ena vakavinavinaka sa dua vei ira na idola me mana kina na masu.

“Me yaco na nomuni lewa. Me caka na lomamuni” (Maciu 6:10; Luke 11:2). Eda tukuna ena galala na noda vakararavi tiko vua na Turaga ka vakaraitaka na noda gagadre meda vakayacora na Nona lewa, ke sega mada ga ni vaka na noda lewa. E vakamacalataka na noda Bible Dictionary: “Na masu sai koya na kena tau na lewa nei Tamada kei na lewa nei luvena ena dua na mataveivosaki vakai rau. Na inaki ni masu e sega ni mai veisautaka na lewa ni Kalou, ia me tau mai vei keda kei na so tale na veivakalougatataki sa gadreva tu mai na Kalou me solia, ia sa lavaki kina eso na ka ni da sa kerea vakakina” (Bible Dictionary, “Prayer”).

“Solia mai vei keimami ena siga oqo na kakana e yaga vei keimami” (Maciu 6:11; raica talega na Luke 11:3). Eda na kerea na veika eda vinakata mai vua na Turaga. Na dina sa gadrevi sara ni da kerekere vua na Kalou. Ena sega toka ni ka dina, kena ivakaraitaki, keda kerea na veivuke ni Turaga meda vukei ena veitarogi e

koronivuli kevaka au a sega tiko ni vakarorogo ena kalasi, vuli lesoni e vale, se vuli baleta na veitarogi. Vakavuqa, niu dau masu, e dau vakayadrati au na Yalotabu meu vakadeitaka ni levu cake sara na ka au rawa ni cakava mada ga vakai au meu rawata kina na veika au kerea tiko vua na Turaga. Meu sa qai yalodina kina ka cakava na noqu itavi. Sa veisaqasaqa kei na ituvatuva ni Kalou me cakava vei keda na Turaga na veika eda rawa ni cakava rawa vakai keda.

“Ia kakua ni cudruvi keimami ena vuku ni neimami valavala ca” (Maciu 6:12), se, dua tale na kena ibalebale, “Ni vosota na neimami valavala ca” (Luke 11:4). E dua na tiki bibi ni masu yadudua ka dau guilecavi ena so na gauna o ya na veivutuni. Ni gadrevi me mana na veivutuni, e dodonu me matata, titobu, ka tudei.

“Keimami sa sega talega ni cudruva e dua” (Maciu 6:12; raica talega na Luke 11:4). Sa semata vakamatata sara na iVakabula na kena vosoti na noda ivalavala ca kei na noda vosoti ira na tamata era caka cala vei keda. Eso na gauna e rui veivakararawataki vakalevu sara na nodra caka cala vei keda eso, ka dredre sara meda vosoti ira se guilecava. Au sa vakavinavinaka

vakalevu ki na veivakacegui kei na veivakabulai au raica ena nona veisureti tiko na Turaga meda biuta tani na noda mosi ka vagolea Vua. Ena Vunau kei na Veiyalayalati, wase 64, e kaya kina o Koya:

“Ia koi au na Turaga, au na vosoti ira ga kau sa lewa, ia koi kemudou sa kililiki mo dou vosota na tamata kecega.

“Ia sa kililiki talega mo dou kaya e lomamudou—me lewa mada vei kedaru na Kalou, ka sauma vei iko na nomu ivalavala” (tikina e 10–11).

Meda sa qai guilecava vakadua na ka o ya, ka laiva vua na Turaga me qai lewa, kevaka eda gadreva meda vakabulai.

“Ia kakua ni kauti keimami ki na vere, ka mo ni vakabulai keimami mai na ca” (Maciu 6:13, vakamacala e botona a; mai na iVakadewa i Josefa Simici, Maciu 6:14; raica talega na Luke 11:4, ivakamacala e botona c; mai na iVakadewa i Josefa Simici). O koya gona, ni da sa masu sa rawa meda tekivu tataqomaki ena noda vakaiyaragitaki keda ena iyaragi kecega ni Kalou (raica na Efeso 6:11; V&V 27:15) ena noda kakavaki tiko yani ki na siga ni mataka ka kerea na veivuke ni da sotava na veika rerevaki. Ni yalovinaka, na noqu itokani, kakua ni guilecava mo ni kerea vua na Turaga me taqomaki kemuni ka tiko ga kei kemuni.

“Ni sa nomuni na lewa, kei na kaukauwa, kei na vakarokoroko, ka sega ni mudu” (Maciu 6:13). E veivakararamataki ni sa mai tinia o Jisu na nona masu ena nona vakacaucautaka tale na Kalou ka tukuna na Nona rokova ka talairawarawa vei Tamana. Ena gauna eda sa vakabauta dina kina ni Kalou sa lewa na Nona matanitu ka sa tu Vua na kaukauwa kei na lagilagi kecega, eda sa na kila kina ni sa vakatulewa dina tiko o Koya, ni sa lomani keda tiko o Koya ena dua na loloma sa uasivi duadua, ka sa gadreva o Koya meda bula marau. Au sa raica kina ni dua vei ira na ka-vuni ki na bula rekitaki o ya meu kila tiko ni noda vakayaco-ka ena ivakarau ni Turaga ena vakamarautaki au vakalevu cake mai na noqu cakava vakataki au.

E tiko e dua na rivarivabi me dua e nanuma ni sega ni kilikili vua me masu. Na vakasama oqo e lako mai na yalo butobuto o ya, o koya e vakavulica tiko meda kakua ni masu (raica na 2 Nifai 32:8). Sa qai ka vakarerevaki talega meda nanuma ni da sa ivalavala ca vakalevu ka meda sa kakua ni masu me vaka e dua na tamata sa vakabauta ni sa tauvimate vakasivia me sega ni gole rawa vei vuniwai!

Meda kakua ni nanuma ni dua ga na masu sa rawa, se vakacava sara na kena dina, ena mana vakalevu kevaka meda cabora tu ga yani. Meda kakua ni cavuta wale tu ga na noda masu, meda bulataka sara tale tikoga. Ena yalovinaka cake vakalevu na Turaga vua e dua e masu ka qai cakava sara mai vua e dua e masu wale tikoga. Sa vaka kina na wainimate, ena mana walega na masu ni da vakayagataka ena kena ivakarau.

Niu kaya ni masu e dua na madigi kamikamica, e sega walega ni baleta niu vakavinavinakataka niu rawa ni veivosaki tiko kei Tamada Vakalomalagi ka vakila na Nona Yalotabu niu masu. Sa baleta talega ni sa dau sauma mai ka vosa vei keda o Koya. E dina sara, na sala e dau vosa kina vei keda e sega ni vaka na voqa eda dau rogoca. E vakamacalataka kina o Peresitedi Boyd K Packer: “Ni yaco

mai na domo kamica ka malumu o ya ena vakilai ka sega ni vaka me na ro-rogo. Na vuku makare sese ena rawa ni vakadewataki kina ki na vakasama. Na veituberi oqo ena yaco mai me vaka na vakasama, na ka e vakilai, ena veivakauqeti kei na vakanananu” (“Masu kei na Veivakauqeti,” *Liaona*, Nove. 2009, 44).

Eso na gauna e sega ni saumi mai na noda masu yalodina ka veivakauqeti. E taura na vakabauta meda nanuma tiko ni na sauma mai na Turaga ena Nona sala mena vakalougatataka keda kina. Se, dua tale na kena vakasama, eda na dau kila tiko ni da sa kila vakavinaka oti tu na veika meda na cakava.

Yalovinaka ni kakua ni yalolailai kevaka e sega ni yaco oqo vei kemuni ena dua ga na gauna. Me vaka ni da vulica e dua na vosa ni vanua tani, o ya me vakamatautaki ka sasagataki. Yalovinaka mo ni kila tiko, ni dina, ni ko ni rawa mo ni vulica na vosa ni Yalotabu, ni sa rawa oqo, ena solia vei kemuni e dua na vakabauta cecere ka kaukauwa ena ivalavala dodonu.

Au vakamareqeta na ivakasala ni noda parofita lomani, o Peresitedi Thomas S. Monson, ena nona kaya: “Oi kemuni ko ni rogoca tiko na noqu vosa oqo ko ni sotava tiko na bolebole kei na dredre lelevu ka lalai, na masu ena vakarautaka na kaukauwa vakayalo; o ya na pasipote ki na bula vakacegu. Na masu sa sala

ni noda veivosaki kei na Tamada Vakalomalagi, sa dau lomani keda. Vosa Vua ena masu ka qai vakarogoca na kena isau. Na cakamana e rawa mai na masumasu” (“Mo Kemu iTuvaki Uasivi Duadua,” *Liaona*, Me 2009, 68).

Au sa vakavinavinaka vakalevu ki na madigi meu gole vua na Tamaqu Vakalomalagi savasava ena masu. Au sa vakavinavinaka ki na vuqa na gauna sa rogoca ka sauma mai noqu masu o Koya. Baleta ga ni sauma mai na noqu masu, vakakina ena gauna eso ena sala sa namaki ka mana talega, kau kila kina ni bula tiko o Koya. Au sa vakadinadinataka talega ena yalomalumalumu ni o Jisu, na Luvena tabu, sa noda iVakabula ka bula tiko. Oqo na Nona Lotu kei na matanitu e vuravura; ka sa dina na cakacaka oqo. Sa Nona parofita, o Thomas S. Monson, eda sa dau masulaki koya vagumatua; kau sa vakadinadinataka na veika oqo ena noqu kila ni dina taucoko, ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na Francis M. Lyman, “Proprieties in Prayer,” ena Brian H. Stuy, comp., *Collected Discourses Delivered by President Wilford Woodruff, His Two Counselors, the Twelve Apostles, and Others*, 5 vols. (1987–92), 3:76–79; B. H. Roberts, comp., *The Seventy’s Course in Theology*, 5 vols. (1907–12), 4:120; *Encyclopedia of Mormonism* (1992), “Prayer,” 1118–19; Bruce R. McConkie, *Mormon Doctrine*, 2nd ed. (1966), 583.

Mai vei Elder Quentin L. Cook
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Sere ni Lomaqu

Ena gauna vata eda sega tiko kina ni kila na isau ni taro kece oqori, eda kila na veivakavuvuli bibi ka rawa kina vei keda me da sotava na veika rerevaki ena vakabauta kei na yalodei.

Evuqa na tamata era sotava na veileqa bibi se na veileqa rerevaki beka ena ilakolako ni bula oqo. Eda raica e vuravura raraba na ivakaraitaki eso ni veivakatovolei kei na rarawa.¹ Sa yavalati na yaloda mai na iyaloalo ni mate ena retioyaloyalo, na veivakararawataki lelevu, kei na yaluma. Eda raici ira mai Japani ena nodra vorata ena yaloqaqa na veivakaraisai mai na uneune kei na sunami. Na iyaloalo veivakarerei mai na kena vakarusai na vale cecere ni World Trade Center, eda se qai railesuva wale toka ga, sa mosi dina ni da nana lesu. E dua na ka e dau yavalati keda ena noda vakila na veileqa rerevaki, vakauasivi ni yaco vei ira e sega ni dua na nodra cala.

Ena so na gauna na veika rerevaki vakaoqori e dau yacovi keda vakayadua na tamata. E dua beka na luveda tagane se yalewa e mate gone se tauva e dua na mate dau veivakaraisai. E kau tani na nona bula e dua na itubutubu dau loloma ena vuku ni dua na ivalavala sega ni veinanumi se dua na vakacala-ka. Ni dau yaco na veika rerevaki, eda dau tagi ka segata me da veivuketaka na noda dui colacola.² Eda osivaka na veika ena sega ni va-kaoti rawa kei na sere ni lomaqu.

E dua vei ira na taro dau tarogi waisoma vei ira na iliuliu ni Lotu e vaqo, Na cava na vuna e dau vakatara kina e dua na Kalou dodonu me yaco na veika ca, vakauasivi vei ira na tamata vinaka?” “Na cava era sega ni dau taqomaki kina mai na veika rerevaki vakaoqo na tamata buladodonu ka ra qarava tiko na nona cakacaka na Turaga?”

Ena gauna vata eda sega tiko kina ni kila na isau ni taro kece oqori, eda kila na veivakavuvuli bibi ka rawa kina vei keda me da sotava na veika rerevaki ena vakabauta kei na yalodei ni sa tuvai tu me baleti keda yadua e dua na vunilagi serau. Eso na ivakavuvuli bibi oya na:

Taumada, e dua tiko na Tamada mai Lomalagi, o Koya ka kilai keda ka lomani keda yadua ka kila vakavinaka tu na veika rarawa eda dui sotava tiko.

Karua, sa noda iVakabula, ka Dauveisereki na Luvena, o Jisu Karisito, na nona Veisorovaki e sega walega ni na vakarautaka na veivakabulai kei na bula vakacerecerei ia ena sauma na veika sega ni dodonu kece ni bula.

Katolu, na nona yavu ni marau na Tamada me baleti keda na Luvena e sega ni okati walega kina e dua na bula taumada kei na bula oqo ia e dua

talega na bula tawamudu, ka okati vakakina e dua na veivakaduavata-taki cecere ka lagilagi vata kei ira era sa yali yani. Ena vakadodonutaki na veika kece a cala, ka da na raica vakamatata sara ka sega ni cala na matada kei na noda kila ka.

Mai na nodra ivakarau ni rai yalani o ira e sega tu vei ira na kila-ka, na veiciqomi, se vakabauta na nona yavu na Tamada—ka ra raica na vuravura ena iloilo ga ni bula oqo kei na kena veivaluvaluti, na ivalavala kaukauwa, na tauvimate, kei na ca—e rawa kina ni ka ni rarawa, yakusurasura, sega ni dodonu, ka sega ni vakaibalebale na bula oqo. Era dau vakatauvatana na iliuliu ni Lotu na mataqali rai vakaoqo vua e dua na tamata ka curu yani ena lomadonu ni dua na vakatasua-sua e tolu na kena iwasewase.³ O ira era sega tu ni kila na nona yavu na Tamada era na sega ni kila na veika a yaco ena imatai ni iwasewase, se na bula taumada, kei na inaki a tauyavutaki mai kina; era sega talega ni kila na kena qai vakamatatataki kei na kena iwali ena qai yaco mai ena ikatolu ni wasewase, oya na kena vakataucokotaki na nona yavu na Tamada.

E vuqa era sega tu ni marautaka ni ena ruku ni Nona yavu loloma ka rabailevu, o ira ka tauvi ira na isamu ni dawa ni sega na nodra cala era na sega ni totogitaki.⁴

Ena loma ni vica na vula mai oqo sa na yabaki 100 kina na luvu vakarerevaki ni waqa ni saravanua na *Titanic*. Na leqa vakaitamera ka a yaco ena gauna vakadomobula oqo e tarai ira vakalevu sara na tamata ena loma ni 100 na yabaki mai na gauna a yaco kina. O ira era dau vakacerecere na waqa vakasakiti oqo, ka taba 11 ka voleka ni vaka e tolu na rara ni veicaqe na kena balavu,⁵ era kacivaka vakasivia na itukutuku sega na kena ivakadinadina ni a sega ni taqomaki vinaka na *Titanic* mai na wasawasa ni vulaibatabata ka sinai tu ena tikitiki ni waicevata. A nanumi ni sega ni rawa ni luvu na waqa oqo; ia ni sa lutudromu yani mai na dela ni Wasa Atalanitika batabata, era sa vakayalia kina e sivia ni 1,500 na tamata na nodra bula oqo.⁶

E vuqa sara na sala e vakaibale-baletaki kina na luvu ni *Titanic* ki na noda bula kei na vuqa na ivakavuvuli ni kosipeli. Sa ivakaraitaki uasivi sara ni noda rai tikoga ena iloilo ni bula oqo. E vakasauri ka vakadomobula na kena yali na bula ia e yaco ena vakacala-ka. Ena levu ni mate ni rua na ivalu levu kei na noda se qai vakanadakuya na ivakananumi ni ika 10 ni yabaki ni kena vakarusai na vale cecere e rua ni World Trade Center, sa dolavi kina ena noda gauna e dua na katuba ena kena kidacalataki, na yaluma, kei na veika tawasavasava e kovuti ena veika e yaco mai ena kena vakayagataki cala na galala ni digi-digi. E yaco na revurevu rerevaki ki na matavuvuale, vei ira na itokani, kei na veimatanitu ka vu mai na veileqa lelevu oqo, se cava ga na vuna.

Me baleta na *Titanic*, e vulici kina na veilesone ena rerevaki ni qaciqacia kei na noda sokota na veivasawasa e tu kina na leqa ka vakakina “ni sa sega ni dau digitaki ira vakailoa na tamata na Kalou.”⁷ O ira era vakaleqai kina era lako mai ena veiyasa ni bula kecega. Eso na vutuniyau ka rogolevu, me vakataki John Jacob Astor; ia era oka talega na dau cakacaka e tautuba, o ira na dau curuvanua, na marama, gone, kei ira na kaimua.⁸

E rua na isema ni Yalododonu

E daidai ki na *Titanic*. E ivakaraitaki ruarua ni noda bolebole ena kena ciqomi na veivakatovolei, na dredre, kei na vakacala-ka rerevaki ka basika kina na vakasama ni ivakarau me da na sotavi ira kina. Taumada e dua na ivakaraitaki ni noda vakavinavinaka ena vuku ni veivakalougatataki eda sotava kei na bolebole eda levea. E baleti Alma Sonne, ka a qai Vakaitutu Raraba e muri.⁹ A noqu peresitedi ni iteki ena gauna au a sucu kina mai Logan e Utah. Au a laki vakatarogi me baleta na noqu kaulotu vei Elder Sonne. Ena gauna oya keimami dau vakatarogi na laki kaulotu vua e dua na Vakaitutu Raraba. E dua o koya na dau veivakuqeti cecere ena noqu bula.

Ni se cauravou o Alama, a dua tiko na nona itokani ka a luluqa tu ena Lotu, na yacana o Fred. Erau dau veitalanoataka vakalevu na laki kaulotu, e muri a qai rawai Fred o Alma Sonne me vakarau ka laki vei qaravi. Erau a kacivi ruarua me rau laki vei qaravi ki na Tabana ni Kaulotu e Peritania. Ni oti na nodrau kaulotu, a vakarautaka o Elder Sonne, na sekeriteri ni tabana ni kaulotu, na ilakolako lesu ki Amerika. A veivosakitaka me ratou vodo ena *Titanic* o koya, o Fred, kei na le va tale na daukaulotu sa oti talega na nodra kaulotu.¹⁰

Ni yaco mai na gauna ni lako, a

bera o Fred ena vuku ni dua na leqa. A vakasuka o Elder Sonne na ono na idabedabe ni soko ena waqa vou oqo ena imatai ni kena soko ka laki sauma na nodratou idabedabe na dua tale na waqa me na soko ena siga ka tarava.¹¹ Eratou a vakaraitaka na le va na daukaulotu ka ratou sa nanamaki tiko ena vodo ena *Titanic* na nodratou rarawa. Na vosa nei Elder Sonne vei iratou e moici kina vakalailai na kedratou itukutuku o Josefa kei iratou na tuakana mai Ijipita me vaka e volai ena iVakatekivu: “Niu na lako cake vakacava vei tamaqu, ni sa sega ni tiko kei au na gone?”¹² E vakamacalataka vei iratou na nona itokani ni ratou a lako vata mai Igiladi sa dodonu me ratou lesu vata tale. A qai rogoa e muri o Elder Sonne na luvu ni *Titanic* ka kaya ena vakavinavinaka vua na nona itokani o Fred, “O iko o vakabulai au.” E sauma o Fred, “Sega, na nomu vakavuna na noqu lako mai ki kaulotu, o sa vakabulai au.”¹³ E ratou a vakavinavinaka kece vua na Turaga na daukaulotu ena Nona a maroro iratou.¹⁴

Ena so na gauna, me vakataki Elder Sonne kei iratou na nona itokani daukaulotu, e dau yaco mai na veivakalougatataki cecere vei ira era dau yalodina. Sa dodonu me da dau vakavinavinaka ena vuku ni loloma

cecere e dau yaco mai ki na noda bula.¹⁵ Eda sega tu ni dau vakila na levu ni veivakalougatataki e dau yaco mai ki na noda bula e veisiga yadua. Sa ka bibi sara kina me dau tikoga vei keda na yalo ni vakavinavinaka.¹⁶

E matata vinaka tu na ivolanikalou; o ira era sa yalododonu, dau muria na iVakabula, ka talairawarawa ki na Nona ivunau era na tiko sautu ena vana.¹⁷ E dua na ka eda na vinakata vakaidina kevaka me da bula sautu oya me tiko ena noda bula na Yalotabu.

Ia, ena sega ni dau laki tini ena marau ena veigauna kece ni bula oqo na buladodonu, na masu, kei na yalodina. E vuqa era na sotava na veivakatovolei dredre. Ni yaco oqori, sa vakadonuya tu na Kalou na noda vakabauta ka vakasaqara na veivakalougatataki ni matabete. Sa kaya na Turaga, “Me rau qai kacivi . . . na italatala qase, me rau masulaki ira ka tabaki ira e ligadrau ena yacaqu; ia kevaka era qai mate era na mate vei au, kevaka era bula, era sa na bula talega vei au.”¹⁸

Sa ka ni vuli kina na nona sega ni laki tini ena marau na ikarua ni isema ni Yalododonu Edaidai ki na *Titanic*. Sa yabaki 30 o Irene Corbett. O koya e dua na marama gone vakawati ka tina mai Provo e Utah. E vakasakiti na nona taledi vakadaudroini ka dauvakatagi; e qasenivuli talega ka nasi. Ena nodra veivakauqeti na kenadau ena veiqaravi vakavuniwai mai Provo, a laki tiko kina ena dua na vuli vula ono me baleta na vakasucu gone mai Lodonu. Na nona gagadre levu duadua me vakayacora e dua na veisau e vuravura. E dau qaqarauni, dau vakasama vakamalua, ka dau yaloqaqa o koya. E dua na vuna e digitaka kina na *Titanic* me lesu kina ki Amerika baleta ni nanuma ni ratou na vodo vata kina kei iratou na daukaulotu ka na ikuri ni nona taqomaki oqori. O Irene e dua vei iratou na lewe vica na marama eratou a sega ni bula mai na vakacala-ka rerevaki oqo. E vuqa vei ira na marama kei na gone era a biu ki na velovelo ka ra qai vueti e muri. E sega ni rauti ira kece na velovelo. Ia e vakabauti ni a sega ni vodo ena dua na velovelo baleta ena vuku ni veika e kila tu, a veiqaravi voli vei ira na lewe

vuqa na pasidia era a mavoa ena kena laucoqa na tiki ni ucacevata.¹⁹

E vuqa tu na veimataqali dredre. Eso e soli kina vei keda na kila-ka e veiganiti. Na veika ca ni bula oqo e sega ni ivakadinadina ni lailai ni vakabauta se ni sega ni taucoko tu na Nona yavu na Tamada Vakalomalagi. E ka dina na nona bukawaqa na dauveivakasavasavataki, ia na ivakarau ni bula kei na buladodonu e rawati mai na lovo ni veivakararawataki ena vakavinakataki keda ka vakasavasavataki keda ka vakarautaki keda me da sota kei na Kalou.

Ni tauri voli vakavesu na Parofita o Josefa Simici ena Valeniveivesu mai Liberty, a tukuna kina vua na Turaga ni rawa ni yaco vua na tamata na veika rarawa e vuqa. E kaya kina vakatikina na iVakabula, “Kevaka ko sa biu ki na wasaliwa titobu ka ubi iko na biau lelevu, se kevaka sa liwa na cagi kaukauwa mo leqa kina; . . . ia kevaka sa kumukumuni vata na o loaloa ni lomalagi kei na veivu ni ka me latia na nomu sala; . . . ni ko na kalougata vakalevu, kevaka ko sa vosota rawa na veika oqo.”²⁰ A tinia na Nona ivakasala na Turaga: “Sa lewai tu na veisiga ni nomu bula ka na sega ni tini dole na nomu veiyabaki; ia mo kakua ni rere . . . , ni sa tiko vata kei iko na Kalou me tawamudu.”²¹

Eso na veika dredre e vua ni nodra galala ni digidigi na tani. E yaga na galala ni digidigi me baleta na tubu kei na noda vakatorocaketaki vakayalo. Na ivakarau ni bula ca e tiki ni galala ni digidigi. E vakamacalataka o kave-tani Moronai na vunau bibi sara oqo: “Raica sa laiva na Turga mera mate yani na tamata yalododonu, me qai tau na nona cudru vei ira na tamata ivalavala ca.” E vakamatatataka o Koya ni ra sega ni lakosese na bula dodonu, ia “era sa curu ki na Nona ivakavakacegu na Turaga na nodra Kalou.”²² Ena tarogi vei ira na dau caka ca na veika era vakavuna.²³

Eso na dredre e yaco mai ena vuku ni talaidredre ki na lawa ni Kalou. E veivakidacalataki na leqa ni bula ka vu mai na vakatavako, na alakaolo, kei na vakaveitaliataki ni waigaga. Sa tu talega e cake na kisi ni valeniveivesu

ka vu mai na alakaolo kei na basulawa e dau salamuria mai na waigaga.²⁴

Sa levu talega na veisere e vu mai na kena sega ni dinati na veiyalaya-lati. E vuqa na veidredre kei na veika rarawa oqo e rawa ni levei kevaka eda talairawarawa ki na lawa ni Kalou.²⁵

Na noqu peresitedi lomani ni kaulotu, o Elder Marion D. Hanks (ka sa mai takali ena Okosita), a kerei keimami na daukaulotu me keimami rawa ni cavuqaqataka e dua na malanivosa me keimami vorata kina na bolebole ni bula oqo: “E sega ni dua na madigi, sega ni dua na leqa, sega ni dua na ka e yaco e rawa ni virikovuta se vakacacana se lewa na nona yalodina e dua na tamata.”²⁶

E vakadinadinataka ni sega ni vakakina ki na veibolebole kece eda dau sotava ia e dina ena veika vakayalo. Au dau taleitaka tu ena noqu bula na ivakasala oqo.

E dua na vuna sa rui levu kina na mate ena *Titanic* ni lailai na velovelo. Se vakacava na levu ni veivakatovolei eda sotava ena bula oqo, sa vakarautaki tu ena Nona Veisorovaki na iVakabula na velovelo me rauti keda kece. Vei ira era nanuma ni sega ni dodonu na veivakatovolei era sotava, na Veisorovaki sa bonata na veika sega ni dodonu kece ni bula.²⁷

E dua na bolebole vakatabakidua vei ira sa yali eso na nodra daulomanu oya me ra lako tani mai na kena nanumi tiko na madigi ni bula oqo sa yali. E vakavuqa ni o ira era dau mate dole era sa dau vakaraitaka na veika cecere era sa rawata, na gagadre ni lomadra, kei na taledi. Ena lailai ni noda kila, eda dau osivaka na veika ena sega ni caka rawa kei na sere ni lomada. E vakamacalataki oqo me mate ni tu e lomamu na nomu ivakatagi. Na ivakatagi eke e vakaiba-lebaletaki ki na veika kecega a sega ni qaravi rawa. Ena so na gauna era sa dau vakavakarau tu vakalevu eso na tamata ia mani sega ni basika na madigi me vakayacori kina ena bula oqo.²⁸ E dua vei ira na serekali taleitaki dau cavuti vakavuqa, na Elegy Written in a Country Church-Yard mai vei Thomas Gray, e tukuni kina na veimadigi calati vakaoqori:

*Vuqa na senikau seraka mai sega ni laurai,
Ka maumau na kena kamica ena cagi ni dravuisiga.*²⁹

Na madigi e vakayali e rawa ni vuna na matavuvale, cakacaka, taledi, veika e kilai tu, se na veika tale eso. Na veika kece oqo era mai tamusuki koso vei Sisita Corbett. Eso na sere a sega ni lagata kei na veika a rawa ni cakava a sega ni rawa ena bula oqo. Ia ni laurai yani ena iloilo rabailevu ka makare ni kosipeli, ka sega ena iloilo vakaiyalayala ni bula ga oqo, eda kila na icocovi tawayalani sa yalataka na Tamada dau loloma ena Nona yavu. Me vaka a vakatavulica o Paula na Apositolo, “Sa sega na mata sa kunea, se na daliga sa rogoca, ka sa sega ni curu ki na loma ni tamata, na veika sa vakarautaka na Kalou me nodra sa lomani Koya.”³⁰ Na qaqani dua na serenilotu taleitaki e solia na vaka-cegu, sautu, kei na iloilo makare: “Ena rogoca ko Jisu, [na] sere ni lomaqu.”³¹

E kaya na iVakabula: “Ia mo dou yalo vakacegu . . . mo dou tiko lo, mo dou kila niu sa Kalou.”³² Sa noda na Nona yalayala ni da lagata vata kei ira na luveda “era na sere lako ena reki tawamudu.”³³ Ena yaca i Jisu Karisito, na noda iVakabula, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na Joni 16:33.
2. Raica na Mosaia 18:8–9; raica talega na 2 Nifai 32:7.
3. Raica na Boyd K. Packer, “The Play and the Plan” (Nodra yasanibuka na itabagone qase cake ni iVakarau ni Vuli ena Lotu, 7 ni Me, 1995), 3: “Ena bula oqo, eda vaka e dua e curu yani ki na dua na vale ni vakatasuasua ni se qai cereki cake na ilatitaki ena ikarua ni iwasewase. Eda sa calata na iMatai ni iWasewase . . . ‘Ia era qai bula mamarau me tawamudu’ a sega vakadua ni bau volai ena ikarua ni iwasewase. Na malanivosa oqori e tiko ena ikatolu ni iwasewase ni sa wali na veika kece e sega tu ni kilai ka vakadodonutaki.” Raica talega na Neal A. Maxwell, *All These Things Shall Give Thee Experience* (1979), 37: “Na Kalou . . . e raica rawa na itinitini mai na itekivu . . . Na fika oqo . . . e dua na ka eda sega ni rawa ni kila na tamata. Eda sega ni raica rawa na kena isoqoni baleta ni sega ni se tu kece vei keda na kena naba. Eda lokataki tu ena vuku ni gauna ka yalani tu na noda rai ena bula oqo.”
4. O ira era mate ni se bera ni yacova na yabaki ni vakatulewa vakataki ira era na vakabulai ki na matanitu vakasilesitili (raica na Vunau kei na Veiyalayalati

- 137:10). O ira era sa mate ka ra se bera ni kila na kosipeli ka ra na ciqoma beka kevaka a soli vei ira na madigi era na vakaivotavota talega ena Matanitu Silesitili (raica na Vunau kei na Veiyalayalati 137:7). Me kena ikuri, o ira a sega soti ni dodonu sara na nodra bula ena yaco na gauna mera na vakalougatataki ena dua na bula e vinaka cake mai na bula oqo (raica na Vunau kei na Veiyalayalati 76:89).
5. Raica na Conway B. Sonne, *A Man Named Alma: The World of Alma Sonne* (1988), 83.
6. Raica na Sonne, *A Man Named Alma*, 84.
7. Cakacaka 10:34; raica talega “The Sinking of the World’s Greatest Liner,” *Millennial Star*, 18 ni Epe., 1912, 250.
8. Raica na *Millennial Star*, 18 ni Epe., 1912, 250.
9. O Elder Sonne e momo nei Elder L. Tom Perry.
10. Raica na Sonne, *A Man Named Alma*, 83.
11. Raica na Sonne, *A Man Named Alma*, 83–84; raica talega na “From the Mission Field,” *Millennial Star*, 18 ni Epe., 1912, 254: “Releases and Departures—O iratou na daukaulotu ka cavuti oqo na yacadratou eratou sa vagalalataki ena dokai ka ratou sa suka yani ki vale ena ika 13 ni Epereli, 1912, ena s.s. *Mauretania*. Mai Peritania—Alma Sonne, George B. Chambers, Willard Richards, John R. Sayer, F. A. Dahle. Mai Netherlands—L. J. Shurtliff.”
12. Raica na Vakatekivu 44:30–31, 34.
13. Ena Frank Millward, “Eight elders missed voyage on Titanic,” *Deseret News*, 24 ni Julai, 2008, M6.
14. Raica na “Friend to Friend,” *Friend*, Maji 1977, 39.
15. Raica na David A. Bednar, “Na Yalo Loloma ni Turaga,” *Liaona*, Me 2005, 99–102.
16. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 59:21.
17. Raica na Alama 36:30.

18. Vunau kei na Veiyalayalati 42:44.
19. Veivakatarogi kei na makubui Irene Corbett o Donald M. Corbett, Oct. 30, 2010, mai vei Gary H. Cook.
20. Vunau kei na Veiyalayalati 122:7.
21. Vunau kei na Veiyalayalati 122:9.
22. Alama 60:13.
23. E matata na iVakabula ena nona kaya ni “dredre sara me sega ni yaco na veivakacalai: ia sa na ca sara vua sa vakavuna na veika oqo!” (Luke 17:1).
24. Wase 89 ni Vunau kei na Veiyalayalati—“na ivakarau kei na loma ni Kalou me ra bula kina ko ira kece na lewe ni lotu ena gauna oqo” (tikina e 2)—sa dau vakalougatataki ira vakalevu cake tikoga na Yalododonu Edaidai.
25. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 42:22–24.
26. Raica na “Will,” *Poetical Works of Ella Wheeler Wilcox* (1917), 129.
27. Raica na “Na Veisorovaki,” *Vunautaka na Noqu Kosipeli: iDusidusi ki na Veiqaravi ni Daukaulotu* (2004), 51–52.
28. Raica na “The Song That I Came to Sing,” ena *The Complete Poems of Rabrindranath Tagore’s Gitanjali*, ed. S. K. Paul (2006), 64: “Na sere meu mai lagata e se bera tikoga ni lagati me yacova nikua. / Ena veisiga au vakawataka ka kuvata tale na noqu iyaya ni qiriqiri.”
29. Thomas Gray, “Elegy Written in a Country Church Yard,” ena *The Oxford Book of English Verse*, ed. Christopher Ricks (1999), 279.
30. 1 Korinica 2:9.
31. “Rarama na Yaloqu,” *Sere ni Lotu*, naba 135.
32. Vunau kei na Veiyalayalati 101:16; raica talega na Same 46:10.
33. Vunau kei na Veiyalayalati 101:18; raica talega na Vunau kei na Veiyalayalati 45:71.

Mai vei Peresitedi Thomas S. Monson

Me Yacova ni Da Qai Sota Tale

Me tiko ga vata kei keda na yalotabu eda sa vakila eke ena noda laki qarava tale na veika eda dau vakaogai keda kina e veisiga.

Kemuni na wekaqu, au kila ni o ni na duavata kei au ni oqo e dua na koniferedi veivakauqeti vakalevu dina sara. Eda sa vakila vakayauyau na Yalo ni Turaga ena rua na siga sa sivi oqo ni sa tara na yaloda ka vaqacotaka na noda ivakadinadina ena cakacaka vakalou oqo. Eda vakaraitaka na noda vakavinavinaka vei ira yadua era sa vakaitavi, oka kina o ira na Turaga era cabo masu.

Eda tiko kece oqo baleta ni da lomana na Turaga ka vinakata me da qaravi Koya. Au vakadinadinataka vei kemuni ni nanumi keda tiko na Tamada Vakalomalagi. Au vakadinadinataka na Ligana ena veika kecega.

Vakadua tale, sa totoka dina na ivakatagi, kau vakaraitaka na noqu vakavinavinaka ka vakakina na vakavinavinaka ni Lotu raraba vei ira era lomasoli me ra wasea vei keda na nodra taledi.

Eda vakaraitaka na noda vakavinavinaka titobu vei ira na Turaga era sa mai vagalalataki ena koniferedi oqo. Era sa veiqaravi vakavinaka ena yalodina ka ra sa cau vakalevu sara ki na cakacaka ni Turaga.

Au vakaraitaka na noqu

vakavinavinaka cecehia vei rau na noqu daunivakasala yalodina ka gugumatua ka vakavinavinakataki rau e matanavotu na nodrau veitokoni kei na veivuke erau vakayacora vei au. Erau sa turaga yalomatua dina ka kila ka, ka tawavakaiyalayala na nodrau veiqaravi.

Au vakavinavinakataki ira na taciqu ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua ena nodra guta tiko ga na veiqaravi ena cakacaka ni Turaga. Au vakaraitaka vakakina na noqu vakavinavinaka vei ira na lewe ni Kuoramu ni Vitusagavulu kei iratou na Matabisopi Vakatumulewa ena nodra veiqaravi

vuavuai vinaka ka sega ni ra nanumi ira ga. Au vakaraitaka vakakina na noqu vakavinavinaka vei ira na marama kei na turaga era veiqaravi ena vakaitutu raraba ni veimataisoqosoqo.

Kemuni na wekaqu, au vakadeitaka vei kemuni ni sa kila tiko na Tamada Vakalomalagi na veibolebole eda dui sotava tiko e vuravura ena gauna oqo. E lomani keda yadua ka na vakalougatataki keda ena noda segata me da muria na Nona ivakaro ka vakasaqarai Koya ena masu.

Eda sa vakalougatataki vakalevu dina sara ni sa tu vei keda na kosi-peli vakalesui mai nei Jisu Karisito. E vakarautaka na isau ni taro me baleta na vanua eda lako mai kina, na cava eda mai cakava eke, kei na vanua eda na lako kina ni da sa toki yani mai na bula oqo. E vakaibalebale ka vakainaki ka solia na inuinui ki na noda bula.

Au vakavinavinaka vei kemuni ena nomuni dau veirairaitaka na nomuni veiqaravi. Eda matataka na Kalou ena vuravura oqo, ka noda ilesilesi me da lomana ka qaravi ira na Luvena.

Au vakavinavinakataka na veika kece o ni dau qarava ena nomuni veitabanalevu kei na tabana. Au vakaraitaka na noqu vakavinavinaka ena nomuni lomasoli mo ni veiqaravi ena veitutu o ni kacivi kina, se itutu cava ga. E bibi vakayadua ena kena tososi na cakacaka ni Turaga.

Sa mai cava oqo na koniferedi. Me da na taqomaki, ena noda sa lesu yani ki na noda dui veivale. Me da raica ni sega sara ga ni dua na leqa ena noda a yali tu. Me tiko vata ga kei keda na yalotabu eda sa vakila eke ena noda laki

qarava tale na veika eda dau vakaogai keda kina e veisiga. Me da vakaraitaka na noda veilomani sara vakalevu vakaikeda. Me dau kunei tikoga ni da cakava tiko na loma ni Turaga.

Me tiko kei kemuni na veivakalougatataki mai lomalagi. Me vakasinaiti na noda veivale ena duavata kei na veilomani. Mo ni dau susuga cake tikoga na nomuni ivakadinadina, me ra na nomuni itataqomaki mai vua na meca.

Me vaka niu nomuni italai yalomalumu, au gadreva mai vu ni yaloqu meu cakava na loma ni Kalou ka qaravi Koya ka qaravi kemuni.

Au lomani kemuni; au masulaki kemuni. Au na kerea tale yani mo ni dau nanumi au ka dau nanumi ira kece na Vakaitutu Raraba ena nomuni masumasu. Keimami duavata kei kemuni ena kena tosoi ki liu na cakacaka vakasakiti oqo. Au vakadinadinataka vei kemuni ni da duavata kece tiko ena ka oqo ka dui tu na itavi me da qarava na tagane, yalewa, kei na gone. Me solia vei keda na Kalou na igu kei na kaukauwa kei na yalo me da qarava vinaka kina na noda itavi.

Au wasea vei kemuni na noqu ivakadinadina ni dina na cakacaka oqo, ni bula tiko na noda iVakabula, ka ni o Koya e tubera ka dusimaka tiko na Nona Lotu ena vuravura oqo. Au laiva vei kemuni na noqu ivakadinadina kau vakadinadinataka ni bula tiko ka lomani keda na Kalou na Tamada Tawamudu. O Koya dina na Tamada, e tiko dina o Koya ka bula tiko. Me da raica ka kila na Nona gadreva tu me toro volekati keda mai, kei na levu ni ka sa tu vakarau me cakava o Koya me vukei keda kina, ena levu ni Nona lomani keda, kei na levu ni ka sa cakava kei na ka sa tu vakarau kina me cakava o Koya ena vukuda.

Me vakalougatataki kemuni o Koya. Me tiko vata kei kemuni na Nona vakacegu sa yalataki tu ena gauna oqo ka sega ni mudu.

Au vakamoce vei kemuni me yacova ni da qai sota tale ena loma ni ono na vula mai oqo, kau vakayacora vakakina ena yaca i Jisu Karisito, na noda iVakabula ka Dauveivueti, emeni. ■

Mai vei Julie B. Beck

Peresitedi Raraba ni iSoqosoqo ni Veivukei

Na Veika Au Nuitaka Me Ratou Kila Vakavinaka na Makubuqu Yalewa (kei na Makubuqu Tagane) me baleta na iSoqosoqo ni Veivukei

Mai na siga sa tekivu me vakalesui mai kina na kosipeli ki na itabagauna oqo, sa gadrevi ira kina na marama yalodina na Turaga me ra mai vakaitavi vaka-Nona tisaipeli.

Sa noqu madigi meu mai vosa vei kemuni ena soqoni ni veigauna oqo. Eda sa kalougata ni da mai soqoni vata vakaoqo. Ena gauna ni noqu veiqaravi vaka-peresitedi raraba ni iSoqosoqo ni Veivukei, sa tekivu mai kina meu lomani kemuni vakatobu sara na marama ni iSoqosoqo ni Veivukei ena Lotu, ka sa vakarabailevutaka na Turaga meu kila vakavinaka na Nona sa kauwaitaki keda tiko mai

kei na veika sa namaka tiko vei keda o Koya.

Au sa vakatoka na itukutuku oqo “Na Veika Au Nuitaka Me Ratou Kila Vakavinaka na Makubuqu Yalewa (kei na Makubuqu Tagane) Me baleta na iSoqosoqo ni Veivukei.” O ira na makubuqu yalewa qase cake era osooso ena cakacakataki ni Torocake Yadudua kei na vakatorocaketaki ni itovo kei na itagede kilai tani ni

yalewa yalododonu. Wale tikoga oqo eratou sa na colata vata kei ira na nodratou ilawalawa na itavi ni veitacini-yalewa cecere oqo e vuravura raraba.

Au sa nuitaka ni veika au cauraka ena itukutuku oqo ena solia vei ira vata kei ira kece sara era rogoca se wilika me ra na kila vakavinaka sara na inaki ni Turaga me baleti ira na Luvena yalewa ena gauna a tauyavutaki kina na iSoqosoqo ni Veivukei.

E Dua Na Bula Vakatisaipeli ena kena iVakarau Makawa

Au sa nuitaka ni ra na kila vakavinaka na makubuqu yalewa ni a tauyavutaki ena dua na ivakarau ni bula vakatisaipeli ka tu ena Lotu ena gauna makawa, na iSoqosoqo ni Veivukei oqo nikua. Ena gauna a tauyavutaka kina na Nona Lotu na i Vakabula ena gauna ni Veiyalayalati Vou, “o ira na marama era gugumatua ni vakaitavi ena [Nona] cakacaka vakalotu.”¹ A sikovi Marica kei Meri, e rua e rau dau yalodina sara ena muri Koya, ena vale nei Marica. Ena gauna sa vakarorogotiko kina Vua o Marica ka qaravi Koya me vaka na nodra ivakarau ena gauna o ya, a vukei koya na Turaga me raica ni levu tale na ka e rawa ni cakava mai na kena o ya. A vukei Marica kei Meri na Turaga me rau kila vakavinaka ni sa rawa me rau digitaka “na ivotavota vinaka o ya,” ka na sega ni kau tani mai vei rau.² Na vosa malumu oqo sa vaka e dua na veisureti me rau vakaitavi ena cakacaka vakalotu ni Turaga. E muri ena Veiyalayalati Vou, e solia vei keda na ivakadinadina kaukauwa nei Marica baleta na ilesilesi vakalou ni iVakabula eso na veivakararamataki ki na nona vakabauta kei na bula vakatisaipeli.³

Ni da tomana tiko noda wilika na Veiyalayalati Vou, eda vulica ni ratou sa tomana tiko ga na iApositolo na tauyavutaki ni Lotu ni Turaga. Eda vulica tale ga kina na nodra cau na marama yalodina ena nodra ivakarau ni bula vakatisaipeli ki na vakatuburi ni Lotu. E tukuni ira kina o Paula na tisaipeli yalewa ena veivanua vakataki Efeso⁴ kei Filipai.⁵ Ia ni sa mai yali na Lotu dina ni Turaga ena vuku ni vukitani, sa mai yali vakakina na ivakarau

ni bula vakatisaipeli oqo.

Ni sa mai tekivu vakalesuya mai na Nona Lotu na Turaga mai vua na Parofita o Josefa Simici, sa mai okati ira tale ga kina na marama o Koya ena ivakarau ni bula vakatisaipeli. Ni oti e vica na vula na kena tauyavutaki na Lotu, a vakatakila mai na Turaga me sa na vakatikori o Emma Smith me dua na iliuliu ka qasenivuli ena Lotu me vakaillesilesi dauveivukei watina, na Parofita.⁶ Ena nona veikacivi me vukea na Turaga me tara cake na Nona matanitu, a soli kina vua na ivakasala me baleta na nona vakatorocaketaka na nona vakabauta kei na nona bula dodonu vakaikoya, kei na sala me vaqacotaka kina na nona matavuvale kei na nona itikotiko, kei na sala me qaravi ira eso tale.

Au nuitaka ni ratou na kila vakavinaka na makubuqu yalewa ni vakatekivu mai na siga sa tekivu me vakalesui mai kina na kosipeli ki na itabagauna oqo, sa gadrevi ira kina na marama yalodina na Turaga me ra mai vakaitavi vaka-Nona tisaipeli.

E dua mada ga na ivakaraitaki ni nodra cau cecere sara sa ikoya ena cakacaka ni kaulotu. A vakayacori rawa na kena tubu cake vakalevu na Lotu taumada ena vukudra ga na tagane yalodina era a lomasoli me ra

biuta na nodra dui matavuvale ka ra gole ki na veivanua tawakilai ka laki sotava na ituvaki ca kei na dredre me ra vakavulica ga na kosipeli. Ia, era sa kila vakavinaka tu na tagane oqo ni ra sega ni rawata na nodra cakacaka oqo ke sega na taucoko ni nodra vakabauta kei na nodra veitokani na marama ena nodra bula, era qarava na nodra itikotiko kei na bisinisi ka rawa ilavo me baleta na nodra matavuvale kei ira na daukaulotu. Era veiqaravi talega na marama kivei ira e udolu na curuvou era sa mai vakaitikotiko vata. Era vakayagataki ira vakaitobu sara ki na dua na sala vou ni bula, veivuke ena kena tara cake na matanitu ni Turaga kei na nodra vakaitavi ena Nona cakacaka ni veivakabulai.

Semati ki na Matabete

Au nuitaka ni ratou na kila vakavinaka na makubuqu yalewa ni a vakauqeti Parofita Josefa Simici na Turaga me tauyavutaki ira na marama ena Lotu “ena ruku ni matabete ena ivakarau ni matabete”⁷ ka vakavulica vei ira “na sala [me ra] rawata kina na madigi, veivakalougatataki kei na isolisoli ni Matabete.”⁸

Ena gauna sa tauyavutaki kina vakalawa na iSoqosoqo ni Veivukei, a tomana tikoga o Emma Smith na nona veikacivi vakailiuliu. A kacivi me peresitedi ni mataisoqosoqo, vata kei na rua na daunivakasala me veiqaravi vata kei koya ena mataveiliutaki. Mai na digitaki ena digidigi kilai levu, me vaka e sa kena ivakarau tu ena veisoqosoqo ena taudaku ni Lotu, na mataveiliutaki oqo e kacivi mai na ivakatakila, tokoni mai vei ira era na veiliutaki, ka vakatikori mai vei ira na iliuliu ni matabete me ra veiqaravi ena nodra ilesilesi, ka ra sa “lesia na tamata na Kalou, ena parofisai, kei na veitabaki ni liga mai vei ira e tu vei ira na kaukauwa.”⁹ Na kena tauyavutaki mai na matabete sa rawa kina ki na mataveiliutaki me ra ciqoma na ivakasala mai vua na Turaga kei na Nona parofita me baleta na vakamatatataki ni dua na cakacaka. Ia na tauyavutaki ni iSoqosoqo ni Veivukei sa rawa kina ki na lololo ni taledi, gauna, kei na ivurevure ni Turaga me veiqaravi ena

yalomatua kei na bula vakaivakarau.

Era sa kila vakavinaka kina na isevu ni ilawalawa ni marama ni sa soli vei ira na lewa me ra na veivakavulici, veivakauqeti, ka tuvanaki ira na veitacini marama me ra tisaipeli ka vukea na cakacaka ni veivakabulai ni Turaga. Ena imatai ni nodra soqoni era a vakavulici na marama ena inaki veidusimaki ni iSoqosoqo ni Veivukei: o ya me vakatorocaketaki na vakabauta kei na bula dodonu ni marama yadudua, vaqacotaki na matavuvale kei na itikotiko, ka ra vakasaqarai ka vukei o ira era vakaleqai tu.

Au nuitaka ni ratou na kila vakavinaka na makubuqu yalewa ni na kena tauyavutaki na iSoqosoqo ni Veivukei sa tiki bibi ni nodra vakarautaki na Yalododonu me baleta na madigi, veivakalougatataki, kei na isolisoli e kune duadua ga ena valetabu. A vakatavulica o Peresitedi Joseph Fielding Smith ni iSoqosoqo ni Veivukei “sa ikoya e dua na tiki ni ka yaga levu sara ena matanitu ni Kalou e vuravura” ka “sa tuvai tu ka cakacakataki me vukei ira na lewena yalodina me ra rawata na bula tawamudu ena matanitu nei Tamada.”¹⁰ E rawa me da raitayaloyalotaka na kena irairai vei ira na marama ena nodra tiko ena loma ni Sitoa ni Red Brick nei Josefa Simici ena imatai ni veisoqoni ni iSoqosoqo ni Veivukei, ka qarava cake tu na delana ena vanua a tara kina e dua na valetabu ena nona vakatavulici ira na Parofita ni “dodonu me tiko e dua na isoqosoqo digitaki, wasei tani mai na ivalavala ca ni vuravura, digidigi, bula dodonu, ka savasava.”¹¹

Au nuitaka ni ratou na vakamareqeta na makubuqu yalewa na valetabu me vakataki ira na marama ni iSoqosoqo ni Veivukei, ni ra vakabauta ni veivakalougatataki ni valetabu sa isau cecere duadua ka lalawa levu ni marama Yalododonu yadua. Au sa nuitaka, me vakataki ira ga na marama ni iSoqosoqo ni Veivukei taumada, eratou na saga ena veisiga na makubuqu yalewa me ratou na yaco me ratou yalomatua sara me ratou na vakayacora ka maroroya na veiyalayalati tabu ni valetabu kei na gauna eratou gole kina ki na valetabu,

me ratou na vakarorogo matua ki na veika kece sara e cavuti ka vakayacori kina. Mai na veivakalougatataki ni valetabu era na vakaiyaragitaki ena kaukauwa¹² ka vakalougatataki me ra ciqoma “na kaukauwa me kilai kina na loma ni Kalou.”¹³ Mai na cakacakatabu vakalotu ni matabete e kunei duadua ga ena veivaletabu, era na vakalougatataki ena nodra vakayacora na nodra itavi vakalou, tawamudu, ka ra na yalataka me ra bula vakatisaipeli yalodina. Au sa vakavinavinaka ni dua vei ira na inaki taumada ni Turaga ena kena tauyavutaki na iSoqosoqo ni Veivukei o ya me solia vei ira na marama na itavi me ra veivakarautaki vakai ira “me baleta na veivakalougatataki cecere cake ni matabete ka kunei ena cakacaka vakalotu kei na veiyalayalati ni valetabu.”¹⁴

Na Veivakarurugi kei na Veivakayararautaki ni Veitacini Vakamarama e Vuravura Raraba

Au nuitaka ni ratou na kila vakavinaka na makubuqu yalewa na veivakayararautaki bibi kei na gugumatua ni veitacini vakamarama cecere e vuravura raraba ena iSoqosoqo ni Veivukei. Vakatekivu mai na 1842 sa tete yani na Lotu ena taudaku kei Nauvoo, ka sa tu na iSoqosoqo ni Veivukei ena sivia na 175 na matanitu,

ka ra vosataka kina na marama e sivia na 80 na mataqali vosa. E tauyavutaki ena veimacawa na tabanalevu kei na tabana vou, kei na iSoqosoqo ni Veivukei vou sa yaco me tiki ni dua na mataveitacini marama ka sa tubu cake tiko ga, ka sa “tete yani ena veivanua.”¹⁵ Ena gauna a se lailai kina na iwiliwili ni iSoqosoqo ni Veivukei ka tauyavutaki vakalevu ga e Utah, era dau raica vakatabakidua na kena iliuliu na kedra tuvai kei na bula vakatisaipeli ena veiparokaramu ni veimaliwai vakavanua kei na cakacaka vata ni veivukei. Era vakaduria na vale ni caka iyaya kei na veivakatorocaketaki ni kena tara na valenibula kei na maroroi ni qereni. Na sasaga taumada oqo ni isoqosoqo ni Veivukei a vukea na kena vakaduri na ivakarau ni bula vakatisaipeli ka sa vakayacori tu ena gauna oqo e vuravura taucoko. Me vaka ni sa mai tubu na Lotu, sa rawa kina ni vakayacora na iSoqosoqo ni Veivukei na nona inaki ena tabanalevu yadua kei na tabana, ena iteki kei na tikina yadua, ena gauna vata e taqeya rawa tiko kina na veiveisau ni vuravura oqo.

Ena veisiga, era sotava na marama ni iSoqosoqo ni Veivukei e vuravura taucoko na veimataqali bolebole kei na ituvaki ni bula. Nikua era sotava e matanavotu na marama kei na nodra

matavuvale na veika e sega ni namaki; o ya na tauvimate ni vakasama, yago, kei na yalo; na vakacala-ka; kei na mate. Eso na marama era sotava na galili kei na loma rarawa baleta ni sega na nodra matavuvale, ka so era sotava na revurevu ni digidigi cala era vakayacora na lewe ni matavuvale. Eso era sotava na ivalu se via kana se tavuki ni vanua, ka so era sa vulica tiko na ca ni vakatotogani ni veika gaga, sega na cakacaka, se sega ni vuli se tuberi vakavinaka. Na veika dredre kece oqo sa rawa me vakarusa na vakabauta ka vakamalumalumutaka na kaukauwa ni tamata kei na matavuvale yadudua. E dua vei ira na inaki ni Turaga ena nodra tauyavutaki na marama ki na dua na isoqosoqo vakatisaipeli sa ikoya me ra vakarautaka na veivuke ka na laveiti ira cake sara ena “veika kece sara me tarova na reki kei na toro cake ni marama.”¹⁶ Ena veitabanalevu yadua kei na tabana, e tiko kina e dua na isoqosoqo ni Veivukei ka ra tu kina na marama ka rawa me ra vakasaqara ka ciqoma na ivakatakila kei na ivakasala mai vei ira na iliuliu ni matabete me ra veivakaukauwataki vakai ira ka cakacakataka na veileqa e yaco tiko ena nodra dui veivuvale kei na itikotiko.

Au nuitaka ni ratou na kila vakavinaka na makubuqu yalewa ni sa rawa me vakarabailevutaki na nodratou bula vakatisaipeli ena isoqosoqo ni Veivukei, ka sa rawa me ratou sotavi ira eso ena mataqali cakacaka sa cakava na iVakabula. Na mataqali cakacaka era dau kerei kina na marama ni Lotu oqo ena noda gauna e se sega vakadua ni bau vakamadua na kena vakayacori se me ka mamada tu ga vua na Turaga. Mai na nodra yalodina, e rawa me ra vakila na Nona veivakadonui ka ra vakalougatataki vata ena veitokani vata kei na Nona Yalotabu.

E dodonu me ratou na kila talega na makubuqu yalewa ni sa rawa ki na veitaciniyalewa ni isoqosoqo ni Veivukei me vakarautaka na veitaqomaki, veimaroroi, kei na isasabai.¹⁷ Me vaka ni sa dredre tikoga mai na noda gauna oqo, era na dau duavata ena taqomaki na itikotiko o Saioni o ira na marama yalodina ni isoqosoqo ni

Veivukei mai na domo ni veicavilaki ni vuravura oqo kei na veivakauqeti veivakamavoataki ka veisagai nei koya na vu-ni-meca. Ena isoqosoqo ni Veivukei, era na vakavulici ka vaqacotaki, ka na vakalougatataki ira e lewe levu tale na Luvena na Tamada na nodra veivakayararataki na marama yalododonu.

Na Bula Vakatisaipeli ni Veikauwaitaki kei na Cakacaka Vakalotu

Au nuitaka ni ratou na kila vakavinaka na makubuqu yalewa ni siko vuvale sa ivakaraitaki tiko ni nodratou bula vakatisaipeli ka sala bibi me ratou rokova kina na nodratou veiyalayalati. Na gacagaca oqo ni noda bula vakatisaipeli e vakatotomuria vakavoleka sara na cakacaka vakalotu ni noda iVakabula. Ena gauna e liu ni isoqosoqo ni Veivukei, e dau ciqoma na komiti ni veisiko ni tabanalevu yadudua na ilesilesi me dikeva na veigagadre kece ka vakasokomuni cau me laki soli vei ira na vakaleqai. Ena veiyabaki, era sa vuli mai na marama kei na iliuliu ni isoqosoqo ni Veivukei ena nodra veikalawa yadudua ka ra sa vakatorocaketaka na nodra gugumatua me ra kauwaitaki ira na tamata. A yaco eso na gauna me ra vakanamata na marama ena nodra vakayacora na veisiko, vakavulici ni lesoni, ka biuta eso na ivola ena nodra sikova na nodra itikotiko na marama e lala tu. Na ivakarau ni itavi oqo a vukei ira na marama me ra vulica na ivakarau ni veikauwaitaki. Me vakataki ira na tamata ena gauna i Mosese ena nodra raicamuria tiko e dua na lisi balavu ni ivakaro, era sa vakayagataka kina na marama ni isoqosoqo ni Veivukei e vuqa na lawa e volai ka so e sega ena kedra maliwa ena nodra gadreva me ra kila vakavinaka na sala me ra veivaqacotaki kina vakai ira.

E na vuku ni sa gadrevi sara vakalevu na veivueti kei na vakabulai ena nodra bula na marama kei na nodra matavuvale nikua, sa gadrevi keda kina na Tamada Vakalomalagi me da muria e dua na salatu e cecece cake ka laki matanataka na noda bula vakatisaipeli ena noda kauwaitaki ira vakaidina na Luvena. Ni ra

vakasamataka tiko na inaki bibi oqo, era sa vakavulici kina na iliuliu me ra kerea na ripote me baleta na nodra bula vakayalo kei na bula raraba na marama kei na nodra matavuvale kei na veiqaravi sa vakayacori.¹⁸ Ena gauna oqo sa nodra itavi na dausiko vuvale me ra “kilai ira ka lomani ira vakayadua na marama ena yalodina, vukei koya me vaqacotaka na nona vakabauta, ka dau veiqaravi.”¹⁹

Baleta ga ni da sa tisaipeli yalodina ni iVakabula, eda sa vakatorocaketaka tiko na noda gugumatua me da cakava na veika ena rawa ni cakava o Koya ke a tiko eke. Eda kila ni sa ka bibi Vua na noda veikauwaitaki, eda sa saga kina me da sa raica matua na nodra kauwaitaki na noda marama ka sega ni vakacavari ga na veika e volai me caka. Na veiqaravi dina e kilai vakalevu cake ena bibi ni noda loloma ka sega ena kena tuvanaki vakavinaka na noda fika. Eda na kila ni da sa rawata na noda veiqaravi me vaka na dauveisiko ena nodra rawa ni kaya o ira na tacida, “Na noqu dauveisiko e vukea meu tubu cake vakayalo” kei “Na noqu kila ni noqu dauveisiko e kauwaitaka sara vakatitobu na veika me baleti au kei na noqu matavuvale” ka “Kevaka e tu eso noqu leqa, au kila ni noqu dauveisiko ena vakayaco ka kina ka sega ni waraka me qai sureti.” O ira na iliuliu era kila na kena bibi na veiqaravi kivei ira eso era na veivosakitaka na kena vakasaqarai ka ciqomi na ivakatakila me baleta na kena vakavukui vakacava na dauveisiko kei na kena tualaki vakacava

Itu, Brazil

kei na kena vakayacori e dua na veiqaravi veivakauqeti.

Me kena ikuri, na siko vuvale e ikuri ni itavi nei bisopi me ra kauwaitaki kina na qele ni sipi ni Turaga. E rau gadreva kina o bisopi kei peresitedi ni iSoqosoqo ni Veivukei na nodra veiqaravi na dausiko vuvale vakauqeti vakayalo me vukei rau ena kena vakayacori rawa na nodrau itavi. Mai na nodra veiqaravi na dausiko vuvale, ena kila vinaka kina o peresitedi ni iSoqosoqo ni Veivukei na ituvaki ni nodra bula raraba na marama yadudua ena tabanalevu ka ripotetaka na nodra bula raraba ni rau bose vata kei bisopi.

A vakatavulica vei keda o Peresitedi Thomas S. Monson ni “ena noda sasaga ena vakabauta eda na sega ni lomalomaruataka noda vakayacora na noda itavi e lesi kivei keda, ena noda vakasaqara na veivakauqeti ni Kalou Cecere ena noda vakayacora na noda itavi, e rawa me da rawata na veivakurabuitaki.”²⁰ Au nuitaka ni o ira na makubuqu yalewa era na vakaitavi ena veika veivakurabuitaki oqo ena nodra vukei mai vei ira na dauveisiko me ra yaco me dua na ituvatuva ni vakatisaipeli ena kidava na Turaga ena Nona lesu tale mai.

Vakayacori ni iNaki ni iSoqosoqo ni Veivukei

Na veika oqo kei na ivakavuvuli bibi tale eso me baleta na iSoqosoqo ni Veivukei era sa vakarautaki tu vei iratou na makubuqu yalewa me ratou vulica ena *Luvequ Yalewa ena Noqu Matanitu: Na iTukutuku kei na Cakacaka ni iSoqosoqo ni Veivukei*. Na ivola oqo e toqai tu kina na itukutuku ni nodra isolisoli na iSoqosoqo ni Veivukei kei ira na marama ni Lotu oqo. Ena vakaduavatataka ka vukei ira vata na veitaciniyalewa e vuravura raraba me ra muria na inaki ni iSoqosoqo ni Veivukei kei na nodra ivakarau kei na madigi na tisaipeli. Sa ivakadinadina tiko na kena yaga ni nodra ilesilesi na marama ena ituvatuva nei Tamada ena mamarau, ka vakarautaki tu kina e dua na ivakatagedegede sega ni yavalati rawa ni veika eda vakabauta, na veika eda cakava, kei na veika eda

na taqomaka. Eratou sa vakauqeti keda kina na Mataveiliutaki Taumada me da “vulica na ivola oqo ka laiva na kena dina tawayalani kei na kena ivakaraitaki veivakauqeti me tara na [noda] bula.”²¹

Ena nona sa kila tu ni sa vakalou na kena tauyavutaki na iSoqosoqo ni Veivukei, a kaya kina o Peresitedi Joseph F. Smith vei ira na marama ni iSoqosoqo ni Veivukei: “Mo ni liutaka na vuravura ka liutaki ira vakauasivi cake o ira na marama e vuravura. . . . A kaya kina, o ikemuni na uluna,” ka, “sega ni buina.”²² Ena kena sa toso voleka tiko mai na gauna ni nona lesu mai na Turaga, au nuitaka ni sa na yaco me ratou kaukauwa na makubuqu yalewa, marama yalodina ka ra vakayagataka na ivakavuvuli kei na ituvatuva ni iSoqosoqo ni Veivukei ena nodratou bula. Ena gauna sa yaco kina me ivakarau ni nodratou bula na iSoqosoqo ni Veivukei, au nuitaka ni ratou na veiqaravi ena duavata kei ira tale eso me vakayacori kina na kena inaki vakalou. Au vakadinadinataka na dina ni Lotu i Jisu Karisito sa vakalesuimai, kau sa vakavinavinakataka na ivakarau ni bula vakatisaipeli sa vakalesuimai ena gauna a vakauqeti Parofita Josefa Simici kina na Turaga me tauyavutaka

na iSoqosoqo ni Veivukei. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDISI

1. *Luvequ Yalewa ena Noqu Matanitu: Na iTukutuku kei na Cakacaka ni iSoqosoqo ni Veivukei* (2011), 3.
2. Raica na Luke 10:38–42.
3. Raica na Joni 11:20–27.
4. Raica na Cakacaka 18:24–26; Roma 16:3–5.
5. Raica na Filipai 4:1–4.
6. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 25.
7. Josefa Simici, ena *Luvequ Yalewa ena Noqu Matanitu*, 12.
8. Josefa Simici, ena *History of the Church*, 4: 602.
9. Yavu ni Vakabauta 1:5.
10. Joseph Fielding Smith, ena *Luvequ Yalewa ena Noqu Matanitu*, 97.
11. Josefa Simici, ena *Luvequ Yalewa ena Noqu Matanitu*, 15.
12. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 109:22; raica talega na Sheri L. Dew, ena *Luvequ Yalewa ena Noqu Matanitu*, 128.
13. Vunau kei na Veiyalayalati 84:19; raica talega na Ezra Taft Benson, ena *Luvequ Yalewa ena Noqu Matanitu*, 129.
14. *Luvequ Yalewa ena Noqu Matanitu*, 131.
15. Boyd K. Packer, ena *Luvequ Yalewa ena Noqu Matanitu*, 99.
16. John A. Widtsoe, ena *Luvequ Yalewa ena Noqu Matanitu*, 25.
17. Raica na *Luvequ Yalewa ena Noqu Matanitu*, 86–87.
18. Raica na *iVoladusidusi 2: Veiliutaki ena Lotu* (2010), 9.5.4.
19. *iVoladusidusi 2*, 9.5.1.
20. Thomas S. Monson, ena *Luvequ Yalewa ena Noqu Matanitu*, 91.
21. Mataveiliutaki Taumada, ena *Luvequ Yalewa ena Noqu Matanitu*, ix.
22. Joseph F. Smith, ena *Luvequ Yalewa ena Noqu Matanitu*, 66.

Mai vei Silvia H. Allred

Matai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki
Raraba ni iSoqosoqo ni Veivukei

Sa Segā Ni Mudu Na Loloma

Ni kerea vagumatua mo ni vakasinaiti ena isolisoli ni loloma cecere, na loloma savasava nei Karisito.

Wale ga oqo keirau a sikova vakaveiwatini na siti o Nauvoo, Illinois. Ena neirau tiko voli e kea keirau a laki dabe toka ena rumu e cake ni Red Brick Store, ka a tiko kina e dua na valenivolavola kei na dua na bisinisi nei Parofita Josefa Simici. Keirau a vakarorogo matua sara kivua na kenadau ni veivakasara-sarataki, ena nona dusimaka tiko eso na ka me baleta na Veivakalesuimai ena gauna e liu ka yaco e kea.

Au vakasamataka sara na kena tauyavutaki na iSoqosoqo ni Veivukei kei na so na ivakavuvuli era a ciqoma na marama ni iSoqosoqo ni Veivukei ena rumu sara ga o ya mai vua na Parofita o Josefa. Na veituberi oqori a yaco me ivakavuvuli ka tauyavutaki kina na kena tara cake na iSoqosoqo ni Veivukei. Na inaki ni kena vakarabai-levutaki na vakabauta, vaqacacotaki ni veimatauvuale e Saioni, kei na nodra vakasaqarai ka vukei o ira era gadreva tu na veivuke ka ra a tauyavutaki mai na kena itekitekivu. Era sa vakayacora tiko ga mai na nodra ivakavuvuli na noda parofita.

Ena dua vei ira na soqoni oqori ena gauna e liu, a cavuvosa na Parofita o Josefa mai na volavola nei Paula kivei

ira na kai Koronica. Ena nona ivunau kaukauwa ni loloma cecere, a vosa yani kina o Paula ena vakabauta, inu-inui, kei na loloma, ka vakacavara ni “Sa uasivi cake vei iratou na loloma.”¹

E vakamacalataka na uasivi ni veika e tu ena loloma cecere. A kaya:

“Sa dau vosota vakadede na loloma, sa yalovinaka; sa sega ni vuvu na loloma; sa sega ni vosa doudou na loloma; sa sega ni viavialevu,

“. . . Sa sega ni qara na ka me nona ga, sa sega ni cudrucudru, sa sega ni daulomaca;

“Sa sega ni rekitaka na ca, ia sa rekitaka na dina;

“Sa ubia na ka kecega, sa vakabauta na ka kecega, sa vakanuinitaka na ka kecega, sa vosota na ka kecega.

“Sa sega ni mudu na loloma.”²

Ena nona vosa tiko kivei ira na marama, a kaya na Parofita o Josefa: “Kakua ni qiyo nomu rai ena vuku ni nona ivalavala dodonu na wekamu.

. . . Mo vakarabai-levutaka na yalomu vei ira na tani kevaka mo [na] vakatiki Jisu. . . Ni levu cake na nomu yalosavasava kei na ivalavala dodonu, ni tubu cake na nomu vinaka, me rabailevu na yalomu—me kovuti ira yani na tani—sa dodonu mo vosota

vakadede ka ciqoma na caka cala ni tamata. Sa ka talei dina na yalo ni tamata!”³

Na ivunau vakaiivolaniakalou “Sa sega ni mudu na loloma” a yaco me ibole ni iSoqosoqo ni Veivukei baleta ni rokova na ivakavuvuli oqo kei na kena isau a solia na Parofita o Josefa Simici kivei ira na marama ena iSoqosoqo ni Veivukei me ra “vukei na dra-vudravua” ka “vakabula na yalodra.”⁴

Na yavu ni ivakavuvuli oqo e taucoko na kena ciqomi mai vei ira na marama ni iSoqosoqo ni Veivukei e vuravura raraba, ni sa ikoya oqo na ivakarau ni cakacaka ni iSoqosoqo ni Veivukei.

Na cava na loloma cecere? Eda rawata vakacava na loloma cecere?

A vakamacalataka na parofita o Momani ni “sa vu mai vei Karisito na loloma sa uasivi sara,”⁵ ka vakavulica o Paula ni “sa ivau vinaka sara . . . na dauloloma,”⁶ ka tukuna tale vei keda o Nifai ni “sa vakaroti ira kece ga na Turaga na Kalou me ra lomasoli, ia na lomasoli sa ikoya na loloma.”⁷

Ni raici lesu tale na ivakamacala e liu nei Paula ena loloma, eda vulica ni loloma cecere e sega ni dua ga na cakacaka se eso na ka eda solia yani ia e dua na ituvaki, e dua na ituvaki ni yalo, na yalo vinaka ka vakavuna na cakacaka ni yalololoma.

A vakavulica tale ga o Momani ni loloma cecere o ya a soli kivei ira na tisaipeli dina ni Turaga vakakina ni loloma cecere o ya e vakasavasavataki ira era sa rawata.⁸ Me kena ikuri, eda vulica ni loloma cecere o ya sa ikoya e dua na isolisoli vakalou ka sa dodonu me da vakasaqara ka masulaka. E gadrevi me tu e lomada na loloma cecere me rawa kina ni da rawata na matanitu vakasilesitielei.⁹

E dodonu me da taroga se itagede cava ena vukea na noda vakatoro-caketaka na loloma cecere, na noda kila ni Turaga e kerei keda “me[da] vakaisulu ena loloma.”¹⁰

Taumada e dodonu me tu vei keda na gagadre me vakalevutaki kina na loloma cecere ka da vakalevutaka cake noda vakatiki Karisito.

Na ikalawa e tarava sa ikoya na masumasu. E vakamasuti keda o Momani

me da “masuta na Tamada ena yalomudou taucoko me vakasinaiti [kemudou] ena loloma oqo.” Na loloma vakalou oqo sa ikoya na loloma cecere, kei na noda sa vakasinaiti ena loloma oqo, io “eda na tautauvata kei Koya.”¹¹

Na wiliki ni ivolanikalou e veisiga e rawa me kauta yani noda vakasama kivua na iVakabula kei na dua na gagadre me da ucu Koya vakalevu cake.

Au digitaka meu vakaliliga e dua na droini mai vei Minerva Teichert ena noqu valenivolavola, ka kena iulutaga *Vakabulai ni Luve Ni Sipi Sa Yali*. E vakaraitaki tu kina na iVakabula ena nona tucake tu ena kedra maliwa na Nona sipi a keveta vakamalua tu e dua na luve ni sipi lailai e Ligana. E vukea noqu raitayaloyalotaka na Nona kerekere: “Vakani ira na noqu sipi,”¹² ka kena ibalebale vei au me da qaravi ira kece sara era vakavolivoliti keda ka vakabibi kivei ira era gadreva tu na veivuke.

Sa ivakaraitaki uasivi ni kena vakadewataki na loloma na iVakabula. Ena Nona cakacaka vakalotu a vakaraitaka o Koya na yalololoma me baleti ira na viakana tu, me baleti ira na ivalavala ca, ira na vakararawataki, kei ira na tauvimate. A veiqaravi kivei ira na dravudravua kei ira na vutuniyau; kivei ira na marama, gonelalai, kei na turaga; ki na matavuvale, itokani, kei ira na vulagi. A vosoti ira sa daubeitaki Koya, ka vakararawataki ka mate ena vukudra na tamata kece ga.

Ena nona bula taucoko, a vakaraitaka tale ga na loloma cecere na Parofita o Josefa Simici ena nona lomani ira ka dokai ira na tani. E kilai levu o koya ena nona yalovinaka, veinanumi, yalololoma, kei na nona kauwaitaki ira era vakavolivoliti koya.

Itu, Brazil

Nikua, eda sa vakalougatataki ena nona vakaraitaka tiko e dua na noda parofita na loloma cecere. E sa ivakaraitaki kivei keda kei na vuravura o Peresitedi Thomas S. Monson. E daramaka na iubi ni loloma. E yalovinaka, yaloloma, ka dausolisoli; ka dua na dauveiqaravi dina ni Turaga o Jisu Karisito.

E vakatavulica vakaoqo o Peresitedi Monson: “Na loloma cecere sa ikoya na noda vosota e dua e vakararawataki keda. Sa ikoya na noda sega ni vakatara me da cudru vakararawawa. Sa ikoya na noda ciqoma na malumalumu kei na guce. Sa ikoya na noda ciqomi ira na tamata ena kedra ituvaki dina. Sa ikoya na noda raibaleta na kedra ituvaki vakayago ka na sega ni katabuto mai ni toso tiko o gauna. Sa ikoya na noda vorata na yalo ni veivakaduiduitaki.”¹³

Ni tu vei keda na loloma cecere, eda na guta me da veiqaravi ka vukei ira na tani ena gauna mada ga ni dredre, ka sega ni vinaka me kilai se mo saumi lesu kina. E sega ni da waraka me da lesi se veivuke baleta ni sa noda ivakarau sara ga. Eda na raica ni da na vakasinaiti ena loloma cecere ena noda digitaka me da yalovinaka, veikauwaitaki, lomasoli, veiciqomi,

veivosoti, sega ni veivakaduiduitaki, ka sega ni nanumi koya ga vakai koya.

E vakarautaka na iSoqosoqo ni Veivukei e vuqa sara na sala mera qaravi kina eso. E dua vei ira na sala bibi duadua me cakacakataki kina na loloma cecere sa ikoya na dauveisiko. Ena noda vakayacora vinaka na noda veisiko eda na sotava kina e vuqa na madigi ni loloma, veiqaravi, ka qaravi ira tale eso. Na vakayacori ni loloma cecere, se loloma, ena vakasavasavataka ka vakatabui kina na yaloda, ka vukei keda me da yaco me da vakataka vakalevu sara na i Vakabula vakalevu.

Au qoroqoro ena noqu vakadinadinataka na cakacaka sega ni wiliki rawa ni loloma cecere ka vakayacori tiko ena veisiga mai vei ira na dauveisiko e vuravura raraba ka ra qarava ga vakai ira mai na nodra gagadre o ira vakayadudua na marama kei na nodra matavuvale. Kivei kemuni na dauveisiko, au kaya, “Mai na cakacaka lalai ni loloma cecere oqori, o ni sa muria tiko kina na iVakabula ka iyaya tiko ni cakacaka ni Ligana ena nomuni veivuke, veikauwaitaki, veilaveti, veivakacegui, vakarorogo, veivakayaloqagataki, veisusu, veivakavulici, ka vakaukauwataki ira na marama ko veiqaravi tiko kina.” Meu wasea mada vakacaca eso na ivakaraitaki ni veiqaravi vakaoqo.

E vakaleqai Rosa tiko na malumalumu ni matenisuka kei na so tale na mate lalai. A lewena na Lotu ena vica na yabaki sa oti. E tinanigone sega ni vakawati ka tiko kei luvena tagane cauravou. E wasoma nona dau curu vagauna tiko i valenibula, me siga vica. O ira na nona dauveisiko yalololoma e sega wale ga ni ra dau kauti koya ki valenibula, ia era veisiko ka vakacegui koya ena valenibula ka ra dau qarauna na luvena tagane e vale vakakina ni laki vuli. O ira na nona dauveisiko era veiqaravi me vaka era nona itokani ka lewe ni nona matavuvale.

Ni oti e vica na imatai ni veisiko bibi kivua e dua na marama, a kunea o Kathy ni marama oqo e sega tu ni kila na wilivola ia a vinakata me vulica. A lomasoli o Kathy me veivuke e dina ga ni kila tu ni na kania sara ga na gauna, gadreva na yalovosota, kei na yalodei.

O Emily e dua na marama vakawati gone ka vakasaqara tiko na dina. E sega soti ni taleitaka na lotu, na turaga watina Michael. Ena nona a tauvimate o Emily ka curu ki valenibula ena dua na gauna, e dau kau kakana ki na matavuvale, o Cali, e dua na marama lewe ni iSoqosoqo ni Veivukei ka rau tiko veivolekati tale ga, meimei vei luvedrau, samaka na vale, ka vakarautaka me ciqoma o Emily na veivakalougatataki ni matabete. Na veicakacaka ni loloma cecere oqo a vakamalumlumutaka na lomai Michael. A nanuma me sa lako kina ki na soqoni ni Lotu ka laki sotavi ira na daukaulotu. E rau sa qai papitaiso wale ga oqo o Emily kei Michael.

“Sa sega ni mudu na loloma. . . . Na loloma . . . sa yalovinaka, . . . sa sega ni qara na ka me nona ga, . . . sa ubia na ka kecega, sa vosota na ka kecega.”¹⁴

A kaya o Peresitedi Henry B. Eyring: “Na itukutuku ni iSoqosoqo ni Veivukei e sinai tu ena italanoa ni nodra vei qaravi totoka dauveinanumi. . . .

“Na isoqosoqo oqo era lewena o ira na marama era dauloloma e yalodra dina ka ra rawata ni ra kilikili kaya ka mororoya tiko na nodra veiyalayalati ka soli wale ga ena Lotu dina ni Turaga. Na nodra loloma cecere e lako mai Vua ena vuku ni Nona Veisorovaki. E dusimaki ira kina nodra cakacaka ni loloma cecere na Nona

ivakaraitaki—kei na vakavinavinakataki ni Nona isolisoli tawayalani ni loloma vakalou—kei na Yalo Tabu, ka a tala mai o Koya me mai nodra itokani na Nona italai ena nodra ilesilesi ni loloma vakalou. Ena vuku ni ka oqori, era sa vakayacora rawa ka cakava na veika vovou baleti ira na tani ka kune marau ena gauna mada ga era sotava tu kina na leqa lelevu”¹⁵

Na vakayacori ni vei qaravi kei na vakatetei ni loloma cecere kivei ira eso e vukea noda vorata na duidui ni veika dredre ka vakalailaitaka na bolebole era kauta mai.

Au lesu tale ena gauna oqo ki na nona veivakatavulici o Parofita Josefa kivei ira na marama ena gauna ni Veivakalesuimai e liu. A kaya ena nona vakauqeta tiko na kena vakayacori na loloma cecere kei na gugumatua: “Kevaka mo na bula rawata na ivakavuvuli kece oqo, sa na qai levu ka lagilagi na kemu isau ena matanitu vakasilesitieli! Kevaka ko na rawata tiko mo caka dodonu, era na sega ni tarovi na agilosi me ra mai nomu itokani.”¹⁶

Me vaka ga na gauna e liu sa vakakina nikua mai Nauvoo, ena nodra veilakoyaki na marama ena vakasaqara ka vukei ira era gadreva tu na veivuke. O kemuni na marama ena matanitu o ni yavudei ni veivaqacotaki vakayalo, vei qaravi ena yalololoma, kei na yalodina. Era dauveisiko gugumatua ka daukauwaitaki ira tale eso. Era muria

na ivakaraitaki ni iVakabula ka cakava na veika e cakava o Koya.

Na marama kece ni iSoqosoqo ni Veivukei e rawa me ra vakasinaiti ena loloma, ni ra kila ni nodra cakacaka lalai ni loloma cecere e tiko kina na kaukauwa ni veivakabulai kivei ira eso vaka kina o ira. E yaco me ra kila ena veivakadeitaki ni loloma cecere sa ikoya na loloma savasava nei Karisito ka sega ni mudu.

Ena nomu wilika na itukutuku ni iSoqosoqo ni Veivukei, ena vakauqeti iko mo raica ni ivakavuvuli bibi oqo ni kosipeli sa ikoya e dua na iulutaga kilai vinaka ena loma ni ivola taucoko.

Meu tinia ena dua na veisureti kivei kemuni kece sara na marama ena Lotu mo ni kerea vagumatua mo ni vakasinaiti ena isolisoli ni loloma cecere, na loloma savasava nei Karisito. Ni vakayagataka na nomuni ivurevure kece sara ni caka vinaka, ena kauta mai na vakacegu kei na veivakabulai kivei ira era vakavolivoliti kemuni, oka kina na nomuni dui matavuvale. Ena vakalougatataka na Turaga na nomuni sasaga mo ni rawata.

Me kauti keda me da vakatorocake-taka ka cakacakataka na loloma cecere kivei ira kece sara era vakavolivoliti keda, na noda kila na loloma levu ka vakarautaka tu na Tamada kei na Luvena me baleti keda, vakakina na noda vakabauta kei na vakavinavinakataka na Veisorovaki. Sa noqu masu oqo ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. 1 Korinica 13:13.
2. 1 Korinica 13:4–8.
3. Josefa Simici, ena *Luvequ Yalewa ena Noqu Matanitu: Na iTukutuku kei na Cakacaka ni iSoqosoqo ni Veivukei* (2011), 23.
4. Josefa Simici, ena *Luvequ Yalewa ena Noqu Matanitu*, 17.
5. Moronai 7:47
6. Kolosa 3:14.
7. 2 Nifai 26:30.
8. Raica na Moronai 7:48.
9. Raica na Ica 12:34; Moronai 10:21.
10. Vunau kei na Veiyalayalati 88:125.
11. Moronai 7:48.
12. Raica na Joni 21:16–17
13. Thomas S. Monson, “Sa Sega ni Mudu na Loloma,” *Liaona*, Nove. 2010, 124.
14. 1 Korinica 13:4, 5, 7, 8.
15. Henry B. Eyring, “Na iYaunibula Tudei ni iSoqosoqo ni Veivukei,” *Liaona* Nove. 2009, 121.
16. *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Josefa Simici* [2007], 523.

Mai vei Barbara Thompson

iKarua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki
Raraba ni Soqosoqo ni Veivukei

Nanuma Tiko na Veiyalayalati

Ni da sa vakabauti Karisito ka nanuma tiko na noda veiyalayalati, eda na ciqoma na reki e tukuni tiko ena ivolanikalou tabu ka ra sa yalataka tu o ira na noda parofita ena gauna edaidai.

“L aveta cake na yalomu ka reki, ka kukuva toka na veiyalayalati o sa vakayacora.”¹ Au sega ni rawa ni wilika na ivolanikalou oqo ka sega ni vakila na reki. E dau reki na yaloqu niu vakasamataka na levu ni yalayala kei na kalougata ka sa mai tiki tu ni noqu bula niu dau nanuma tiko na veiyalayalati keirau sa vakayacora kei Tamaqu Vakalomalagi.

Me vaka ga ni rau sa mai takali ruarua na noqu itubutubu, sa gadrevi kina me samaki na nodrau itiko-tiko ena yabaki oqo me sa vakarau volitaki. Ena vica na vula sa oti, ena neitou samaka ka tuvanaka vou na veitacini na nodrau itikotiko na neitou itubutubu, keitou a raica kina eso na itukutuku makawa ni vuvale kei na vuqa na itukutuku kei na ivola bibi. Sa dua na ka talei na kena wiliki na kedratou itukutuku makawa yadua kei na veivakalougatataki vakapeteriaki na noqu itubutubu kei na tubuqu. E vakavotui vei au na nodrau maroroya na veiyalayalati rau a cakava.

A se marama tina goneyalewa tiko o Ellen Hanks Rymer na buqu ena 1912 ena gauna a taura kina na nona

veivakalougatataki vakapeteriaki. Na gauna au wilika kina na nona veivakalougatataki oqo, era a lalade sara ga mai na ivola na veiyatuvosa oqo ka ra mai tugani sara ena noqu vakasama: “Ko sa digitaki ni se bera ni tauyavu ko vuravura, ka dua na yalo digitaki mo tadu mai ki vuravura ena gauna oqo . . . Ena vakarabailevutaki na nomu ivakadinadina ka na rawa vei iko mo vakadinadinataka. . . . Sa saga kina o koya na dauveivakarusa me vakarusai iko, ia kevaka mo na nanuma tiko na nomu Kalou, ena sega na kaukauwa vua [na dauveivakarusa] me vakacacani iko. Ia mai na nomu yalodina ko na vakaukauwataki kina vakalevu ka na drotani mai vei iko na dauveivakarusa ena vuku ni nomu sa ivalavala dodonu. . . . Ni sa dau yaco mai vei iko na rere kei na veivakatovolei ia kevaka mo na laki tiko ena loqi vuni ka masu ena vakacegui na yalomu ka na takali mai vei iko na veika dredre.”²

A yalataki vei buqu ni kevaka me na maroroya tiko na nona veiyalayalati ka tiko volekata ga na Kalou, ena sega ni rawai koya rawa o Setani. Ena

kunea o buqu na vakacegu kei na veivuke ena gauna ni nona vakatovolei. A yaco dina na ka a yalataki oqo ena nona bula.

Au na via vosa tiko nikua baleta (1) na bibi ni noda nanuma tiko na veiyalayalati kei (2) na reki kei na veitaqomaki e yaco mai ena noda maroroya tiko na veiyalayalati.

Au na vakayagataka kina eso na kena ivakaraitaki mai na *Luvequ Yalawa ena Noqu Matanitu: Na iTukutuku kei na Cakacaka ni iSoqosoqo ni Veivukei*. Na ivola oqo era umani tu kina na nodra ivakaraitaki na marama era sa kunea na reki cecere ena nodra maroroya tiko na veiyalayalati.

Na Bibi ni Nanuma Tiko na Veiyalayalati

E tukuna vei keda na iVolavosa ni iVolatabu ni veiyalayalati sai koya na veidinadinati e vakayacora na Kalou vata kei na tamata. “Me vaka ga ni sa gadreva sara na Kalou sa vakayacora kina na kena ituvatuva, ka sa vakadonuya kina na tamata. . . . Sa tuvalaki tu na kosipeli me ra ciqomi na ivakavuvuli kei na cakacaka vakalotu ena veiyalayalati sa nona icolacola kina ka nona itavi o koya e ciqoma me rokova na nona yalayala.”³ Ena malanivosa na “nanuma tiko na veiyalayalati,” na vosa *nanuma* e kena ibalebale “me da muria vakavinaka ka vakavoleka sara” e dua na ka.⁴

Eda vulica mai na ivolanikalou na nodra vakayacora na tagane kei na yalewa na veiyalayalati kei na Kalou. Sa solia kina na Kalou na ivakaro ni veika me vakayacori me rokovi tiko kina na veiyalayalati oqo, sa vakakina ni gauna ena maroroi tiko kina na veiyalayalati oqo, ena yaco mai na veivakalougatataki a yalataki tu mai.

Me kena ivakaraitaki, o ya ena cakacaka vakalotu ni papitaiso, eda sa vakayacora kina e dua na veiyalayalati kei Tamada Vakalomalagi. Eda vakarautaki keda ki na noda papitaiso ena noda vakabauta na Turaga o Jisu Karisito, noda sa veivutunitaka na noda ivalavala ca, ka sa lomada dina meda taura na yaca i Karisito. Eda sa vakayacora e dua na veiyalayalati meda muria tiko na ivunau ni Kalou ka dau nanuma tiko na iVakabula

ena veigauna. Eda sa veiyalayalaitaka meda “veivuketaka na [noda] icolacola me mamada kina.” Sa qai lomada dina meda tagi vata kei ira sa tagi ka vakacegui ira sa rarawa.⁵

Ena valetabu savasava, era ciqomi kina na cakacaka vakalotu tale eso ka vakayacori kina na veiyalayalati tale eso. Ena siga taumada ni Vakalesuimai, a maqusa sara o Parofita Josefa Simici mera na ciqoma na Yalododonu na veivakalougatataki ni valetabu sa yalataki tu. A kaya kina na Turaga, “Dou tara na vale oqo me noqu, raica au na qai vakatakila kina vei ira na noqu tamata na noqu ivakaro kece ga.”⁶

“E dua na nona inaki na Turaga ena kena tauyavutaki na iSoqosoqo ni Veivukei sai koya me ra vakarautaki kina na Luvena yalewa me baleta na veivakalougatataki cecere cake ni matabete ka kunei ena cakacaka vakalotu kei na veiyalayalati ni valetabu. Era nanamaki na marama . . . mai Nauvoo ena kena vakacavari na valetabu, ni ra kila, me vaka sa yalataki o Parofita Josefa Simici vei Mercy Fielding Thompson, ni na kauti ‘ira tani mai na butobuto ki na rarama vakasakiti’ na edaumeni.”⁷

“E sivia ni 5,000 na Yalododonu era osota yani na Valetabu e Nauvoo ni oti na kena vakatabui me rawa ni ra ciqoma na cakacaka vakalotu ni edaumeni kei na veivauci ni bera ni ra gole yani ena ilakolako” ki na Buca o Salt Lake.⁸ Era a vakayagataka o Peresitedi Brigham Young kei na vuqa na iliuliu ni Lotu kei ira na dauveiqaravi e valetabu na nodra gauna, ena siga kei na bogi, mera veiqaravi ena valetabu me rawa kina ni vakayacori na cakacaka bibi oqo ena vukudra na Yalododonu.

Ena dau tokoni keda na noda veiyalayalati ena gauna vinaka se ena gauna dredre. E vakavotuya kina vei keda o Peresitedi Boyd K. Packer ni da “sa tamata ni veiyalayalati. Eda sa yalataki meda solia na noda ivurevure, gauna kei na ilavo kei na taledi—oi keda sara mada ga vakaikedu, kei na veika kece eda taukena—me tubu kina na matanitu ni Kalou ena vuravura oqo. Sa kena ibalebale ga o ya, meda yalataki meda caka vinaka. Eda sa tamata ni veiyalayalati, ka sa iusutu ni noda veiyalayalati na valetabu. Sai koya na

yavu ni veiyalayalati.”⁹

Na ivolanikalou e vakavotuya vei keda, “Raica oqo na ka me da bubuluki ka yalayala kina—me da muria na ivakaro kece ga ni Turaga.”¹⁰

Eda na ciqoma na veivakalougatataki cecere ni da nanuma tiko na noda veiyalayalati.

Eda na Reki ka Taqomaki Ni da Maroroya na Noda Veiyalayalati

Eda wilika ena iVola i Momani na vunau nei Tui Penijamini. A vakavulici ira na tamata me baleti Jisu Karisito, ni na gole mai o Koya ki vuravura me mai sotava na veimataqali veivakararawataki kecega. A vakavulici ira na tamata ni na sorovaka na Karisito na nodra ivalavala ca na kawatamata kecega ni yacana duadua ga ena rawata kina na tamata me vakabulai.¹¹

Ni ra sa rogoca oti na ivakavuvuli totoka oqo, era sa vakamalumulumutaki ira na tamata ka ra sa gadreva sara ena yalodra taucoko mera vagalalataki ira mai na ivalavala ca ka mera vakasavasavataki kina. Era sa qai veivutuni ka tukuna ni ra sa vakabauti Jisu Karisito. Era sa vakayacora na veiyalayalati kei na Kalou ka mera na maroroya tiko kina na Nona ivunau.¹²

“Sa sobuti ira na Yalo ni Turaga, era sa vakasinaiti ena marau, ka vakacegu

na yalodra, ni sa bokoci na nodra ivalavala ca, ena vuku ni nodra sa vakabauti Jisu Karisito.”¹³

E dua tale na ivakaraitaki ni reki ka yaco mai ena vuku ni yalodina ena kena maroroi tiko na vunau ni Kalou kei na wasei ni Nona kosipeli vei ira na tamata sai koya a cakava o Amoni. A gugumatua sara o Amoni kei iratou na tacina ena nodra vukei e udolu na tamata mera lako mai vei Karisito. Oqo eso na malanivosa a cavuta o Amoni me cauraka kina na lomana ena vuku ni nodra sa papitaiso ka vakayacora na nodra veiyalayalati kei na Kalou e lewe levu:

“Sa kilikili me datou marau.”¹⁴

“Sa vuabale na noqu marau, ka sa reki vakalevu na yaloqu, ia au na vakacaucautaka tikoga na noqu Kalou.”¹⁵

“Sa sega mada ga ni rawa vei au meu vakamacalataka vakavinaka na levu ni noqu vakacaucautaki Koya.”¹⁶

“Sa sega na tamata mai na vakatekivu kei vuravura, sa kilikili me marau vakalevu cake me vakataki kedatou.”¹⁷

Ni da vakayacora ka maroroya na veiyalayalati tabu ena yaco me tiko vata kei keda na Yalo Tabu. Na Yalotabu oqo ena “vakasinaiti iko ena marau.”¹⁸

A veivakararawataki sara vakalevu vei ira e vuqa na tamata e vuravura taucoko na iKarua ni Valu Levu. Era vosota na Yalododonu mai Jamani e vuqa sara na veivakatovolei. E dua na peresitedi yalodina ni iSoqosoqo ni Veivukei mai Stuttgart, e Jamani, o Sisita Maria Speidel. Ena nona tukuna tiko na nodra vakatovolei, a kaya kina: “Sa yaco me duru ni neimami kaukauwa na neimami vakararavi vua na Turaga kei na neimami ivakadinadina ni Nona Lotu. . . . Ena marau keimami lagata tiko na sere kei Saioni ka vakabauta na Turaga. Sa vakavinakataka o Koya na ka kecega.”¹⁹

Vakadua tale, ni ra maroroya na nodra veiyalayalati na lewenilotu, era na vakila na reki ena gauna talega era sotava kina na bolebole vakaitamera.

E dua na marama yalododonu o Sarah Rich a bula voli mai Nauvoo ka a kacivi me laki veiqaravi ena valetabu ni bera ni ra cemuri na Yalododonu mai na siti o ya. Oqo na ka a kaya

me baleta na veivakalougatataki ni veiyalayalati ni valetabu: “E vuqa na veivakalougatataki keimami sa ciqoma ena vale ni Turaga, ka sa vakavuna na neimami reki kei na vakacegu ena maliwa ni neimami rarawa ka rawa kina ni keimami vakabauta na Kalou, ka kila kina ni na tuberi keimami ko Koya ka tokoni keimami ena ilakolako tawakilai sa tu e matai keimami.”²⁰

Taumada era a vakacavara na Yalododonu na Valetabu e Kirtland, ka vuqa era a vakaitavi ena kena vakatabui. Ni oti na kena vakatabui, sa ciqoma na Turaga na valetabu. A kaya vei ira na Turaga “ni ra sa rawata na veivakalougatataki kei na isolisoli e vuqa sa sovaraki vei ira . . . na [Nona] tamata.”²¹

Ena kena sa tara tikoga vakalevu na valetabu savasava e vuravura taucoko, au sa raica na veivakalougatataki sa yaco ki na nodra bula na lewenilotu. Ena 2008 au a vakadinadinataka na nodrau matamamarau e dua na veivaitini mai Ukraine ena nodrau tukuna ni rau sa na gole tiko ki Freiberg, Germany, me rau laki ciqoma kina na nodrau cakacaka vakalotu ni valetabu. E taura e 27 na auwa vei ira na lewenilotu yalodina oqo mera vodo basi yani ka vakakina na lesu mai ena ilakolako oqo ki valetabu, ka sega kina ni rawa mera dau gole kina vakawasoma. Era sa marautaka tiko vakalevu ni sa vakarau vakacavari na Valetabu e Kyiv Ukraine ka sa na rawa mera lako wasoma kina. Sa mai dola na valetabu oqo, ka ra sa marautaka tiko e udolu na kena veivakalougatataki.

Mai na veika au wilika ena itukutuku ni bula nei buqu, au kila kina na nona dau marautaka na nona veiyalayalati. E dau taleitaka na gole ki valetabu ka vakayacora na cakacaka vakalotu me baleti ira na udolu era sa mate. Oqori na nona ilesilesi ni bula oqo. E sivia na 20 na yabaki na nona veiqaravi tu ena Valetabu e Manti Utah. A vola ni sotava e vuqa sara na cakamana ni veivakabulai me rawa ni susugi iratou cake kina na luvena ka qaravi ira na tamata eso ena nona vakayacora na nodra cakacaka ena valetabu. Vei keitou na makubuna, kevaka me dua na ka keitou kila baleti

Bu Rymer, o ya ni o koya e dua na marama yalododonu e maroroya na nona veiyalayalati ka vinakata sai koya me keitou vakayacora talega vakakina. Ena gauna era sa na mai samaka kina o ira na tamata na noda iyaya ni da sa mate, era na kunea beka na ivakadinadina ni da a maroroya tu na noda veiyalayalati?

Ena koniferedi raraba sa oti, a kaya kina vei keda na noda parofita lomani, o Peresitedi Thomas S. Monson: “Ni daru lako yani ki na veivale savasava ni Kalou, ni da nanuma na veiyalayalati eda cakava e lomana, sa na rawarawa cake kina vei keda meda sotava na veivakatovolei ka da vakamalumalumutaka na veitemaki yadua. Ena veivanua tabu oqori eda na kunea kina na vakacegu; eda na vakavou ka vakadeitaki.”²²

Vakadua tale: “Mo reki ka marau, ia mo nanuma tiko na veiyalayalati ko sa cakava.”²³ Na reki kei na marau dina sai koya na noda nanuma tiko na veiyalayalati. Oqo na veivakacegui kei na sautu. Oqo na veitaqomaki mai na veika butobuto ni vuravura oqo. Ni da maroroya na noda veiyalayalati eda na vukei ena gauna ni vakatovolei.

Au vakadinadinataka ni da sa vakabauti Karisito ka nanuma tiko na noda veiyalayalati, eda na ciqoma na reki e tukuni tiko ena ivolanikalou tabu ka ra sa yalataka tu o ira na noda parofita

ena gauna edaidai.

Kemuni na marama lomani, au lomani kemuni kau nuitaka mo ni na sotava na reki cecere oqo ena nomuni dui bula. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Vunau kei na Veiyalayalati 25:13.
2. Na veivakalougatataki vakapeteriaki a solia o Walter E. Hanks, 25 ni Okoto., 1912, e Lyman, Wayne County, Utah.
3. Bible Dictionary, “Covenant.”
4. Merriam-Webster’s Collegiate Dictionary, ikatinikadua ni kena taba (2003), “cleave.”
5. Raica na Mosaia 18:8–9; raica talega na Thomas S. Monson, “Na Cava Au sa Bau Cakava Vua e Dua Nikua?” *Liaona*, Nove. 2009, 85–87.
6. Vunau kei na Veiyalayalati 124:40.
7. *Luvequ Yalewa ena Noqu Matanitu: Na iTukutuku kei na Cakacaka ni iSoqosoqo ni Veivukei* (2011), 131–32.
8. *Luvequ Yalewa ena Noqu Matanitu*, 29.
9. Boyd K. Packer, *Na Valetabu Savasava* (1980), 170.
10. Vunau kei na Veiyalayalati 136:4.
11. Raica na Mosaia 3:5–18.
12. Raica na Mosaia 4:2; 5:5.
13. Mosaia 4:3.
14. Alama 26:1.
15. Alama 26:11.
16. Alama 26:16.
17. Alama 26:35.
18. Vunau kei na Veiyalayalati 11: 13.
19. Maria Speidel, ena *Luvequ Yalewa Ena Noqu Matanitu*, 76.
20. Sarah Rich, ena *Luvequ Yalewa Ena Noqu Matanitu*, 30.
21. Vunau kei na Veiyalayalati 110:9–10.
22. Thomas S. Monson, “Na Valetabu Savasava—E Dua na Bikeniki Vuravura,” *Liaona*, Me 2011, 93.
23. Vunau kei na Veiyalayalati 25:13.

Mai vei Peresitedi Dieter F. Uchtdorf
iKarua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

Kua ni Guilecavi Au

Sa noqu masu kei na veivakalougataki mo ni na sega ni guilecava ni ko ni sa luvena yalewa vakamareqeti dina ena matanitu ni Kalou.

Kemuni na ganequ lomani, sa dua na ka rekitaki meu mai soqoni vata kei kemuni nikua. Au dau vakanamata tiko mai ki na soqoni raraba vakayabaki vakaoqo ni iSoqo-soqo ni Veivukei kei na itukutuku e dau cauraki eke. Vinaka, kemuni na ganequ. Ka talei vei au meu lesi mai vei Peresitedi Thomas S. Monson meu vosa ni kua, ka wasea e vica na vakasama mo ni bulagoci kina na marama ena Lotu.

Ena dua na gauna sa oti au a vakaraica wavoki tiko kei watiq kei na luvei keirau yalewa na neitou loga ni veisenikau totoka. Au qoro ya kina vakalevu na totoka ni veikabuli ni Kalou. Kau raica sara, ena kedra maliwa na veika bula totoka oqo, na senikau lailai duadua. Au kila vakavinaka sara na yaca ni senikau oqo baleta niu se gone au dau taleitaka sara na senikau oqo. Na yaca ni senikau oqo na kua-ni-guilecavi-au.

Au sega ni kila se cava na vuna e mai solega tu kina na noqu bula ena veiyabaki na senikau lailai oqo. E sega ni dau drete na noda rai, ena rawarawa sara na kena raibaleti mai na vo ni senikau tale e so; ia e totoka tale ga na kena irairai ni vakatauvatani kei na karakarawa ni lomalagi—oqo beka na vuna au dau talaleitaka tu ga kina.

Oya na vosa ni kerekere kei na veicurumi ni yacana. E dua na itukuni makawa mai Jamani o ya ni gauna sa vakayacana taucoko kina na Kalou na veisenikau, sa qai vo toka e dua me vakayacani. A rogo sara mai e dua na domo lailai, “Isa Turaga, ni kua ni guilecavi au!” A sauma na Turaga ka kaya me sa yacana sara ga o ya.

Ena bogi nikua au vinakata meu vakayagataka na senikau lailai oqo meu vosa vakaibalebale kina. E vakauqeti au na lima na tebe ni se ni senikau na kua-ni-guilecavi-au meda nanuma tiko kina e lima na ka meda kua ni guilecava.

iMatai, kua ni guilecava mo yalomalua.

Au vinakata meu tukuna vei kemuni e dua na ka, au nuitaka ni ko ni na ciqoma ena kena sala dodonu: sa kila vakavinaka tiko na Kalou ni o kemuni kei au e da sega ni tamata vinaka sara vakaoti.

Meu tukuna talega: ni sa kila vakavinaka talega na Kalou ni o ira na tamata o ni nanuma tiko ni ra sa vinaka sara tu era sega ni vakakina.

Ia eda sa qai dau vakayagataka tu vakalevu na noda gauna kei na igu ena noda vakatauvatataki keda tiko kei ira tale eso—meda vakatauvatataki tiko na noda malumalumu kei na nodra

kaukauwa. Oqori sa qai dau vakavuna meda lalawataka na veika e dredre me rawati. Sa yaco kina, meda sa sega ni marautaka mada na veika eda sa rawata toka, baleta ni vaka e lailai toka mai na nona rawa-ka e dua tale.

Sa tu na kaukauwa kei na malumalumu ni tamata kecega.

E ka talei ni tiko na veika o ni kaukauwa kina.

Ni sa tiki ni nomuni mai bula ena bula oqo na kena na tiko vei kemuni eso na malumalumu.

Sa qai gadreva tiko na Kalou me vukei keda meda na vuki mai na noda malumalumu oqo meda kaukauwa,¹ ia sa kila tu o Koya ni oqo sa dua na lalawa balavu.² E gadreva vei keda o Koya me taucoko na noda bula, o koya gona kevaka meda na tiko ga ena salatu ni bula vakatisaipeli, ena yaco meda na rawata dina. Sa o koya tiko kevaka o ni se bera tiko ni yacova. Ni cakacakataka tikoga, ia, mo ni kakua ni vakararawataki kemuni tiko.

Kemuni na marama, e vuqa vei kemuni sa tiki ni nomuni bula na lomana ka dau vosoti ira era malumalumu tu. Yalovinaka mo ni nanuma talega mo ni lomani kemuni ka dau vosoti kemuni vakaikemuni tale tikoga.

Ena gauna oqo, mo ni vakavinavinakataka tiko na rawa-ka lalai sa yaco tiko ena nomuni itikitiko, ena nomuni veimaliwai vakamatavuvale, nomuni vuli-ka kei na ituvaki ni bula, nomuni vakaitavi ena Lotu kei na nomuni torocake tiko. Me vakataki ira na kua-ni-guilecavi-au, ni dina ga era ka lalai wale vei kemuni na rawa-ka oqo, ka sega ni dua e raica rawa, ia na Kalou sa raica tiko mai ka ra sega ni ka lailai Vua. Kevaka o ni nanuma ni rawa-ka duadua ga sai koya moni dua na rosi uasivi sara se na okiti totoka duadua, sa na rawa mo ni calata kina eso sara na veika ni bula e totoka cake sara.

Me vakataki, na nomuni vinakata tiko ga me vakayacori e dua na lotu vakamatavuvale e “sega ni vakamelei” ena veimacawa—e dina ga ni kena vakayacori o ni na loma rarawa kina kei ira o ni tiko vata—ka na sega beka ni digidigi vinaka duadua. Ia, mo ni tarogi kemuni mada, “Na cava me keitou vakayacora vakamatavuvale me

rawa ni keitou marau kina vakayalo ka kauti keitou vata mai vakavoleka?” Na lotu vakamatavuvale o ya—e dina ga ni vaka tu oya sega ni lewai rawa ka caka tu beka ga me rawa—ia ena vuavuai vinaka kina na veisiga mai muri.

E balavu na noda ilakolako me rawa kina na vinaka sara, ia sa rawa meda kunea na veivakurabuitaki kei na marau ena veikalawa leleka mada ga ena ilakolako o ya.

iKarua, kua ni guilecava na kedrau duidui na solibula vinaka kei na solibula vakalialia.

Na solibula vinaka sai koya na noda solia yani e dua na ka vinaka me baleta e dua na ka e vinaka cake.

E dua na solibula vinaka o ya na noda yadra meda raica e dua na gone lailai ni tadra-ca. Eda kila kece oqo. Ni na vakacacana na noda bula, ke da yadra ena bogi taucoko, me da vakarautaka e dua na isulu me daramaka o luveda yalewa ena Siga Tabu, oqori e sega soti ni dua na solibula vinaka.

Na noda solia na noda gauna ena vulici ni ivolanikalou se na noda vakavakarau meda vakavulica e dua na lesone sa i koya e dua na solibula vinaka. Ena sega tale toka ga ni vakakina na nomuni vakayagataka e vuqa na auwa ena nomuni cula na ulutaga ni lesone ki na icavucavu ni kuro e vale, mera yadua na lewe ni nomuni kalasi.

Ena duidui na tamata kei na veika duidui eda sotava, ka ni dua na solibula vinaka vua e dua sa na rawa me solibula lialia vua e dua tale.

Eda na kila rawa vakacava na kedrau duidui ena noda bula? Meda tarogi keda mada ga, “Au sa solia tiko beka na noqu gauna kei na igu ki na veika e yaga cake vakalevu?” E vuqa sara tu na veika vinaka meda na vakayacora, ia eda na sega ni rawa ni vakayacori ira taucoko sara. Ena marautaka na Tamada Vakalomalagi ni da solibula ena dua na ka vinaka me baleta e dua na ka e cecere cake ka tawamudu na kena ituvaki. Ena so na gauna, oqori sa rawa talega ni kena ibalebale na noda susuga cake e dua na senikau lailai ka totoka me vaka na kua-ni-guilecavi-au, mai na dua na loga ni veisenikau levu ka totoka sara na rokana.

iKatolu, kua ni guilecava mo marau tiko ena gauna oqo.

Ena nodra italanoa taleitaki na gone lalai *Charlie and the Chocolate Factory*, a vunitaka kina o Willy Wonka na daucaka jokeliti tawa kilai, e yadua na tikite koula ena lima na jokeliti ka vakaraitaka ni o koya ga ena kunea e dua vei iratou na tikite oqo ena nona icocovi me mai vagadetaki ena nona vale ni caka jokeliti ka na soli tiko vua na jokeliti ena nona bula taucoko.

A volai toka ena tikite koula yadua na vosa oqo: “Ni bula vinaka, ko ni sa kalougata ena nomuni kunea na Tikite Koula oqo! Sa tu oqo e levu na ka totoka me nomuni! E levu na ka mo ni kurabui kina sa waraki kemuni tu! . . . na ka e veikavuni ka vakurabui . . . ena . . . marautaki . . . vakidacala ka lomaleqataki.”³

Ena nodra italanoa talei ka totoka oqo na gone, era a gadreva sara e lewe levu ena veiyasai vuravura mera na kunea e dua na tikite koula. Eso era nanuma ni sa na vakatau tiko na nodra bula marau ena veisiga ni mataka na nodra na kunea e dua na tikite koula oqori. Ena nodra nuitaka

vakalevu, era sa tekivu guilecava kina na marau a dau yaco vei ira ni ra kania e dua na jokeliti. Sa laki yaco me veivakacudrui na jokeliti, kevaka e sega ni tiko kina na tikite koula.

E vuqa nikua era se waraka tikoga na nodra tikite koula—era vakabauta ni tikite oqo sa tiko kina na idola ni bula marau era dau tatadrataka tu. Vei ira eso, na tikite koula oqo sai koya na bula vakawati vinaka sara; eso tale, sai koya na itikotiko totoka me vaka e dau vakaraitaki tu ena mekesini; se na bula galala beka mai na lomaocaoca se lomaleqa.

E sega ni ca na vinakata na ka dodonu—meda nuitaka ka vaqara mada na ka e “vinaka, na ka e totoka, se daudokai se vakaturaga.”⁴ Ena yaco mai na leqa ni lokuyarataki na noda bulamarau—ena noda waraka mena qai yaco mai na kena gauna—na noda tikite koula me na basika.

Na ka duadua ga a vinakata vakalevu tu e dua na marama sai koya me vakamau vata e valetabu kei dua na lewe ni matabete bula dodonu ka me dua kina na marama tina ka vakawati. A tatadrataka tu mai oqo ena nona

bula taucoko, o io, sa na dua dina na marama tina totoka ka marama vakawati dauloloma o koya. Me itikotiko sara ga ni veikauwaitaki loloma na nona itikotiko. Ena sega sara ni cavuta kina e dua na vosa vakatani. Ena sega vakadua ni qesa kina na kakana. Ka ra na sega ni vinakata vakalevu cake, mai na nodra tiko vata kei Na kei Ta e vale ena mua ni macawa na o ira na luvena, na tiko vata kei ira na nodra itokani.

O ya na nona tikite koula. Sa vaka me inaki duadua ni nona bula na ka oqori. O ya na ka ena vinakata vakalevu duadua e vuravura.

Ia a sega ni yaco me vakakina. Ka, ni sivi vata tiko na veiyabaki, na nona sa yalolailai tikoga mai vakalevu, yaloca, ka dau cudrucudru sara talega. Ka sega ni kila rawa na vuna e bureitaka tiko kina vua na Kalou na veika dodonu e gadreva tiko oqo.

A laki cakacaka voli vaqasenivuli ena koronivuli ni lalai, ka sa qai dau vakananuma tu vua na nodra voliti koya tu gonelalai ena veisiga taucoko na sega ni basika mai ni nona tikite koula. Ni toso tiko na veiyabaki sa lomrarawa vakalevu cake tikoga mai ka yalo lailai sara. Sara sega mai ni vinakata na tamata me dau maliwai ira. Sa laki yaco kina me dau cudruvi ira na gone e koronivuli. Sa dau yalo vakatani, cudrucudru ka galigali vakalevu kina.

Na ka vakaloloma me baleta na italanoa oqo, sai koya ni a sega na marama lomani oqo, ena levu ni nona yalorarawataka tiko na nona tikite koula, na levu ni kalougata *sa* nona tu. Era a sega na luvena mai vale, ia era a wapoliti koya ena nona rumu ni kalasi. E a sega ni vakalougatataki ena dua na matavuvale, ia a solia tu vua na Turaga na madigi, ka vica walega e soli vei ira—na kalougata me dua na qasenivuli dau veivakayararataki vinaka vei ira e drau na gonelalai kei na matavuvale.

Na lesoni eke sai koya ni kevaka meda sa na vakayagataka na noda veisiga ena waraki tiko ni rosi roka totoka, eda na calata kina na totoka kei na veivakurabuitaki ni kua-ni-guilecavi-au era tu volivoliti keda tu.

E sega ni tukuni eke me da sa biuta laivi na vakanuinui se vaqacacotaka na noda lalawa. Kakua ni tarova na nomu sasagataka na vinaka sara e tiko e lomamu. Kakua ni tarova mo nuitaka tiko na gagadre savasava ni yalomu. Ia kakua ni tarova mo raica se sotava na totoka ni veika rawarawa ka lagilagi ni veigauna talei ni bula ena veisiga yadua e dau tiki ni dua na bula vutuniyau, ka bula bulataki vakavinaka sara.

O ira na tamata bula marau au se bau kila, e sega ni o ira era kunea na nodra tikite koula; ia sai ira ga ena gauna era sasagataka tiko kina na nodra lalawa kilikili, era kunea ka vakamareqeta tale tikoga vakakina na totoka kei na kamica ni vei auwa ni nodra veisiga yadudua. Sai ira ena veikawala yadudua sara, era susuga kina e dua na yalo ni vakavinavinaka kei na qoroqoro ena nodra bula taucoko. Sai ira oqo na tamata bula mamarau duadua.

iKava, kua ni guilecava na “cava e vuna” na kosipeli.

Eso na gauna, ena noda ivakarau ni bula, eda dau vakacalakataka na noda raibaleta e dua na gacagaca bibi ni kosipeli i Jisu Karisito, me vakataka na nona raibaleta e dua na tamata e dua na kua-ni-guilecavi-au totoka ka vakamareqeti. Ena veika sa tu vei keda na lewe ni Lotu me baleta na noda sasaga gugumatua meda vakayacora rawa na itavi kei na ilesilesi kece sara, eso na gauna eda nanuma ni kosipeli sa dua na lisi balavu ni cakacaka meda kuria ki na noda lisi balavu dredre “me vakayacori,” baleta ni sa dua na gauna taurivaki me na vakacurumi sara ki na noda veiosooso vakacakacaka. Eda sa vakanamata ga kina na *ka* e vinakata vei keda na Turaga meda cakava *kei na sala meda na cakava kina*, ia eso na gauna eda guilecava *se na cava e vuna*.

Kemuni na ganequ lomani, na kosipeli i Jisu Karisito e sega ni ilesilesi; e dua na salatu, sa tuvanaka na Tamada Vakalomalagi dauloloma, e veimua-taki ki na bula marau kei na vakacegu ena bula oqo kei na lagilagi ka na vakayacori dina ga ena bula sa roro tiko mai. Na kosipeli edua na rarama

e curubasikata na bula vakayago oqo ka vakararamataka na sala sa tu e matada.

Ni da sa kila tiko na “cava” kei na “cava vakacava” ni kosipeli ena ganita, na tawamudu ni kena revurevu kei na kena vakaturaga ni kosipeli ka na vu mai na “cava na vuna.” Ni da sa kila na *vuna* e solia kina vei keda na Tamada Vakalomalagi na ivakarau oqo meda bulataki, ni da nanuma na *vuna* eda sa vakadeitaka ni sa na vakayavutaka kina na noda bula, sa na sega kina ni icolacola bibi na kosipeli, ia, sa na yaco me ka rekitaki ka talei sara. Sa yaco me ka vakamareqeti ka kamikamica.

Meda kakua ni lako tiko ena bula vakatisaipeli ka rai sobu tiko ki ra, ka da nanuma tikoga na cakacaka kei na ilesilesi sa tu e matada. Meda kakua ni lako tiko ka sega ni raica rawa na totoka ni veika bula lagilagi kei na veitokaitua vakayalo e wapoliti keda tu.

Kemuni na ganequ lomani, mo ni vakasaqara mada na cecere, na totoka, kei na vakarisekete ni reki mai na cava “e vuna” na kosipeli i Jisu Karisito.

Na “cava” kei na “cava vakacava” ni talairawarawa ena makataka na ilakolako ka tauri keda toka ena sala dodonu. Na “vuna” meda talairawarawa kina e vakasavasavataka na noda ivalavala, e veisautaka na itovo makawa ki na kena e lagilagi. E vakarabailevutaka na noda cakacaka lalai ni talairawarawa ki na cakacaka tabu ni veivakatabui.

iKalima, kakua ni guilecava ni lomani iko na Turaga

Niu se gone, niu dau raici ira na kua-ni-guilecavi-au lalai, eso na gauna au vakila niu sa vakataka na senikau o ya—ka lalai ka sega ni yaga. Au dau vakasamataka de sa na guilecavi au na noqu matavuvale se o Tamaqu Vakalomalagi.

Ena veiyabaki e muri au rawa ni raicalesu na cauravou o ya ena yalovinaka kei na yalololoma. Au sa qai kila oqo—niu a sega ni guilecavi.

Au sa kila e dua na ka: niu sa iApositolu ni iVakavuvuli o Jisu Karisito, au na vakaraitaka ena veivakadeitaki taucoko ni yaloqu—vakakina o kemuni!

Ko ni sega ni guilecavi.

Kemuni na ganequ, evei ga na vanua o ni tiko kina, se cava sara na ka o ni sotava tiko, ko ni sega sara ni guilecavi. Se vakacava sara na dredre ni nomuni veisiga, se cava sara na nomuni nanuma ni ko ni sega ni yaga, se cava sara na nomu nanuma ni ko ni sa uabaleti vakatani, e sega ni guilecavi kemuni na Tamamu Vakalomalagi. E dina sara, e lomani kemuni o Koya, ena loloma tawayalani.

Vakasamataka mada o ya: O kilai ka nanumi tiko mai vua e dua na tamata cecere, kaukauwa ka lagilagi duadua ena vuravura kei lomalagi taucoko! Sa lomani iko na Tui ni veimaliwa lala tawamudu kei na veigauna tawayalani!

Sa kilai kemuni kei na yacamu—o Koya ka a bulia ka kila na veikalokalo—sai kemuni na luvena yalewa ni Nona matanitu. E vola vakaoqo na Daunisame:

“Niu sa vakananuma na nomuni lomalagi, na cakacaka ni qaqalo ni ligamuni, na vula kei na kalokalo, ko ni sa lesia;

“A cava na tamata, mo ni nanumi koya kina?

“O ni sa buli koya me uasivi sobu vakalailai vei ira na agilosu, ka vakaisalataka ena iukuuku kei na vakarokoroko.”⁵

E lomani kemuni na Kalou baleta ni ko ni Luvena. E lomani kemuni o Koya e dina ga ni so na gauna o ni dau galili se caka cala.

Erau veivueti ka veivakabulai na loloma ni Kalou kei na kaukauwa ni kosipeli vakalesuimai. Kevaka walega mo na vakatara ki na nomuni bula na Nona loloma vakalou, ena rawa me vakasavasavataka na mavoa cava ga, vakamavotaka kece na mosi, ka vakaceguya na rarawa kece sara.

Kemuni na ganequ lomani ni iSoqosoqo ni Veivukei, ko ni sa voleka

sara ki lomalagi, mai na ka o ni kila. Ko ni sa vakarautaki ki na veika lelevu mai na kena o ni sega ni raitayaloyalotaka rawa. Tomana tiko moni torocake ena vakabauta ka mo ni bula dodonu. Ciqoma na kosipeli vakalesuimai i Jisu Karisito me nomuni ivakarau ni bula. Vakamareqeta na isolisoli ni itaviqaravi ena Lotu qaqa oqo. Karona na isolisoli ni veiqaravi ena iSoqosoqo ni Veivukei sa vakalougatataki. Tomana tiko na vaqaqacotaki ni itikotiko kei na matavuvale. Tomana tiko mo vakasaqara ka vukei ira era gadreva na nomuni veivuke kei na veivuke ni Turaga.

Kemuni na ganequ, e tiko e dua na veivakauqeti ka qoroi me baleta na senikau kua-ni-guilecavi-au. Au nuitaka ni na dua na ivakatakilakila ni veika lalai e vakayaco-ka me rekitaki ka kamikamica cake kina na nomuni bula. Ni kua ni guilecava mo ni dau yalomalua ka dauyalololoma vei kemuni sara mada ga, ni so na solibula era vinaka cake mai na kena tale e so, ni sega ni gadrevi mo ni waraka e dua na tikite koula mo ni qai marau kina. Ni yalovinaka ni kua ni guilecava “na cava na vu” ni kosipeli i Jisu Karisito ena vakauqeti kemuni ka laveti kemuni cake. Ni kua ni guilecava ni sa kilai kemuni, lomani kemuni, ka vakamareqeti kemuni na Tamamuni Vakalomalagi.

Vinaka vakalevu na nomuni dui bula yadua. Vinaka vakalevu na nomuni cakacaka ni loloma kei na veiqaravi vakaitamera ko ni sa mai vakayacora vei ira e vuqa. Vinaka vakalevu na veika lelevu ko ni na laki vakayacora ka kauta yani na reki ni kosipeli ki na veimatavuvale, ki na Lotu, ki na nomuni itikotiko raraba, kei na veimatanitu e vuravura.

Keitou lomani kemuni. Sa noqu masu kei na veivakalougatataki mo ni na sega ni guilecava ni ko ni sa luvena yalewa vakamareqeti dina ena matanitu ni Kalou, ena yaca tabu ni noda iVakabula, o Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na Ica 12:27.
2. Raica na 3 Nifai 12:48.
3. Roald Dahl, *Charlie and the Chocolate Factory* (1964), 55–56.
4. Yavu ni Vakabauta 1:13.
5. Same 8: 3–5.

iTuvatuva Vakamatanivola ni iTalanoa ni Koniferedi

Sa koto oqo e dua na ituvatuva ni veitikina digitaki eso mai na vosa ena koniferedi raraba me vakayagataki ena noda dui vuli yadua, na lotu vakamatavuvale, kei na veivakavulici tale eso. Na naba sai koya na imatai ni draunipepa ni vosa.

O KOYA E VOSA

ITALANOA

Elder Richard G. Scott	(6) E katona o Richard G. Scott na iVola i Momani me ratou laki rogoca na nona matavuvale.
Elder José L. Alonso	(14) Rau vakayalia na itubutubu nuiqawaqawa na luvedrau tagane lailai ena osooso ni Siti o Mexico.
Peresitedi Boyd K. Packer	(16) Sa ciqoma o Boyd K. Packer na nona veivakalougataki vakapeteriaki.
Peresitedi Dieter F. Uchtdorf	(19) A veivuke o Dieter F. Uchtdorf ena tara valenilotu ena gauna a vuli pailate tiko ni mataivalu ni vuka. Rau a vakaraitaki vinaka sara e dua na veiwatini yalodina vei ira era tiko volivoliti rau.
Elder David A. Bednar	(24) E veivakavulici e dua na cauravou ni Matabete i Eroni ena kalasi ni tuva kawa.
Elder Neil L. Andersen	(28) Rau sa lewa kina o James O. Mason kei watina me rau kakua ni waraka na nodrau vakaluvani. Ni oti e 25 na yabaki ni vakamau rau sa qai susu gone o Scott kei Becky Dorius.
Elder Carl B. Cook	(33) A vakauqeti Carl B. Cook o Thomas S. Monson me rai cake. Era sereka na marama na "icolacola bibi" ki lomalagi ena baluni vuka.
Elder LeGrand R. Curtis Jr.	(35) Era sa raica na luluqa vakalotu ni ra sa vakabulai ena nodra sureti lesu ki na lotu.
Elder D. Todd Christofferson	(38) E vakananuma o ivonibula ni ilawalawa ni Donner na mataka a raica kina na Vanua ni susu manumanu nei Johnson.
Elder W. Christopher Waddell	(50) E sotava o daukaulotu Javier Misiego na turaga ka papitaisotaki tamana.
Peresitedi Henry B. Eyring	(56) Rau a sikova o cauravou Henry B. Eyring kei nona bisopi e dua na marama ena nodra tabanalevu. Rau a raica lesu tiko ena bogilevu o Gordon B. Hinckley kei Henry B. Eyring e dua na itukutuku volai.
Peresitedi Thomas S. Monson	(60) E nanuma o Thomas S. Monson ni o koya duadua ga e lewe ni Lotu ena keba vou ni ivakaukauwa. E a tukuna o Thomas S. Monson na veika baleta na Lotu vei ira na tamata ena loma ni basi.
Peresitedi Henry B. Eyring	(68) A vosa o Henry B. Eyring ena dua na univesiti ka tukuni vua me kakua ni wasea na nona ivakadinadina me baleti Jisu Karisito. E a kauti rau na luvena yalewa o Henry B. Eyring ka laki sikova e dua na itokani sa voleka ni mate ena kenisa. Sa vakaisulu ni lotu ni Siga Tabu e dua na tagane sa vakarau mate me laki vakalougataki vakamatabete. Ni oti e vuqa na yabaki nona dro tu mai vale e dua na tagane, a wilika sara na iVola i Momani ka rawata e dua na ivakadinadina.
Elder Tad R. Callister	(74) A vakadinadinatata e dua na goneyalewa vei nona itokani na dina ni iVola i Momani.
Peresitedi Thomas S. Monson	(82) E vulica o Thomas S. Monson na kaukauwa ni masu ni sa kunea tale na lima na dola a nanuma ni sa vakayalia. E malaude o Thomas S. Monson me vakaraitaka ni na vosa tiko o Peter Mourik ena soqo ni vakatabui ni Valetabu e Frankfurt mai Jamani.
Elder Russell M. Nelson	(86) Sa iyau talei vei ira na saumaki vou mai Rusia na nodra vakamau ena valetabu.
Elder Randall K. Bennett	(98) E beca o Randall K. Bennett na ivakaro ni rerevaki ni kui kaukauwa ni wai.
Elder J. Devn Cornish	(101) A mana na nona kunea o J. Devn Cornish e 25 na sede ni oti na nona masulaka.
Elder Quentin L. Cook	(104) A laki vakadaroya o Alma Sonne na nona laki vodo ena <i>Titanic</i> . A laki mate o Irene Corbett ena luvu ni waqa na <i>Titanic</i> .
Silvia H. Allred	(114) E yalovakacegu e dua na marama tauvi veimataqali mate bibi ni ra sikovi koya yani na dausiko vuvale. A saumaki mai e dua na tagane ni oti na nodra veiqaravi na dausiko vuvale ena nona matavuvale.
Peresitedi Dieter F. Uchtdorf	(120) E yaloca vakalevu e dua na marama baleta ni sega tu ni vakamau ka sega ni vakaluvani.

Vakavuvuli ni Noda Gauna

Ena ikava ni Siga Tabu ena vakatabakidua-taki tiko ena lesoni ni Matabete i Melikiseteki kei na iSoqosoqo ni Veivukei na “Vakavuvuli ni Noda Gauna.” Mena vakarautaki na veilesoni yadua mai na dua se vica na vosa mai na koniferedi raraba se qai oti toka ga (raica na ituvatava e ra). Sa rawa vei ira na peresitedi ni iteki kei na tikina mera digitaka na vosa me na vakayagataki, se mera lesia na itavi oqo vei ira na bisopi kei na peresitedi ni tabana. Mera na vakadreta na iliuliu vei ira na veitacini ena Matabete i Melikiseteki kei ira na marama ena iSoqosoqo ni Veivukei na kena bibi mera na vulica na vosa vata ga ena Siga Tabu o ya.

O ira era tiko ena lesoni ni ikava ni Sigatabu era sa vakauqeti me ra vulica ka kauta mai ki na kalasi na mekesini e taba tu kina na vosa ni koniferedi se qai vakayacori oti ga.

Vakatutu ni kena Vakarautaki e Dua na Lesoni mai na Vosa Eso

Masuta me tiko vata kei iko na Yalo Tabu ena nomu vulica ka vakavulica na vosa eso. O na temaki

beka mo vakarautaka na lesoni ena nomu vakayagataka eso tale na iyaragi, na vosa ga ni koniferedi e vakadonui me lewenivuli. Na nomu ilesilesi mo vukei ira na tani me ra vulica ka bulataka na kosipeli me vaka e vakavuvulitaki ena iotioti ni koniferedi raraba ni Lotu.

Railesuva na vosa eso, vakasaqara na ivakavuvuli kei na ivunau ena sotava na nodra gagadre na lewe ni kalasi. Vakasaqara talega na italanoa, na idusidusi ena ivolanikalou, kei na veimalanivosa ka na vukei iko mo vakavuvulitaka na dina.

Cakava e dua na idusidusi ena ivakarau mo vakavuvulitaka kina na ivakavuvuli kei na ivunau. Me oka ena nomu idusidusi na taro eso era na vukei kina na lewe ni kalasi:

- Vakaraica na ivakavuvuli kei na ivunau ena vosa.
- Vakasamataka na kedra ibalebale.
- Wasea na veika o kila, nomu vakasama, na veika e sotavi kei na ivakadinadina.
- Vakayagataka na ivakavuvuli kei na vunau ena nodra bula. ■

LESONI NI VEIVULA MERA VAKAVULICI

Noveba 2011–Epereli 2012

Me 2012–Okotova 2012

IYARAGI NI LESONI NI IKAVA NI SIGATABU

Vosa era tabaki ena Noveba 2011 *Liaona**

Vosa era tabaki ena Me 2012 *Liaona**

*Era tu na veivosa oqo ena vuqa na vosa ena conference.lds.org.

Mataveiliutaki Raraba ni Veimataisoqosoqo

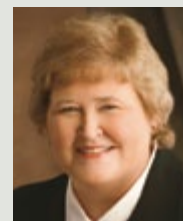
SOQOSOQO NI VEIVUKEI

Silvia H. Allred
Matai ni Daunivakasala

Julie B. Beck
Peresitedi

Barbara Thompson
Karua ni Daunivakasala

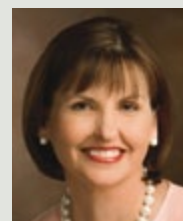
GONEYALEWA

Mary N. Cook
Matai ni Daunivakasala

Elaine S. Dalton
Peresitedi

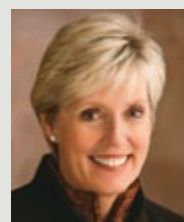

Ann M. Dib
Karua ni Daunivakasala

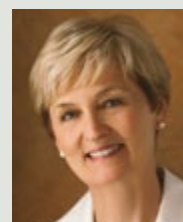
LALAI

Jean A. Stevens
Matai ni Daunivakasala

Rosemary M. Wixom
Peresitedi

Cheryl A. Esplin
Karua ni Daunivakasala

CAURAVOU

Larry M. Gibson
Matai ni Daunivakasala

David L. Beck
Peresitedi

Adrián Ochoa
Karua ni Daunivakasala

MATAWILIVOLA NI SIGATABU

David M. McConkie
Matai ni Daunivakasala

Russell T. Osguthorpe
Peresitedi

Matthew O. Richardson
Karua ni Daunivakasala

Na nona raica e dua na daudroini na Provo Tabernacle, ka a vakacacani ena kama, ni sa vakavinakataki me ikarua ni valetabu mai Provo, Utah, e Amerika.

Na ika 181 ni Koniferedi Raraba Vakayabaki

Sivia na 100,000 na tamata era tiko rawa ena lima na soqoni ni ika 181 ni Koniferedi Raraba Vakayabaki ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai mai na Vale ni Koniferedi e Salt Lake City, Utah, Amerika, ena i 1 kei na 2 ni Okotova. E milioni tale era a sarasara ka vakarogoro ena retioyaloyalo, retio, setilaiti, kei na kakaburaki ena initaneti.

Ena imatai ni soqoni ena Vakarauwai, 1 ni Okotova, e a kacivaka kina o Peresitedi Thomas S. Monson na vanua ena tara kina e ono na valetabu vou: Barranquilla, Colombia; Durban, Sauca Aferika; Kinshasa, Democratic Republic mai na Congo; Parisi, Varanise; Provo, Utah, Amerika; kei Star Valley, Wyoming, Amerika.

Sa qai tarava na veisureti nei Peresitedi Monson vei ira na lewenilotu mera cau kina iLavo ni Veivuke Raraba vei ira na Petereni ni Valetabu ena Lotu. A kaya o koya “Na ilavo oqo me veivuke ga vakadua vei ira era na sega beka ni rawa ni lako kina valetabu”.

Ena yakavi ni Vakarauwai a qai kacivaka o Elder David A. Bednar mai na Kuoramuni ni iApositolo Le Tinikarua e dua na iwase vou ni youth.lds.org—FamilySearch Youth kei na Family History (lds.org/familyhistoryyouth). Na iWase vou oqo e namaka me vukei ira na itabagone mera vakaraici ira na

nodra lewe ni matavuvale ka qaravi ira na tubudra era sa yali ena vaqarai ni kedra ivola tukutuku. (Raica na kena itukutuku ena tabana e 128.)

Sa mai vakacegui talega ena soqoni oqo o Elder Claudio R. M. Costa mai na Mataveiliutaki ni Le Vitusagavulu, sa kacivi tale kina Mataveiliutaki ni Le Vitusagavulu o Elder Tad R. Callister (raica na tabana e 128 ena kena itukutuku). E tinikarua na Vitusagavulu kei na Vitusagavulu ni iWasewase era sa vakacegui ka soli vei ira mera sa emerites (raica na tabana e 23 me baleta na veitokoni kei na veivakacegui).

Ena gauna e vosa kina ena matata ni Sigatabu o Peresitedi Henry B. Eyring, na iMatai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada, e vakadreti ira tale na lewenilotu ena vakatutu—me a caka ena koniferedi raraba ena Epereli ni yabaki oqo,—mera vakaitavi kece na lewenilotu ena dua na siga ni veiqaravi raraba ena loma ni yabaki 2011 (raica na Henry B. Eyring, “Opportunities to Do Good,” *Liahona*, Me 2010, 22).

E ra rogoca na lewenilotu ena veiyasai vuravura ena 93 na veimataqali vosa. Me baleta na kena itukutuku matata, sa na tiko na kena ilavelave ena kakaburaki, vidio, ena veimataqali vosa, raica na lds.org/general-conference/when-conference-materials-will-be-available. ■

Luvequ Goneyalewa ena Noqu Matanitu: A Historical Work for Today's LDS Woman

Mai vei Chelsee Niebergall

Mekesini ni Lotu

Luvequ Goneyalewa ena Noqu Matanitu: Na iTukutuku kei na Cakacaka ni iSoqosoqo ni Veivukei, e dua na ivola vou ka vakarautaki ena veidusimaki ni Mataveiliutaki Taumada, e tiko kina na itukutuku ni iSoqosoqo ni Veivukei kei ira na marama ena Lotu e a kaya na peresitedi raraba ni iSoqosoqo ni Veivukei o Julie B. Beck, ena soqoni raraba ni iSoqosoqo ni Veivukei ena Sepiteba, 2011.

“Ena vakaduavatataka ka vukei ira vata na veitaciniyalewa e vuravura raraba mera muria na inaki ni iSoqosoqo ni Veivukei kei na nodra ivakarau kei na madigi na tisaipeli,” e a kaya. “Sa ivakadinadina ni bibi ni itavi ni marama ena ituvatuva ni bulamarau ni Tamada, ka sa vakarautaka tu e dua na itagede sega ni yavalati rawarawa ni ka eda vakabauta, na ka eda cakava, kei na ka eda na taqomaka.” (tabana e 113 ni ivurevure qo).

A tukuna o Sisita Beck ni ivola oqo e vakarautaka e dua na yavu me vakilai kina ni o ira na marama, era luvena yalewa na Kalou. Ni ra sa vulica na ivola na tamata, era sa na qai raica na kena rawa ni yaga na iSoqosoqo ni Veivukei vei ira kece sara na marama.

E a Lako mai Vakacava na iVola

A tekivu na cakacaka ena veilesi ni Mataveiliutaki Taumada. E a vakatikori o Susan W. Tanner, na peresitedi Raraba ni Goneyalewa sa vakacegui, me vola na ivola. Eratou a lesi o Sisita Beck kei rau na nona daunivakasala o Sylvia H. Allred kei Barbara Thompson, me ratou liutaka na cakacaka vata kei Sisita Tanner, kei

ira mera mai edita, daudroini, kei na so tale mera vakatulewa kina ena yalo ni ivakatakila. Tukuna o Sisita Beck ni se bera vakadua ni qarava e dua na cakacaka me tautauvata na kena qo ena vuku ni kaukuawa ni veituberi ni Yalotabu.

E tiki ni veiqaravi na kena digitaki se na ivolatukutuku cava, ka vica vata tu na udolu na kena levu, me na okati ena ivola. Eratou railesuva o Sisita Beck kei rau na nona daunivakasala kei Sisita Tanner na veitukutuku ni iSoqosoqo ni Veivukei mai Nauvo o kei na itukutuku makawa eso kei na kena itukutuku na iSoqosoqo ni Veivukei kei ira na marama ena Lotu.

A tukuna o Sisita Beck ni ka e qai rawa sa ikoya na itukutuku vakayalo ni iSoqosoqo ni Veivukei kei ira na marama ena Lotu, ka sega ni ivola tukutuku walega ni veika e a yaco veitaravi.

“Eda vulica na keda itukutuku baleta ni na vukei keda meda veisau,” tukuna o Sisita Beck ena nona a vosa ena soqoni raraba ni iSoqosoqo ni Veivukei ena vula o Sepiteba 2010. “Dina sara ni bibi ni itukutuku e sega ni tiko ena kena tikinisiga, kena gauna, kei na kena vanua. E bibi baleta ni vakavulica na ivakavuvuli, inaki, kei na kena ivakarau meda vakamura, ena vukei keda meda kilai keda kei na cava meda na cakava, ka vakaduavataki keda ena noda saga meda vaqacotaka na veimatauvuale e Saioni ka tara cake na matanitu ni Kalou e vuravura” (“Luvequ Yalewa ena Noqu Matanitu: Na iTukutuku kei na Cakacaka ni iSoqosoqo ni Veivukei,” *Liaona*, Nov. 2010, 115).

Dina ni muria na ivola na ituvatuva ni ka e a yaco, na ka e vakavulica era tuvai tu ena kena veiwasewase vakaiulutaga. E vakayagataki kina na italanoa kei na ivakaraitaki mai na ivolanikalou kei na gauna nikua, mai na nodra vosa na parofita, ka vakakina na nodra vosa ni veivakavulici na ililiu ni iSoqosoqo ni Veivukei.

Na iDre ni iVola

Tukuna o Sisita Beck ni ivola oqo era na vulica kina na marama na nodra na vakacokotaka na inaki ni iSoqosoqo ni Veivukei ena nodra bula yadua vakakina na nodra sa veitacini ena veiyalayalati ni bula vakatisaipeli

E a tukuna o Sisita Beck ena dua na veivakatarogi kei na mekasini ni Lotu, “Era na vulica kina na ibalebale ni vakatorocaketaki ni vakabauta kei na buladodonu, vaqacotaki ni matauvuale, ka vaqarai ira era gadreva tu na veivuke ka vukei ira. Ni ra sa mai raici ira na marama ena cakacaka ni iSoqosoqo ni Veivukei, era na qai kila na ka era sa cakava na marama kilai ena vakatorocaketaki ni Lotu, mai liu kei na gauna oqo, ka sa na qai rawa nira kila na nodra inaki kei na kedra ituvaki.”

Tukuna o Sisita Beck ni o ira era na wilika na ivola era na vulica ni ena ivakaraitaki ga kei na vakavuvuli ena vakarautaki keda ena noda na vakarorogo kivua Yalo Tabu ka cioqoma na noda ivakatakila yadua. Era na qai vakaukawataki kina ena nodra bula ni veisiga ka vakakina na dredre era sotava kei na veivakatovolei.

“E levu sara na kaukuawa e tiko ena ivola—na kaukuawa eda rawa ni bulataka,” kaya kina o Sisita Beck. “Au sa nuitaka ni ra na biuta voleka toka e yasadra na ivola na marama, me rawa ni ra na rai yani kina ena siga era na sotava kina na dredre me rawa ni ra wilika kina e dua na italanoa se ivakaraitaki me na vakaukawataki ira.”

Tukuna o Sisita Beck ni ivola qo ena curuma na nodra loma ni vale na lewenilotu ena nodra kauta yani na marama, ia e vakabauta ni ivola ena dua sara na ivurevure vinaka vei ira na turaga kei na marama. Ena vukei ira na goneyalewa mera kila na nodra sa

lewena na isoqosoao ni marama levu e vuravura ka na rawa ni vauci rau e rua na veiwatini ena nodrau sasaga me rau vukei ira na nodrau matauvuale, vakakina na nodra veiqaravi ena Lotu.

Ni sa wilika oti na ivola o Dale Cook, na peresitedi ni Syracuse Utah Bluff Stake, sa qai kaya ni oqo e na dua sara na ivurevure ni veivuke vei ra na turaga kei na marama ena Lotu mera kila kina vakavinaka na nodra itavi ena bula vakatisaipeli i Kari-sito. “Ni o sa wilika o na qai raica ni [Soqosoqo ni Veivukei] sa veiwekani voleka sara kei na matabete,” kaya o Peresitedi Cook. “Sa vukei au sara meu kila na kaukuawa e tiko vei watiq kei na [ka au rawa ni cakava] meu [vinaka cake kina] ena noqu lomani koya ka vukei koya ka tokoni koya.”

Veika e Tiko ena iVola

Na ivola e ivurevure ni vuli yadua kei na veituberi mai vale, ena iSoqosoqo ni Veivukei, kei na so tale na soqoni ni Lotu. Sa vakau tiko oqo vei ira na bisopi kei na peresitedi ni tabana, ka ra na qai laki cakacaka vata kei ira na peresitedi ni iSoqosoqo ni Veivukei me rawa ni laki veisoliyaki yani na ivola me veivakalougatataki vei ira na marama ena veitabanalevu kei na tabana.

Sa namaki me na tiko na ivola ka sa vakadewataki ena rua vakacaca na daseni na mataqali vosa, ena mua ni vula o Janueri 2012. E levu vei ira oqori sa tiko ena initaneti, na vanua era na kunea kina na kena vidio, veivosa cavuti wasei, ka wilika na vakatutu ni nodra rawa ni veiwaseitaka na itukutuku e tiko ena ivola. Lako kina lds.org/relief-society/daughters-in-my-kingdom. Kilikitaka na “[Additional Languages \(PDF\)](#)” ena loma donu ni tabana, ena ruku ni “[Related Resources](#).” Sa tiko ena imatau ni tabana ka tarava na ituvatuva ni veimataqali vosa ka sa vakadewataki tu kina. Ena qai vakadewataki kina levu tale na vosa na mataveilawa.

Sa na tiko na kena ka na vakawaqa kaukuawa ena vosa vaka-Valagi, vaka-Potukali, kei na vaka-Sipeni ena mua ni yabaki ka sa na tiko ena Sita ni Lotu kei na store.lds.org. ■

Mata Vou me Vukei ira na iTabagone mera Tekivuna na Nodra iVolatukutuku ni Matavuvale

Na iwase vou ni FamilySearch Youth and Family History ena youth.lds.org (lds.org/familyhistoryyouth) e namaka me vukei ira na itabagone mera vakaraici ira na nodra lewe ni matavuvale ka qaravi ira na tubudra sa ra yali ena vaqarai ni kedra ivola tukutuku.

Ena tiko ena mataveilawa na ivurevure ka na vakavulici ira na itabagone mera tekivuna na FamilySearch. E lima ga na ka mera cakava na itabagone mera vulica na vaqarai ira na nodra qase ena vunika ni matavuvale, ivolatukutuku ni matavuvale, ka vakarautaka na yaca me kau yani kina valetabu. E tiko talega ena mataveilawa na vakasama ka na rawa kina kalasi kei na kuoramu mera vakayagataka na ivolatukutuku ni matavuvale mera veiqaravi kina vei ira na tani.

Na iwase vou sa tiko kina na vosa vaka-Valagi, vaka- Potukali, kei na vaka- Sipi. Ena qai kuri tiko yani ena so tale na vosa ena vica na vula mai oqo. ■

Era Sureti na iTabagone mera Lamata-cake ena Veisisivi Droini

Sa sureti ira na itabagone yabaki 13 kina 18 na Church History Museum, me ra vakarautaka na imatai ni International Art Competition for Youth.

Mera droinitaka na daudroini na veika ena vakaraitaka na ibalebale ni “tucake ka rarama mai” (raica na V&V 115:4–6).

Na droini me caka ni sa oti mai na 1 ni Janueri 2009. O ira era vakaitavi mera na yabaki 13 tiko ena 1 ni Janueri 2012, ka me rawa ni ra na vakacuruma ena initaneti na nodra droini mai na ika 2 ni Janueri 2012, me yacova sara na kena sogo ena—Vakarabuka, 1 ni June 2012. Me rauta tiko ni 84 na idi (213cm) na kena balavu. Ena ciqomi kece na droini ni vakau itukutuku ena kena veimatqali kece ena veisisivi oqo.

Na itukutuku ni kena vakau ena tiko ena lds.org/youthartcomp.

Era sa na kerei o ira era na qaqa mera na vakauta na nodra droini kina vale ni iyaya makawa (museum) me na laki vakaraitaki mai na 16 ni Noveba 2012 ki na 17 ni June 2013. ■

Elder Tad R. Callister

Ena Mataveiliutaki ni Vitusagavulu

Akaya o Elder Tad Richards Callister, ka se qai kacivi walega oqo kina Mataveiliutaki ni

Vitusagavulu ka lewe ni iKarua ni Kuoramu ni Vitusagavulu, ka vakamacalataka ni dua tiko na nodratou vakatutu na Veitacini me na rawa mai kina na “toso dina” ena Lotu. “O ya e wili kina e levu sara na tamata, sega walega ni o ira era lako mai lotu ni sakaramede, o ira sara ga era kania tiko na sakaramede, ciqoma na cakacakatabu ni Lotu ka qaravi tiko ena lotu ka cakacakataka tiko na nodra veiyalayalati”.

A vakamacalataka ni gadreva me vukei ira na iliuliu ni Lotu ena nodra vanua ena ka oqori, e vakavinavinakataka o Elder Callister ni kacivi koya na Turaga me veiqaravi ena levu sara na itavi. “Niu a sa veiqaravi voli ena vanua era veiqaravi kina o ira sara ga oqori—peresitedi ni iteki kei na bisopi, kei na peresitedi ni italatala qase—sa na rawa niu kidava ka kila na ka sara ga era na gadreva tiko,” a vakamacalataka o koya.

A kaulotu tudei o Elder Callister mai na Eastern Atlantic States Mission, peresitedi ni italatalaqase, peresitedi ni kaulotu, daunivakasala nei peresitedi ni iteki, bisopi, peresitedi ni iteki, mata ni iwasewase, Vitusagavulu ni iWasewase, peresitedi ni Kaulotu mai Canada Toronto East, (2005–08), ka sa mai veiqaravi voli vaka-Peresitedi ni iWasewase ni Pasifika ena gauna e mai kacivi kina me lewe ni Mataveiliutaki ni Vitusagavulu.

E luvedrau o Reed kei Norinne Callister ka a sucu ena Tiseba 1945, mai Glendale, California, Amerika, e a rawata o Elder Callister na nona dikiri ni daunivika mai Brigham Young University ena 1968. E rawata na nona koro ni loya mai na University of California e Los Angeles ena 1971. Ena yabaki 1972 e rawata kina na koro ni LLM (master’s) ena ka e baleta na ivakacavacava mai na New York University. Mai na 1972 kina 2005 e a cakacaka voli kina vaka-loya, ka sa vola oti e so na ivola baleta na Veisorovaki kei na Vukitani vakakina na Veivakalesuimai.

E a vakamautaki Kathryn Louise Saporiti ena vula o Tiseba 1968 mai na Valetabu e Los Angeles California. E ono na luvedrau.

Sa raica o Elder Callister na liga ni Turaga ena veika e yaco ena nona bula. “Sa veivakadrukai sara ga na loloma ni iVakabula kau nanuma ni o Koya kei na Tamada Vakalomalagi erau sa waraka tu ga me rau vakalougatataki keda ena veika lalai kecega eda cakava, baleta ni o ya sa Nodrau ituvatuva.” ■

TABA MAI VEI MATHEW REIER

Valetabu e San Salvador El Salvador

A vakatabui na valetabu toka ogo e El Salvador ena ika 21 ni Okosita, 2011, na kena e vou duadua vei ira na 135 na valetabu era sa vakayagataki tilko e vuravura raraba. Me baleta na valetabu, e kaya kina o Peresideti Howard W. Hunter (1907–95) ena nona vosa ena koniferedi raraba ni Okotosa ni 1994, "Me da tamata dau curu ki na valetabu. Dau curuma na valetabu ena kena levu o rauvata. Maroroya tilko ena nomu vale e dua na iyalovalo ni valetabu me ra dau raica tiko na luvemu." ("Exceeding Great and Precious Promises," Ensign, Nove. 1994, 8).

“**A**u wasea vei kemuni na noqu ivakadinadina ni dina na cakacaka oqo, ni bula tiko na noda iVakabula, ka liutaka ka dusimaka tiko na Nona Lotu ena vuravura oqo,” e kaya o Peresitedi Thomas S. Monson ena iotioti ni soqoni ni ika 181 ni Koniferedi Raraba Vakayabaki. Au laiva vei kemuni na noqu ivakadinadina bula kei na ivakadinadina ni yaloqu ni bula tiko ka lomani keda na Kalou na Tamada Tawamudu. O Koya dina na Tamada, e tiko dina ka bula o Koya. Me da raica ka kila na Nona gadreva tu me toro volekati keda mai, kei na levu ni Nona sa tu vakarau me cakava me vukei keda kina, na levu ni Nona lomani keda, kei na levu ni ka sa cakava kei na ka sa tu vakarau me cakava ena vukuda.